

ประมวลคำตอบต่อข้อถกแถลง สมัชชาสุขภาพแห่งชาติ ครั้งที่ 13
“ความมั่นคงทางอาหารในภาวะวิกฤต: วิกฤตซ้อนวิกฤต จากโควิด-19 สู่ความยั่งยืน”

สรุปจำนวนภาคีที่ส่งคำตอบ ณ วันที่ 8 กันยายน 2563

กลุ่ม	MI	MA	MK	MP	MS	OP* (อื่น ๆ)	รวม
จำนวน	1	27	6	21	2	2	59

*OP: Other Participants

สารบัญ

MI01-20200828-ธนาคารอาหารประเทศไทย	3
MA01-20200819 สมัชชาสุขภาพจังหวัดราชบุรี.....	4
MA02-20200820-สมัชชาสุขภาพจังหวัดนครสวรรค์	6
MA03-20200828-สถาบันพัฒนาสุขภาพระดับเขตเมือง	8
MA04-20200829-สมัชชาสุขภาพจังหวัดหนองบัวลำภู.....	9
MA05-20200830-สมัชชาสุขภาพจังหวัดแม่ฮ่องสอน.....	12
MA06-20200831-สมัชชาสุขภาพจังหวัดศรีสะเกษ	14
MA07-20200831-สมัชชาสุขภาพจังหวัดเพชรบูรณ์.....	17
MA08-20200831-สมัชชาสุขภาพจังหวัดสุรินทร์.....	19
MA09-20200901-สมัชชาสุขภาพจังหวัดอุบล	29
MA10-20200826-เขตสุขภาพเพื่อประชาชนเขต 12.....	37
MA11-20200826-สมัชชาสุขภาพจังหวัดเชียงราย	37
MA12-20200902-สมัชชาสุขภาพจังหวัดอุทัยธานี	37
MA13-20200902-เขตสุขภาพเพื่อประชาชนเขต 13.....	38
MA14-20200903-สมัชชาสุขภาพจังหวัดอมฤตดาหาร	41
MA15-20200903-เครือข่ายเกษตรอินทรีย์เชียงใหม่	42
MA16-20200903-สมัชชาสุขภาพจังหวัดขอนแก่น.....	43
MA17-20200903-สมัชชาสุขภาพจังหวัดน่าน.....	46
MA18-20200903-สมัชชาสุขภาพจังหวัดประจวบคีรีขันธ์.....	46
MA19-20200904-สมัชชาสุขภาพจังหวัดนครศรีธรรมราช.....	47
MA20-20200904-สมัชชาสุขภาพจังหวัดกระบี่	48
MA21-20200904-สมัชชาสุขภาพจังหวัดสมุทรสงคราม	53
MA22-20200904-สมัชชาสุขภาพจังหวัดแพร่.....	56
MA23-20200904-สมัชชาสุขภาพจังหวัดมหาสารคาม	57
MA24-20200905-สมัชชาสุขภาพจังหวัดบุรีรัมย์.....	57
MA25-20200905-สมัชชาสุขภาพจังหวัดนครราชสีมา	60
MA26-20200905-สมัชชาสุขภาพจังหวัดชัยภูมิ	61
MA27-20200907-สมัชชาสุขภาพจังหวัดชัยนาท.....	63

MK01-20200831-เครือข่ายวางแผนและผังเมืองเพื่อสังคม	66
MK02-20200831-สอวช.....	68
MK03-20200826-สถาบันแพทยศาสตร์แห่งประเทศไทย.....	69
MK04-20200826-เครือข่ายวิชาชีพสุขภาพเพื่อสังคมไทยปลอดบุหรี่.....	70
MK05-20200903-สภากายภาพบำบัด.....	70
MK06-20200904-สำนักวิชาการสุขภาพจิต กรมสุขภาพจิต	71
MP01-20200729-สำนักงาน กศน. ก.ศึกษาธิการ	74
MP02-20200805-กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม.....	77
MP03-20200806-กรมโรงงานอุตสาหกรรม.....	78
MP04-20200813-สำนักส่งเสริมและสนับสนุนอาหารปลอดภัย สป. กสธ.....	79
MP05-20200817-กลุ่มนโยบายและยุทธศาสตร์ สป. กระทรวงยุติธรรม.....	79
MP06-20200818-สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ	81
MP07-20200825-กองอาหาร อย.	83
MP08-20200825-กรมวิชาการเกษตร.....	84
MP09-20200826-กรมการขนส่งทางบก	85
MP10-20200826-กองโรคติดต่อทั่วไป กรมควบคุมโรค.....	86
MP11-20200826-สำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา	88
MP12-20200827-สถาบันการแพทย์ฉุกเฉินแห่งชาติ	89
MP13-20200831-กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก กระทรวงสาธารณสุข	90
MP14-20200831-สำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม.....	91
MP15-20200831-กรมทรัพยากรน้ำ.....	92
MP16-20200831-สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา	93
MP17-20200831-กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม	95
MP18-20200901-นักส่งเสริมและจัดการสินค้าเกษตร กรมส่งเสริมการเกษตร	96
MP19-20200903-สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร	97
MP20-20200904-กรมพลศึกษา	98
MP21-20200908-สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ (มกอช.).....	100
MS01-20200826-เครือข่ายชนเผ่าพื้นเมืองแห่งประเทศไทย.....	103
MS02-20200904-สมาคมพัฒนาประชากรและชุมชน.....	104
OP01-20200903-สถาบันบริหารจัดการธนาคารที่ดิน.....	105
OP02-20200904-อบต.รางจรเข้ อ.เสนา จ.พระนครศรีอยุธยา.....	107

MI01-20200828-ธนาคารอาหารประเทศไทย

1. นิยาม

1.1 ถ้าจะกล่าวถึงนิยามความมั่นคงทางอาหารในการตีความของเครือข่ายธนาคารอาหารนิยามความมั่นคงทางอาหาร หมายถึง การเข้าถึงอาหาร ที่มีคุณภาพ พอเพียงต่อการบริโภคในทุกช่วงเวลา เพื่อชีวิตที่เป็นปกติสุข ของทุกคนในสังคม โดยมีหลักสำคัญอยู่ 4 ประการ สะสม หมุนเวียน เรียนรู้ แบ่งปัน

ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคงทางด้านอาหารของไทยในภาวะวิกฤต มีดังนี้

1.ขาดหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องโดยตรงในภาระกิจการดำเนินงานด้านความมั่นคงทางด้านอาหาร ทำให้สถานการณ์ที่ผ่านมาขาดเจ้าภาพรับผิดชอบในการดำเนินการอย่างทันที่

2.ขาดระบบการบริหารจัดการที่มีรูปแบบและกระบวนการที่เหมาะสมกับสภาพปัญหาที่เกิดขึ้น เช่น การประกาศเคอร์ฟิวส่งผลกระทบต่อห่วงโซ่อุปทานทำให้เกิดผลกระทบต่อ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในทุกระดับ เช่น เกษตรกรผู้ผลิต ผู้ประกอบการ และผู้บริโภค

3.ขาดแผนงานในการบริหารจัดการด้านความมั่นคงทางอาหาร ในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับครัวเรือน ระดับชุมชน จนถึงระดับชาติ

4.ประชาชนขาดความตระหนักรู้ในการเตรียมตัวสำรองอาหารในยามวิกฤตในทุกระดับ

5.ขาดการส่งเสริมสนับสนุน เทคโนโลยี การแปรรูปอาหาร ที่สามารถเก็บรักษาเพื่อใช้ในยามวิกฤตที่มีความหลากหลายเพียงพอ

1.2 จากสถานการณ์โควิด19 กลุ่มที่ได้รับผลกระทบมีดังนี้

1.กลุ่มคนจนเมือง คนที่หำข้ากินค่าประกอบอาชีพรับจ้าง ค่าขาย มีรายได้แบบรายวัน

2.กลุ่มคนไร้บ้าน

3.กลุ่มเกษตรกรผู้ผลิต ที่ขาดตลาดรับซื้อผลผลิตจากการ lockdown และชะลอตัวในการบริโภค

4.กลุ่มผู้ประกอบการแปรรูปอาหารทั้งในระดับบุคคล กลุ่มบุคคล และสถานประกอบการ เช่น พ่อค้าแม่ค้า วิสาหกิจชุมชน ผลิต และแปรรูปอาหาร โรงงานแปรรูปอาหาร

5.กลุ่มธุรกิจท่องเที่ยวทั้งในระดับบุคคล กลุ่มบุคคล และสถานประกอบการ เช่น มัคคุเทศก์ ลูกจ้าง ร้านค้า โรงแรม

2. ที่มา

2.1 ธนาคารอาหารได้รับการสนับสนุนอาหารเพื่อมาปรุงเป็นอาหารปรุงสำเร็จ เพื่อแจกจ่ายให้กับกลุ่มผู้ประสบวิกฤตการเข้าถึงอาหาร ดังนี้

1.เกษตรกรในเครือข่ายธนาคารอาหารที่ร่วมส่งวัตถุดิบ

2.ผู้ประกอบการด้านการแปรรูปอาหารด้านการส่งออก

3.บุคคลทั่วไปที่เป็นผู้บริจาค

4.องค์กรเอกชนในเขตเมือง ที่ร่วมบริจาค เช่น คอนโดมิเนียม

5.กลุ่มจิตอาสาในพื้นที่ต่างๆ ที่เข้ามาช่วยด้านแรงงาน และ แลกเปลี่ยนผลผลิตที่ได้จากบริจาค ทำให้เกิดความหลากหลายในการประกอบอาหารปรุงสำเร็จเพื่อแจกจ่าย

2.2 วัตถุดิบจากเกษตรกรเครือข่ายธนาคารอาหารเป็นการผลิตความปลอดภัยในระดับอินทรีย์ทำให้มีคุณภาพดี แต่การประกอบอาหารปรุงสำเร็จเพื่อแจกจ่ายจำเป็นต้องใช้วัตถุดิบอื่นๆ ที่หลากหลาย สะดวก และประหยัด เนื่องจากสภาพความเร่งด่วนจากวิกฤตทำให้ไม่สามารถคัดกรองวัตถุดิบทุกอย่างที่มาได้อย่างมีประสิทธิภาพเพียงพอ การกระจายอาหารให้กับกลุ่มผู้ได้รับผลกระทบให้ทันต่อความหิวจึงทำได้ในระดับหนึ่ง

3. การกระจายอาหาร

3.1 การกระจายอาหารของเครือข่ายธนาคารอาหารใช้ระบบจิตอาสา ร่วมด้วยช่วยกัน ทุกพื้นที่ที่มีอิสระในการจัดการตนเอง โดยมีการสื่อสารติดต่อ แลกเปลี่ยนความรู้ผ่านช่องทางออนไลน์ และการทำตลาดร่วมกัน โดยเชื่อมโยงในหลายมิติ ของภาคี เครือข่าย มีการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ด้านการ ผลิตการบริหารจัดการผลผลิต และการพัฒนาจุดรับและกระจายสินค้าผ่าน ช่องทาง ต่างๆ ทั้ง อีฟไลน์ และออนไลน์ เช่น อดท. โรงพยาบาลหลวงพ่อบึง รพสต.ปะตง โรงเรียนเทศบาลวัดชัยชุมพล และ โรงเรียนบ้านนาตาเสา เป็นต้น โดยใช้ชื่อธนาคารอาหาร ร่วมกัน

ในอนาคตธนาคารอาหารมีการวางแผนในการสร้างแหล่งเรียนรู้โดยใช้แนวคิดนิคมเกษตรกรรมร่วมสมัย เพื่อการจัดการอาหาร ของชุมชนร่วมกัน ปัจจุบันอยู่ในระหว่างการดำเนินการพื้นที่ตำบล ในกรุงเทพฯ ที่พุทธมณฑลสาย2 ซึ่งจะเป็ศูนย์กลางการ บริหารจัดการอาหารของเครือข่าย และเป็นพื้นที่ต้นแบบรูปธรรมกำหนดแล้วเสร็จในปี 2564

3.2 เกิดเครือข่ายการเชื่อมอาหารในยามวิกฤตที่เป็นรูปธรรมมีองค์ประกอบทั้ง ด้านผู้ ผลิต ผู้ประกอบการ ผู้บริโภค บ้าน วัด โรงเรียน สถานประกอบการ และจิตอาสา ที่มีการประสานงานให้ความช่วยเหลือกันในด้านความมั่นคงทางด้านอาหารใน ระดับประเทศ ที่ร่วมมือกันใน 11 ชุมชน 9 จังหวัด 5 ภูมิภาค

3.3 เป้าหมายของเครือข่ายธนาคารอาหารคือการสร้างกลไกการทำงานในการบริหารจัดการอาหารโดยชนเพื่อชุมชน และ ขยายผลสู่เครือข่ายทางสังคมแห่งความ "อิ่มท้อง อิ่มใจ ใส่ใจสุขภาพ"

4. การปรับตัว

4.1 มีการพัฒนาการผลิต การบริหารจัดการผลผลิต มาตรฐาน และการตลาด ร่วมกันโดยใช้หลักการ สะสม หมุนเวียน เรียนรู้ แบ่งปัน เป็นแนวทางในการทำงาน

4.2 พัฒนางค์ความรู้ ในด้านกานผลิต แปรรูป การตลาด ส่งเสริมให้มีการจัดตั้งธนาคารอาหารชุมชน ที่เป็นศูนย์รับและ กระจายอาหารของชุมชน ทั้งชุมชนเมือง และชุมชนชนบท

5. ข้อเสนอนโยบาย

5.1การส่งเสริมส่วนใหญ่เป็นการจัดฉากสร้างภาพ ทำกิจกรรมใช้งบให้หมดไป ขาดการติดตามผล ขาดการส่งเสริมและ สนับสนุนอย่างต่อเนื่อง ทั้งภาครัฐ องค์กรอิสระ และเอกชน ที่ชัดเจนให้เกิดเป็นรูปธรรมที่ยั่งยืน ในการบริหารจัดการด้าน ความมั่นคงทางอาหาร เครือข่ายธนาคารอาหารมุ่งไปสู่การพัฒนาด้วยการพึ่งพาตนเอง พึ่งพากันเอง และเป็นที่พึ่งให้คนอื่น เป็นสำคัญ

5.2 ส่งเสริม และสนับสนุนให้เกิด ธนาคารอาหารในชุมชน ทั้งชุมชนเมือง และชุมชนชนบท ในรูปแบบที่หลากหลาย สอดคล้องกับภูมิสังคม ด้วยหลักสำคัญ คือ สะสม หมุนเวียน เนียนรู้ และ แบ่งปัน

MA01-20200819 สมัชชาสุขภาพจังหวัดราชบุรี

1. นิยาม

1.1 (1) เกษตรกรผู้ผลิตอาหาร ไม่สามารถจำหน่ายได้เท่าที่ควร เนื่องจากการปิดตลาด ปิดสถานที่ทำงาน และการอยู่บ้านของ ประชาชน รวมทั้งไม่สามารถส่งออกต่างประเทศอย่างที่เคย ในช่วงโควิด เกษตรกรผลิตแล้วขายไม่ได้ แต่ก็มีน้ำใจนำไปแจก แบ่งปัน หรือจำหน่ายราคาถูก

(2) อาหารมีพอเพียง แต่ยังมีปัญหาเรื่องความปลอดภัยของอาหาร เนื่องจากเกษตรกรยังมีการใช้สารเคมีทางการเกษตร

1.2 ในพื้นที่จังหวัดราชบุรีมีวิกฤตด้านอาหารไม่มาก เนื่องจากเป็นแหล่งผลิตอาหารเอง มีเพียงพอ แต่ยังมีปัญหาการใช้ สารเคมีทางการเกษตรอยู่บ้าง กรณีว่าดภัยหรือเกิดอุทกภัย อาจกระทบต่อแหล่งผลิตอาหารบ้าง

กลุ่มเปราะบางที่เสี่ยง ได้แก่ (๑) กลุ่มคนรุ่นใหม่ที่นิยมอาหาร Fast food and Junk food (๒) กลุ่มผู้ป่วย รวมถึงระยะพัก พื้นที่ที่มีความเชื่อเรื่องอาหารแสลงต่อโรค มีการงดอาหารที่เป็นประโยชน์ เช่น งดเนื้อสัตว์ เป็นต้น (๓) กลุ่มผู้เสพยา

2. ที่มา

2.1 แหล่งที่มาของอาหาร (๑) จากการเพาะปลูก (ข้าว ผลไม้ นานาชนิด ไร่ อ้อย สับปะรด) ปศุสัตว์ (หมู วัว แกะ) และ ประมง (บ่อ กุ้ง บ่อปลา) (๒) อยู่ใกล้ทะเล มีอาหารทะเลจากจังหวัดใกล้เคียง (๓) จากป่าธรรมชาติ เช่น หน่อไม้ น้ำผึ้ง

2.2 ในด้านปริมาณมีเพียงพอ แต่มีปัญหาเรื่องสารเคมีทางการเกษตร ในช่วงวิกฤตโควิด มีการแบ่งปันอาหารและจัดชุดยังชีพช่วยเหลือผู้ได้รับผลกระทบอย่างทั่วถึง ตามนโยบายของรัฐ และวัดมีส่วนร่วมกระจายอาหารอย่างกว้างขวาง

3. การกระจายอาหาร

3.1 (1) การกระจายอาหารที่เป็นอยู่ ได้แก่ การจัดให้มีตลาดสด ตลาดชุมชน ตลาดนัด การกระจายสู่ห้างสรรพสินค้า การใช้รถจำหน่ายอาหารถึงชุมชน (รถพุ่มพวง) มีสื่อออนไลน์ของ ผวจ.และส่วนราชการแนะนำร้านอาหารที่เด่นๆ ในช่วงการระบาดของโควิด การกระจายอาหารผ่านการสั่งซื้อออนไลน์ (Panda, Curry และอื่นๆ) มีการเติบโตอย่างเห็นได้ชัด

(2) ศปจ.ราชบุรี มีเครือข่ายพลเมืองอาสาเพื่อสังคมสุขภาวะทั้ง ๑๐ อำเภอ ได้มีส่วนร่วมกับเทศบาล / อบต. ส่วนราชการ ภาคธุรกิจเอกชน และวัดต่างๆ จัดชุดยังชีพและอาหารกล่องสนับสนุนผู้ได้รับผลกระทบ บางชุมชน เช่น ตำบลเจ็ดเสมียนจัดให้มีครัวชุมชน ประชุมอาหารแบ่งปันกันในชุมชน สมาคม/สโมสรและพลเมืองอาสา กลุ่มต่างๆร่วมจัดทำตู้ปันสุข กระจายตัวกันอย่างกว้างขวาง

(3) ทิศทางการกระจายอาหารควรประกอบด้วย การจัดให้มีตลาดอาหารสะอาดและปลอดภัย ได้มาตรฐานการสุขาภิบาลอาหาร การจัดอบรมผู้ประกอบการและผู้จัดส่งอาหารในเรื่องความสะอาดและปลอดภัย การป้องกันการกักตุนอาหาร

3.2 การขนส่งวัตถุดิบจากฟาร์มหยุดชะงักในบางช่วง ทำให้เกษตรกรขาดรายได้ แต่ได้นำไปจำหน่ายในชุมชนในราคาถูกหรือแจกจ่ายแบ่งปันกัน อาหารบางส่วนเก็บสำรองไว้ หรือแปรรูปเพื่อให้สามารถเก็บได้นานขึ้น นอกจากนั้นยังได้เห็นการเติบโตของระบบการจัดส่งอาหารจากร้านค้าถึงบ้านผู้บริโภค (Home delivery)

3.3 เป้าหมาย คือ การกระจายอาหารเพื่อให้ทุกคนสามารถเข้าถึงอาหารได้อย่างเพียงพอ มีคุณค่า และปลอดภัย
วิธีการ คือ การจัดระบบการจัดเก็บและกระจายให้ดีขึ้นในภาวะปกติ และในภาวะวิกฤต

4. การปรับตัว

4.1 ระดับบุคคล ปรับตัวโดยการปลูกพืชผักสวนครัวไว้กินเอง หากเหลือนำไปแบ่งปันหรือแลกเปลี่ยนกัน อะไรที่ขาดแคลน เช่น ถ้าไข่ไก่ขาดแคลน ก็ดกกิน หันไปเลือกอาหารอื่นแทน เกษตรกรบางส่วนมีการปรับเปลี่ยนการผลิตให้สอดคล้องกับความต้องการในภาวะวิกฤต

ระดับชุมชน มีการรวมกลุ่มพลเมืองอาสา ร่วมกันช่วยเหลือผู้ประสบภัย เยี่ยมบ้านให้กำลังใจ ช่วยซ่อมแซมที่อยู่อาศัย จัดให้มีครัวชุมชน องค์กรชุมชนและกลุ่มต่างๆในชุมชนต่างเข้ามามีส่วนร่วม การนำสวัสดิการชุมชนมาสนับสนุนด้านอาหารและอื่นๆ

4.2 การประสานความต้องการระหว่างพื้นที่เมืองกับพื้นที่ชนบท ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน สร้างระบบเศรษฐกิจชุมชนที่มีการเชื่อมโยงมาพื้นที่เมือง ชนบทผลิตอาหาร แปรรูป เมืองช่วยด้านการตลาด การจัดจำหน่าย การขนส่งไปต่างพื้นที่ เป็นต้น

5. ข้อเสนอแนะ

5.1 นโยบายและกิจกรรมที่ภาครัฐและท้องถิ่นดำเนินการช่วยได้ในลักษณะการสงเคราะห์เป็นส่วนใหญ่ มีบ้างในส่วนของ การพัฒนาศักยภาพและส่งเสริมการตลาด โดยรวมมีความเข้มแข็งเชิงนโยบายและการสนับสนุนทางการเงิน และเป็นประโยชน์ชัดเจนในภาวะวิกฤต ข้อเสนอ คือ การกระจายอาจไม่ทั่วถึง เนื่องจากทำไปตามกิจกรรมที่กำหนดให้แล้วเสร็จ ขาดรายละเอียดด้านคุณภาพ ชุดยังชีพหรือสิ่งของที่สนับสนุนอาจไม่ตรงกับความต้องการของผู้รับ สิ่งของบางรายการไม่มีคุณภาพ

5.2 ข้อเสนอ

ส่งเสริมการพัฒนาระบบเศรษฐกิจพอเพียงเชื่อมโยงชนบทกับเมือง ให้ชัดเจน ยกย่องระดับ market share ให้สูงขึ้น จนใกล้เคียงกับระบบทุน

ส่งเสริมให้คนไทยทุกคนครัวเรือนปลูกพืชผักสวนครัวไว้บริโภคเองอย่างน้อยครัวเรือนละ ๕ ชนิด

ส่งเสริมการแปรรูปอาหารพื้นบ้านให้สามารถจัดเก็บได้นาน สะดวกต่อการปรุงและบริโภค
ในภาวะวิกฤตต่างๆให้มีการจัดตั้งครัวชุมชน โดยพลเมืองอาสาของชุมชนนั้นๆเป็นผู้บริหารจัดการโรงครัวเอง และภาครัฐ/
ท้องถิ่นสนับสนุนทางการเงิน

MA02-20200820-สมัชชาสุขภาพจังหวัดนครสวรรค์

1. นิยาม

1.1 1) เมล็ดพันธุ์ที่เกษตรกร/ชาวบ้าน และประชาชนไม่มีการเก็บรักษาไว้เอง โดยเฉพาะเมล็ดพันธุ์พื้นบ้าน ทำให้เกิดการต้อง
ไปพึ่งพาเมล็ดพันธุ์ทางการค้า

2) การขาดอาหารในบางพื้นที่ (เช่น ขาดโอโธดินในภาคเหนือ) ประชาชนยังมีภาวะโภชนาการ อ้วนผอม

3) หลากหลายไม่ครบถ้วน ใช้ชื่อวิทยาศาสตร์-เคมี ไม่บอกชื่อสามัญ บางคนแพ้อาหาร บางเรื่องยังไม่มีการศึกษาชัดเจน
แต่ควรเตือน เช่น พืช GMO

4) ภาวะน้ำท่วมพืชพันธุ์เสียหาย ไม่มีกิน ไม่มีพืชพันธุ์

5) การใช้สารเคมี ปุ๋ย ยาฆ่าหญ้า ยาฆ่าแมลง ทำให้เมื่อรับประทานเข้าไป หรือใช้ยาฆ่าแมลง/ยาฆ่าหญ้า ว่ามีสารตกค้าง
ทำให้เกิดโรคต่างๆ

6) อาหารขาดแคลนไม่เพียงพอต่อการบริโภค เช่น วิกฤตน้ำท่วมนครสวรรค์ ปี 2554 การแพร่ระบาดโควิด-19 ได้แก่
การผลิตอาหารแล้วขายไม่ได้ ทำให้อาหารเหลือเสียหาย เกษตรกรเดือดร้อน

7) สถานการณ์ที่ผ่านมารัฐบาลรับมือกับการระบาดด้วยการ Lock Down ห้ามการเคลื่อนย้าย ส่งผลต่อการเคลื่อนย้าย
อาหารด้วย ทำให้เกิดปัญหาในความมั่นคงทางอาหารตามมา

8) ในปี 2554 สถานการณ์น้ำท่วม ทำให้การขนส่งหรือการเดินทางลำบาก ทำให้ไม่สามารถหาซื้ออาหารมาไม่เพียงพอใน
ชีวิตประจำวัน

9) ปี 62-63 ที่เกิดภาวะโควิด-19 เกิดภาวะลำบากในการต้องออกไปหาซื้ออาหาร ต้องมีความระมัดระวังตนเองกับการที่ต้อง
เข้าไปในที่ที่มีคนจำนวนมาก หรือในบางช่วงมีการกักตุน

1.2 1) กลุ่มเสี่ยงคือคนเมืองที่เป็นพนักงานหรือลูกจ้างในองค์กรต่างๆ

2) มีเด็กยากจนด้อยโอกาส

3) ในภาวะน้ำท่วมความไม่มั่นคงทางอาหารจะเกิดกับทุกกลุ่มทุกกลุ่ม กลุ่มเปราะบางคือชุมชนเมือง

4) ในพื้นที่ที่มีการเลี้ยงกุ้ง/เลี้ยงปลา ซึ่งปัจจุบันไม่สามารถเลี้ยงได้เกิดปัญหาน้ำเสีย ดินเสีย มีสารเคมี

5) ผู้มีรายได้น้อยไม่มีที่ทำกิน ปลูกพืชผักไม่ได้ เนื่องจากไม่มีที่ดินเป็นของตนเอง

6) เนื่องจากเป็นชุมชนในชนบทซึ่งมีอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก ความขาดแคลนในการบริโภคไม่มีปัญหา แต่การ
ขายมีปัญหา

7) ไม่มีโดยตรงแต่มีบางส่วน โดยเฉพาะผู้สูงอายุ เพราะไม่สามารถไปตลาดหารายได้

8) กลุ่มผู้สูงอายุและผู้พิการ อาจจะมีโอกาสเข้าไม่ถึงแหล่ง

2. ที่มา

2.1 1) การซื้อ และการปลูก รวมทั้งมีการเลี้ยงเอง

2) ทุกมิติ (สภาองค์กรชุมชน)

3) ขับเคลื่อนเชิงนโยบายสาธารณะ

4) การแบ่งปันให้กับกลุ่มเปราะบาง

5) การส่งเสริมให้ชุมชนหันมาปลูกพืช ผักที่ปลอดภัยไว้บริโภค แบ่งปันและจำหน่าย

6) การส่งเสริมให้นักเรียนหันมาบริโภคผักและผลไม้ที่ปลอดภัยในปริมาณที่เหมาะสม

2.2 1) ผลผลิตทางการเกษตรต้องขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อมด้วยและต้องใช้เวลาในการปลูกด้วยปัจจัย 2 อย่างนี้ จึงเป็นตัวกำหนดเรื่องความปลอดภัย การเข้าถึง และคุณภาพ

2) สินค้าในห้างเป็นสินค้านำเข้าไม่แปลภาษาไทย ข้อมูลโภชนาการควรเป็นตัวหน่วยทั้งกล่อง/ถุง ไม่ควรให้เอกชนเลือกเอง เช่น คัด ปริมาณ เมื่อกินของกระป๋อง ทำให้คนไม่สังเกตเข้าใจผิด

3) ขาดความรู้ ความเข้าใจ ในการผลิตอาหารเพื่อสุขภาพ/ปลอดภัย

4) ไม่เชื่อมั่นในการโฆษณาว่าอาหารที่ผลิตมาเป็นอาหารปลอดภัย โดยเฉพาะความซื่อสัตย์ของเกษตรกร

5) ความปลอดภัยในเรื่องการใช้สารเคมี อาจจะไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ กรณีที่ผักปลอดภัยยังไม่สามารถหาซื้อได้อย่างต่อเนื่อง

3. การกระจายอาหาร

3.1 1) ในอนาคตคิดว่าการกระจายที่สำคัญ ต้องเริ่มที่จุดเริ่มต้น เหมือนสอนให้ตกปลา มากกว่าแค่หยิบยื่นปลาให้ ดังนั้น ถ้าจะมีความมั่นคงทางอาหารให้ทุกคนต้องสร้างด้วยตน ต้องรู้และเข้าใจกระบวนการปลูกได้ด้วยตนเอง

2) สำหรับผู้ยากไร้ ควรมีคู่มืออาหารแจกให้ซื้อใกล้บ้าน

3) การบรรจุหีบห่อผลิตภัณฑ์ ที่สามารถเก็บได้นานซื้อ/ขายได้สะดวก เช่น ทางออนไลน์

4) ทิศทางการกระจายอาหารควรมีบริการ Delivery ถึงผู้บริโภค

5) ควรลดลำดับขั้นตอนในการส่งต่ออาหาร จากผู้ผลิตถึงมือ

3.2 1) ถ้าทุกพื้นที่ที่มีความมั่นคงทางอาหารของตนเอง เรื่องการกระจายอาหารแทบไม่มีความจำเป็น เพราะเมื่อทุกพื้นที่มีการดูแลตนเองได้อย่างพอเพียงแล้ว ก็จะอยู่ได้ในทุกสถานการณ์วิกฤต

2) วัด/ตู้ปันสุข

3) การผลิตอาหารที่เหมือนกันจำนวนมากไม่มีตลาดรองรับ ทำให้ราคาตกต่ำ

4) อาหารอุปโภค-บริโภคในชีวิตประจำวันที่ขาดแคลนในบางส่วน และเกินความต้องการบางอย่าง

5) การพึ่งพาตนเอง เป็นทางออกที่ใช้ได้เสมอในยามเจอวิกฤตที่ไม่สามารถควบคุมได้

6) ตลาดปิด-ความมั่นคงทางอาหารก็มีปัญหา

7) การกระจายอาหารสู่พื้นที่ อาจใช้ช่องทางที่สามารถลดการแพร่เชื้อ หรือทำให้เกิดความสะอาด

3.3 1) เข้าใจในพื้นที่ชุมชนของตนเองว่ามีอะไร

เสริมส่วนที่ขาด ----> อยู่ได้ด้วยตนเอง----> ยั่งยืนมั่นคง

2) ดำเนินการใน (1) ด้านความรู้ (2) ลดการพึ่งพา (3) วัตถุประสงค์ (4) ปัจจัยภายนอก (5) ปัจจัยการผลิต

3) ความทั่วถึง คุณภาพนำไปสู่ยั่งยืน

4) การผลิตที่สะอาด ปลอดภัย สินค้าที่หลากหลายตามความต้องการของประชาชน

5) มีเพียงพอและปลอดภัย ด้วยการแบ่งโซนการผลิต

6) การให้ชุมชนขับเคลื่อนอาจไปได้ไม่ไกลพอ ต้องได้รับความร่วมมือหลากหลายฝ่าย

7) กระจายความอุดมสมบูรณ์ที่เชิงปริมาณและคุณภาพ

8) ให้ทุกคน ทุกชุมชน มีโอกาสได้รับอาหารอย่างทั่วถึง

4. การปรับตัว

4.1 1) สร้างแหล่งอาหารของตนเอง ----> อยู่และใช้ตามวัตถุประสงค์ที่มี

2) ระดับบุคคล ซื้ออาหารกระป๋องตน

3) ในภาวะน้ำท่วมปรับตัวกันทุกส่วน

- 4) อาหารไม่ปลอดภัยไม่มีมาตรฐาน ราคาสินค้าตกต่ำ ไม่สอดคล้องกับความต้องการของ
 - 5) ปรับตามสภาพข้อเท็จจริงบางอย่างมีใช้ แต่ถ้าไม่มีก็ใช้อย่างอื่นแทน
 - 6) ชุมชนมีการพัฒนาศักยภาพด้านอาชีพเกษตรปลอดภัยอยู่ตลอดเวลา
 - 7) กลุ่มเกษตรกรที่ทำตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ที่ปลูกบริโภค ที่เหลือก็ขาย
 - 8) ในระดับบุคคลก็ปลูกผักที่กินได้เอง ในระดับชุมชน ก็สนับสนุนให้ภาคีปลูก และรับประทานทั้งโรงเรียน และ ในชุมชน
- 4.2 1) ต้องเข้าใจพื้นที่ของตนเองก่อน และปรับตัวให้เข้ากับบริบทพื้นที่
- 2) ควรวางแผนเรื่องฤดูแล้ง สภาพอากาศเปลี่ยนแปลง
 - 3) ต้องมีการเตรียมความพร้อมล่วงหน้า เพื่อรับวิกฤต
 - 4) การสำรวจจัดทำข้อมูล ความต้องการ ของประชาชนในพื้นที่
 - 5) ในเขตเมืองควรมีตลาดที่มีมาตรฐานอย่างแท้จริง โดยปราศจากข้อสงสัยในคุณภาพ ส่วนพื้นที่ชนบท ควรซื้อสัตย์ต่อกระบวนการผลิต
 - 6) ต้องเป็นแบบค่อยเป็นค่อยไป ให้เกษตรกรตระหนักด้วยตนเอง จากใจ ไม่ใช่สร้างภาพ
 - 7) เน้นการส่งเสริมการปลูกพืชหลากหลายชนิดเพื่อการบริโภค
 - 8) ทั้งชุมชนเมืองและชุมชนชนบท น่าจะมีหน่วยงานกลางที่เป็นจุดศูนย์รวมความเข้มแข็งของชุมชน น่าจะผลักดันให้ชุมชนเข้ามาสนใจ การปลูกพืช หรือเลี้ยงสัตว์ เพื่อตอบสนอง

5. ข้อเสนอนโยบาย

- 5.1 1) ที่ผ่านมาเป็นการมาแจกของมากกว่า ไม่มีการหนุนเสริมให้เกิดความยั่งยืนให้เกิดความยั่งยืน มั่นคง และยังขาดการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน ต่างคนต่างอยู่ ถ้าทุกคนลดความเห็นแก่ตัว แล้วมาร่วมมือกัน จะส่งเสริมให้เกิดการขับเคลื่อนเพื่อชุมชนอย่างแท้จริง
- 2) นโยบายอาหารปลอดภัย ดำเนินโดยหลายภาคส่วน แต่ยังขาดการบูรณาการ
- 3) การส่งเสริมให้มีการรวมกลุ่มผลิตสินค้า ที่หลากหลาย แต่มีจุดอ่อนในเรื่องคุณภาพ และขาดตลาดรองรับสินค้า
 - 4) มีความสำคัญในเรื่องบูรณาการระหว่างภูมิภาคท้องถิ่น แต่ข้ออ่อนด้อยก็คือ การตลาดที่ผลิตแล้วขายไม่ได้ราคา และไม่มีตลาดรองรับที่มากพอ
 - 5) นโยบายสาธารณะต้องสะท้อนความต้องการของชุมชนจริง *ก่อนทำนโยบาย ต้องรู้ชุมชนก่อน
 - 6) สสส.มีความต่อเนื่องในเรื่องนี้ พช.มีโครงการ บ้านนี้มีรัก ปลูกผักกินเอง
 - 7) การผลักดันให้เกิดการผลิตอาหาร ไปสู่ระดับอินทรีย์ น่าจะเป็นกระบวนการที่ต้องมีคุณภาพอย่างมาก ยังไม่ค่อยมีนโยบายสาธารณะ ที่จะมาช่วยหนุนเสริม ในระดับพื้นที่
- 5.2 1) การส่งเสริมสนับสนุนให้สร้างแหล่งอาหารของตนเอง ตามความพร้อมของแต่ละคน
- 2) อาหารสะอาด/ปลอดภัย ได้มาตรฐาน
 - 3) การมีสิทธิได้รับอาหารปลอดภัย จากผู้ผลิต ผู้บริโภค อย่างแท้จริง ไม่ถูกเอารัดเอาเปรียบจากผู้ผลิต โดยผู้ผลิตต้องซื้อสัตย์ในคุณภาพ ของอาหารของตนเอง
 - 4) การจัดการตนเองในสภาพบริบทที่เป็นอยู่ พึ่งพาปัจจัยภายนอกให้น้อยที่สุด จึงจะสร้างความยั่งยืนได้ *แต่ถ้ามีปัจจัยภายนอกหนุนเสริมแล้วเกิดประโยชน์ จะทำให้งานสำเร็จได้เร็ววัน*
 - 5) การส่งเสริมการปลูกเพื่อบริโภค ส่งเสริมตลาดอาหารปลอดภัย

MA03-20200828-สถาบันพัฒนาสุขภาวะเขตเมือง

1. นิยาม

1.1 ประชาชนมีการกักตุนอาหาร เวลาวิกฤต ทำให้ประชาชนอีกส่วน ไม่สามารถหาอาหารได้

1.2 ในพื้นที่ กทม พบเห็นว่ามีบางส่วนเข้าไม่ถึง เด็กๆในศูนย์เด็กเล็ก ศูนย์เลี้ยงเด็ก

2. ที่มา

2.1 ชื้อขาย

2.2 ในมิติการซื้อ ขาย มีปัญหาเรื่องการกักตุนสินค้า การขึ้นราคาสินค้าในภาวะวิกฤต ประชาชนบางส่วนไม่มีเงินซื้ออาหาร

3. การกระจายอาหาร

3.1 องค์กรไม่มีบทบาทในการกระจายอาหาร ในตลาด หรือธุรกิจการกระจายควรมีหลายบริษัท เพื่อให้เกิดการแข่งขัน กัน ในด้าน ราคา คุณภาพของสินค้า

3.2 การกระจายอาหาร ในภาวะวิกฤต ยังเป็นของบริษัท ธุรกิจขนาดใหญ่ ที่มีศักยภาพ ในการทำงาน ในส่วนของบริษัทเล็กๆ ไม่สามารถดำเนินการได้ ทำให้เกิดการผูกขาด

3.3 ประชาชนทุกกลุ่ม ได้รับอาหารที่มีคุณค่าทางอาหารและเพียงพอ ภาครัฐอาจจะเข้ามาช่วยเหลือ ในกลุ่มเปราะบาง หรือ ด้อยโอกาส และ ที่ผ่านมา ประชาชนส่วนหนึ่งในสังคมก็มีการช่วยเหลือกัน ตัวอย่างจากตู้ปันสุข

4. การปรับตัว

4.1 มีการใช้จ่ายอย่างประหยัด ปลูกพืชผักสวนครัวไว้ที่บ้าน มีการวางแผนในอนาคตเรื่องของเศรษฐกิจพอเพียง การทำ อาชีพเสริม

4.2 เพิ่มการทำพื้นที่ในการปลูกพืชผัก ผลไม้ การใช้จ่ายอย่างประหยัด

5. ข้อเสนอแนะนโยบาย

5.1 การที่ภาครัฐ และระดับท้องถิ่น เข้ามาช่วยเหลือและ มีนโยบายเสริม จะช่วยการเข้าถึงอาหาร ในกลุ่มเปราะบาง และกลุ่ม ที่ด้อยโอกาสได้มาก เพราะกลุ่มคนเหล่านี้ ช่วยเหลือตนเองไม่ได้ ขาดรายได้ในช่วงภาวะวิกฤต

5.2 การช่วยเหลือกันในสังคม เช่นการแบ่งปันอาหารซึ่งกันและกัน อย่างตู้ปันสุข หรือ การทำCSRของบริษัท มูลนิธิต่าง ๆ ในประเทศ ที่ออกมาช่วยเหลือคนในสังคม

MA04-20200829-สมัชชาสุขภาพจังหวัดหนองบัวลำภู

1. นิยาม

1.1 ในช่วงก่อนวิกฤต จ.หนองบัวลำภู มีปัญหาด้านความมั่นคงทางอาหาร ในด้านความปลอดภัย เนื่องจากการเกษตรกรรม เป็นเชิงเดี่ยว ปลูกข้าว อ้อย มันสำปะหลัง ยางพารา ซึ่งพืชเหล่านี้ใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชเป็นปริมาณมาก โดยเฉพาะอ้อย ที่ ใช้ยากำจัดวัชพืชเป็นจำนวนมาก จึงเกิดการตกค้างในสิ่งแวดล้อมและมีการปนเปื้อนในอาหาร ส่งผลต่อความปลอดภัย ของอาหาร (นอกจากใช้ยากำจัดวัชพืชแล้ว ยังมีการตกค้างของยาฆ่าแมลงในอาหารด้วย) ในช่วงวิกฤตที่มีการระบาดของ โควิด 19 แม้จังหวัดหนองบัวลำภูจะปลูกพืชเชิงเดี่ยวมาก แต่ก็ยังมีการปลูกเพื่อการบริโภคในครัวเรือน ประชาชนส่วนใหญ่ จึงได้รับผลกระทบน้อย (อาหารมีเพียงพอ แต่อาจจะไม่ปลอดภัยจากสารเคมี) แต่ในช่วงแรกของวิกฤตโควิด 19 ประชาชนตื่นตระหนก จึงมีการกักตุนอาหาร และการกระจายอาหารช่วงแรกทำได้ไม่ดี ทำให้มีคนยากไร้ ไม่มีที่ทำกิน และคนเปราะบางเข้าไม่ถึงอาหาร

1.2 กลุ่มคนพิการ และผู้มีแนวโน้มพิการ (ผู้สูงอายุ) เป็นกลุ่มเปราะบาง ได้รับผลกระทบมาก จากวัฒนธรรมทางความคิดของ คนพิการเอง (บางส่วน) และในสังคม ที่มองว่าคนพิการทำเกษตรกรรมไม่ถนัด จึงไม่ค่อยได้ทำเกษตร ทำให้พอเกิดภาวะ วิกฤต คนพิการก็จะขาดแคลน เข้าไม่ถึงอาหาร การเข้าถึงอาหารส่วนใหญ่ของคนพิการจึงเป็นการซื้อ เมื่อไม่มีเงินซื้อจึงต้อง รอรับการบริจาค

2. ที่มา

2.1 จังหวัดหนองบัวลำภู มีแหล่งที่มาของอาหารจากหลากหลายมิติ

ในส่วนของการซื้อขายเกษตรกรรมยั่งยืน จังหวัดหนองบัวลำภู (สมาชิกส่วนใหญ่ทำการเกษตรอินทรีย์) เป็นด้านเกษตรและปลูกเลี้ยง มีศูนย์ปราชญ์ หลายแห่ง ที่เริ่มจากการปลูกและเลี้ยง (เปิด ไก่ โค ปลา) เพื่อบริโภคในครัวเรือน เหลือกก็แบ่งปัน และขาย กลุ่มนี้ไม่มีปัญหาด้านความมั่นคงทางด้านอาหาร แต่จะมีปัญหาด้านความมั่นคงทางเศรษฐกิจมากกว่า คือ ปลูก,เลี้ยงแล้วไม่มีที่ขาย

นอกจากการปลูก เลี้ยงแล้ว ยังมีมิติด้านทรัพยากร คือ เกือบของจากป่า เช่น เห็ด หน่อไม้ ผักหวาน ไข่มดแดง เป็นต้น

ในส่วนของคนพิการ มิติของอาหารส่วนใหญ่คือการซื้อ เมื่อไม่มีเงินซื้อในภาวะวิกฤต จึงต้องขอรับบริจาค และขอแบ่งปัน และอาหารอินทรีย์ส่วนใหญ่อยู่ในห้าง และราคาสูง ทำให้คนพิการ และคนเปราะบางจึงเข้าถึงอาหารที่ปลอดภัย

ในส่วนของผู้บริโภคที่เป็นประชาชนเขตเมืองหรือข้าราชการ การเข้าถึงอาหารคือ การซื้อ และคำนึงถึงความสะดวกเป็นส่วนใหญ่ อาหารต้องพร้อมบริโภค และเข้าถึงสะดวก คือ รถจอดและซื้อได้เลย

นโยบายของจังหวัด มุ่งเน้นการลด ละ เลิก การใช้สารเคมีในการเกษตร ส่งเสริมเกษตรอินทรีย์ เพื่อให้ประชาชนบริโภคอาหารปลอดภัย เน้นให้หน่วยงานต่างๆในจังหวัดทำงานแบบบูรณาการกัน ทำแผนร่วมกัน ใช้งบประมาณที่ส่งมาให้หน่วยงานในจังหวัดทำงานเกื้อหนุนกัน สนับสนุนโครงสร้างพื้นฐานได้แก่ น้ำและไฟฟ้าเพื่อการเกษตร (ขุดเจาะน้ำบาดาล และการสูบน้ำด้วยพลังงานแสงอาทิตย์) หมู่บ้านต้นแบบที่จะทำ โคกหนองนา สนับสนุนปัจจัยการผลิต เช่น เมล็ดพันธุ์ เพื่อส่งเสริมให้เกษตรกรสามารถผลิตอาหารที่ปลอดภัย และเพียงพอ สนับสนุนด้านการตลาด เพื่อช่วยให้เกษตรกรมีความมั่นคงทางเศรษฐกิจ เป็นต้น

2.2 ปัญหาความมั่นคงทางอาหาร ของหนองบัวลำภู มีในด้านความปลอดภัย เพราะวิกฤตการใช้สารเคมี ซึ่งสมาชิกสมาชิกสุขภาพจังหวัดได้ขับเคลื่อนร่วมกัน ตั้งแต่ปี ๒๕๕๗ ถึงปี ๒๕๖๒ มีที่วิมาทำข้าวหลายช่อง โดยเฉพาะ TPBS ตามติดหนองบัวลำภูตลอด เพราะความปลอดภัยและคุณภาพเป็นสิ่งที่คนคำนึง จึงต้องสร้างแหล่งอาหารปลอดภัยให้คนมาเที่ยวได้

ผู้ผลิตที่เป็นเกษตรอินทรีย์แม้จะมีมากขึ้น แต่ยังไม่วางแผนการผลิตอาหารได้เพียงพอที่จะขายในโมเดิร์นเทรด จึงยังคงมีปัญหาด้านการตลาดซึ่งต้องเป็นตลาดเฉพาะไม่ไปรวมกับตลาดที่มีอาหารทั่วไป เช่น ตลาดสีเขียว หรือตลาดอาหารอินทรีย์ เป็นต้น ซึ่งเป็นโจทย์ที่ภาคีและหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องกำลังหาทางแก้ไขปัญหาดังกล่าวต่อไป

ประชาชนส่วนใหญ่ ยังไม่คำนึงถึงความปลอดภัยทางอาหาร เน้นราคาถูก และซื้อสะดวก ไปที่เดียวแล้วได้หมด

ผู้บริโภคที่ตระหนักในด้านความปลอดภัยของอาหาร เริ่มมีมากขึ้น แต่ก็ยังเข้าถึงแหล่งอาหารอินทรีย์ หรืออาหารปลอดภัย เนื่องจาก จังหวัดหนองบัวลำภู แม้จะมีตลาดเกษตรที่เป็นอาหารปลอดภัยแต่ก็ยังไม่เป็นที่รู้จักของผู้บริโภคซึ่งตลาดทั่วไปของจังหวัดหนองบัวลำภู ยังไม่มีแผนที่จำหน่ายผลิตภัณฑ์อาหารปลอดภัย/อาหารอินทรีย์

ปัญหาตอนนี้คือ ขาดการบูรณาการร่วมกัน ระหว่างผู้ปลูก ผู้ผลิต ผู้บริโภค (โดยเฉพาะผู้เปราะบาง) สรุปว่า คนปลูก (ผลิต) ยังไม่เจอกับคนเปิบ (ที่มีต้องการอาหารอินทรีย์/อาหารปลอดภัย)

3. การกระจายอาหาร

3.1 คนหนองบัวลำภู ต้องเป็นผู้ผลิต (ตอนนี้) ยังไม่มีอาหารที่เพียงพอกับเมืองหนองบัวลำภู ที่ผลิตโดยคนหนองบัวลำภู เราต้องให้ผู้ผลิตรู้จัก 4 ร (ตลาด) จะทำให้ความมั่นคงทางอาหารของหนองบัวลำภู เพียงพอ และปลอดภัย

สรุปแล้ว คือ “ผลิตแล้วมีที่จำหน่าย มีที่กระจายสินค้า”

การกระจายอาหารปลอดภัย หรืออาหารอินทรีย์ ในจังหวัดหนองบัวลำภู ก่อนที่จะมีสถานการณ์โรคระบาด คือ ผู้ผลิต เป็นผู้รวบรวมสินค้าไปขายในตลาดสีเขียว ในจุดต่างๆ ของจังหวัด และส่งเข้าโรงพยาบาล แต่ก็มีปัญหาในการกระจายสินค้า เนื่องจากผู้ผลิตส่วนใหญ่เป็นคนวัยกลางคนถึงเกือบสูงอายุ เมื่อแบ่งคนไปขาย ทำให้ขาดแรงงานในแปลงเกษตร แม้หน่วย

ราชการที่เกี่ยวข้องกับการตลาดจะมีโครงการส่งเสริมให้เกษตรกรส่งสินค้าเข้าโมเดิร์นเทรด มีคนกลางรวบรวมสินค้า แต่ก็ไม่สามารถทำได้เนื่องจากปริมาณผลผลิตมีน้อย ไม่สามารถส่งได้ต่อเนื่อง

แต่ในช่วงเกิดสถานการณ์โรคระบาด มีการขายสินค้าเกษตรอินทรีย์ออนไลน์เกิดขึ้น เนื่องจากลูกค้าของเกษตรกรอินทรีย์กลับมาอยู่บ้าน จึงเกิดรูปแบบพ่อปลูก-ลูกขาย (เพจ chutha horm) คณะทำงานสมัชชาสุขภาพจังหวัดจึงเห็นแนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจฐานราก เพื่อฟื้นฟูหลังโควิด ว่า จะต้องเชื่อมโยงผู้บริโภคที่เป็นข้าราชการ (ใส่ใจเรื่องสุขภาพ , ได้รับผลกระทบจากโควิดฯ น้อยกว่ากลุ่มอื่น และมีกำลังซื้อ) เข้ากับผู้ผลิตเกษตรอินทรีย์ ผ่านการซื้อขายทางออนไลน์ นอกจากนี้ในช่วงที่มีสถานการณ์โควิดฯ เริ่มมีการกระจายอาหารผ่าน food panda ถือเป็นโอกาสที่จะกระจายสินค้าที่ผลิตอย่างปลอดภัยของจังหวัดหนองบัวลำภูเพื่อคนหนองบัวลำภู โดยทำให้ผู้รับส่งอาหารได้รู้จักสินค้าเกษตรอินทรีย์ของจังหวัดและอาจจะเป็นผู้ให้ข้อมูลกับลูกค้าได้ด้วย

3.2 บทเรียนที่น่าสนใจ ของจังหวัดหนองบัวลำภู คือ พระเป็นผู้นำในการกระจายอาหาร

อาหารที่วัดมีเยอะมาก แต่ไม่มีการจัดการ คนยากลำบากในพื้นที่ที่ไม่สามารถเข้าถึงอาหารที่วัดได้ ในสถานการณ์วิกฤตช่วงโควิด. เครือข่ายพระสงฆ์อำเภอสุวรรณคูหา มีเจ้าอาวาสหลายรูป ที่มีญาติโยมศรัทธา สามารถจะดูแลผู้เปราะบางได้ วัดยังมีของมากพอที่จะแบ่งปัน แต่ต้องมีการจัดการที่ดี ต่อไป อาจจะต้องเชิญชวนประชาชนที่อยากทำบุญ ให้ถวายของที่พระสงฆ์จะสามารถกระจายต่อไปได้ เช่น แทนที่จะถวายสังฆทานที่พระไม่ได้ใช้ แต่อาจเปลี่ยนเป็นข้าวสาร

3.3 เป้าหมายคือ ประชาชนในจังหวัดหนองบัวลำภู ต้องเข้าถึงอาหารอย่างเพียงพอและปลอดภัย โดยเน้นการพึ่งตนเองเป็นอันดับแรก ปัจจุบัน คนที่เข้าถึงอาหาร คือ คนเปราะบาง ต้องได้รับการดูแล แต่จะต้องแบ่งการดูแลเป็น 2 แบบ คือ ต้องจำแนกคนเปราะบางให้ได้ว่า ใครที่พึ่งพาตนเองได้ และใครที่ยังพึ่งพาตนเองไม่ได้ จะได้วางแผนการพัฒนาได้ (กลุ่มไหนจะให้เบ็ด กลุ่มไหนจะให้ปลา) เมื่อจำแนกได้แล้ว หน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องทำงานร่วมกัน เช่น สมาคมคนพิการจังหวัดหนองบัวลำภู พร้อมจะให้ข้อมูลคนพิการ และกลั่นกรองคนพิการที่ควรได้รับการสนับสนุนให้พึ่งตนเอง ซึ่งต่อไปกลุ่มคนพิการจะต้องเป็นกลุ่มเป้าหมายหนึ่งที่จะได้รับสนับสนุนของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับระบบอาหารปลอดภัย หรือความมั่นคงทางอาหาร ส่วนคนพิการกลุ่มไหนที่จำเป็นต้องได้รับการดูแลแบบสงเคราะห์ก็ต้องได้รับการสงเคราะห์ เป็นต้น

4. การปรับตัว

4.1 ในสถานการณ์วิกฤตทั้งในอดีตและปัจจุบัน ท่านหรือคนอื่น ๆ ทั้งในระดับบุคคล กลุ่ม หรือองค์กร มีการปรับตัวเพื่อเผชิญหน้ากับสถานการณ์อย่างไรในด้านที่เกี่ยวกับอาหาร ทั้งในระดับบุคคลและชุมชน

4.2 การปรับตัวเพื่อสร้างความมั่นคงทางอาหารสำหรับพื้นที่เมืองและพื้นที่ชนบท ควรมีลักษณะเฉพาะอย่างไร จึงจะสามารถรองรับความต้องการเฉพาะของแต่ละพื้นที่ในภาวะวิกฤตได้

5. ข้อเสนอแนะ

5.1 จากบทเรียนและประสบการณ์ในการขับเคลื่อนที่ผ่านมา องค์กรหรือเครือข่ายของท่านเห็นว่า นโยบายสาธารณะหรือมาตรการการสนับสนุนและการหนุนเสริมเพื่อให้เกิดระบบการผลิต การเข้าถึงอาหารและระบบการกระจายอาหาร ฯลฯ ที่ดำรงอยู่ทั้งนโยบายส่วนกลางและในระดับภูมิภาค ท้องถิ่น สามารถหนุนเสริมความมั่นคงด้านอาหารได้มากน้อยเพียงใด อะไรคือส่วนที่ดี และอะไรคือข้ออ่อนบ้าง ฯลฯ

5.2 การพัฒนาระบบอาหารปลอดภัยจากท้องนาสู่พาข้าว ของจังหวัดหนองบัวลำภู กำลังจะเริ่มขึ้นในปี 2564 โดยมีจุดยุทธศาสตร์อยู่ที่ระดับตำบล ส่งเสริมให้เกิดเครือข่ายการผลิตอาหารอยู่ในระดับตำบล คนเปราะบางที่ไม่มีที่ทำกิน ก็ให้ไปทำการเกษตรในพื้นที่สาธารณะของหมู่บ้าน มีการรับรองแปลงแบบมีส่วนร่วมในระดับตำบล และ อสม. นักวิทยุชุมชนมาเฝ้าระวังผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร สร้างความเชื่อมั่นให้ผู้บริโภค ผลิตแล้วก็ขายในตลาดชุมชน ถ้าเหลือก็ส่งไปขายในอำเภอหรือตลาดออนไลน์ในระดับอำเภอ เมื่อมีผลผลิตเพียงพอระดับตำบล ก็เพิ่มการขายในตลาด 4 ร คือ โรงพยาบาล โรงเรียน/ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ร้านอาหาร โรงแรม. แต่ในระดับตำบลเน้นที่ โรงเรียนและศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เนื่องจากเด็กๆควรเข้าถึงอาหารที่ปลอดภัย และเป็นการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากในระดับตำบลไปในตัว

MA05-20200830-สมัชชาสุขภาพจังหวัดแม่ฮ่องสอน

1. นิยาม

1.1

1. สินค้าไม่สามารถส่งออกได้มีผลกระทบไปทั่วโลก คนที่มีอาหารไม่เค็ดร้อนประเทศที่ไม่มีอาหารเกิดการกักตุน และแย่งชิงอาหาร
2. ยึดหลักเศรษฐกิจพอเพียง สร้างความมั่นคงทางอาหารในครัวเรือนพืชผักสวนครัว ในกลุ่มเปราะบางต้องได้รับความรู้ช่วยเหลือจากหน่วยงานรัฐให้สามารถช่วยเหลือตัวเองได้(เป็นทางแก้ ไม่ใช่ปัญหา)
3. เกิดปัญหาในสังคมเมืองมากกว่าชนบท เพราะเมือง มีสัดส่วนการซื้ออาหารเพื่อการบริโภคมาก (อาจซื้อ 100 %) จึงเกิดการกักตุนอาหาร คนที่มีอาชีพรับจ้างทุกระดับ ตกงาน ไม่มีเงินซื้ออาหาร

1.2

1. ไม่มีปัญหาที่มีความพร้อมเพราะเราเป็นผู้ผลิตอาหารอยู่แล้ว(เครือข่ายเกษตรกรรมทางเลือก จ.แม่ฮ่องสอน)
2. มีเพียงบางกลุ่มที่ยากจน ไม่ขยัน ไม่มีพื้นที่ทำกินซึ่งรัฐต้องช่วยเหลือ แต่ ควรช่วยให้เขาช่วยตัวเองได้ยั่งยืน ไม่รอคอยพึ่งพาขอรับจากผู้อื่นตลอดไป
3. ชุมชนในชนบท ที่มีการผลิตอาหาร (ข้าว กับข้าว และน้ำดื่ม) ได้เอง ได้รับผลกระทบน้อย จนสามารถประกาศปิดหมู่บ้านได้ เป็น สัปดาห์ แต่คนในเมือง ที่มีอาชีพรับจ้างรายวัน หรือทำงานในระบบทุน ที่มีรายได้จากเงินเดือนเท่านั้น เมื่อถูกเลิกจ้างจะได้รับผลกระทบสูง

2. ที่มา

2.1

1. ปี 2563 จากการสำรวจ 2 หมู่บ้านในโครงการวิจัย พบว่า (1) มาจากการซื้อ 37% (2) มาจากการเกษตร (ปลูก/เลี้ยง) 29% (3) มาจากฐานทรัพยากร ป่า/ แม่น้ำ 19% (4) มาจากการแบ่งปันจากผู้อื่น (รวมนโยบายรัฐ) 9% และ (5) มาจากพิธีกรรม 6%

2. ปี 2556 จากการสำรวจ 4 หมู่บ้านในโครงการวิจัย พบว่า (1) มาจากการซื้อ 60% (2) มาจากการเกษตร (ปลูก/เลี้ยง) 28% (3) มาจากฐานทรัพยากร ป่า/ แม่น้ำ 6% (4) มาจากการแบ่งปันจากผู้อื่น (รวมพิธีกรรม) 6%

2.2 มีปัญหา คือ

ด้านการเข้าถึง ... จ.แม่ฮ่องสอนพื้นที่ 87 % อยู่ในเขตป่าทั้งป่านุรักษ์ (242 หมู่บ้าน) ป่าสงวน 9 ป่า แม้ว่าจะมีการยึดหยุ่นให้ชาวบ้านเข้าไปเก็บหาของป่าได้จากอดีตจนถึงปัจจุบัน แต่นานาคต ไม่แน่ว่าจะมีการยึดหยุ่นเพียงใด เพราะมีการใช้ พรบ. อุทยานแห่งชาติแล้วในปี 2563 อีกทั้ง คนแม่ฮ่องสอนมีฐานะยากจน การเข้าถึงอาหารจากการซื้อ อาจไม่ครบถ้วนตามหลักโภชนาการ

ปริมาณ ... ในบางฤดูกาลที่อาหารจากธรรมชาติมีน้อย เช่นช่วงหน้าแล้ง อาจมีปัญหา อาหารไม่เพียงพอ ความปลอดภัย ... ด้วยมีการใช้ยาฆ่าหญ้าทุกพื้นที่ ทำให้มีการปนเปื้อนสารเคมีเกษตรทั้งในผลผลิต ในดิน ในแหล่งน้ำ ในอาหารจากธรรมชาติ เพราะคนแม่ฮ่องสอนส่วนใหญ่ยังทำเกษตรเคมี

คุณภาพ ... เนื่องจากส่วนใหญ่มีการศึกษาน้อย ขาดความรู้ความเข้าใจ และไม่เท่าทันการบริโภค ทำให้มีการบริโภคตามกระแสพัฒนา เลียนแบบตามสื่อ ไม่คำนึงถึงคุณภาพของอาหาร เชื่อมโยงไปสู่การขาดโภชนาการด้านอาหาร ที่เห็นได้จากน้ำหนักและความสูงของเด็กที่น้อยกว่าเกณฑ์มาตรฐานประเทศ

3. การกระจายอาหาร

- 3.1 1. ส่วนใหญ่ผลิตเพื่อบริโภค เหลือแบ่งปันและขาย

2. หลายรูปแบบ ที่แฝงด้วยคุณลักษณะเอื้อเพื่อแบ่งปัน

3. มีตลาดรองรับสินค้าเกษตรอินทรีย์ เป็นตลาดเฉพาะ ซื้อขายโดยตรงกับผู้ผลิตในสินค้าที่หลากหลาย เช่น อโวคาโด ส้ม กระเทียม สลัด ลูกคามีทั้งในชุมชน (ผักและอาหารแปรรูป) นอกชุมชน (สินค้าที่ไม่เน่าเสียง่ายเช่นกระเทียม อโวคาโด ส้ม)

- เกินการกระจายสินค้าอาหารในรูปแบบใหม่หลายอำเภอ หลังเกิดโควิด ได้แก่ “กาดแม่ฮ่องสอน” ในอำเภอเมือง (เชื่อมกับอีกหลายอำเภอ) เป็นการขายอาหาร Online ตั้งเมื่อ เมษายน 2563 ตอนนี้มีสมาชิก ประมาณ 12,000 คน

3.2 1. ทำให้ได้เรียนรู้ว่าการแผนการผลิตไว้เพื่อบริโภคในครอบครัว อย่างเพียงพอทำให้เกิดความมั่นคงทางอาหาร

2. มีความตื่นตัวสร้างความมั่นคงทางอาหารให้ตัวเองปลูกผักสวนครัว

3.มีตลาด Online ที่ได้ผล ขายดี เช่น กาดแม่ฮ่องสอน อ.เมือง การขายกระเทียมอินทรีย์ ใน อ.ขุนยวม ที่ขายกระเทียมแห้ง ได้ 900 กก. ภายใน 2 วัน

3.3 1. สร้างเครือข่ายในแต่ละระดับทุกระดับแม่บ้าน ตำบล อำเภอ จังหวัดกระจายอาหารในลักษณะการแลกเปลี่ยน

2. สร้าง/พัฒนาเกษตรกรฐานรากให้เข้มแข็ง

3. เป้าหมายคือ การกระจายอาหารให้ครอบคลุมทุกครัวเรือนในชุมชน โดยเน้นกลุ่มเป้าหมายที่เป็นผู้เปราะบางในชุมชน ทั้งในช่วงปกติ และช่วงวิกฤต

4. การดำเนินงาน มีฐานข้อมูลผู้เปราะบาง มีการผลิตพืช/ สัตว์อาหารให้เพียงพอ กระจายทุกครัวเรือน รักษาพันธุ์กรรม พัฒนาระบบเกษตรยั่งยืน มีแปลงรวมของชุมชน มีการอนุรักษ์พัฒนาอาหารจากธรรมชาติ โดยเก็บหาแต่พอดี สร้างป่าเพิ่ม ไม่ใช้สารเคมีเกษตร และสร้างเครือข่ายด้านอาหาร หลายระดับ

5. ความเห็นจากเวที กลุ่มย่อย สมัชชาพลเมืองมส ประเด็นถกเถียง มติ 27 สค.63 วชช มส :แนวทางการกระจายอาหาร

1) การแบ่งปันแลกเปลี่ยนและขายในบางส่วน

2) การนำอาหารที่ได้จากการบิณฑบาตของพระสงฆ์ส่วนหนึ่งมาแบ่งปันให้ผู้ด้อยโอกาส และคนยากจน

3)ในการให้ค่าแรงในบางกรณีให้เป็นผลผลิตแทนตัวเงิน

4) อาหารที่มีคุณภาพสุขภาพที่ดีทั้งผู้ผลิตและผู้บริโภค

5) ตลาดริมทางในการเชื่อมผู้ผลิตผู้บริโภคโดยตรงไม่ผ่านพ่อค้าคนกลาง

4. การปรับตัว

4.1 การบริหารจัดการพื้นที่ชุมชนเพื่อส่วนรวม ใช้ร่วมกัน และให้ความรู้ในเรื่องการจัดการพื้นที่อย่างคุ้มค่า

4.2

1.การเรียนรู้เรื่องการถนอมอาหารการใช้พื้นที่ในครัวเรือน ให้เกิดประโยชน์

2.ความเห็นจากเวที กลุ่มย่อย สมัชชาพลเมืองมส ประเด็นถกเถียง มติ 27 สค.63 วชช มส :

2.1. เขตเมือง

- การปลูกพืชผักสวนครัวตามริมรั้วในกระถาง และภาชนะอื่นๆที่สามารถนำมาปลูกพืชทดแทนการปลูกไม้ประดับในพื้นที่ที่มีความจำกัด

- ทำตลาดออนไลน์

- จัดตั้งกลุ่มผลิตแปรรูป

- ตั้งรับปรับตัวภัยแล้งเช่นเจาะบาดาลและสร้างอ่างเก็บน้ำ

2.2 เขตชนบท

- มีการปลูกข้าวไว้บริโภคเองในครัวเรือนและสามารถแบ่งปันได้ในชุมชนรวมถึงการมีโรงสีข้าวระดับครอบครัวและชุมชน

- ปลูกพืชผักสวนครัวเลี้ยงสัตว์และปลูกพืชเศรษฐกิจเพื่อก่อเกิดรายได้

- จัดตั้งกลุ่มรัฐวิสาหกิจชุมชนอาทิเช่นโรงเลี้ยงไก่กลุ่มภูมิปัญญาต่างๆในพื้นที่นั้นๆและอื่นๆ
- การแปรรูปพืชผลทางการเกษตรเพื่อเป็นการถนอมอาหารให้สามารถเก็บไว้ให้นานที่สุด
- การเก็บรักษาขยายพันธุ์พืช ด้วยการฟื้นฟูการใช้เมล็ดพันธุ์พื้นถิ่น
- สร้างป่าเศรษฐกิจ

5. ข้อเสนอแนะนโยบาย

- 5.1 1. ควรให้ความรู้ สร้างความตระหนัก ให้ช่วยตัวเองจะเกิดความเสมอภาคเข้มแข็งในที่สุด
2. ความเห็นจากเวที กลุ่มย่อย สมัชชาพลเมืองมส ประเด็นถกเถียง มติ 27 สค.63 วชช มส :
- การสร้างตลาดชุมชนในทุกระดับ การผลิตการแปรรูปและการจำหน่าย
 - การขยายเรื่องเมล็ดพันธุ์พืชท้องถิ่นโดยการสร้างเครือข่ายเมล็ดพันธุ์พืชท้องถิ่นและทำเป็นธนาคารเมล็ดพันธุ์พืชท้องถิ่น
 - ตลาดอินทรีย์เชื่อมกับตลาดออนไลน์เพื่อให้ทันกับสถานการณ์เทคโนโลยีเปลี่ยนแปลง
3. นโยบายรัฐหนุนเสริมได้บางส่วน บางกลุ่ม ที่ได้รับผลกระทบสูงเท่านั้น ไม่ว่าจะเป็น นโยบายจ่ายเงินให้ผู้ได้รับผลกระทบแก่เกษตรกร จ้างงานคนตงงาน แต่เป็นเพียงการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า (ที่ยังจำเป็นต้องทำอยู่ เพื่อความอยู่รอด) ดี แต่ไม่ยั่งยืน เป็นการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า ระยะสั้น
4. ภูมิภาคและท้องถิ่น ส่วนใหญ่จะเป็นการให้ แจกจ่าย อาหารโดยตรง หรือแบ่งปันอาหารในพื้นที่ ชุมชน เครือข่าย เพื่อบรรเทาความเดือดร้อนของกลุ่มเปราะบาง ถูกเลิกจ้าง แต่เป็นเพียงการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า

- 5.2 1 ความเห็นจากเวที กลุ่มย่อย สมัชชาพลเมืองมส ประเด็นถกเถียง มติ 27 สค.63 วชช มส :
- 1) การสร้างตลาดชุมชนในทุกระดับ การผลิตการแปรรูปและการจำหน่าย
 - 2) การขยายเรื่องเมล็ดพันธุ์พืชท้องถิ่นโดยการสร้างเครือข่ายเมล็ดพันธุ์พืชท้องถิ่นและทำเป็นธนาคารเมล็ดพันธุ์พืชท้องถิ่น
 - 3) ตลาดอินทรีย์เชื่อมกับตลาดออนไลน์เพื่อให้ทันกับสถานการณ์เทคโนโลยีเปลี่ยนแปลง
2. การสร้างแปลงผลิตอาหารรวมของชุมชน เช่นพืชผัก ไร่ และหมู เป็นต้น
3. การจัดการแหล่งอาหารจากธรรมชาติ ที่ชุมชนจะใช้ประโยชน์ร่วมกันได้อย่างยั่งยืน เช่น การมี กฎ ระเบียบในการจัดการร่วม หรือป้องกันการเก็บหาเชิงทำลายจากชุมชนอื่น ๆ
4. การจัดการพืชอาหารในไร่นาชุมชนให้มีความหลากหลาย อาจลดรอบ ผลิตพื้นที่ ตามความเหมาะสม ให้สามารถเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการจัดการสูงสุด

ข้อเสนอแนะอื่นๆ

1. การให้ความรู้เป็นการศึกษา
2. สร้างความตระหนักให้ชุมชนเห็นความสำคัญของการจัดการความมั่นคงด้านอาหาร โดยเฉพาะในภาวะวิกฤต
 - ชุมชนมี “แผนชุมชน ด้านความมั่นคงด้านอาหารในภาวะวิกฤต”
 - มี กฎ ระเบียบชุมชน ด้านความมั่นคงทางอาหาร ทุกชุมชน, 2.ที่ช่วยเหลือได้ดีกว่าการให้เงิน 2,

MA06-20200831-สมัชชาสุขภาพจังหวัดศรีสะเกษ

1. นิยาม

1.1 แยกประเด็นได้ดังนี้

1. การเกิดภัยธรรมชาติ ภาวะภัยแล้ง ทำให้ผลิตอาหารได้ไม่เต็มที่ หรือขาดแคลนอาหาร น้ำดื่มเพื่อประทังชีวิต เนื่องจากการกระจายอาหารไม่ทั่วถึง

2. การเข้าไม่ถึงแหล่งอาหาร เนื่องจากพื้นที่เกษตรอินทรีย์ลดลง อันเป็นผลจากการส่งเสริมโครงการของภาครัฐ การตลาดเพื่อการส่งออกและการท่องเที่ยว รวมทั้งมีเงินแต่ไม่สามารถออกไปซื้ออาหารได้เนื่องจากมีการ lockdown ไม่มีร้านค้าเปิดจำหน่าย สถานที่จำหน่ายอยู่ไกล มีการกักตุนอาหาร รวมทั้งมีราคาแพง

3. ต้นทุนการผลิตสูง และคุณภาพอาหารลดลง

4. การขาดแคลนอาหารและอาหารไม่เพียงพอสำหรับผู้บริโภค

5. อาหารปนเปื้อนไม่ปลอดภัย มีการใช้สารเคมีในการผลิต

1.2 คนชนบทจะมีความมั่นคงทางอาหาร ทั้งการแลกเปลี่ยนตามวัฒนธรรมของท้องถิ่น มีการเพาะปลูกและเลี้ยงสัตว์ไว้กินเอง มีธนาคารข้าว รวมทั้งป่าชุมชน ส่วนกลุ่มที่จะมีปัญหาการเข้าถึงอาหารมีดังนี้

1. กลุ่มคนในเมืองที่ไม่มีที่ดินทำกิน มีหนี้สินค้ำ

2. กลุ่มคนที่ขาดรายได้จากการถูกเลิกจ้าง ไม่สามารถผลิตอาหารเองได้ รวมทั้งไม่มีกำลังซื้อจะไม่สามารถเข้าถึงอาหารได้

3. กลุ่มคนตกงานและว่างงานจากต่างจังหวัด อาหารแพงขึ้น และไม่ได้รับการเยียวยา ทำให้ไม่มีเงินพอที่จะซื้ออาหารที่มีคุณค่ารับประทาน

4. กลุ่มคนที่มีอาชีพรับจ้างในเมือง

5. กลุ่มคนยากจน ด้อยโอกาส คนพิการ คนสูงอายุที่ไม่มีผู้ดูแล ผู้ต้องขังที่ออกจากคุก ผู้ติดเชื้อ

6. กลุ่มคนที่ขาดรายได้หรือรายได้ลดลง

7. กลุ่มคนที่ไม่มีที่ดินทำกิน และขาดเงินในการเพาะปลูก

2. ที่มา

2.1 ครบทั้ง 5 มิติ คือ

1. การซื้อ-การขาย ตลาดในชุมชน

2. การปลูกและเลี้ยงเอง ผลผลิตใช้กินด้วย เช่น กบ ปลา ไก่ หากเหลือจะขาย ปลูกแบบผสมผสานในพื้นที่เดียวกัน ใช้ “โคกหนองนา โมเดล” ปลูกพืชสวนครัว ครัวเรือนละ 10 ชนิด การแปรรูปเก็บไว้ใช้ยามจำเป็น

3. การเก็บจากป่าชุมชนตามฤดูกาล เช่น เห็ด แมลง แหล่งน้ำชุมชนหาปลาและพืชน้ำ

4. การแบ่งปันระหว่างพี่น้อง และคนในชุมชน เช่น โบกั๋ป็นสุข มีกองทุนของชุมชนเอง เช่น ธนาคารข้าว

5. การช่วยเหลือโดยภาครัฐ สวัสดิการของรัฐ เช่น ฤกษ์ชีพ แต่การกระจายไม่ตรงกลุ่มเป้าหมาย

2.2 ปัญหาที่พบ คือ

1. มิติด้านการซื้อขาย พบปัญหา คือ 1) การขนส่งเข้าสู่ส่วนกลาง และ 2) ช่องทางกระจายสินค้ามีน้อย

2. มิติด้านการผลิตปลูก/เลี้ยง ที่พบ คือ 1) เกษตรกรมีต้นทุนการผลิตสูง ทำให้คุณภาพทางอาหารลดลง 2) ด้านความปลอดภัยของอาหาร มีการใช้สารเคมีในการผลิต ทำให้เกิดการปนเปื้อน 3) การปลูกพืชเชิงเดี่ยว

3. มิติด้านนโยบายรัฐ พบว่าการช่วยเหลือไม่ตรงกลุ่มเป้าหมาย

3. การกระจายอาหาร

3.1 รูปแบบการกระจาย

1. แบบรวมศูนย์ ผู้ผลิตมีมาก ผู้บริโภคมีมาก แต่ผู้ที่เป็นตัวกลางเชื่อมระหว่างผู้ผลิตและผู้บริโภคมีน้อย และมีการผูกขาด

2. มีผู้มาหาที่สวน (เล้ง) ทำให้อาหารทางการเกษตรมีราคาแพง

3. การกระจายอาหารในชุมชนอยู่ต่างคนต่างทำ ไม่มีการรวมกลุ่ม

4. การกระจายอาหารในหมู่บ้าน เช่น รถเร่ รถพุ่มพวง การกระจายโดยผู้ผลิตในชุมชนมีตลาดนัดชุมชน ตลาดนัดในโรงพยาบาล ตลาดเคลื่อนที่

4. ห้างสรรพสินค้า

5. การขนส่งอาหารแบบ delivery

แนวโน้มในอนาคต ควรมี

1. ศูนย์การกระจายวิสาหกิจ/กลุ่มผู้ผลิตในชุมชนท้องถิ่น มีตลาดชุมชนให้ครบทุกหมู่บ้าน
2. ระบบกระจายอาหารควรใช้วิธีส่งเสริมให้ช่วยเหลือกัน ใช้ธรรมณูญ ข้อตกลงร่วมกัน
3. มีการผลิตในครัวเรือนเพื่อบริโภคเอง ท้องถิ่นร่วมเสริมงบประมาณในการดำเนินการผลิต
4. มีการรวมกลุ่มช่วยเหลือกลุ่มเปราะบางให้ตรงกลุ่มเป้าหมาย การช่วยเหลือควรทำเป็นระยะเร่งด่วน ให้การช่วยเหลือปัจจัย 4 และระยะฟื้นฟู ควรให้กลุ่มเปราะบางได้พึ่งพาตนเองได้ตามศักยภาพ
5. สร้างทีมเครือข่ายการกระจายอาหารให้ครอบคลุม

3.2 ควรมี

1. ศูนย์การกระจายวิสาหกิจ/กลุ่มผู้ผลิตในชุมชนท้องถิ่น มีตลาดชุมชนให้ครบทุกหมู่บ้าน
2. ระบบกระจายอาหารควรใช้วิธีส่งเสริมให้ช่วยเหลือกัน ใช้ธรรมณูญ ข้อตกลงร่วมกัน
3. มีการผลิตในครัวเรือนเพื่อบริโภคเอง ท้องถิ่นร่วมเสริมงบประมาณในการดำเนินการผลิต
4. มีการรวมกลุ่มช่วยเหลือกลุ่มเปราะบางให้ตรงกลุ่มเป้าหมาย การช่วยเหลือควรทำเป็นระยะเร่งด่วน ให้การช่วยเหลือปัจจัย 4 และระยะฟื้นฟู ควรให้กลุ่มเปราะบางได้พึ่งพาตนเองได้ตามศักยภาพ
5. สร้างทีมเครือข่ายการกระจายอาหารให้ครอบคลุม

3.3 เป้าหมาย

1. เพื่อให้ทุกคนและทุกครัวเรือนเข้าถึงและสามารถบริโภคได้อย่างเพียงพอเพื่อ
2. ความสะดวกของผู้บริโภค สามารถดำเนินการได้โดย 1. การกระจายโดยสร้างตลาดชุมชน การแลกเปลี่ยน เช่น ผักแลกกับ
2. สร้างการรับรู้ของคนในชุมชนประเด็นความมั่นคงทางอาหาร 3. มีการรวมกลุ่มออมข้าว/จ่ายข้าว 4. การแบ่งปันในหมู่บ้าน/ชุมชน ให้การกระจายอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม ให้เกิดความยั่งยืนของการช่วยเหลือ แบ่งเป็นแบบช่วยเหลือเฉพาะหน้า และช่วยเหลือระยะยาวให้พึ่งพาตนเองได้ 5. ตลาดนัดสีเขียว 6. เมืองคาร์โบไฮเดรต 7. มีการเพาะปลูกในครัวเรือน ปลูกเองกินเอง

4. การปรับตัว

4.1

1. ต้องเตรียมพร้อมในการเพาะปลูกกินเองเพื่อความอยู่รอดโดยไม่ต้องรอวิกฤต
2. การปรับตัวของกลุ่มองค์กร การเกษตร ผู้ผลิตสินค้า ควรมีการเปิดรับองค์ความรู้ใหม่ ๆ การผสมผสานภูมิปัญญาดั้งเดิมกับนวัตกรรม เทคโนโลยีใหม่ ๆ เข้ามาใช้
3. มุ่งเกษตรอินทรีย์อย่างจริงจัง
4. เพิ่มการผลิตอาหารที่จำเป็น
5. การสั่งซื้ออาหาร online
5. ระมัดระวังค่าใช้จ่าย ใช้จ่ายในสิ่งที่จำเป็น
6. แลกเปลี่ยนอาหารในชุมชน
7. ทำเกษตรครัวเรือน เลี้ยงเป็ดไก่ปลูกผักหรือเลี้ยงไว้กินเองในชุมชน
8. ใช้ระบบเศรษฐกิจพอเพียง
9. ประหยัดอาหารเอง โดยวัตถุดิบจากกรร

4.2 พื้นที่เมือง

1. ประหยัด
2. ต้องผลิตในครัวเรือนกรณีมีพื้นที่
3. หากเหลือจากการผลิต มีการขาย โดยทำให้คนรู้จักโดยใช้สื่อออนไลน์ มีข้อมูลความต้องการของคนซื้อ

4. มีการรวมกลุ่มผลิตและขาย

5. การแปรรูปไว้ใช้ยามจำเป็น

พื้นที่ชนบท

1. เพิ่มการเลี้ยงสัตว์ มุ่งสู่การเกษตรอินทรีย์

2. ปลุกพืชผสมผสาน “โคก หนอง นา โมเดล”

3. การแลกเปลี่ยนในชุมชนให้ครอบคลุมอาหารทุกประเภท

4. การแปรรูปไว้ใช้ยามจำเป็น

5. การรวมกลุ่มเครือข่ายเกษตรอินทรีย์

6. ส่งเสริมให้ปลูกและเลี้ยงให้พอกับการบริโภคและแบ่งปันช่วงวิกฤติ

7. ยึดเกษตรทฤษฎีใหม่ เน้นการเกษตรครัวเรือน

8. การผลิตอาหารที่มีคุณภาพ ปลอดภัย ตรงตามความต้องการของผู้บริโภค

5. ข้อเสนอแนะ

5.1 หนุนเสริมได้มาก เช่น “โคก หนอง นา โมเดล” หรือ เกษตรทฤษฎีใหม่ หรือเกษตรผสมผสาน จะเห็นได้ว่าการผลิตหรือการบริโภคในชนบทแทบจะไม่ได้รับผลกระทบจากภาวะวิกฤติ และสามารถรองรับการกลับต่างจังหวัดของผู้ทำงานในเมือง แต่ในกลุ่มเปราะบางการช่วยเหลือจากภาครัฐยังไม่ตรงกับกลุ่มเป้าหมาย เนื่องจากฐานข้อมูลที่ไม่ชัดเจนและแม่นยำเพียงพอ อย่างไรก็ตามในเขตเมืองประสบปัญหาอย่างรุนแรง โดยเฉพาะในกลุ่มเปราะบาง ซึ่งการขาดข้อมูลรวมทั้งการช่วยเหลือยังไม่ตรงกลุ่มเป้าหมาย และไม่เกิดความยั่งยืนที่จะพัฒนาให้คนกลุ่มนี้มีความมั่นคงทางอาหารและพึ่งพาตนเองได้ในระยะยาว

5.2 การรวมกลุ่มของเครือข่ายในชุมชน การกระจายสินค้าถึงกลุ่มผู้บริโภคโดยไม่ผ่านคนกลางผ่านช่องทางออนไลน์ ทั้งนี้ภายใต้ข้อมูลที่มีความชัดเจนและแม่นยำ

MA07-20200831-สมัชชาสุขภาพจังหวัดเพชรบูรณ์

1. นิยาม

1.1 สถานการณ์วิกฤติของสังคมความมั่นคงทางอาหารได้กลายเป็นปัญหารูปแบบใหม่ที่ประเทศกำลังเผชิญอยู่ ความมั่นคงของไทยน่าห่วงในภาวะที่ขาดแคลนทางอาหารได้รับผลกระทบจากโควิด 19 มาซ้ำเติมทำให้ผู้คนอดอยากมากขึ้น ประเทศไทยเป็นผู้ส่งออกสินค้าเกษตรอันดับต้นของโลก มุมมองปัจจัยที่มีปัญหา คือ การเข้าถึงอาหารในช่วงวิกฤติและปิดประเทศ เกิดปัญหาการขนส่ง การกระจายวัตถุดิบอาหารไปในพื้นที่ต่างๆ

ความแตกตื่นตระหนกของประชาชน เมื่อเกิดภาวะวิกฤติโควิด-19 การซื้ออาหารจำนวนมาก มีการกักตุนสินค้า ทำให้เกิดปัญหาตามมา คือ ต้นทุนสูง แห้งผลิตขึ้นราคา สินค้าหายาก

การผลิต พืชผัก ผลไม้ ในช่วงโควิด พืชผลที่ออกในช่วงโควิดไม่มีคนซื้อ ในขณะที่บางกลุ่มมีความต้องการสินค้าแต่ไม่สามารถซื้อได้ หรือซื้อได้แต่ในราคาที่แพงมาก ปัญหาเกิดจากการขนส่งสินค้าไม่ได้ เพราะติดเคอร์ฟิว ในระดับผู้ผลิตขายสินค้าไม่ได้ การเข้าไม่ถึงของผู้บริโภค

ความแห้งแล้ง ภัยธรรมชาติ ที่เกิดขึ้นมายาวนาน ทำให้ผลผลิตไม่ได้ผลตามฤดูกาล ฝนที่ตกก็ไม่ตกในไร่นา แต่ตกในป่าเขา ไร่ นา สวน ไม่ได้รับประโยชน์โดยตรง

1.2 ความมั่นคงทางอาหารในภาวะวิกฤติในพื้นที่องค์กรเครือข่ายของประชากร ได้รับ

สารอาหารพอเพียง ยกเว้นกลุ่มที่เปราะบาง เสี่ยงต่อ การเข้าถึง ผู้ป่วยติดบ้าน ติดเตียงที่มีฐานะยากจน ผู้ป่วยในโรงพยาบาล เด็กนักเรียน ผู้สูงอายุยังอยู่ในขั้นวิกฤติ

2. ที่มา

2.1 องค์กรเครือข่ายมีแหล่งที่มาของอาหารจากเกษตรกรปลูกเอง กินเอง ขายเอง และแบ่งปัน มีการใช้สารอินทรีย์ในพืชเพื่อการบริโภค ทำให้เกิดสินค้ามีราคาสูงขึ้น

เกิดการแบ่งปันอาหาร โดยมีตู้ปัญหาเกิดขึ้น แต่ทำให้เกิดภาวะขาดโภชนาการ คุณค่าทางโภชนาการต่ำ

มีการตั้งกลุ่มในการผลิตอาหารอินทรีย์ ในราคาประหยัด และการเข้าถึงได้ง่าย การเข้าถึงแหล่งจำหน่าย จะได้ของดีมีคุณภาพ และราคาถูก มีการประชาสัมพันธ์ มากขึ้น ทำให้เกิดการขยายมากขึ้น

มีศูนย์การผลิตเมล็ดพันธุ์อินทรีย์ ในพระราชดำริของ สมเด็จพระกนิษฐาธิราชฯ เป็นการผลิตเพื่อเมล็ดพันธุ์พระราชทาน และจำหน่ายเพื่อให้เกิดรายได้ การผลิตเพื่อการบริโภค แจกจ่าย แบ่งปัน แปรรูปเพื่อจำหน่าย

2.2 แหล่งที่มาของอาหารที่มีปัญหา ไม่ว่าจะผลิตแบบปลอดภัยหรืออินทรีย์ ปัญหามาจากภัยธรรมชาติ ภาวะฝนแล้งมีผลกระทบอย่างมาก ปริมาณน้ำไม่เพียงพอในการทำเกษตร ผลผลิตน้อยลง ไม่พอต่อความต้องการของผู้บริโภค

การประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้ทราบถึงแหล่งที่ขาย แหล่งผลิตที่เชื่อถือได้ อาหารที่มีคุณภาพ มีการตรวจสอบสุขภาพของประชาชนในกลุ่มที่เสี่ยง การใช้สารเคมีมีปริมาณที่ลดลงทุกปี และมีการส่งเสริมให้มีการสารอินทรีย์ ในการผลิต

ต้องมีการตรวจสอบสินค้า เข้า – ออก ของแหล่งที่ขาย เพื่อตรวจสอบสารเคมี โดยต้องมีการตรวจสอบที่จริงจัง เพราะเพชรบูรณ์มีแหล่งอาหารที่มาจากหลายที่ จากภาคเหนือ เช่น เชียงใหม่ เชียงราย เป็นต้น ให้ความรู้ทางโภชนาการ วิธีการปรุงอาหาร การให้ความรู้ เรื่องประโยชน์ของอาหาร ขาดการยกระดับในเรื่อง ขององค์ความรู้ เรื่องของดิน และสารอาหาร

3. การกระจายอาหาร

3.1 ระบบการกระจายอาหารปัจจุบัน ผู้ผลิตนำผลผลิต แลกเปลี่ยนกับกลุ่มเครือข่าย หลังจากนั้น นำไปจำหน่ายที่ตลาดชุมชน เช่น ตลาดสหกรณ์การเกษตร ตลาดถนนคนเดิน ตลาดกรีน มาเก้ตองค์กรเครือข่ายจำหน่ายร่วมกัน ทิศทางความมั่นคงในอนาคตทางภาครัฐและเอกชนควรส่งเสริมให้ประชาชนปลูกผักสวนครัวไว้บริโภคเองมากขึ้น มีศูนย์อินทรีย์ในกลุ่มที่ใช้สารอินทรีย์ ในการผลิต

4pw เพชรบูรณ์ ขับเคลื่อนนโยบายสาธารณะ ประสานในการตั้งกลุ่มอินทรีย์ในพื้นที่

3.2 บทเรียนจากโควิด 19องค์กรเครือข่ายมีความเชื่อมโยงการกระจายอาหารแลกเปลี่ยนภายในกลุ่มและเครือข่าย และต่อไปจำหน่ายยังตลาดชุมชน ขายทางออนไลน์ ส่งทางพัสดุ ไปยังผู้บริโภค

มีตลาดอินทรีย์ มีการเชื่อมโยง เครือข่าย ที่มีศูนย์บริหารจัดการแต่ละตำบล อำเภอ ทำให้เกิดการขยายในการจำหน่ายทุกวัน

3.3 เป้าหมายของการกระจายอาหาร คือ ต้องการให้ผู้บริโภคได้กินอาหารอินทรีย์อย่างทั่วถึงและเพียงพอ ทั้งจำหน่ายตามตลาด และทางออนไลน์ ผู้ผลิตได้ขาย ผู้บริโภคได้กิน การขายจะมีการแยกย่อยเป็นตลาดย่อย และตลาดขนส่ง

4. การปรับตัว

4.1 ในสถานการณ์วิกฤติ กลุ่มและองค์กรมีการปรับตัวเกี่ยวกับอาหารนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำรงชีวิต แบบพึ่งพาตนเอง ปลูกเอง กินเอง และแบ่งปัน มีการปรับตัวจากผู้บริโภค เริ่มปรับตัวปลูกผักเอง

มีเมล็ดพันธุ์ที่มีคุณภาพ

มีแผนการจัดทำถนนสายผัก ผักริมรั้ว เพื่อให้ประชาชนมีผักกินตลอดทั้งปีโดยการแบ่งปัน

4.2 การปรับตัวความมั่นคงทางอาหาร ทั้งพื้นที่เมืองและชนบทควรจะมีการจำหน่ายผลผลิตพืชผัก อย่างต่อเนื่อง โดยมีหน่วยงานภาครัฐ ส่งเสริม

การตั้งกลุ่มยุทธศาสตร์ โดยให้โรงเรียนเป็นแกนในการจัดตั้งและควรให้เขตพื้นที่รับทราบและสั่งการ โดยมีโรงเรียนต้นแบบเศรษฐกิจพอเพียง เป็นศูนย์การเรียนรู้

ทำวิกฤตให้เป็นโอกาส เปลี่ยนกระแสค่านิยมการผลิตเพื่อการบริโภคอาหารอินทรีย์ ให้เป็นวิถีชีวิต การพอกอยู่ พอกิน เป็นการสร้างความมั่นคงให้กับตัวเอง

5. ข้อเสนอแนะ

5.1

5.1.1 นโยบายหนุนเสริมในการกระจายอาหาร การสนับสนุนและการหนุนเสริมเพื่อให้เกิดระบบการผลิต การเข้าถึงอาหาร และระบบการกระจายอาหาร บทเรียนที่ผ่านมาเกษตรกรยังขาดการส่งเสริมจากทางภาครัฐอย่างชัดเจนและต่อเนื่อง เรื่องของการผลิต เกษตรกรปลอดภัย เกษตรอินทรีย์ งบประมาณ แหล่งทุน เรื่องการตลาด รัฐควรพัฒนาระบบหรือวิธีการสนับสนุนด้านองค์ความรู้และปัจจัยทรัพยากรต่างๆสู่เกษตรกรอย่างจริงจังและอย่างต่อเนื่อง ผ่านทางศูนย์การเรียนรู้ชุมชน เกษตรกรตัวอย่าง เกษตรตำบล เกษตรอำเภอ

5.1.2 กลไกระดับจังหวัดโดยผู้ว่าราชการจังหวัด เกษตรจังหวัด พาณิชย์จังหวัด และองค์กรปกครองท้องถิ่น ในการกระจายผลผลิตวัตถุดิบอาหารอินทรีย์สู่แหล่งความต้องการในชุมชน เช่น ตลาดอินทรีย์ในชุมชน โรงพยาบาล โรงเรียนในทุกระดับการศึกษา เพื่อให้ผู้บริโภคเข้าถึงเข้าถึงแหล่งอาหารอินทรีย์ได้ง่าย

5.1.3 ทำให้นโยบายการลดสารเคมีในการผลิตลดลง และเร่งให้องค์ความรู้ในการผลิตสารอินทรีย์ในการทำปุ๋ย สารกำจัดแมลงและศัตรูพืชโดยเร็ว

5.1.4 การถือครองที่ดินของเกษตรกรไม่มีที่ดินเป็นของตนเอง การถือครองที่ดินเป็นของคนมีเงิน ทำให้เกษตรกรไม่สามารถทำอะไรได้มาก เพราะไม่ใช่ที่ดินของตัวเอง รัฐควรจัดหาพื้นที่สาธารณประโยชน์ให้เกษตรกรเช่าในราคาถูกในการผลิต

5.2 องค์กรเครือข่ายมีการรวมกลุ่มสร้างความมั่นคงทางอาหาร มีการให้องค์ความรู้ เรื่องความมั่นคงทางอาหาร ให้แก่เกษตรกรผลิตพืชผักปลอดภัยและเกษตรอินทรีย์ ให้พึ่งพาตนเองได้มีอาหารที่เพียงพอมีความยั่งยืน สามารถรับมือ กับวิกฤตทางอาหารในอนาคตได้ โดยไม่ต้องรอรัฐบาล

ควรมีนโยบายการจัดโซนการปลูกพืชผัก ตามสภาพของพื้นที่ดินที่เหมาะสมกับสภาพดินฟ้าอากาศ กำหนดให้ชัดเจนว่า พื้นที่ใดควรปลูกอะไรและเวลาใด ควรมีการบริหารจัดการกับเกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกรให้ชัดเจน เพื่อเกษตรกรจะได้ไม่หลงทาง และควรส่งเสริมให้ทำเกษตรแบบผสมผสาน ตามแนวทฤษฎีปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

MA08-20200831-สมัชชาสุขภาพจังหวัดสุรินทร์

1. นิยาม

1.1 ปัญหาเกี่ยวกับเรื่องอาหารที่รับรู้ เป็นปัญหาของ “ความมั่นคงทางอาหาร” ทั้งในอดีต การเกิดภัยธรรมชาติหรือวิกฤตเศรษฐกิจ และสถานการณ์การระบาดของโควิด-19 ในปัจจุบัน มีดังนี้

ความเห็นจากกลุ่ม 1 เครือข่ายเกษตรอินทรีย์อำเภอโนนารายณ์

1) การขาดแคลนอาหาร การเข้าถึงอาหารได้ยากขึ้นของคนในชุมชน เพราะ การกักตุนอาหาร และอาหารมีราคาสูงกว่าปกติจากการตลาดผูกขาดโดยกลุ่มทุน พ่อค้าคนกลางที่มุ่งเน้นกำไร

2) แหล่งอาหารในชุมชนถูกจำกัด ไม่สามารถประกอบอาชีพได้ ตลาดปิด หาพื้นที่ซื้อขายอาหารได้ยากขึ้น รายได้ลดลง เพราะชุมชนขาดการวางแผน การผลิต ในการรองรับการเกิดสถานการณ์วิกฤต เห็นได้จากในอดีตที่ผ่านมา และเห็นได้ชัดเจนในปัจจุบัน จากสถานการณ์การระบาดของโควิด-19 ในช่วงการเกิดวิกฤต การถูกจำกัดพื้นที่ การกักตัวเพื่อการควบคุมโรคโควิด-19 ตามมาตรการของภาครัฐ เกิดผลกระทบต่อความดำรงชีพ การประกอบอาชีพ รายได้ และความมั่นคงอาหารในครัวเรือน ความเห็นจากกลุ่ม 2 อำเภอเมือง

มีปัญหาเรื่องอาหาร ที่จัดได้ว่าเป็นปัญหาของ “ความมั่นคงทางอาหาร” ประกอบด้วย

1) โรคระบาดในพืชและสัตว์ ที่สร้างความเสียหาย เช่น โรคไหม้ข้าว (Rice Blast Disease) การแพร่ระบาดของแมลงศัตรูพืช รวมไปถึงโรคระบาดในปศุสัตว์

2) นโยบายรัฐบาล รัฐบาลดำเนินนโยบายผิดพลาดที่เน้นการพัฒนาอุตสาหกรรมการค้า เน้นความเติบโตมากกว่าการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม เช่น ป่าไม้ ดิน และน้ำ ทั้งๆ ที่ไทยมีพื้นที่เพาะปลูกมากเป็นอันดับที่ 19 ของโลก และสามารถพัฒนาผลผลิตต่อไร่ได้อีกมาก รวมทั้งถ้าพัฒนาการแปรรูปสินค้าเกษตร ภาคเกษตรจะมีมูลค่าสูงขึ้นได้อีกมาก

3) ต้นทุนการผลิตสูงแต่ราคาต่ำ การใช้ปัจจัยการผลิตสิ้นเปลืองมากเกินไป เกษตรกรตั้งราคาเองไม่ได้ พ่อค้าเป็นผู้กำหนดราคารับซื้อ พืชผลทางการเกษตร ราคาต่ำกว่าราคาขายปลีกให้ผู้บริโภค การขนส่งมีต้นทุนสูง เกษตรกรรายรับต่ำกว่ารายจ่าย เป็นเหตุให้เกษตรกรลดพื้นที่การผลิตเหลือเพียงพอรับประทานในครัวเรือน

4) ปัญหาหนี้สิน เกษตรกรส่วนมากไม่ได้เป็นเจ้าของเครื่องมือการผลิต เช่น ที่ดิน รถไถ รถเกี่ยว ทำให้เกษตรกรต้องเช่าที่ทำกิน ต้องเสียค่าจ้างรถไถ รถเกี่ยว และอื่นๆ ต้องไปกู้ยืมเงินทั้งเพื่อการลงทุน และการบริโภคที่เสียดอกเบี้ยในอัตราสูง ต้นทุนค่าใช้จ่ายสูงกว่ารายรับ เป็นหนี้ตลอดกาล ต้องหาทางกู้หนี้ใหม่ไปใช้หนี้เก่า ยอดหนี้สินเพิ่มและดอกเบี้ยเพิ่ม พอเก็บเกี่ยวแล้วจำเป็นต้องขายเพื่อใช้หนี้ เศรษฐกิจพอเพียงยังมีน้อย พอเจอวิกฤติจึงไม่สามารถเอาตัวรอดได้

5) วัฒนธรรมชุมชนที่เปลี่ยนไป เช่น การขยายตัวของชุมชน เกษตรกรส่วนใหญ่ไม่มียุ่งฉางเหมือนในอดีต เมื่อเก็บเกี่ยวแล้วต้องรีบขายเพราะไม่มีที่เก็บ แยกกันขายแม้จะไม่ได้ราคา จึงขาดอำนาจต่อรอง ไม่สามารถเก็บข้าวไว้ขายนอกฤดูกาล หรือแปรรูปขายด้วยตนเองได้

6) การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และภัยธรรมชาติ เช่นภัยแล้ง น้ำท่วม ซึ่งมีสาเหตุมาจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศเป็นปัญหาสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศเกษตร ซึ่งเป็นแหล่งในการสร้างความมั่นคงทางอาหารให้กับชุมชน

7) เกษตรกรขาดองค์ความรู้ในการบริหารจัดการ เกษตรกรส่วนใหญ่ยังขาดองค์ความรู้ในด้านการทำบัญชีเพื่อวิเคราะห์ต้นทุนการผลิต และปัญหาความเสี่ยง รวมทั้งการจำหน่าย

8) การขาดแคลนแรงงานทางการเกษตร ครอบครัวเกษตรกรมักส่งบุตรหลานเรียนเพื่อเป็นมนุษย์เงินเดือน จึงขาดคนสานต่อส่วนใหญ่เมื่อสิ้นพ่อแม่แล้ว ลูกหลานมักขายที่ดินทำกินเพื่อไปสร้างครอบครัวใหม่ หรือรอเกษียณจึงหันมาทำการเกษตร เว้นระยะห่างของการสืบทอดออกไปเรื่อยๆ

9) การปลูกพืชตามกระแส เกษตรกรเพื่อจำหน่าย เช่น การปลูกพืชที่มีราคาแพง ตามกระแส ทำให้พื้นที่เกษตรกรขาดความหลากหลาย

10) เกษตรกรขาดความอดทน / ไม่ขยัน กลุ่ม องค์กร สหกรณ์ ขาดความไว้วางใจกัน เกษตรกรส่วนใหญ่ไม่มีความอดทนต่อสภาพดินฟ้าอากาศ หรืองานหนัก ทำให้ไม่ประสบความสำเร็จ เมื่อไม่ประสบความสำเร็จก็ล้มเลิก

11) ค่านิยมการบริโภค ปัจจุบันคนรุ่นใหม่ ไม่รู้จักผักพื้นบ้านอาหารพื้นเมือง ขาดประสบการณ์ และมักง่ายต่อการบริโภค ชอบความสะดวกสบาย อาหารหรู อาหารสำเร็จจึงเป็นอาหารหลักของคนรุ่นใหม่

12) เกษตรกรขาดการวางแผนและองค์ความรู้เรื่องการผลิต เกษตรกรปลูกพืชซ้ำๆ ไม่ค่อยมีการเปลี่ยนแปลง เพราะผู้ผลิตยังขาดความรู้ ความเข้าใจทั้งในเรื่องการผลิต การแปรรูปและการตลาด

13) สื่อเปลี่ยนโลก ผู้บริโภคเลือกที่จะบริโภคอาหารจากการโฆษณาชวนเชื่อของสื่อ (ประเทศไทยไม่มี ระบบควบคุมสื่อ และการโฆษณาไม่มีการกั้นกรอง) การเสฟสื่อจึงไม่สนใจเรื่องคุณค่าทางอาหาร แต่การบริโภคของสังคมยุคใหม่ มักพิจารณาจากการโฆษณา และบรรจุกัญชีเป็นหลัก

14) ขาดระบบการตลาด ทำให้เกษตรกรขึ้นเกียจ ผลผลิตไม่มีการต่อยอด ไม่มีระบบรองรับการผลิต

ความเห็นจากกลุ่ม 3

สังคมชนบท

-ในชนบทที่มีการทำเกษตรอินทรีย์ไม่ได้รับผลกระทบ เนื่องจากมีการผลิต และมีมีการแลกเปลี่ยน แบ่งปันอาหารซึ่งกันและกัน แต่ภาคชนบทกลับเป็นฝ่ายส่งเสียให้ลูกหลานที่อยู่ในกรุงเทพมหานคร

-สถานการณ์โควิดเกษตรกรมีทั้งขายผลผลิตได้ และไม่ได้ เพราะตลาดปิด คนที่ขายได้จะขายให้กับคนภายนอก ลูกหลานนำไปขายให้เพื่อนหรือคนรู้จักในที่ทำงาน

-ปัจจุบันเกษตรกรมีการตื่นตัวและมีการปลูกอยู่ปลูกกินมากขึ้น

-คนที่ไม่มีพื้นที่เพาะปลูก สามารถหาอยู่หากินเองและดำรงชีวิตอยู่ได้โดยไม่ได้รับผลกระทบ

-ในช่วงแรกที่เกิดโควิด ภาคชนบทเกิดความตื่นตระหนก มีการกักตุนอาหารกระป๋องไว้เหมือนกัน

-ท้องถิ่นมีกิจกรรมรณรงค์ให้คนในชุมชนปลูกผักกินเอง แลกเปลี่ยนผักกันในชุมชน มีเหลือจึงขาย

สังคมเมือง

-เกิดปรากฏการณ์ขาดแคลนอาหาร โดยเฉพาะคนจนในเขตเทศบาลเมืองสุรินทร์ซึ่งได้รับผลกระทบ โดยตรง จึงมีกิจกรรมช่วยเหลือในรูปแบบต่างๆ เช่น รับประทานอาหารกล่องและนำไปแจกจ่ายผู้ได้รับผลกระทบตามชุมชน มีโครงการปลูกผักกินเองของคนเมือง การบริจาคข้าวสารจากชนบททุกอำเภอและกระจายไปแต่ละพื้นที่ ทำให้เกิดความเอื้ออาทรและแบ่งปันซึ่งกันและกัน

-แต่ก่อนมีความคิดว่าชนบทไม่น่าอยู่เท่าในเมือง แต่วิกฤตครั้งนี้ทำให้เห็นชัดเจนว่าชนบทอุดมสมบูรณ์และเป็นฝ่ายส่งเสียให้ลูกหลานในเมือง

-มีตู้ปันสุขเพื่อแบ่งปันอาหารตามจุดต่างๆ ในตัวเมืองสุรินทร์

1.2 “ความมั่นคงทางอาหารในภาวะวิกฤต” ในพื้นที่ องค์กรหรือเครือข่ายในพื้นที่ มีความมั่นคงทางอาหารในภาวะวิกฤตดังนี้

ความเห็นจากกลุ่ม 1

ในระดับพื้นที่อำเภอ (พื้นที่ 5 ตำบล อำเภอโนนนารายณ์) มีผลกระทบเล็กน้อยในช่วงการเกิดภาวะวิกฤตช่วงแรก ที่ต้องปฏิบัติตามมาตรการของภาครัฐ แต่จากที่ผ่านช่วงภาวะวิกฤต ชุมชนสามารถปรับตัว ในการสร้างความมั่นคงทางอาหารได้ เนื่องจากในพื้นที่ชุมชน ตำบล มีการผลิตอาหารปลอดภัย อาหารอินทรีย์เองในครัวเรือนและมีวิถีชีวิตพึ่งพาอาหารจากแหล่งธรรมชาติเป็นหลักอยู่แล้ว

และกลุ่มเปราะบางที่เสี่ยงต่อการเข้าถึงอาหาร ที่ได้รับผลกระทบในพื้นที่ ประกอบด้วย

- 1) พระสงฆ์ สามเณร แม่ชี เนื่องจากการห้าม พระสงฆ์ สามเณรบิณฑบาตในช่วงวิกฤต แต่เมื่อผ่านพ้นช่วงวิกฤตสามารถบิณฑบาตได้บางวัด
- 2) ผู้ที่มีรายได้น้อย และไม่มีที่ทำกิน
- 3) ผู้สูงอายุ ผู้ป่วยติดเตียง ผู้พิการ ที่อยู่ตามลำพัง
- 4) กลุ่มผู้ใช้แรงงาน รับจ้างกลับคืนถิ่นบางคน ที่ตกงาน ถูกเลิกจ้าง

ความเห็นจากกลุ่ม 2

1) องค์กรหรือเครือข่ายเกษตรอินทรีย์ มีความมั่นคงทางอาหารในภาวะวิกฤต โดยไม่ได้รับผลกระทบแต่อย่างใด เพราะผลิตเอง บริโภคเอง แลกเปลี่ยน และจำหน่ายเอง

2) กลุ่มเปราะบางที่เสี่ยงต่อการเข้าถึงอาหาร ประกอบด้วย กลุ่ม คนในชุมชนเมือง กลุ่มแรงงานใน/นอกระบบ คนไร้บ้าน

ความเห็นจากกลุ่ม 3

-กลุ่มเปราะบางที่เป็นกลุ่มผู้สูงอายุที่อยู่ลำพัง กลุ่มเด็กที่อยู่กับปู่ย่าตายาย ผู้พิการ จะได้รับผลกระทบเนื่องจากไม่สามารถสร้างแหล่งอาหารเองได้ จำเป็นต้องพึ่งพาอาศัยกับข้าวซึ่งไม่ทราบที่มาของแหล่งการผลิต จึงมีความเสี่ยงต่อการได้รับอาหารไม่ปลอดภัย

-กลุ่มที่ถูกเลิกจ้าง หากมีที่ดินทำกินจะสามารถอยู่รอดได้ แต่คนที่ไม่มีที่ดินทำกินจะลำบาก สำหรับคนที่มีทักษะการใช้สื่อออนไลน์ จะมีการเปิดขายสินค้าออนไลน์มากขึ้น

2. ที่มา

2.1

ความเห็นจากกลุ่ม 1

องค์กรหรือเครือข่ายในพื้นที่ มีแหล่งที่มาของอาหาร ดังนี้

- 1) แหล่งอาหารในธรรมชาติ ป่า ลำห้วย หนอง คลอง บึงและทุ่งนา
- 2) แหล่งอาหารในครัวเรือน สวนครัวข้างบ้าน และชุมชน
- 3) แหล่งอาหารจากร้านค้าในชุมชน และร้านค้าประชารัฐ
- 4) แหล่งอาหารจากร้านค้าในอำเภอ
- 5) แหล่งอาหารจากการแบ่งปันของชุมชน และหน่วยงาน องค์กร

ความเห็นจากกลุ่ม 2

มิติที่ 1 มิติการซื้อ/ขาย ปลุกเอง ขายเอง บางอย่างซื้อที่เราปลุกยก

มิติที่ 2 มิติการผลิต ปลุก/เลี้ยง ส่วนใหญ่ ทำนา ปลุกผัก เลี้ยงสัตว์ แบบเกษตรผสมผสาน

มิติที่ 3 มิติการเก็บหาอาหารจากฐานทรัพยากร ในเครือข่ายมีการส่งเสริมเกษตรอินทรีย์ มีการปลูกปารักษาสิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นแหล่งอาหารปลอดภัยของชุมชน

มิติที่ 4 มิติการแลกเปลี่ยนแบ่งปันและวัฒนธรรมชุมชน มีการแลกเปลี่ยนเมล็ดพันธุ์

มิติที่ 5 มิติด้านนโยบายรัฐ (จังหวัด) ส่งเสริมเมล็ดพันธุ์ผัก สนับสนุนการจัดตั้งกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ให้มีการผลิต การจำหน่าย การแปรรูป และส่งเสริมโคก หนอง นา โมเดล (แต่ยังไม่เห็นผลเป็นรูปธรรมเท่าที่ควร)

ความเห็นจากกลุ่ม 3

-มีการซื้ออาหารตามตลาดทั่วไป ซึ่งอาจจะได้รับอาหารที่ไม่มีคุณภาพ และในกลุ่มที่ถูกเลิกจ้างจะมีกำลังในการซื้อน้อย

-การปลูกและทำการผลิตของเกษตรกร มีปัญหาการขาดแคลนน้ำเพื่อการผลิตเนื่องจากภาวะวิกฤตภัยแล้ง

-ในช่วงแรกของโควิด ผู้คนเกิดความตื่นตระหนก ทำให้เกิดการกักตุนอาหาร จึงเกิดภาวะ “ไข่” ขาดตลาด

-วัฒนธรรมที่ดีของคนไทย คือมีการแบ่งปันและบริจาคให้กับคนที่เดือดร้อนเสมอ

-นโยบายปฏิบัติการ 90 วัน สู้ภัยโควิดของนายไกรสร กองฉลาด ผู้ว่าราชการจังหวัดสุรินทร์ เป็นนโยบายที่ดีมาก ทำให้หน่วยงานราชการทุกภาคส่วนขับเคลื่อนเรื่องนี้โดยมีเป้าหมายเดียวกัน

2.2

ความเห็นจากกลุ่ม 1

แหล่งที่มาของอาหารในมิติต่าง ๆ มีปัญหา และ การเข้าถึง ปริมาณ ความปลอดภัย คุณภาพ และโภชนาการทางอาหาร ดังนี้

- 1) แหล่งอาหารในธรรมชาติ ไม่ค่อยมีปัญหา เข้าถึงได้ง่าย แต่ในปัจจุบันเริ่มมีแนวโน้มที่มีปริมาณไม่เพียงพอ และไม่มีความปลอดภัย เสี่ยงต่อการเจ็บป่วยของสารเคมีมากขึ้น
- 2) แหล่งอาหารในชุมชน บางชุมชนไม่มีปัญหา เนื่องจาก มีวิธีการผลิต การพึ่งพาตนเอง มีปริมาณเพียงพอ มีความปลอดภัย มีคุณภาพและโภชนาการ แต่บางชุมชนไม่เพียงพอ เนื่องจากไม่มีการผลิตเอง หรือมีการผลิตน้อย ไม่เพียงพอ พึ่งพาตลาดภายนอก ซึ่งจะไม่มีความปลอดภัย ขาดคุณภาพและโภชนาการ
- 3) แหล่งอาหารที่มาจากร้านค้าในชุมชนบางชุมชน มีความเพียงพอ บางชุมชนไม่เพียงพอ และไม่มีความปลอดภัย คุณภาพโภชนาการ เนื่องไม่ทราบแหล่งที่มาของอาหาร
- 4) แหล่งอาหารที่มาจากร้านค้าในอำเภอ การเข้าถึงยากหรือง่าย เป็นไปตามบริบทของแต่ละชุมชน แต่มีปริมาณเพียงพอ แต่ไม่มีความปลอดภัย คุณภาพ โภชนาการ เนื่องไม่ทราบแหล่งที่มาของอาหาร

ความเห็นจากกลุ่ม 2

- มิติที่ 1 มิติการซื้อขาย ผู้บริโภคส่วนใหญ่เข้าไม่ถึง อาหารที่ปลอดภัย เพราะไม่มีการผลิตอาหารเอง มักอาศัยซื้ออาหารจากตลาด ห้าง ซูเปอร์มาเก็ต รถพุ่มพวง ร้านค้าในชุมชน (ซึ่งรับผักจากตลาดมาขาย)
- มิติที่ 2 มิติการผลิต ปลูก/เลี้ยง เกษตรกรรายย่อยทำการเกษตรแบบพอเพียง และผสมผสาน ปริมาณการผลิตมีน้อย เพียงพอต่อการบริโภคในครัวเรือน เหลือจึงจำหน่าย เพราะขาดที่ดินทำกิน สภาพดินฟ้าอากาศไม่อำนวย การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ภัยธรรมชาติ ขาดองค์ความรู้ด้านการผลิต การจำหน่าย และการแปรรูป สมาชิกส่วนใหญ่ปลูกเอง ผลิตเอง บางอย่างซื้อที่ปลูก และเลี้ยงยาก
- มิติที่ 3 มิติการเก็บหาอาหารจากฐานทรัพยากร ฐานทรัพยากรมีน้อยลง เพราะการขยายตัวของชุมชน ทนให้แหล่งอาหารลดลง แหล่งน้ำแหล่งอาหารฐานทรัพยากรเสื่อมโทรม ไม่สามารถเป็นแหล่งผลิตอาหารได้อีก
- มิติที่ 4 มิติการแลกเปลี่ยนแบ่งปันและวัฒนธรรมชุมชน การแบ่งปันมีน้อย เพราะคนในสังคมมีความเห็นแก่ตัวมากขึ้น ขัดแย้งกันง่าย ขาดผู้นำที่เป็นแบบอย่างที่ดี ประชาชนมีความประมาท
- มิติที่ 5 มิติด้านนโยบายรัฐ นโยบายการควบคุมโควิด 19 อยู่บ้าน หยุดเชื้อเพื่อชาติ ทำให้ประชาชนส่วน ใหญ่ได้รับความเดือดร้อนมากขึ้นจากปัญหาการว่างงาน ความยากจน หิวโหย โดยเฉพาะอาชีพรับจ้าง แรงงานรายวัน

ความเห็นจากกลุ่ม 3

- ในช่วงโควิดมีการขายของออนไลน์และขนส่งผ่านระบบขนส่งมากขึ้น แต่มีปัญหาการขนส่งล่าช้า ทำให้ส่งผลต่อคุณภาพของอาหาร
- จากการสั่งซื้อออนไลน์ภายในประเทศสูงขึ้น ทำให้ราคาสินค้ามีมูลค่าเพิ่มสูงขึ้นด้วย
 - เกิดปรากฏการณ์คนที่มีเงินแต่ไม่สามารถหาซื้ออาหารได้
- ผลกระทบจากมาตรการโควิด ทำให้คนในชุมชนไม่สามารถหาอยู่กินตามป่าชุมชน แหล่งธรรมชาติได้ตลอดเวลา เพราะมีการตรวจและห้ามออกจากพื้นที่ และจากการปิดตลาดนัดสีเขียว ตลาดชุมชน ส่งผลกระทบต่อแม่ค้าไม่สามารถจำหน่ายผลผลิตได้
 - ในช่วงการบังคับใช้มาตรการโควิด ร้านค้าในชุมชนไม่สามารถมาซื้อสินค้าไปจำหน่ายได้ ทำให้เกิดภาวะขาดแคลนสินค้าที่เป็นข้าวของเครื่องใช้ต่างๆ

3. การกระจายอาหาร

3.1

ความเห็นจากกลุ่ม 1

องค์กรหรือเครือข่ายในพื้นที่ชุมชน มีระบบกระจายอาหารที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน ดังนี้

1. การกระจายอาหารในพื้นที่มี 2 รูปแบบ
 - 1.1 กระจายแบบตลาดครัวเรือน ชุมชน และตลาดท้องถิ่น
 - 1.2 การกระจายอาหาร โดยตรงระหว่างเกษตรกรกับผู้บริโภค และระบบตลาดออนไลน์ทางเลือก/เดลิเวอรี่

องค์กรหรือเครือข่ายของท่านมีบทบาท และทิศทางการกระจายอาหารเพื่อความมั่นคงทางอาหารต่อไปควรจะเป็นดังนี้

- 1) บทบาทในการผลิต และกระจายให้ครัวเรือน ชุมชน และ เครือข่ายสมาชิก
- 2) ส่งเสริมการวางแผนระบบการผลิต ระบบการจัดการน้ำ และระบบการจัดการสร้างความมั่นคงทางอาหารปลอดภัย อาหารอินทรีย์
- 3) รวบรวม และสร้างเครือข่ายสมาชิก ในการวางแผนการผลิต การจัดการผลผลิตอาหารอินทรีย์
- 4) ส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพ การสร้างอัตลักษณ์ เรื่องราววิถีกระบวนการผลิตที่สอดคล้องกับบริบทสู่การกำหนดมาตรฐานผลผลิตของเครือข่าย
- 5) ส่งเสริมระบบการตลาด และสร้างแบรนด์ (ตลาดท้องถิ่น ตลาดเขียว ตลาดออนไลน์)

ความเห็นจากกลุ่ม 2

- 1) การกระจายอาหาร ดั้งเดิมมีแต่การแบ่งปัน โดยไม่คำนึงถึงรายได้ แต่ปัจจุบันเมื่อเอาการเงินเป็นตัวตั้ง ทำให้มีผู้ผลิตและน้อยลง ต้องพึ่งพาผู้ประกอบการ พ่อค้าแม่ค้าทำหน้าที่ในการกระจายอาหาร ระบบใหญ่กินระบบเล็ก
- 2) บทบาทขององค์กรหรือเครือข่าย มีการผลิตและจำหน่าย แม่ค้ามารับจากสวนไปขาย มีตลาดชุมชน ตลาดออนไลน์ ในเครือข่ายมีการแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบ แบ่งปันกำไร
- 3) ทิศทางการกระจายอาหารเพื่อความมั่นคงทางอาหารต่อไป ควรสนับสนุนให้มีตลาดเพื่อสุขภาพ ตลาดอินทรีย์ หรือ ตลาดเขียวของชุมชน กระจายทุกพื้นที่ และส่งเสริมให้ความรู้เรื่องตลาดออนไลน์แก่เกษตรกร

ความเห็นจากกลุ่ม 3

-สร้างระบบการจัดการอาหารในท้องถิ่นให้ได้ ส่งเสริมให้เกิดการผลิตในชุมชนมากขึ้น เพื่อลดการนำเข้าอาหารจากที่อื่น และลดระยะทางในการขนส่งด้วย

-รวมกลุ่มเกษตรกรในหมู่บ้าน ส่งให้กับผู้บริโภคในท้องถิ่น เช่น โรงพยาบาลหรือโรงเรียน

-การจัดทำฐานข้อมูลแหล่งผลิต ปริมาณผลผลิต การบริโภคและมาตรฐานรับรองของเกษตรกรในชุมชนตำบลให้ชัดเจนและสร้างระบบการกระจายอาหารในตำบล เพื่อจัดการผลผลิตให้เกิดความมั่นคงด้านอาหารในพื้นที่ เช่น ตลาดหรือร้านค้าชุมชน

-สร้างนักจัดการข้อมูลและนักจัดการผลผลิต เพื่อนำผลผลิตไปส่งโรงเรียน โดยตลาดโรงเรียนเป็นตลาดขนาดใหญ่จะสร้างความมั่นใจให้กับเกษตรกรได้มาก

- “น้ำ” เป็นสิ่งสำคัญในกระบวนการผลิต หากสามารถจัดการแหล่งน้ำเพื่อการผลิตได้จะตอบโจทย์ความมั่นคงด้านอาหารได้

-ความมั่นคงด้านอาหารไม่ได้หมายถึงการผลิตอย่างเดียว แต่รวมถึงการจัดทรัพยากรด้วย คนสามารถเข้าไปหาอยู่หากินจากฐานทรัพยากรในชุมชนได้

-มีเกษตรกรสายพันธุ์ใหม่ สามารถเชื่อมขายผลผลิตกับผู้บริโภคได้โดยตรง

-มีการจัดการเมล็ดพันธุ์หรือธนาคารเมล็ดพันธุ์ เพื่อสร้างความมั่นคงด้านอาหาร

-ตลาดสด ส่วนใหญ่สินค้ามาจากที่อื่น เกษตรกรไม่มั่นใจในการผลิตจึงไม่ผลิตและคนในชุมชนไม่มีการวางแผนการผลิต และการจัดการผลผลิต ไม่รู้อัตราการบริโภค การใช้ของผู้บริโภค

-หน่วยส่งเสริมการเกษตรที่เกี่ยวข้อง ต้องสนับสนุนองค์ความรู้ให้เกษตรกรได้ทันสถานการณ์

-ภาคธุรกิจมีการปรับกลยุทธ์การขายได้ทันสถานการณ์ เน้นการเข้าถึงง่ายและสะดวกสบาย เช่น ไข่ต้ม ทำให้คนลดการพึ่งพาตนเองมากขึ้น

3.2

ความเห็นจากกลุ่ม 1

บทเรียนจากภาวะวิกฤต องค์กรหรือเครือข่ายมีการเชื่อมโยงของการสร้างระบบการกระจายอาหารเพื่อความมั่นคงทางอาหาร ดังนี้

1) การซื้อขายอาหาร จากแหล่งอาหารใกล้บ้าน มีคุณภาพ ปลอดภัยราคาถูก เพราะรู้แหล่งผลิตอาหาร และสามารถสร้างเสริมอาชีพ รายได้ให้กับครัวเรือนชุมชน

1.1 เกิดกลุ่มเครือข่ายเกษตรกร และการสร้างอาชีพ ผู้ประกอบการ ทั้งเป็นผู้ผลิต ผู้กระจายอาหารรายใหม่สู่การมีแหล่งอาหารในการเข้าถึงอาหารได้เพิ่มมากขึ้นในชุมชน

1.2 เกิดช่องทางการเข้าถึงแหล่งอาหาร การกระจายสินค้าโดยตรงของผู้ผลิตกับผู้บริโภค และการกระจายอาหารแบบใหม่เกิดขึ้น ในระบบออนไลน์ และเดลิเวอรี่

2) การรวมกลุ่มเครือข่าย องค์กร และกลุ่มสมาชิกเกษตรกรผู้ผลิตอาหารปลอดภัย อาหารอินทรีย์ที่มีความชัดเจน จะมีพลังในการต่อรอง ด้านข้อมูล การตลาด การกำหนดราคา และคุณภาพ ที่เกิดประโยชน์ทั้งผู้ผลิต ผู้บริโภคในการเข้าถึงแหล่งอาหาร และการกระจายอาหาร

ความเห็นจากกลุ่ม 2

1) บทเรียนจากภาวะวิกฤต เช่น สถานการณ์โควิด 19 ทำให้เห็นความเชื่อมโยงของการสร้างระบบการกระจายอาหารเพื่อความมั่นคงทางอาหาร เช่น ภาครัฐมีนโยบายส่งเสริมเรื่องการปลูกผักกินเอง โคก หนองนา โมเดล มีการแจกเมล็ดพันธุ์ และให้พื้นที่สาธารณะในการเพาะปลูก พร้อมส่งเสริมระบบน้ำ และพลังงานมากขึ้น

2) ชุมชนมีการปลูกและแบ่งปันอาหารกันมากขึ้น

3) มีการบริการส่งอาหารถึงบ้าน

ความเห็นจากกลุ่ม 3

-เกษตรกรรุ่นเก่ายังไม่คุ้นชินในการทำแผน จึงไม่สามารถวางแผนการผลิตได้ ทำให้เกิดปัญหาในการป้อนวัตถุดิบอย่างต่อเนื่อง
-ยังไม่มีตลาดกลางรับซื้อผลผลิตจากชุมชน ส่วนใหญ่ผลผลิตอยู่ในพื้นที่ ในกรณีป้อนสู่โรงเรียนจะเป็นภาระของครัวเรือนรวบรวมผลผลิตเป็นหลัก

-เกษตรกรต้องเรียนรู้ ปรับตัว และรวมกลุ่มผลิตโดยใช้เทคโนโลยีมากขึ้น เพื่อลดภาระการบริหารจัดการและลดการพึ่งพาตลาดภายนอก “ไม่ใช่การผลิตตามอหิยาศัย”

-การผลิตในระบบกลุ่มจะเกิดปัญหาเนื่องจากไม่สามารถส่งผลผลิตได้อย่างต่อเนื่อง เช่น กรณีบริษัทประชารัฐที่รับซื้อผลผลิตจากเกษตรกร แต่เกษตรกรไม่สามารถผลิตได้ต่อเนื่องเพียงพอ จึงจำเป็นต้องพึ่งพาตลาดสด เป็นต้น

3.3

ความเห็นจากกลุ่ม 1

เป้าหมายของ “การกระจายอาหาร” เพื่อ “ความมั่นคงทางอาหาร” และสามารถดำเนินการได้ ดังนี้

1) เพื่อให้การเข้าถึงแหล่งผลิต และการกระจายอาหารปลอดภัย อาหารอินทรีย์ได้ภายในทุกพื้นที่ชุมชน ที่ทั้งผู้ผลิตและผู้บริโภคได้พบเจอกันโดยตรง ทำให้เกิดการซื้อ ขายอาหาร สด ใหม่ ราคาถูก มีคุณภาพและมีปริมาณเพียงพอ

2) เกิดการรวบรวม พัฒนาระบบข้อมูลให้เป็นปัจจุบัน ใช้ประโยชน์ร่วมกันได้จริง ข้อมูลผู้ผลิต(ปริมาณการผลิต) และผู้บริโภค (ความต้องการผลผลิต) ที่ สอดคล้องเชื่อมโยงกันอย่างเป็นระบบ

3) สร้างจุดรวบรวม กระจายและจำหน่ายสินค้า เช่น ระบบสหกรณ์ และตลาดเขียวในชุมชน

ความเห็นจากกลุ่ม 2

1) สร้างความตระหนัก ด้านความมั่นคงทางอาหาร ให้แก่ประชาชนอย่างจริงจังและทั่วถึง

- 2) สนับสนุนให้กลุ่มเกษตรกร ทำการเกษตรที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ลด ละเลิกการใช้สารพิษ สารเคมี
- 3) ภาครัฐต้องศึกษาหาความรู้จากเกษตรกรต้นแบบ และให้ความรู้ด้านการผลิตแก่เกษตรกร
- 4) ภาครัฐต้องสนับสนุนและผลักดันให้เกิดการจัดตั้งธนาคารเมล็ดพันธุ์ ธนาคารต้นไม้ และธนาคารน้ำ
- 5) ส่งเสริมให้มีการเปิดตลาดชุมชน เพื่อให้ผู้บริโภคได้เข้าถึงอาหารปลอดภัย เป็นการสร้างรายได้แก่ชุมชน
- 6) ต้องมีการควบคุมและกลั่นกรองการโฆษณาชวนเชื่อ ทางสื่อต่างๆ อย่างจริงจัง คนหาผลประโยชน์จากการบริโภค โดยการโฆษณาชวนเชื่อ มอมเมา และผู้บริโภคไม่คำนึงถึงคุณค่าทางอาหารจากการบริโภค

ความเห็นจากกลุ่ม 3

- สร้างและกระจายอาหารให้เข้าถึงทุกกลุ่มเป้าหมายที่เกี่ยวข้องอย่างเป็นธรรม
- มีระบบการบริหารจัดการระหว่างผู้ผลิตและผู้บริโภคเพื่อให้เกิดความเพียงพอและเป็นธรรม
- เสริมสร้างเศรษฐกิจฐานรากและเศรษฐกิจชุมชน

4. การปรับตัว

4.1

ความเห็นจากกลุ่ม 1

การปรับตัวเพื่อเผชิญหน้ากับสถานการณ์อย่างไรในด้านที่เกี่ยวกับอาหาร ทั้งในระดับบุคคลและชุมชน มีดังนี้

- 1) เกษตรกรและชุมชน ต้องมีการปรับตัวในการเป็นทั้งผู้ผลิต และจำหน่าย กระจายสินค้า เน้นการผลิตที่สร้างความมั่นคงทางอาหารที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต การบริโภคในครัวเรือน โดยการน้อมนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับใช้ในการดำรงชีวิต
- 2) เกษตรกรและชุมชน ต้องปรับตัวในรูปแบบการผลิต ระบบการจัดการผลผลิต ให้มีความเหมาะสมกับสถานการณ์ และความต้องการของผู้บริโภคในปัจจุบัน

2.1 มีระบบการจัดการแหล่งน้ำ การวางระบบการจัดการน้ำแบบครบวงจรและการน้อมนำศาสตร์พระราชามาปรับใช้

2.2 กลุ่มเกษตรกรในชุมชน ต้องมีการรวมกลุ่ม วางแผนงาน ระบบในการผลิต การจัดการผลผลิตและการกระจายสินค้า (ปริมาณการผลิต) และผู้บริโภค (ความต้องการผลผลิต) ที่ สอดคล้องเชื่อมโยงกันอย่างเป็นระบบ

ความเห็นจากกลุ่ม 2

- 1) ในระดับบุคคล กลุ่ม องค์กร และชุมชน ให้ความสนใจ และมีการรวมกลุ่มกันเป็นวิสาหกิจชุมชน หรือกลุ่มผู้ผลิต เพื่อรับการสนับสนุนทุน หรืองบประมาณ ตามเงื่อนไขของภาครัฐมากขึ้น
- 2) ชุมชนเมืองเริ่มให้ความสนใจที่จะผลิตอาหารเอง โดยใช้พื้นที่สาธารณะ หรือการปลูกผักกระถางมากขึ้น
- 3) ผู้ผลิตหรือแม่ค้ามีการคิดค้นการผลิตและการแปรรูปและช่องทางการจำหน่ายโดยนำเทคโนโลยีมาปรับใช้

ความเห็นจากกลุ่ม 3

- ส่งเสริมการปลูกเพื่อบริโภคในครัวเรือนให้มากขึ้น
- ส่งเสริมให้เกิดการจัดเก็บเมล็ดพันธุ์ หรือ ธนาคารเมล็ดพันธุ์ เพื่อสร้างความมั่นคงด้านอาหารและกระจายแบ่งปันกับคนอื่น
- การจัดการพื้นที่สาธารณะเพื่อประโยชน์ส่วนรวมทั้งในเขตวัด โรงเรียน เพื่อผลิตอาหารคนและสัตว์

4.2

ความเห็นจากกลุ่ม 1

1. การปรับตัวเพื่อสร้างความมั่นคงทางอาหารสำหรับพื้นที่ชนบท ควรมีลักษณะเฉพาะ ดังนี้

- 1.1 พื้นที่ชนบท/ชุมชน เกษตรกรต้องมีการปรับตัว มีการปรับตัวในการเป็นทั้งผู้ผลิต และจำหน่าย กระจายสินค้า เน้นการผลิตที่สร้างความมั่นคงทางอาหารปลอดภัย อาหารอินทรีย์ที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต การบริโภคในครัวเรือน โดยการน้อมนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับใช้ในการดำรงชีวิต

1.2 เกษตรกรต้องมีการรวมกลุ่ม สร้างเครือข่ายในพื้นที่ มีการวางแผน ระบบการผลิต การจัดการผลผลิต การแปรรูปผลผลิต และกำหนดจตุรบรรณ พัฒนาระบบการตลาดกระจายอาหารปลอดภัย อาหารอินทรีย์ ในทุกมิติทั้งในพื้นที่ชุมชน และนอกชุมชน

2. การปรับตัวเพื่อสร้างความมั่นคงทางอาหารสำหรับพื้นที่เมือง ควรมีลักษณะเฉพาะ ดังนี้

2.1 เกษตรกร และกลุ่มเครือข่าย ต้องมีการสำรวจข้อมูลกลุ่มเกษตรกรในชุมชน กลุ่มสมาชิกมีศักยภาพในการผลิต การจัดการผลผลิต (ปริมาณชนิดและผลการผลิต) และผู้บริโภค (ความต้องการชนิดและผลผลิต) ที่ สอดคล้องเชื่อมโยงกันอย่างเป็นระบบ

2.2 เกษตรกร และกลุ่มเครือข่าย ต้องมีจตุรบรรณ กระจายอาหารในพื้นที่เมือง ที่มีการเข้าถึงได้ง่ายของกลุ่มผู้บริโภค โดยมี การประชาสัมพันธ์ข้อมูล ระหว่างผู้ผลิตและผู้บริโภค โดยรูปแบบออนไลน์(การขายสินค้าล่วงหน้า/พรีออเดอร์)

ความเห็นจากกลุ่ม 2

1) ผลิตเอง บริโภค แลกเปลี่ยน แบ่งปัน

2) สนับสนุนคนในชุมชนให้มีการผลิตและจำหน่ายด้วยการอุดหนุน ช่วยซื้อ แนะนำและให้กำลังใจ

3) ภาครัฐต้องสนับสนุนให้กลุ่ม หรือบุคคล ที่ได้รับผลกระทบ ได้มีพื้นที่ มีทุน และองค์ความรู้ในการประกอบอาชีพด้านการเกษตรเพื่อเป็นแหล่งผลิตอาหารปลอดภัยเพื่อชุมชน

4) ท้องถิ่นต้องสนับสนุนให้มีตลาดชุมชน เพื่อเกษตรกรได้มีพื้นที่ค้าขาย ผู้บริโภคเข้าถึงได้ง่าย

5) ส่งเสริมระบบสหกรณ์ ซื้อขายผ่านระบบสหกรณ์ เป็นแหล่งรวบรวมผลผลิต ทุกฝ่ายอยู่ได้

ความเห็นจากกลุ่ม 3

-ส่งเสริมการปลูกในพื้นที่จำกัดหรือออกแบบการใช้พื้นที่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด เช่น การปลูกในกระถาง ถนนสองข้างทางเข้าหมู่บ้าน

-มีระบบการสื่อสาร สร้างกลไกจัดการเชื่อมโยงผลผลิตระหว่างคนชนบทกับคนเมือง เพื่อให้ได้รับอาหารที่ปลอดภัย หรือพัฒนาไปสู่ระบบการแลกเปลี่ยนสินค้ากันในอนาคต

-มีกลไกที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ โดยมีตัวแทนภาคประชาสังคมเข้าไปอยู่ในกลไกที่เป็นทางการเพื่อการเข้าถึงทรัพยากร

5. ข้อเสนอแนะนโยบาย

5.1

ความเห็นจากกลุ่ม 1

นโยบาย สาธารณะหรือมาตรการการสนับสนุนและการหนุนเสริมเพื่อให้เกิดระบบการผลิต การเข้าถึงอาหารและระบบ การกระจายอาหาร ฯลฯ ที่ดำรงอยู่ทั้งนโยบายส่วนกลางและในระดับภูมิภาค ท้องถิ่น สามารถหนุนเสริม ความมั่นคงด้านอาหารได้มาก และมีข้อดี ดังนี้

1) มีนโยบาย และแผนงาน งบประมาณ จากหน่วยงานภาครัฐ เอกชนมาช่วยขับเคลื่อนในพื้นที่ เช่น

- โครงการอาหารปลอดภัยในโรงเรียนและชุมชน/โรงพยาบาล สนับสนุนโดย กระทรวงสาธารณสุข สำนักงาน

คณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ สช. และ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ สสส.

- โครงการการปลูกข้าว พืชผักแปลงใหญ่แบบอินทรีย์ โดยสำนักงาน/กระทรวงเกษตร

- โครงการปลูกผักอินทรีย์ต้นแบบประจำอำเภอ โดยสำนักงาน/กระทรวงเกษตร

- โครงการ Yung Smath Farmer โดยสำนักงาน/กระทรวงเกษตร

- โครงการอาหารดี สุขภาพดี และโครงการสร้างแหล่งน้ำในไร่นาเพื่อเกษตรกร โดยจังหวัด กระทรวงมหาดไทย/

สำนักงาน/กระทรวงเกษตร

- โครงการโคกหนองนาโมเดล โดย สำนักงานพัฒนาชุมชน/กระทรวงมหาดไทย

- 2) เพิ่มช่องทางการตลาดในท้องถิ่น
- 3) ส่งเสริมและสนับสนุน ปัจจัยการผลิต เช่น การให้ความรู้ เมล็ดพันธุ์และปุ๋ยหมักอินทรีย์ เพื่อลดต้นทุนการผลิต
- 4) สร้างแหล่งอาหารในครัวเรือน และชุมชนให้มีความมั่นคงทางอาหารมากขึ้น

นโยบาย สาธารณะหรือมาตรการการสนับสนุนและการหนุนเสริมเพื่อให้เกิดระบบการผลิต การเข้าถึงอาหารและระบบ การกระจายอาหาร ฯลฯ ที่ดำรงอยู่ทั้งนโยบายส่วนกลางและในระดับภูมิภาค ท้องถิ่น สามารถหนุนเสริม ความมั่นคงด้านอาหารได้มาก แต่ยังมีข้อเสีย ข้ออ่อน ดังนี้

- 1) แผนงาน/งบประมาณภาครัฐมีความล่าช้า ไม่ตรงกับแผนงานและระยะเวลาที่วางไว้
 - การดำเนินงานมีความซับซ้อน ขั้นตอนเยอะ ระเบียบไม่เอื้อต่อการดำเนินงาน
 - การสนับสนุนไม่ตรงกับความต้องการและปัญหาของเกษตรกรในพื้นที่
 - ราคาวัสดุ อุปกรณ์ ที่สนับสนุน มีราคาสูงเกินความเป็นจริง
 - มีแนวโน้มในการทุจริตเชิงนโยบายและภาคปฏิบัติ
- 2) ขาดการมีส่วนร่วมของเกษตรกรและประชาชนในพื้นที่
- 3) การกำหนดนโยบาย แผนงาน งบประมาณ ขาดข้อมูล ปัญหา ความต้องการของเกษตรกรและประชาชนในพื้นที่

ความเห็นจากกลุ่ม 2

- 1) นโยบายสาธารณะหรือมาตรการการสนับสนุนและการหนุนเสริมเพื่อให้เกิดระบบการผลิต การเข้าถึงอาหารและระบบการกระจายอาหาร ฯลฯ ที่ดำรงอยู่ทั้งนโยบายส่วนกลางและในระดับภูมิภาค ท้องถิ่น สามารถหนุนเสริมความมั่นคงด้านอาหารได้น้อย
- 2) ส่วนที่ดี มีการกระจายงบประมาณลงสู่ท้องถิ่นจำนวนมาก
- 3) ข้ออ่อน คนไทยมีความมั่งคั่ง มองข้ามความสำคัญของแหล่งผลิตอาหาร ชอบความสะดวกสบาย แม้ค้าในชุมชนยังต้องรับผักจากตลาดค้าส่งมาจำหน่ายในชุมชน ไม่รักษาสິงที่มีอยู่ สังคม นิยมให้ลูกหลานไปเป็นมนุษย์เงินเดือน ขาดการมองคุณค่าทางอาหาร การออกกำลังกาย การดูแลสุขภาพของตัวเอง

ความเห็นจากกลุ่ม 3

- ชุมชนต้องเข้ามามีบทบาทในการจัดการทรัพยากรของชุมชน แต่ที่ผ่านมากฎหมายหรือนโยบายไม่เอื้อต่อการมีบทบาทของชุมชน เช่น พรบ.ป่าชุมชน พรบ.ป่าไม้ ธนาคารที่ดิน เป็นต้น
 - มีนโยบายที่เอื้อให้ชุมชนมีโอกาสเข้าถึงทุนในท้องถิ่นมากขึ้น
 - ภาครัฐมีนโยบาย กำหนดมาตรการและการกำกับติดตามที่ชัดเจน เพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องยึดถือปฏิบัติที่ตรงกัน เช่น โรงเรียนมีนโยบายการรับซื้อผลผลิตจากชุมชนไม่น้อยกว่า 10 เปอร์เซ็นต์
 - กระทรวงศึกษาธิการ ควรเป็นตัวหลักในการดำเนินงานเรื่องอาหารปลอดภัยในโรงเรียน เพราะเป็นสายบังคับบัญชาโดยตรง
- นโยบายเงินกู้ 4 แสนล้าน ด้วยระบบการสั่งการให้เกิดโครงการแบบเร่งด่วนเพื่อให้ทันต่อการเสนอโครงการ ขาดการมีส่วนร่วมจากทุกฝ่าย จึงไม่เป็นประโยชน์และไม่สามารถแก้ไขปัญหาตอบโจทย์ชุมชนได้
- นโยบายเงินเยียวยา 15,000 บาท เป็นสิ่งที่ดี แต่ต้องมีระบบคัดกรองที่ดีเพื่อให้ทรัพยากรเข้าถึงกลุ่มที่เป้าหมายที่ได้รับผลกระทบอย่างแท้จริง
- นโยบายระบบการผลิต การกระจายอาหาร ที่ผ่านมาหน่วยงานราชการต่างคนต่างทำ จะต้องมีการบูรณาการร่วมกันมากกว่านี้
 - ท้องถิ่นไม่ได้ให้ความสนใจและไม่ได้คิดเรื่องความมั่นคงด้านอาหารเท่าที่ควร ส่วนใหญ่เน้นงานเชิงโครงสร้างเป็นหลัก ดังนั้นท้องถิ่นควรเป็นหน่วยแรกที่ทำเรื่องนี้เนื่องจากตั้งงบประมาณดำเนินการเองได้

-กระทรวง ทบวง กรม กอง ขาดการบูรณาการงานร่วมกันและเชื่อมงานกับท้องถิ่นในพื้นที่ “ต่างคนต่างทำและสร้างตัวชีวิตประเมิน โดยไม่ใช้ฐานประชาชนเป็นหลัก”

-การทบทวนยุทธศาสตร์จังหวัด ทุกภาคส่วนต้องมีส่วนร่วม โดยเฉพาะท้องถิ่นในพื้นที่

-ภาคราชการควรมีบทบาทในการส่งเสริมให้ชุมชนจัดการตนเองได้

5.2

ความเห็นจากกลุ่ม 1

กลุ่มเกษตรกร ประชาชนในพื้นที่ชุมชน มีการขับเคลื่อนร่วมกันในสังคม รวมทั้งในระดับกลุ่ม องค์กรหรือภาคีเครือข่าย ดังนี้

- 1) สร้างความมั่นคงทางอาหารในชุมชน แบบอินทรีย์
- 2) สร้างธนาคาร เมล็ดพันธุ์ข้าว พืช ผัก ผลไม้ แบบอินทรีย์ในชุมชน
- 3) วางระบบการจัดการแหล่งน้ำ แบบครบวงจรให้เหมาะสมกับบริบทในพื้นที่
- 4) สร้างจุดรวบรวมและกระจายผลผลิต เช่น สหกรณ์/ตลาดเขียว
- 5) สร้างและขยายกลุ่มเครือข่ายเกษตรกรอินทรีย์ในพื้นที่ให้เข้มแข็ง
- 6) สร้างต้นแบบเกษตรกร อินทรีย์และธนาคารเมล็ดพันธุ์เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้และขยายผล

ความเห็นจากกลุ่ม 2

- 1) ส่งเสริมให้มีการจัดตั้งธนาคารเมล็ดพันธุ์ ธนาคารปุ๋ย ธนาคารต้นไม้ และธนาคารน้ำ อย่างเป็นรูปธรรม
- 2) ไม่ส่งเสริมการเกษตรตามกระแสแฟชั่น เช่น การปลูกอินทผลัม หรือ การเกษตรแบบโคกหนอง นา โมเดล ที่ทำให้คนในหน่วยงานที่รับผิดชอบแสวงหาผลประโยชน์จากการจัดซื้อ จัดจ้าง และใช้เกษตรกรเป็นเครื่องมือหาเงิน
- 3) ส่งเสริมให้มีการน้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง หรือ เกษตรทฤษฎีใหม่ ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9 มาปรับใช้อย่างแพร่หลาย
- 4) ประเทศไทยอุดมสมบูรณ์ แต่ขาดระบบบริหารจัดการ ทั้งการผลิต การแปรรูป ภาพรวมไม่มีระบบรองรับ ดังนั้นองค์กร และเครือข่าย ต้องมีการพัฒนาศักยภาพ อย่างเป็นระบบและครบวงจร
- 5) ปรับทัศนคติ วัฒนธรรม ความเชื่อของชุมชนเกี่ยวกับเรื่องการเกษตร เช่น คนอีสานเชื่อว่าถ้าปลูกไม้โตพอจะหามาศพได้ หรือ ปลูกมะพร้าวถ้าออกลูกออกผลมากพอจัดงานบุญได้ เจ้าของจะตาย เป็นต้น
- 6) ลดการผลิต และการบริโภคตามกระแส เป็นแฟชั่น
- 7) ให้มีการติดตามประเมินผลนโยบายของรัฐ โดยองค์กรประเมินผลที่ไม่ขึ้นตรงต่อหน่วยงานรัฐ และให้มีภาคประชาชนมีส่วนร่วมในการประเมินด้วย
- 8) เกษตรกรต้องธำรงรักษา และเลิกการใช้สารเคมีอันตรายอย่างจริงจัง
- 9) ใช้สื่อเพื่อการพัฒนาด้านการเกษตร ทั้งการให้ความรู้เกี่ยวกับการผลิต การจำหน่าย การประชาสัมพันธ์เรื่องราวดีๆ จากชุมชนสู่สังคม

ความเห็นจากกลุ่ม 3

-มีนโยบายที่สามารถให้คนในชุมชนสามารถใช้พื้นที่สาธารณะได้ เช่น กลุ่มที่เสนอโครงการใช้ระบบโซล่าเซลล์ แต่เป็นพื้นที่สาธารณะจึงไม่ได้รับการอนุมัติโครงการ

-การบริหารการผลิต การจัดการน้ำ คนในชุมชนต้องมีแผนการจัดการไร่นาของตนเองด้วย

MA09-20200901-สมัชชาสุขภาพจังหวัดอุบล

1. นิยาม

กลุ่มชมรมผู้ประกอบการร้านอาหารจังหวัดอุบลราชธานี

1. คำนินยาม

- มีกินเพียงพอและไม่ขาดแคลน

- อาหารมีคุณภาพ คุณค่าทางโภชนาการ ปลอดภัย

2. สถานะวิกฤตที่ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงทางอาหาร

- การใช้สารเคมีทางการเกษตร ยาฆ่าหญ้า ฆ่าแมลง ทำให้ข้าวและผักผลไม้ปนเปื้อนสารเคมี รวมถึงอาหารที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติมีการปนเปื้อนสารเคมี เช่น สัตว์น้ำ ผัก เห็ดป่า เป็นต้น

- การใช้สารเคมีเพื่อรักษาอาหารให้เก็บไว้กินนาน หรือใช้ในการแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหารต่างๆ

- ภัยธรรมชาติ ได้แก่ น้ำท่วม ปี 2562 ผลกระทบทำให้พืชผลทางการเกษตรเสียหาย แหล่งอาหารเสียหาย พืชที่เป็นอาหารและวัตถุดิบที่ใช้ประกอบอาหารเสียหาย

- การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ผลกระทบ วัตถุดิบบางอย่างต้องซื้อจากห้างสรรพสินค้าขายส่ง ราคาสินค้าบางรายการสูงขึ้นเพราะหายาก

กลุ่มเกษตรกรปลอดสารอาหารปลอดภัยบ้านหนองคู ต.หนองเหล่า อ.ม่วงสามสิบ จ.อุบลราชธานี

1. คำนินยาม

- ข้าว ปลา อาหาร ของกิน

- อาหารมีคุณภาพ มีความปลอดภัย รสชาติถูกปาก

- มีอาหารให้กินตามความต้องการ

2. สถานะวิกฤตที่ส่งผลกระทบ

- น้ำท่วมปี 2562 เกิดความเสียหายในพื้นที่การเกษตร ทำให้ต้นข้าวตาย (ข้าวเป็นอาหารหลักของคนอีสาน เมื่อต้นข้าวตายแสดงว่าจะไม่มีข้าวกินในปีต่อไป จะต้องได้ซื้อข้าวกินซึ่งจะต้องหาเงินมาซื้อข้าวกินรวมถึงเก็บไว้เป็นเมล็ดพันธุ์ในปีต่อไปด้วย) ไม่สามารถหาอาหารจากแหล่งธรรมชาติได้ เช่น ผักป่าในบริเวณป่าบุงป่าทาม หรือในไร่นาที่น้ำท่วม หน่อไม้

- ภัยแล้ง ผลกระทบที่เกิดขึ้น ทำให้ข้าวยืนต้นตาย ผลผลิตได้น้อย ไม่มีข้าวกินและจำหน่าย ไม่มีเงินจ่ายหนี้สิน แหล่งอาหารสัตว์น้ำ ไม่มีน้ำสำหรับทำการเกษตร/ปลูกพืช

- โควิด-19 ผลกระทบที่เกิดขึ้น ไม่สามารถไปหาซื้ออาหารจากร้านค้าได้ หรือออกไปหาอาหารตามธรรมชาติได้ ต้องกินเฉพาะอาหารที่มีอยู่ในครัวเรือน ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมบริโภค

กลุ่มเกษตรกรอินทรีย์อำเภอสว่างวีระวงศ์ จ.อุบลราชธานี

1. คำนินยาม

- มีแหล่งอาหารเป็นของตนเองและให้กินตลอดไป

- มีความสมบูรณ์ไม่ขาดแคลน

- อาหารมีความปลอดภัย ไม่มีสารเคมีเจือปน

- มีอาหารกินอย่างเพียงพอและสามารถหาอาหารตามความต้องการ

2. สถานะวิกฤตที่ส่งผลกระทบ

- โควิด-19 ผลกระทบที่ได้รับ ความกังวลมีอาชีพที่มั่นคงแต่ไม่มีความมั่นคงทางอาหาร ขึ้นอยู่กับรายได้ที่มี

มีเงินซื้อแต่ไม่สามารถออกจากบ้านได้

กลุ่มเครือข่ายอนุรักษ์พันธุ์ข้าวพื้นเมืองอำเภอนาเยีย จังหวัดอุบลราชธานี

1 คำนินยาม

- มีข้าวปลาอาหารกินโดยไม่ต้องซื้อหรือลักขโมย

- มีอาหารกินและปลอดภัย

- อาหารตามแหล่งธรรมชาติสามารถหามาเป็นอาหารกินได้ตลอด
- อาหารที่บรรพบุรุษปลูกขึ้น สร้างขึ้น เป็นความรู้ภูมิปัญญาการทำอยู่หากิน
- สุขภาพร่างกายที่มีความปลอดภัย กินแล้วสบายใจ
- ระบบนิเวศที่มีความสมดุล ช่วยให้สิ่งมีชีวิตที่เป็นอาหารมีอยู่ตลอด

2. สถานะวิกฤต

- ภัยน้ำท่วม ปี 2562 ผลกระทบ น้ำท่วมพื้นที่การเกษตร ต้นข้าวเสียหาย ไม่สามารถเก็บผลผลิตได้ ต้องลงทุนเพิ่ม ไม่สามารถหาอาหารจากแหล่งธรรมชาติได้
- โรคโควิด-19 ผลกระทบ ต้องหากินในครอบครัวในพื้นที่ตนเอง ลูกหลานที่ไปทำงานต่างถิ่นตงาน หยุดงาน ไม่มีรายได้ ไม่กลับบ้าน พ่อแม่ญาติพี่น้องต้องส่งข่าวสารไปให้ต่างถิ่น ส่วนผู้ที่อยู่ชนบทอาหารบางประเภทขาดตลาด ผู้ที่ได้รับเงินเยียวยาก็สามารถช่วยให้ได้ใช้จ่ายใช้สอยในครัวเรือน แต่การเยียวยาไม่ทั่วถึงทุกกลุ่มคน เช่น คนที่ไม่มีโทรศัพท์ ไม่สามารถลงทะเบียนได้ คนที่ไม่ได้รับการแจ้งข้อมูลข่าวสาร หรือผู้ที่ไม่ได้ขึ้นทะเบียนเกษตรกร ไม่มีสิทธิในที่ดินทำกิน
- ภัยแล้ง ผลกระทบ ข้าวยืนต้นตาย ไม่ได้ผลผลิต ต้นทุนการผลิตเมล็ดพันธุ์ ค่ารถไถ ปู๋ย เพิ่มขึ้น ต้องกู้ยืมเงินทุนมาลงทุนเพิ่ม กลุ่มเกษตรกรอินทรีย์ ตลาดนัดสีเขียวตลาดกินสบายใจ

1. คำนิยาม

- กินอิ่มนอนหลับและพอใจในสิ่งที่มีอยู่
- มีอาหารที่อุดมสมบูรณ์และมีชีวิตมีความมั่นคง
- อาหารมีความปลอดภัย มีคุณค่าและโภชนาการ
- มีกินตลอด พอเพียง สมดุลระหว่างการผลิตและบริโภค
- มีพื้นที่สร้าง/ผลิตอาหารที่มั่นคง สามารถพึ่งตนเองได้ สามารถผลิตเองได้

2. สถานะวิกฤต

- น้ำท่วม ปี 2562 ผลกระทบที่ได้รับ เกษตรกรที่ทำเกษตรอินทรีย์พื้นที่ที่ถูกน้ำท่วมจะไม่สามารถการรับรองผลผลิตทางการเกษตร ต้องใช้เวลาในการจัดการพื้นที่ใหม่ เพิ่มต้นทุนการผลิตเกษตรอินทรีย์ และที่สำคัญไม่มีผลผลิตไปจำหน่ายให้ลูกค้าได้ ผู้บริโภคไม่มีอาหาร
- การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ผลกระทบที่ได้รับ ตลาดถูกปิด สมาชิกตลาดอยู่ตนเอง/จัดการตนเอง รายได้ลดลง ต้องอยู่ในองค์กรที่มั่นคง ผู้บริโภคที่มีอายุไม่สามารถเข้าถึงอาหารระบบออนไลน์ ผู้เปราะบาง ผสย. คนงานรับจ้าง คนเร่ร่อน แรงงานต่างด้าว

กลุ่มนักศึกษา คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี

1. คำนิยาม

- การมีกินไปตลอด ภายในประเทศมีทรัพยากรที่สามารถเลี้ยงประชากรได้ในระยะยาว
- ทุกคนมีกินและสามารถเข้าถึงได้ทุกคน
- การมีกินมีใช้ ต้องเหมาะสมกับสภาพบริบทของพื้นที่ (การเข้าถึงอาหารตามศักยภาพ ทรัพยากรและความต้องการของแต่ละบริบท) จะเป็นความมั่นคงในระดับครัวเรือน
- การสร้างกันชนทางรายได้ เพื่อให้คนในชุมชนเมืองสามารถเข้าถึงอาหารและความมั่นคงทางอาหารได้
- การมีแหล่งสนับสนุนทรัพยากรให้กับชุมชนเมือง เมื่อเผชิญวิกฤติทางด้านอาหารและวิกฤตอื่น ๆ เช่น การมีครัวกลาง การจัดสรรที่ดินสำหรับการปลูกในเมือง
- ความทั่วถึงในการกระจายอาหารให้ทั่วถึงเมื่อเผชิญวิกฤติ
- การทำให้ประชาชนมีแนวทางในการช่วยเหลือและพึ่งพาตัวเองด้านอาหารได้
- รัฐมีความพร้อมที่จะช่วยเหลือประชาชนเมื่อเผชิญวิกฤติ

- ความปลอดภัยด้านอาหาร คุณภาพและโภชนาการของอาหาร (ทั้งในช่วงวิกฤติและไม่วิกฤติ)

2. สถานะวิกฤติ

- น้ำท่วม ปี 2562 ผลกระทบที่ได้รับ โรคภัยไข้เจ็บที่มาจากเหตุการณ์น้ำท่วม การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ผลกระทบที่ได้รับ ผลกระทบด้านการเรียน ค่าใช้จ่ายสำหรับการซื้ออุปกรณ์ และต้องมีคนช่วยเหลือดูแล การทำธุรกรรมทางธนาคารไม่ได้ การอยู่ในสถานการณ์ฉุกเฉิน ศูนย์พักพิงอาจทำให้เกิดปัญหา เรื่อง social distancing

2. ที่มา

กลุ่มชมรมผู้ประกอบการร้านอาหารจังหวัดอุบลราชธานี

ชื่อ

- ห้างสรรพสินค้า มีวัตถุดิบเครื่องอุปโภคบริโภคครบวงจร สินค้าบางรายการราคาถูกกว่าตลาดสด ตลาดชุมชน เพราะเป็นธุรกิจขายส่งขนาดใหญ่
 - พ่อค้าคนกลาง สามารถจัดหาวัตถุดิบให้ได้ตามความต้องการของผู้ประกอบการ วัตถุดิบสดใหม่ และยังให้บริการส่งถึงร้าน ส่วนราคาสินค้าขึ้นอยู่กับฤดูกาลผลิต ถ้าผลผลิตจำนวนมากราคาสินค้าก็จะถูก หากผลผลิตน้อยราคาก็แพง
 - ซื้อจากเกษตรกรโดยตรง จะได้อาหารวัตถุดิบใหม่สดและปลอดภัย เชื่อใจได้ ราคาถูกกว่าท้องตลาด
- กลุ่มเกษตรกรปลอดสารอาหารปลอดภัยบ้านหนองคูณ ต.หนองเหล่า อ.ม่วงสามสิบ จ.อุบลราชธานี
- เลี้ยงสัตว์/ปลูกผัก/ผลิตในครัวเรือน ผักที่ปลูกที่บ้านและผักประกอบอาหาร โดยส่วนใหญ่จะปลูกไว้เพื่อรับประทานเป็นหลัก และแบ่งจำหน่ายเพื่อเป็นรายได้และนำไปซื้ออาหารประเภทอื่นที่ไม่สามารถหาได้ในชุมชน เช่น อาหารทะเล อาหารแปรรูป
 - จากแหล่งทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่ในชุมชน ได้แก่ เห็ด หน่อไม้ ผักป่า สัตว์น้ำจืด สัตว์ป่าขนาดเล็ก แมลง
 - การซื้อจากร้านค้า รถพุ่มพวง รถขายเร่ จะเป็นอาหารที่ไม่ได้ปลูก เลี้ยง หรือหาได้จากธรรมชาติ เช่น เนื้อวัว เนื้อหมู อาหารทะเล

กลุ่มเกษตรกรอินทรีย์อำเภอสว่างวีระวงศ์ จ.อุบลราชธานี

- เลี้ยง/ปลูก/ผลิตเอง ผักพื้นบ้าน ไก่ เป็ด หมู
 - ซื้อจากร้านค้า ร้านสะดวกซื้อ ห้างสรรพสินค้า สินค้าที่ไม่สามารถผลิตเองได้ เช่น เครื่องปรุงรส อาหาร

ทะเล อาหารสำเร็จรูปบางชนิด

กลุ่มเครือข่ายอนุรักษ์พันธุ์ข้าวพื้นเมืองอำเภอนาเยีย จังหวัดอุบลราชธานี

- เลี้ยง/ปลูก/ผลิตเอง ได้แก่ ปลูกข้าวเหนียว (เป็นอาหารหลักเก็บไว้กินตลอดปี) ปลูกผักพื้นบ้านและผักที่นำมาประกอบอาหาร สัตว์เลี้ยงไว้กิน ไก่ เป็ด หมู ปลา กบ
 - ทรัพยากรธรรมชาติ บริเวณป่าบุ่งป่าทาม หน่อไม้ ผักป่าตามธรรมชาติ ปลาในหนองน้ำ สัตว์ป่าขนาดเล็ก แมลงต่างๆ
 - ซื้อจากร้านค้า ร้านสะดวกซื้อ ได้แก่ เครื่องปรุงอาหาร ไข่ เนื้อ หมู อาหารทะเล อาหารกึ่งสำเร็จรูป และอาหารตามสั่ง
- กลุ่มเกษตรกรอินทรีย์ ตลาดนัดสีเขียวตลาดกินสบายใจ
- เลี้ยง/ปลูกกินเอง สามารถปลูกกินเองได้ จะได้อาหารที่ปลอดภัย และแบ่งปันให้เพื่อนบ้าน จำหน่ายในชุมชน ซึ่งจะผลิตตามความต้องการของผู้บริโภคที่อยู่ในชุมชน
 - หากจากแหล่งทรัพยากรธรรมชาติ อาหารตามฤดูกาล เช่น ไข่มดแดง หน่อไม้ ปลา ผักป่า
 - ซื้อ/ร้านค้า โดยส่วนใหญ่จะเป็นเครื่องอุปโภคบริโภคที่ไม่สามารถผลิตเองได้หรือไม่มีในพื้นที่ และอาหารตามสั่ง

3. การกระจายอาหาร

กลุ่มชมรมผู้ประกอบการร้านอาหารจังหวัดอุบลราชธานี

- ผู้ประกอบการร้านอาหารจะปรับรูปแบบการให้บริการจัดส่งอาหาร (Food Delivery) เพื่อเพิ่มช่องทางให้ผู้บริโภคได้รับบริหารอาหาร

- วัดถุดิบที่นำมาประกอบอาหารสั่งซื้อจากห้างสรรพสินค้าที่มีบริการจัดส่งสินค้า/วัดถุดิบให้ถึงร้าน

กลุ่มเกษตรปลอดสารอาหารปลอดภัยบ้านหนองตุน ต.หนองเหล่า อ.ม่วงสามสิบ จ.อุบลราชธานี

1. การบริจาค

- จากหน่วยงานรัฐ (อบต. ในพื้นที่) แจกถุงยังชีพ ใช้งบประมาณจากงบฉุกเฉิน ขั้นตอนการดำเนินงานล่าช้า และได้รับเฉพาะผู้ที่ได้รับผลกระทบโดยตรง

- จากบริษัทเอกชนและผู้ใจบุญ ช่วยเหลือถุงยังชีพส่วนตัว การช่วยเหลือของเอกชนจะเข้าถึงกลุ่มผู้ที่ได้รับผลกระทบที่สุด

2. การเข้าถึง ฝ่ายปกครอง (กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน) จะมีข้อมูลผู้ที่ได้รับผลกระทบจากภัยพิบัติ สามารถแจ้งข้อมูลได้โดยตรง และเป็นศูนย์รับแจ้งการขอความช่วยเหลือในชุมชนได้

3. วิถีวัฒนธรรม ความเชื่อของชุมชน ที่ยังเป็นการช่วยเหลือกันในชุมชน แบ่งปันอาหารกันและกัน และวัฒนธรรมความเชื่อด้านการทำบุญทำทาน

4. นโยบายของรัฐและสวัสดิการของรัฐ อยากให้ทุกคนมีสิทธิได้รับผลประโยชน์เท่ากันและทั่วถึง เน้นการช่วยเหลือกลุ่มเปราะบางก่อน

กลุ่มเกษตรอินทรีย์อำเภอสว่างวีระวงศ์ จ.อุบลราชธานี

- รถขายเร่/ร้านค้า ที่มีบริการส่งถึงหน้าบ้าน และแม่ค้าไปตั้งจุดจำหน่ายสินค้าทางการเกษตรตามหน่วยงานราชการ

- ในชุมชน ซื้อที่แปลงเกษตร และมีการแลกเปลี่ยนอาหาร/วัตถุดิบกันในชุมชน

- ระดับครอบครัว มีการสร้างแหล่งอาหารในพื้นที่ของตนเอง

กลุ่มเครือข่ายอนุรักษ์พันธุ์ข้าวพื้นเมืองอำเภอนาเยีย จังหวัดอุบลราชธานี

- จากนโยบายรัฐ/หน่วยงานรัฐ ได้รับแจกถุงยังชีพช่วงประสบภาวะวิกฤต ได้รับเงินเยียวยา 5000 เฉพาะคนตกงาน ให้สวัสดิการที่เพียงพอกับผู้ได้รับผลกระทบโดยตรง เช่น เมล็ดพันธุ์ ทุนประกอบการ เปิดพื้นที่ตลาดชุมชนหรือให้มีศูนย์กระจายสินค้าในชุมชน

- รถขายเร่/ร้านค้า ขายถึงหน้าบ้าน จำหน่ายสินค้าถึงชุมชน

- ภายในชุมชน แบ่งปันกันแลกเปลี่ยน หากินในพื้นที่/ทรัพยากรในชุมชน ธนาคารข้าวในชุมชน กู้ยืมให้สมาชิกกิน/เมล็ดพันธุ์ เมล็ดพันธุ์พื้นบ้าน ตลาดนัดชุมชน

- ครอบครัว พี่คนในครอบครัว เก็บข้าวไว้เป็นอาหารให้เพียงพอตลอดปี เอาข้าว(อาหารหลัก)จากบ้านตนเอง

กลุ่มเกษตรอินทรีย์ ตลาดนัดสีเขียวตลาดกินสบายใจ

- ตลาดออนไลน์ การปรับรูปแบบการกระจายสินค้าให้กับผู้บริโภค (ลูกค้า) เมื่อตลาดถูกสั่งปิดตามมาตรการควบคุมการแพร่ระบาดของโรค โดยใช้การสื่อสารออนไลน์เข้ามาช่วยในการสั่ง-ส่งสินค้า แต่จะได้เฉพาะสมาชิกในกลุ่มเครือข่าย สินค้าถูกส่งถึงหน้าบ้าน

- วิธีการช่วยเหลือกันทางสังคม เช่น แบ่งปันผ่านตู้ปันสุข ห้างสรรพสินค้าหรือห้างหุ้นส่วนท้องถิ่นจัดรายการลดสินค้าเพื่อช่วยเหลือที่ประชาชน โครงการ CSR ของบริษัทเอกชน การช่วยเหลือแบ่งปันกันและกันในนามของกลุ่มเครือข่ายชุมชน นำวัตถุดิบไปรวมทำบุญในโรงครัวในสถานที่ปฏิบัติธรรม (วัด) โครงการอาหารกลางวันปลอดภัยและถูกโภชนาการ

- หน่วยงานรัฐ

- ให้การสนับสนุนผู้ผลิตให้กระจายสินค้าให้ทั่วถึง

- ลดภาษีสินค้าประเภทอาหารเพื่อให้จำหน่ายสินค้าราคาถูก
- เพิ่มงบประมาณของรัฐที่สนับสนุนอาหารให้กับคนในชุมชน
- แจกถุงยังชีพ

4. การปรับตัว

กลุ่มชมรมผู้ประกอบการร้านอาหารจังหวัดอุบลราชธานี

- เพิ่มการให้บริการจัดส่งอาหาร (Food Delivery) ผ่านระบบออนไลน์ ให้กับลูกค้าในพื้นที่เมือง
- จัดรูปแบบการบริการร้านอาหารตามมาตรการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคกำหนด เช่น เว้นระยะห่าง เจลล้างมือ สวมหน้ากาก เป็นต้น
- ไม่ปรับราคาสินค้าแต่จะลดต้นทุนการผลิตลง ยอมขาดทุนกำไรหรือขาดทุนเพื่อรักษาฐานลูกค้า ให้ลูกค้าสามารถซื้อสินค้าได้
- กลุ่มเกษตรกรปลอดสารอาหารปลอดภัยบ้านหนองดุน ต.หนองเหล่า อ.ม่วงสามสิบ จ.อุบลราชธานี
- เลี้ยง/ปลูกในครัวเรือน สร้างแหล่งอาหารในพื้นที่ดินของครอบครัวเพื่อให้มีกินตลอดปี สร้างความมั่นคงทางอาหารให้กับครอบครัวตนเอง และมีการแบ่งปัน แลกเปลี่ยนกับญาติพี่น้อง เพื่อนบ้านในชุมชน
- ชุมชนจัดการตนเอง คนในชุมชนมีระบบการดูแลกลุ่มผู้เปราะบางในชุมชน มีวิถีวัฒนธรรมการช่วยเหลือดูแลกันและกัน
- การแปรรูปอาหาร เพื่อเก็บไว้กินช่วงเกิดสภาวะวิกฤต/ถนอมอาหาร สร้างมูลค่า/เพิ่มรายได้

กลุ่มเกษตรกรอินทรีย์อำเภอสว่างวีระวงศ์ จ.อุบลราชธานี

- หารายได้จากทรัพยากรที่มี เช่น ขายสินค้าเกษตรแบบออนไลน์
- การสร้างแหล่งอาหารตนเองเพิ่ม
- รวมกลุ่มเกษตรกรสร้างแหล่งอาหารในชุมชน
- ซื้อวัตถุดิบสำหรับทำอาหารให้สามารถทำอาหารได้ประมาณหนึ่งสัปดาห์
- เก็บกักตุนอาหารที่สามารถกักตุนได้
- แปรรูปอาหารให้สามารถเก็บไว้กินได้นาน

กลุ่มเครือข่ายอนุรักษ์พันธุ์ข้าวพื้นเมืองอำเภอนาเยีย จังหวัดอุบลราชธานี

1. ตนเองและสมาชิกในครอบครัว

- ช่วยพ่อแม่ทำงานและหารายได้ เช่น ขายของ รับจ้างทั่วไป เก็บพืชผลทางการเกษตรจำหน่าย เพื่อให้มีเงินซื้อเครื่องอุปโภคบริโภคที่ไม่สามารถผลิตเองได้
- สร้างแหล่งอาหารในที่ดินทำกินของตนเอง
- ปฏิบัติตามหลัก 3 ป ได้แก่ แปรรูป ประยุกต์ ปรับตัว
- ทำการเกษตรตามทฤษฎีเกษตรพอเพียง เช่น 1 ไร่ 1 แสน โคกหนองนา ไร่นาสวนผสม

2. นโยบายรัฐ

- โครงการจัดสรรทรัพยากรธรรมชาติ ที่ดินให้เหมาะสมกับการผลิต
- โครงการนาแปลงใหญ่ "สร้างเครือข่ายผู้ผลิต" ช่องทางการจำหน่าย
- ส่งเสริมการแปรรูปและเพิ่มราคาผลผลิต

กลุ่มเกษตรกรอินทรีย์ ตลาดนัดสีเขียวตลาดกินสบายใจ

1. การจัดระบบสวัสดิการของรัฐ

- อยากให้การช่วยเหลือที่สอดคล้องกับความเดือดร้อนของประชาชน เช่น การช่วยเหลือเมล็ดพันธุ์ อาหารที่มีคุณภาพ และปลอดภัย
- การจัดระบบสวัสดิการของรัฐให้ทั่วถึงและเท่าเทียม

- เน้นให้คนในชุมชนช่วยเหลือตนเองก่อนเบื้องต้น พึ่งตนเอง และเป็นผู้ให้ก่อนเป็นผู้รับ
 - 2. ผู้บริโภคในเมือง
 - ชื้อบริการการอาหารออนไลน์ Food Delivery
 - ปลุกผักบางอย่างนำมาประกอบอาหาร และซื้อวัตถุดิบจากเกษตรกรโดยตรงนำมาประกอบอาหารกินเอง
 - ติดตามข่าวสารและวางแผนการจัดการอาหารเพื่อให้มีกินภายในระยะเวลาหนึ่งสัปดาห์
 - 3. เกษตรกร/ผู้ผลิต
 - นำพืชผักที่ปลูกมาประกอบอาหารกินในครัวเรือน
 - หาอาหารตามแหล่งธรรมชาติ
 - แบ่งปันให้เพื่อนบ้าน และจำหน่ายให้ผู้บริโภคที่มาซื้อถึงแปลง ส่วนหนึ่งก็ใช้ระบบการกระจายผลผลิตของหน่วยงานภาครัฐ เช่น ชื้อไปทำครัวกลาง แจกจ่ายให้ผู้เดือดร้อน ใสในตู้แบ่งปัน
- กลุ่มนักศึกษา คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี

1. ในครอบครัว

- จัดหาจัดเก็บอาหารและกักตุนในปริมาณที่เพียงพอกับสมาชิกในครอบครัว
- จัดการวางแผนตนเอง ดูข่าวฟังข้อมูลรอบด้าน มีการวางแผนการใช้จ่ายเงิน การจัดการด้านอาหาร
- ช่วงเกิดวิกฤตหลีกเลี่ยงอาหารที่มีราคาสูงเพื่อประหยัดค่าใช้จ่ายหากเกิดวิกฤตรุนแรงขึ้นกว่าเดิม
- ความหลากหลายด้านอาหารลดลง วิธีการคือปรับเมนู อาหาร

2. ในชุมชน

- มีการแบ่งปันอาหารและวัตถุดิบในชุมชน
- มีจุดจำหน่ายสินค้าในชุมชน ตลาดชุมชน ที่ชาวบ้านจัดดำเนินการกันเอง
- แรงงานคืนถิ่น มาประกอบอาชีพในชุมชน บางคนกลับไป และบางคนไม่กลับไป
- สมาชิกในชุมชนมีการขายผักและสินค้าผ่านเฟส ในระดับตำบล

3. ร้านค้าในชุมชน

- เมื่อราคาอาหารแพง เนื่องจาก พรก.ฉุกเฉิน การขนส่งที่เร่ร่อน หลายต่อเพื่อให้ทันทำให้ต้นทุนสูง ราคาผักที่สูงขึ้น
- ร้านค้าในชุมชนมีการเพิ่มกำไรตามอัตรา
- ร้านค้าในชุมชนเป็นที่พึ่งของคนในชุมชน มีการปรับวิธีการขาย มีไปส่ง

5. ข้อเสนอแนะ

กลุ่มชมรมผู้ประกอบการร้านอาหารจังหวัดอุบลราชธานี

- เก็บภาษีธุรกิจ Food Delivery
 - นโยบายการส่งเสริมลดการใช้โฟมหรือถุงพลาสติกเพื่อให้ผู้ประกอบการถือปฏิบัติเท่าเทียมกัน และด้านการจัดการสิ่งแวดล้อม
 - Smart Farmer
 - ปลอ่ยกเงินให้ผู้ประกอบการร้านอาหาร เพื่อให้สามารถประกอบดำเนินกิจกรรมในยามวิกฤต
 - สถาบันการศึกษาเน้นพัฒนาแรงงานฝีมือมากกว่าเป็นผู้ประกอบการหรือเจ้าของธุรกิจ
- กลุ่มเกษตรกรปลอดสารอาหารปลอดภัยบ้านหนองดุน ต.หนองเหล่า อ.ม่วงสามสิบ จ.อุบลราชธานี
- ให้ทุกชุมชนมีแผนปฏิบัติการช่วงวิกฤต ได้แก่ การจัดตั้งศูนย์อำนวยการ พื้นที่รองรับผู้ประสบภัย ครัวกลาง ฝายป้องกันและบรรเทาภัย แผนการเตรียมความพร้อมรับมือภัยพิบัติต่างๆ
 - รัฐจัดสวัสดิการให้ทั่วถึงทุกกลุ่มประชากร
 - สนับสนุนส่งเสริมให้เกษตรกรเก็บเมล็ดพันธุ์พืช หรือให้มีศูนย์เก็บเมล็ดพันธุ์ในชุมชน

- ส่งเสริมการรวมกลุ่มแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรเพื่อเพิ่มมูลค่าสร้างรายได้ให้กับเกษตรกร และแปรรูปอาหารเพื่อให้สามารถเก็บไว้กินได้นานและเป็นคลังอาหารในชุมชน

- สนับสนุนให้ทุกครัวเรือนสร้างแหล่งอาหารตามความเหมาะสมของพื้นที่

- ในชุมชนมีระบบการดูแลกันและกัน/สร้างระบบสวัสดิการในชุมชนโดยไม่ใช้เงินเป็นหลัก

กลุ่มเกษตรกรอินทรีย์อำเภอสว่างวีระวงศ์ จ.อุบลราชธานี

- ส่งเสริมให้มีตลาดชุมชน ตลาดสีเขียว

- ส่งเสริมการเกษตรอินทรีย์และลดการนำเข้าสารเคมี

- สนับสนุนให้มีการเก็บเมล็ดพันธุ์ผักพื้นบ้าน และให้มีศูนย์เมล็ดพันธุ์พืชพื้นถิ่นให้กับเกษตรกร

- การจัดฐานข้อมูลผู้ผลิตเกษตรกรทำเกษตรอินทรีย์

กลุ่มเครือข่ายอนุรักษ์พันธุ์ข้าวพื้นเมืองอำเภอนาเยีย จังหวัดอุบลราชธานี

- หนุนเสริมปัจจัยการผลิตให้ทั่วถึงและเพียงพอ เช่น ไฟฟ้าเพื่อการเกษตร การจัดการน้ำเพื่อการเกษตรที่เหมาะสมกับพื้นที่รูปแบบการเกษตรผสมผสาน จัดสรรทรัพยากรน้ำในพื้นที่หรือจัดการแหล่งน้ำในพื้นที่ทางการเกษตรให้เพียงพอ โดยใช้น้ำจากธรรมชาติด้วยรูปแบบที่เหมาะสม เช่น ผันน้ำขึ้นหอสูง แก้มลิง

- จัดโซนนิ่งพื้นที่เกษตรปลอดภัย

- ส่งเสริมการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรเพื่อเพิ่มมูลค่าและให้สามารถเก็บไว้กินได้นาน

- เพิ่มราคาพืชเศรษฐกิจสอดคล้องกับต้นทุนการผลิต ได้แก่ มันสำปะหลัง ข้าว ข้าวโพด

- รัฐจัดสรรที่ดินทำกินให้เพียงพอต่อการผลิตและให้เกิดความมั่นคงในที่ดิน

- นโยบายสนับสนุนเมล็ดพันธุ์และลดต้นทุนการผลิต เช่น ปุ๋ยเคมี เครื่องมือทางการเกษตร

- ให้ทุกครัวเรือน/ครอบครัว สร้างแหล่งอาหารภายในครอบครัว

กลุ่มเกษตรกรอินทรีย์ ตลาดนัดสีเขียวตลาดกินสบายใจ

- ให้มีหน่วยงาน องค์กรกลาง ที่ดูแลการช่วยเหลือเยียวยาผู้ที่ได้รับผลกระทบจากภัยพิบัติต่างๆ และมีการเตรียมเสบียงอาหารที่มีคุณภาพและปลอดภัยสำหรับการช่วยเหลือเมื่อเกิดสภาวะวิกฤต

- ให้ช่วยเหลือเยียวยาผู้ที่ได้รับผลกระทบจากภัยพิบัติต่างๆ ตามสัดส่วนความเสียหายเล็กน้อย และความเสียหายต่อทรัพย์สินในครัวเรือน เช่น กรณีประสบภัยน้ำท่วม เป็นต้น

- ส่งเสริมการทำเกษตรอินทรีย์เพื่อเป็นแหล่งอาหารที่ปลอดภัยและมีคุณภาพ และจัดทำข้อมูลเกษตรกรผู้ผลิตอาหารปลอดภัยเพื่อให้ผู้บริโภคที่มาของผลผลิตและตรวจสอบได้ รวมถึงการสร้างเครือข่ายผู้ผลิตกับผู้บริโภคในพื้นที่

- หน่วยงานรัฐให้การสนับสนุนนโยบายอาหารปลอดภัยให้ประชาชนทุกหมู่เหล่า โดยเริ่มต้นจากหน่วยงานที่ให้การสนับสนุนงบประมาณด้านอาหาร เช่น ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โรงเรียน โรงพยาบาล เป็นต้น

- ส่งเสริมและสนับสนุนให้ชุมชนจัดการแหล่งอาหารจากทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่ในชุมชน เช่น การจัดการป่าชุมชน ป่าบุ่งป่าทาม เขตอนุรักษ์สัตว์น้ำ เขตห้ามจับสัตว์น้ำในฤดูวางไข่ แหล่งน้ำสาธารณะ

- ใช้พื้นที่สาธารณะหรือที่ว่างเปล่าที่อยู่ในพื้นที่ชุมชน จัดเป็นพื้นที่กลางสำหรับสร้างแหล่งอาหาร จุติรวมผลผลิต จุติกระจายสินค้าชุมชน สวนผักชุมชน

- ส่งเสริมให้มี ตลาดชุมชน เพื่อเป็นพื้นที่กลางให้ผู้ผลิตและผู้บริโภคมีโอกาสได้พบกัน

กลุ่มนักศึกษา คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี

1. ข้อเสนอแนะต่อแนวนโยบายการจัดการช่วงวิกฤติ

- ให้สวัสดิการผู้ที่ได้รับผลกระทบให้ทั่วถึงและเท่าเทียม มีความชัดเจนและเป็นระบบการช่วยเหลือผู้ได้รับสิทธิการช่วยเหลือของรัฐ เช่น บัตรคนจน ประกันสังคม การจัดการข้อมูลของผู้ที่มีสิทธิควรทันสมัย และทั่วถึง

- ความชัดเจนของนโยบายด้านการช่วยเหลือของรัฐ และควรดำเนินการแก้ไขปัญหาลงมือเร็ว และให้ข้อเท็จจริงที่ถูกต้องแก่ประชาชน
- การให้ความช่วยเหลือผู้เปราะบางในทั่วถึงและเท่าเทียม ต้องให้หน่วยงานที่มีหน้าที่โดยตรงเป็นองค์กรจัดทำข้อมูล และมีคนในชุมชนประสานข้อมูลผู้ที่ได้รับผลกระทบ
- รัฐให้ความรู้กับประชาชน ใช้คนในท้องถิ่นให้ความรู้ เช่น อสม. หรือ หน่วยงานสาธารณสุขในท้องถิ่น หมอพื้นบ้าน ยกระดับอสม. เพิ่มศักยภาพและยกระดับ อสม. ให้มีเงินเดือนประจำ มีสวัสดิการ เป็นหมอชุมชน
- เสริมสร้างอาสาสมัคร จัดอาสาในชุมชนเพื่อร่วมกับ อสม. ในการคัดกรอง ตรวจสอบ จัดทำข้อมูลการช่วยเหลือและรายงานข้อมูลให้หน่วยงานที่รับผิดชอบเพื่อให้การช่วยเหลือต่อไป
- มาตรการของรัฐไม่สอดคล้องกับวิถีชีวิต มาตรการดี แต่การนำไปปฏิบัติยังมีปัญหาและไม่เหมาะสม
- รัฐให้กรอบกว้าง มีหน่วยงานกลางหน่วยงานเดียวในการดูแล และควรมอบอำนาจหน้าที่ให้กับทางด้านสาธารณสุข
- การสื่อสารสร้างความรู้ความเข้าใจและสร้างการมีส่วนร่วมในการควบคุมป้องกันมีความสำคัญอย่างยิ่ง รัฐบาลต้องสื่อสารให้ชัดเจน มีความน่าเชื่อถือของข้อมูล ทุกหน่วยงานต้องถือปฏิบัติเป็นแนวทางเดียวกัน รูปแบบการสื่อสารสามารถปรับเพื่อให้เข้าถึงทุกกลุ่มประชากร เช่น สื่อ social media Role model/Idol ส่วนการสร้างความร่วมมือและจิตสำนึกในระยะยาวจะต้องปลูกฝังในหลักหลักสูตรการเรียนการสอน

2. ข้อเสนอแนะนโยบายสาธารณะด้านความมั่นคงทางอาหาร

- มีการกระจายอำนาจให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อหน่วยงานจัดการดูแลวิกฤติในพื้นที่ แก้ไขเรื่องอำนาจหน้าที่ของท้องถิ่นและสนับสนุนงบประมาณให้ท้องถิ่น
- การสร้างหน่วยงานที่ดูแลการจัดการวิกฤติ ขึ้นกับสำนักนายกรัฐมนตรี และให้ท้องถิ่นหรือ อบต. ขึ้นกับสำนักการจัดการวิกฤตินี้ เพื่อให้เกิดความคล่องตัวในการจัดสรรงบประมาณในการจัดการ ซึ่งอาจก่อตั้งโดยอิง พรบ. ควบคุมโรค

MA10-20200826-เขตสุขภาพเพื่อประชาชนเขต 12

5. ข้อเสนอเชิงนโยบาย

5.2

1. ความมั่นคงทางอาหารต้องเป็นวาระแห่งชาติ
2. ภาค จังหวัด เขต ต้องมีคลังยา คลังอาหารในทุกชุมชน เป็นธรรมนูญหมู่บ้าน
3. ขยายผลไปสู่นานาญประชาชน
4. การขับเคลื่อนนโยบายเกษตรกรรมยั่งยืน ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีบทบาทและส่วนร่วมมากขึ้น
5. สวนยาง สวนปาล์ม (พืชเชิงเดี่ยว) ต้องเป็นสวนที่ยั่งยืน มีการปลูกพืชรวมกันที่หลากหลายมากขึ้น

MA11-20200826-สมัชชาสุขภาพจังหวัดเชียงราย

5. ข้อเสนอแนะนโยบาย

5.1 การสร้างความมั่นคงทางอาหารควรประกอบด้วย

1. กำหนดให้อาหารปลอดภัยเป็นนโยบายระดับชาติ
2. สร้างตลาดชุมชนทั้งรูปแบบออนไลน์และแบบพบปะ

MA12-20200902-สมัชชาสุขภาพจังหวัดอุทัยธานี

1. นิยาม

1.1 วิถีชีวิตในอดีตช่วงปี 40 ผลกระทบจะเกิดขึ้นกับสังคมเมืองมากกว่าชนบท แต่ในวิถีชีวิตปัจจุบันต้องเผชิญกับภัยแล้งส่งผลกระทบต่อ การเพาะปลูก การผลิตอาหารไม่เพียงพอ ทั้งยังประสบปัญหาเกี่ยวกับโรคระบาดพืชและศัตรูพืชตามมาด้วย และปัญหาภัยแล้งยังส่งผลกระทบต่อกลุ่มอาชีพรับจ้างรายวันมีรายได้ลดลง แต่ราคาสินค้ากลับสูงขึ้น การซื้ออาหารบริโภคจึงไม่คำนึงถึงความปลอดภัยและโภชนาการ

1.2 ในช่วงวิกฤติกลุ่มที่อยู่บนฐานเกษตรจะได้รับผลกระทบน้อยเมื่อเทียบกับกลุ่มอาชีพรับจ้างรายวัน ไม่มีที่ทำกิน ที่ส่งผลให้มีกลุ่มเปราะบางเพิ่มมากขึ้นจากกลุ่มที่ตกงานกลับมาอยู่บ้าน

2. ที่มา

2.1 ในอดีตการหาอาหารสามารถหาได้จากป่า ที่มีความอุดมสมบูรณ์และมีความปลอดภัย ต่อมาได้ประสบปัญหาภัยแล้งที่มีความรุนแรงเพิ่มมากขึ้นทุกปี หาอาหารจากป่าได้ยากขึ้น ส่วนหนึ่งหันมาปลูกไว้กินเอง แหล่งอาหารจากตลาดท้องถิ่น เช่น ตลาดชาวไร่ ตลาดนัดในชุมชน และการซื้ออาหารจากรถพุ่มพวง อาหารสำเร็จรูป เพราะสะดวก ราคาถูก โดยไม่ได้คำนึงถึงโภชนาการและความปลอดภัย

2.2 จากสถานการณ์ภัยแล้งที่มีความรุนแรงเพิ่มมากขึ้นทุกปี ไม่สามารถผลิตอาหารได้ตามเป้าหมาย จึงมีการแสวงหาอาหารจากแหล่งอื่นเข้ามา เช่น สื่อออนไลน์ที่ได้รับความนิยม เพราะมีความหลากหลาย สะดวก และรวดเร็ว

3. การกระจายอาหาร

3.1 ผู้ที่อยู่บนฐานการเกษตรได้ทำการผลิต / ปลูก เพื่อส่งให้กับแม่ค้า เกษตรกรจำหน่ายให้กับผู้บริโภคโดยตรง และมีรถเร่ขายกับข้าวที่เข้าถึงแหล่งชุมชน

3.2 ในชุมชนมีการรณรงค์ให้คนในชุมชนปลูกผักไว้กินเอง จากการพูดคุยในการประชุมประจำเดือนหมู่บ้าน เหลือจากบริโภคในครัวเรือนก็แบ่งปัน และขายสร้างรายได้

3.3 การรณรงค์ส่งเสริมให้ทุกคนครอบครัวสร้างแหล่งอาหารของตนเองอย่างพอเพียง

4. การปรับตัว

4.1 ในอดีตคนส่วนใหญ่อยู่บนฐานการเกษตร เมื่อเกิดภาวะวิกฤติต่าง ๆ จึงปรับตัวกับวิกฤติได้ แต่ปัจจุบันเกิดการเปลี่ยนแปลง ทางเศรษฐกิจ ทางธรรมชาติ อย่างต่อเนื่องและรุนแรงขึ้น ส่งผลถึงอาชีพ และวิถีชีวิต กลุ่มคนที่รับจ้างรายวัน หาเงินเพื่อซื้ออาหาร เพราะราคาถูก และสะดวก ไม่ได้คำนึงถึงความปลอดภัย และนโยบายความช่วยเหลือของรัฐสร้างนิสัยความเคยชินจึงไม่มีการปรับตัว

4.2 สถานการณ์วิกฤติการปรับตัวของคนในชุมชนเมืองมีความตื่นตัว มากกว่าชนบท เพราะมีพื้นที่และแหล่งอาหารที่หายาก ราคาอาหารที่แพงขึ้น จึงหันมาสร้างแหล่งอาหารในพื้นที่ของตนเอง อาหารจากแหล่งทรัพยากรธรรมชาติหายากขึ้น มีการนำมาปลูก / เลี้ยงมากขึ้น

5. ข้อเสนอแนะ

5.1 จากนโยบายความช่วยเหลือของรัฐประชาชนได้รับเงินช่วยเหลือเยียวยาและการกระตุ้นเศรษฐกิจ แต่ประชาชนได้รับความช่วยเหลือไม่ทั่วถึง นโยบายส่วนใหญ่เอื้อประโยชน์ต่อธุรกิจขนาดใหญ่ และนโยบายไม่มีความต่อเนื่องและยั่งยืน

5.2 มีการพูดคุยในการประชุมประจำเดือน รณรงค์ให้ปลูกผัก ทำนา เก็บเมล็ดพันธุ์พืช ผู้นำชุมชนหันมาเริ่มลงมือทำปรับตัวเพื่อเป็นแบบอย่าง

MA13-20200902-เขตสุขภาพเพื่อประชาชนเขต 13

1. นิยาม

1.1

1. ประชาชนมีการกักตุนอาหาร เวลาวิกฤติ ทำให้ประชาชนอีกส่วน ไม่สามารถหาอาหารได้

2. แหล่งผลิตอาหารที่จะส่งเข้ากรุงเทพมหานครถูกตัดขาดทำให้จำนวนอาหารมีไม่เพียงพอกับการบริโภคของคนในกทม.
3. ระเบียบของหน่วยงานต่าง ๆ ที่จะเอื้อต่อการจัดการเมื่อเกิดเหตุภัยพิบัติโรคระบาด โดยเฉพาะความมั่นคงทางอาหาร
4. The food supply chain : เกิดความไม่สมดุลในห่วงโซ่อาหาร ใน ด้าน Supply ที่ไม่สามารถดำเนินการได้ทันตามความต้องการที่สูงผิดปกติ จากการกักตุนสินค้า กักตุนอาหารของกลุ่มคนที่มีเศรษฐฐานะสูง คนจน ไม่สามารถเข้าถึงอาหารที่มีคุณภาพได้
5. ด้านการผลิต เพื่อการบริโภค เนื้อสัตว์ เช่น กุ้ง ปลา หรือเนื้อสัตว์อื่นที่มีความจำเป็นต่อ การผลิตอาหาร เกิดการขาดแคลนจากการขนส่งข้ามเมือง การนำส่งอาหารสัตว์
6. ราคาอาหารพุ่งสูง สำเร็จ มีราคาแพง แต่ขณะเดียวกัน ราคา อาหารที่เป็นวัตถุดิบ เช่น กุ้งแช่แข็ง ผัก ในแหล่งผลิตมีราคาตกต่ำ จนทำให้เกษตรกรมีรายได้ต่ำกว่าต้นทุน
7. การขาดการบูรณาการระหว่างหน่วยงานของภาครัฐ และเอกชน ประชาชน เพื่อสร้างระบบห่วงโซ่อาหารในภาวะวิกฤต เช่น กรมปศุสัตว์ กระทรวงเกษตร จะทราบแหล่งผลิต และ ร่วมกัน สร้างระบบการจัดการอาหารที่ทำให้เกิดการจัดการทรัพยากร ให้กับ ประชาชน ที่มีความต้องการ ที่มุ่งกระจาย อาหารแห้งเช่น ข้าวสาร และ อาหารที่พร้อมปรุง แต่สิ่งที่ประเทศไทยโชคดี คือมีเอกชน เข้ามาช่วยเหลือจำนวนมาก ในการแจกจ่ายอาหารในภาวะวิกฤต ทำให้ประชาชนในเมืองใหญ่ เช่น กรุงเทพมหานคร ไม่อดอยาก
8. ท่ามกลางภาวะการณตงาน หลายคนไม่มีเงินเก็บ ไม่มีอาหาร ที่จะรับประทานในแต่ละวัน หากรัฐบาล มีการจัดการด้านระบบการจัดการอาหารที่ดี เพื่อให้ประชาชนกลุ่มเปราะบาง เช่น เบาหวาน คนพิการ เด็กเล็ก ได้รับอาหารที่จำเป็น จะเป็นสิ่งที่ดีมาก

1.2

1. ในพื้นที่ กทม พบเห็นว่ามีบางส่วนเข้าไม่ถึง เด็กๆในศูนย์เด็กเล็ก ศูนย์เลี้ยงเด็ก
2. กลุ่มเปราะบาง เช่น คนไร้บ้านคนไร้สิทธิ คนพิการ ที่ไม่มีสวัสดิการใด ๆ ไม่สามารถเข้าถึงอาหารได้
3. กรุงเทพมหานครเป็นพื้นที่ทับซ้อนของหน่วยงานหลายภาคส่วน จึงไม่มีความชัดเจนในการดูแล รับผิดชอบ
4. กรุงเทพมหานคร ขาดยุทธศาสตร์ การจัดการอาหารในภาวะวิกฤต จึงทำให้ขาดความมั่นคง ทางอาหาร แม้ว่าจะทราบว่าพื้นที่ใดเปราะบาง มีผู้พิการยากไร้ ชุมชนแออัด แต่ ไม่มีแผนในการจัดการที่ชัดเจน

2. ที่มา

2.1

1. ชื้อชาย
2. พื้นที่ในกรุงเทพมหานครมีพื้นที่ทำการเกษตรที่เป็นแหล่งอาหารอยู่บ้างบริเวณรอบนอก
3. มีการแบ่งปันบ้าง
4. องค์กรมีแหล่งที่มาของอาหารจาก การบริจาค จากภาคเอกชน

2.2

1. ในมิติการซื้อ ชาย มีปัญหาเรื่องการกักตุนสินค้า การขึ้นราคาสินค้าในภาวะวิกฤต ประชาชนบางส่วนไม่มีเงินซื้ออาหาร
2. ในภาวะวิกฤตทำให้ขาดความมั่นใจในความสะอาดของอาหาร สุขลักษณะของอาหาร ทำให้จำเป็นบริโภคอาหารเท่าที่มีอยู่
3. โภชนาการด้านอาหารไม่ดี เนื่องจากอาหารที่แบ่งปันส่วนใหญ่มักเป็นอาหารแห้งไม่ส่งเสริมโภชนาการ

3. การกระจายอาหาร

3.1

1. องค์กรไม่มีบทบาทในการกระจายอาหาร ในตลาด หรือธุรกิจการกระจายควรมีหลายบริษัท เพื่อให้เกิดการแข่งขันกัน ในด้าน ราคา คุณภาพของสินค้า
2. เครือข่ายพยายามหาวิธีการกระจายอาหารไปยังกลุ่มเป้าหมาย แต่ยังไม่เป็นระบบที่ต่อเนื่อง

3.2

1. การกระจายอาหาร ในภาวะวิกฤต ยังเป็นของบริษัท ธุรกิจขนาดใหญ่ ที่มีศักยภาพ ในการทำงาน ในส่วนของบริษัทเล็กๆ ไม่สามารถดำเนินการได้ ทำให้เกิดการผูกขาด
2. เครือข่ายชุมชน (สภาองค์กรชุมชน บ้านมั่นคง) มีศักยภาพในการแลกเปลี่ยนอาหารข้ามพื้นที่ เช่น เอาข้าวแลกปลา และมีการจัดเป็นครัวกลางเพื่อช่วยเหลือผู้ที่ยากลำบาก
3. มีหน่วยงาน ธุรกิจเอกชน และองค์กรการกุศล จัดครัวกลางเพื่อแจกอาหารให้ผู้เดือดร้อน
4. ร้านอาหารร่วมกับลูกค้าร่วมจัดกิจกรรม “ปันกันอิ่ม” เป็นการบริจาค(บางส่วน) เพื่อแบ่งปันต่อให้กับคนอื่นๆ เช่น เขตราชบุรี และอื่นๆ อีกหลายแห่ง

3.3

- 1 ประชาชนทุกกลุ่ม ได้รับอาหารที่มีคุณค่าทางอาหารและเพียงพอ ภาครัฐอาจจะเข้ามาช่วยเหลือ ในกลุ่มเปราะบาง หรือ ด้อยโอกาส และ ที่ผ่านมา ประชาชนส่วนหนึ่งในสังคมก็มีการช่วยเหลือกัน ตัวอย่างจากตู้ปันสุข
- 2 เห็นการประสานความร่วมมือ แต่ขาดการรวมข้อมูลที่จะกระจายอาหาร ถ้าสำนักงานเขตร่วมกับองค์กรชุมชน องค์กรธุรกิจ เป็นแกนกลางในการรวบรวมข้อมูลความต้องการเพื่อกระจายไปยังตรงกลุ่มเป้าหมายที่ต้องการ

4. การปรับตัว

4.1

- 1 มีการใช้จ่ายอย่างประหยัด ปลูกพืชผักสวนครัวไว้ที่บ้าน มีการวางแผนในอนาคตเรื่องของเศรษฐกิจพอเพียง การทำอาชีพเสริม
- 2 มีการปรับเปลี่ยนวิธีซื้อขายแบบ delivery
- 3 มีการสร้างรายได้เสริมให้กับครัวเรือนในด้านการผลิตอาหาร หรืองานการจัดทำผลิตภัณฑ์อื่นๆ เช่น หน้ากากผ้า เป็นต้น ด้วยการเชื่อมต่อกับภาคธุรกิจซึ่งสนับสนุนกิจกรรม social enterprise

4.2

1. เพิ่มการทำพื้นที่ในการปลูกพืชผัก ผลไม้ ในครัวเรือน ชุมชน หรือพื้นที่สาธารณะ หรือในพื้นที่ขนาดเล็ก เช่น การเลี้ยงปลาตก หรือคอนโดมิเนียมซึ่งมีพื้นที่น้อยก็สามารถปลูกเห็ดได้
2. มีการใช้จ่ายอย่างประหยัด ฝึกอุปนิสัยอดออม
3. ให้ความรู้ในการทำเศรษฐกิจพอเพียง การดูแลช่วยเหลือกัน
4. มีการรวมกลุ่มเพื่อทำการเกษตร เช่น กลุ่มเปราะบางทำการผลิตเพื่อหารายได้

5. ข้อเสนอแนะ

5.1 ข้อดี

1. การที่ภาครัฐ และระดับท้องถิ่น เข้ามาช่วยเหลือและ มีนโยบายเสริม จะช่วยการเข้าถึงอาหาร ในกลุ่มเปราะบาง และกลุ่มที่ด้อยโอกาสได้มาก เพราะกลุ่มคนเหล่านี้ ช่วยเหลือตนเองไม่ได้ ขาดรายได้ในช่วงภาวะวิกฤต
 2. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสนับสนุนเมล็ดพันธุ์ให้ปลูกในครัวเรือน เช่น กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
 3. กรุงเทพมหานครมีนโยบาย Bangkok Brand ที่ส่งเสริมผลิตภัณฑ์ชุมชนในเรื่องการส่งเสริมการผลิตอาหาร
- ข้อเสนอแนะ
1. ให้สำนักงานเขตร่วมกับองค์กรชุมชน องค์กรธุรกิจ เป็นแกนกลางในการรวบรวมข้อมูลความต้องการอาหารเพื่อกระจายไปยังกลุ่มเป้าหมายที่ต้องการการสนับสนุนได้ชัดเจนขึ้น
 2. ควรมีการปรับระเบียบของหน่วยงานต่าง ๆ ที่จะเอื้อต่อการจัดการเมื่อเกิดเหตุภัยพิบัติโรคระบาดหรือเหตุฉุกเฉิน โดยเฉพาะความมั่นคงทางอาหารและตอบสนองต่อการจัดการได้ทันเหตุการณ์

3. ควรอนุญาตให้มีการนำพื้นที่สาธารณะหรือที่รกร้างว่างเปล่าทั้งของหน่วยงานรัฐและเอกชนในชุมชนมาทำประโยชน์ โดยเฉพาะเรื่องการเพาะปลูกเพื่อเป็นแหล่งอาหารให้กับชุมชน และมีระบบในการบริหารจัดการที่ดี
4. หน่วยงานในพื้นที่กรุงเทพมหานครมีหลายส่วน แต่ยังขาดการเชื่อมโยงประสานงานกัน เช่น บางเรื่องเป็นประเด็นเดียวกัน แต่ขาดการส่งต่อข้อมูลเพื่อแก้ไขปัญหา
5. ควรมีการพัฒนา application กลาง เพื่อรวบรวมข้อมูลเครือข่ายและผู้ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้มีการประสานข้อมูลช่วยเหลือร่วมกันได้
6. เมืองใหญ่ เช่นกรุงเทพมหานคร ต้องมีระบบการ จัดการอาหาร ที่ปลอดภัย และระบบการจัดการห่วงโซ่อาหาร พร้อมทั้งระบบ Logistics

5.2

- 1 มีการช่วยเหลือกันในสังคม เช่นการแบ่งปันอาหารซึ่งกันและกัน อย่างตู้ปันสุข หรือ การทำ CSR ของบริษัท มูลนิธิ ต่าง ๆ ในประเทศ ที่ออกมาช่วยเหลือคนในสังคม
- 2 ควรมีการแบ่งพื้นที่บางส่วนทั้งของรัฐและเอกชน เช่น วัด โรงเรียน (เด็ก ๆ ได้เรียนรู้การเพาะปลูก) หรือเอกชนบางแห่งใช้พื้นที่บริเวณตลาดฟ้า ใต้ทางด่วน หรือพื้นที่สาธารณะเป็นพื้นที่เพาะปลูกผลิตอาหารให้กับคนในชุมชน
- 3 ส่งเสริมให้ทุกครัวเรือน ปลูก พืช ผักสวนครัว อาจเป็นแบบกระถาง หรือ แบบลอยฟ้าในคอนโด เพื่อเป็น การป้องกันการขาดแคลนอาหาร
- 4 เอกชน ร่วมดำเนินการจัดทำ Food Supply Chain

MA14-20200903-สมัชชาสุขภาพจังหวัดอุตรดิตถ์

3. การกระจายอาหาร

- 3.1
- 3.2 จัดให้มีสายด่วน สำหรับผู้ที่ต้องการความช่วยเหลือด้านอาหารในสภาวะวิกฤติ
- 3.3

4. การปรับตัว

- 4.1
- 4.2
- 1.จัดตั้งธนาคารอาหารขึ้นในชุมชน เช่น ธนาคารข้าว ธนาคารปลา ศูนย์แลกเปลี่ยนเมล็ดพันธุ์
- 2.จัดทำระบบตลาดหรือพัฒนาช่องทางในการแลกเปลี่ยนอาหารที่เป็นรูปธรรมในสภาวะวิกฤติ เช่น เว็บไซต์ การจัดทำตลาดออนไลน์
5. ข้อเสนอแนะนโยบาย
- 5.1
- 1.มีการจัดทำมาตรการควบคุมราคาสินค้าในการอุปโภคบริโภคในช่วงสภาวะวิกฤติ และช่วงที่มีการจ่ายเงินเยียวยาเนื่องจากสินค้ามีราคาแพงมากในช่วงนั้น
- 2.มีการจัดทำมาตรฐานอาหารปลอดภัยในกลุ่มรถเร็ว รถพุ่มพวง รถส่งอาหาร Delivery
- 3.ภาครัฐควรส่งเสริมความสามารถในการแข่งขันของผู้ประกอบการรายย่อยธุรกิจอาหารทำการตลาดแบบ Modern Trade เช่น จัดหาทุน พัฒนาศักยภาพ การรับรองมาตรฐาน เป็นต้น
- 4.สถาบันการศึกษา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง พัฒนาหลักสูตรเกี่ยวกับ การทำการตลาดแบบ Modern Trade การค้าขายออนไลน์ ระบบขนส่ง logistics ทั้งหลักสูตรระยะสั้น และระยะยาว

5.2 จัดทำแผนชุมชนเพื่อรองรับการกระจายอาหารของชุมชนในสภาวะวิกฤติ

MA15-20200903-เครือข่ายเกษตรอินทรีย์เชียงใหม่

1. นิยาม

1.1 ผลกระทบทางลบ ที่ประสบมากคือ “กลุ่มคนเปราะบาง” โดยเฉพาะกลุ่มชาติพันธุ์ซึ่งเป็นคนไทยที่รอกระบวนการออกเอกสารสิทธิ์ของรัฐไทย และกลุ่มแรงงานข้ามชาติ ที่เข้าไม่ถึงความช่วยเหลือต่างๆของรัฐ และ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ด้วยเหตุผลว่าไม่มีสถานะบุคคล ไม่มีบัตรประชาชน ตัวอย่าง เทศบาลนครเชียงใหม่จัดชุดช่วยเหลืออาหาร แจกข้าวบ้านเฉพาะคนที่มีบัตรประชาชนและทะเบียนบ้านเท่านั้น ทั้งที่คนเหล่านี้อาศัยอยู่ในชุมชน เข้าบ้านอยู่อาศัยในชุมชน บทเรียน การมีเครือข่ายอาสาสมัครในชุมชน และการมีสัมพันธ์ภาพที่ดีกับหน่วยงานธุรกิจ มูลนิธิการกุศล ทำให้สามารถนำสิ่งของไปกระจายให้คนเหล่านี้ได้ รวมถึงการมีองค์กรพัฒนาเอกชนที่ทำงานกับกลุ่มชาติพันธุ์ กลุ่มแรงงานข้ามชาติ องค์กรเหล่านี้สามารถเป็นตัวกลางในการรับสิ่งของ เงิน บริจาคจากภาคเอกชน นำไปกระจายให้กับกลุ่มคนเปราะบางตามไซต์ก่อสร้าง และชุมชนที่อยู่อาศัยเป็นกลุ่มก้อนของคนเหล่านี้ การระดมทุนของหน่วยงานประชาสังคม องค์กรพัฒนาเอกชนสามารถส่งต่อไปยังกลุ่มคนเปราะบางได้

ข้อเสนอ จากการจัดประชุม สภาพลเมืองเชียงใหม่ ครั้งที่ 2/63 เมื่อ วันที่ 1ก.ย.63 โดยมีเครือข่ายชุมชนเมือง เป็นผู้ขอเปิดสภาฯ และมีหน่วยงาน องค์กรท้องถิ่น องค์กรภาครัฐ ร่วมในเวที ได้รับฟังสถานการณ์ปัญหา ข้อจำกัด และข้อเสนอทางออก ที่ประชุมได้พิจารณาสถานการณ์ร่วมกัน และมีข้อเสนอทางออกให้มีการเสนอปัญหาผลกระทบไปยังคณะกรรมการโควิด-19 จังหวัดที่มีประชุมประจำเพื่อให้ดำเนินการช่วยเหลือ และทำข้อเสนอไปยังหน่วยงานตรวจคนเข้าเมือง(ตม.) ปลดล็อก คลายล็อก กฎระเบียบบางอย่างเกี่ยวกับการจ้างงานแรงงานข้ามชาติให้สามารถอยู่ทำงานต่อเนื่องขณะที่กลับบ้านไม่ได้ รวมถึงให้สามารถเปลี่ยนนายจ้างได้ทันทีเพราะถูกให้ออกจากงานซึ่งส่วนใหญ่คือธุรกิจท่องเที่ยวต่างๆ

1.2

4. การปรับตัว

4.1

4.2 กรณีตัวอย่างต้นแบบ สวนผักคนเมือง ที่กลุ่มประชาสังคมได้ขอใช้ที่ดินรกร้างกลางเมือง ที่เคยเป็นที่ทิ้งขยะ ซึ่งเป็นพื้นที่ในความดูแลของเทศบาลนครเชียงใหม่ มาทำเป็นสวนผัก ให้คนตกงาน ว่างาน และคนไร้บ้าน มาลงแรงปรับพื้นที่ดินปลูก และแบ่งปันผลผลิตซึ่งกันและกัน โดยได้รับการสนับสนุนจากผู้ว่าราชการ เทศบาล และผู้นำชุมชนโดยรอบ ก่อให้เกิดแหล่งอาหารใจกลางเมืองที่เอื้อต่อกลุ่มเปราะบาง ทั้งคนพิการ คนสูงอายุ คนชาติพันธุ์ และแรงงานข้ามชาติ ที่อาศัยอยู่จำนวนมากในเมืองเชียงใหม่ การขยายโมเดล ไปยังพื้นที่รกร้างของเอกชน จะเป็นทิศทางต่อไปซึ่งภาคเอกชนพร้อมจะเปิดให้ใช้ประโยชน์ในพื้นที่ แบบมีสัญญาต่อกันที่เหมาะสม

5. ข้อเสนอนโยบาย

5.1 นโยบายสาธารณะเกี่ยวกับการกระจายวัคซีน กรณีเมื่อมีวัคซีนที่สำเร็จแล้ว รัฐบาลยังไม่มีประกาศเกณฑ์ผู้ได้รับวัคซีน หรือการให้ถ้วนหน้า ไม่มีการจัดสรรงบประมาณอย่างจริงจังกรณีวัคซีนจากประเทศอื่นสำเร็จ ส่วนของไทยอาจจะสำเร็จหรือไม่ก็ได้ ข้อเสนอคือ กลุ่มคนที่ต้องดำรงชีวิตเป็นกรรมกร พนักงาน ที่ใกล้ชิดกับนักท่องเที่ยว คนต่างชาติ ควรได้รับการพิจารณาด้วยไม่เฉพาะบุคลากรทางการแพทย์ เพราะคนเหล่านี้เป็นกระดูสันหลังของเศรษฐกิจไทย นโยบายส่งเสริมการขยายพื้นที่เพาะปลูกแบบอินทรีย์ การสนับสนุนคนรุ่นใหม่ที่จะประกอบอาชีพเกษตรกร นโยบายสนับสนุนระบบสื่อสารออนไลน์ที่เข้าถึงทุกคนได้ เพื่อก่อให้เกิดการทำตลาดออนไลน์ได้สะดวกระหว่างผู้ผลิต ผู้บริโภคได้

5.2 การเกิดไฟฟ้าฝุ่นควันมลพิษทางอากาศเนื่องมาจากการเผาเศษซากตอซังข้าวโพด การปลูกข้าวโพดในที่ดินเขตป่า มีความเกี่ยวข้องกับสภาพการถือครองที่ดิน การขาดไร่เอกสารสิทธิ์ เนื่องจากทับซ้อนของการประกาศเขตป่าต่างๆทับลงไปบนที่ดินทำกินเดิมของประชาชน ซึ่งทำให้ไม่ได้รับการสนับสนุนด้านการเกษตรในเขตป่าที่เหมาะสม ต่อเนื่อง และรับผิดชอบต่อสภาพอากาศ ดินฟ้าอากาศ ยิ่งส่งผลให้มีผลผลิตที่ไม่เป็นอาหารของครอบครัว ไม่มีระบบกักเก็บน้ำบนพื้นที่ลาดเอียงเพียงพอ ทำให้เกิดความไม่มั่นคงทางอาหารทั้งในสถานการณ์ปกติและเมื่อเกิดวิกฤติ ประชาชนในเชียงใหม่ดำเนินการแก้ปัญหาฝุ่นควันมลพิษซึ่งเป็นวิกฤติของจังหวัดตามฤดูกาลฝุ่นควันจากไฟป่า โดยหลอมรวมพลังพลเมืองในรูปแบบ สภามหาใจเชียงใหม่ และร่วมมือกับหน่วยงานรัฐเร่งดำเนินการปรับเปลี่ยนวิถีการผลิต โดยเร่งด่วนคือจัดการปัญหาเรื่องสิทธิในที่ทำกินในเขตป่า การตั้งคณะกรรมการจังหวัดโดยให้ผู้ว่าราชการเป็นประธานเพื่อขับเคลื่อนแก้ปัญหาการจัดการแนวที่ดินทำกิน (คทช.-คณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ) โดยเร่งรัดการจัดทำแนวเขต การรับรองสิทธิ รวมถึงการช่วยกันเตรียมการ วางแผนจัดการแก้ปัญหาไฟป่า ที่โยงกับการก่อให้เกิดการผลิตอาหารเพื่อความมั่นคงในชีวิตด้วย การสนับสนุนพื้นที่ระดับตำบลโดยสภาองค์กรชุมชน และพื้นที่ระดับหมู่บ้าน จัดทำแผนบริหารจัดการไฟป่า การปรับเปลี่ยนวิถีการผลิต โดยผลักดันให้เข้าไปในคณะกรรมการเกษตรอินทรีย์จังหวัด ในการสนับสนุนขยายพื้นที่เกษตรอินทรีย์

MA16-20200903-สมัชชาสุขภาพจังหวัดขอนแก่น

1. นิยาม

1.1

1.ปัญหาการไม่สามารถผลิตอาหารได้ตามปกติ

เมื่อเกิดวิกฤติไม่ว่าจะเป็นภัยพิบัติ หรือปัญหาเรื่องโรคระบาด ทำให้วงจรการผลิตอาหารต้องขาดช่วงหรือหยุดชะงักไป ไม่สามารถทำการผลิตได้ตามปกติ ทำให้เกิดปัญหาการขาดแคลนอาหาร อาหารมีราคาสูงขึ้น เนื่องจากอุปสงค์และอุปทานไม่สมดุลกัน ความต้องการบริโภคมีเท่าเดิม แต่การผลิตไม่สามารถผลิตได้เท่าเดิม ทำให้อาหารมีราคาสูงขึ้น ผู้บริโภคต้องแบกรับภาระค่าอาหารที่เพิ่มขึ้น หรือบางคนที่ไม่สามารถรับภาระตรงนี้ได้ก็จะหันไปหาบริโภคอย่างอื่นที่สามารถเข้าถึงได้ง่ายกว่า แต่อาจจะไม่ถูกต้องตามหลักโภชนาการ

2.ปัญหาการกักตุนอาหาร

เมื่อเกิดภาวะวิกฤติขึ้น ไม่ว่าจะเป็นวิกฤติจากภัยธรรมชาติ หรือวิกฤติจากโรคระบาดอย่างที่เราต้องเผชิญเมื่อไม่นานมานี้ อย่างโรค โควิด-19 สิ่งที่เกิดขึ้นตามมาอย่างหนึ่งคือปัญหาเรื่องของอาหาร การมีอาหารในครอบครองจะช่วยให้รู้สึกปลอดภัยมากขึ้น ทำให้เกิดการกักตุนอาหารของครัวเรือนจำนวนมาก อาหารบางอย่างจึงขาดแคลน หรือมีราคาสูงขึ้น ซึ่งจะต่อเนื่องกับประเด็นของการเข้าถึงอาหารด้วย

3.ปัญหาการเข้าถึงอาหาร

เมื่อเกิดเหตุการณ์ไม่ปกติ ที่ทำให้การผลิตอาหารเกิดการหยุดชะงักเกิดการกักตุนอาหาร หรือ ไม่สามารถผลิตอาหารได้ตามปกติ ทำให้เกิดภาวะขาดแคลนอาหาร ผู้ผลิตไม่สามารถผลิตได้หรือผลิตได้น้อย ผู้บริโภคไม่สามารถหาซื้ออาหารเพื่อบริโภคได้ตามปกติ เนื่องจากอาหารขาดตลาด หรือมีราคาแพงเกินไป คนที่จะเข้าถึงอาหารได้เป็นเพียงคนกลุ่มเล็กๆที่มีกำลังซื้อเพียงพอ ในขณะที่คนส่วนใหญ่ไม่มีกำลังในการซื้อ เกิดเป็นความไม่เท่าเทียมในการเข้าถึงอาหาร

4.ปัญหาการได้รับอาหารที่ด้อยคุณค่าทางโภชนาการ

จากปัญหา 3 ข้อที่ได้กล่าวถึงไปแล้วก่อนหน้านี้ เมื่อไม่สามารถเข้าถึงอาหารได้ตามปกติ ปัญหาที่จะตามมาคือการได้รับอาหารที่ด้อยคุณค่าทางโภชนาการ เพราะเมื่อไม่สามารถเข้าถึงอาหารได้ตามปกติ ประชาชนส่วนใหญ่จึงมีความที่จะต้องบริโภคอาหารอะไรก็ได้ที่สามารถหาได้ แม้ว่าอาหารนั้นจะไม่ถูกหลักโภชนาการก็ตาม ซึ่งผลจากการรับประทานอาหารที่ด้อยโภชนาการ จะทำให้เกิดปัญหาด้านสุขภาพตามมา

1.2 - พื้นที่อาศัยในเขตเมือง สำหรับชนชั้นกลาง ในภาวะวิกฤติโควิดแม้จะยังพอมีกำลังและแหล่งให้ซื้อหาอาหารได้บ้าง แต่ก็รับรู้ถึงความไม่มั่นคงทางอาหารเนื่องจากมีอาหารให้เลือกซื้ออย่างจำกัดทั้งประเภท / ปริมาณ และการขาดแคลนอาหารบางอย่าง ทำให้ราคาสูงขึ้น

- ส่วนกลุ่มเปราะบางในเขตเมืองที่น่าจะได้รับผลกระทบจากวิกฤติโควิดคือคนจนเมือง ได้แก่ คนไร้บ้าน ผู้พิการ ผู้สูงอายุ เด็ก และแรงงานรับจ้าง โดยเฉพาะกลุ่มแรงงานรับจ้างนั้น เป็นผู้หารายได้หลักของครัวเรือน การขาดรายได้ของคนกลุ่มนี้ย่อมกระทบต่อสมาชิกครอบครัวที่ต้องพึ่งพิงรายได้จากพวกเขา ผู้สูงอายุที่ต้องอยู่ตามลำพัง เป็นต้น

- สำหรับสมาชิกในองค์กร มองว่าช่วงวิกฤติโควิด 19 ที่ผ่านมายังสามารถหาซื้ออาหารได้บ้าง เช่น จาก ร้านค้า , ร้านอาหารตามสั่ง, 7/11, ห้างสรรพสินค้า (ที่เปิดเฉพาะโซนขายอาหาร) ตลาดสด เป็นต้น แต่ร้านค้าส่วนใหญ่ปิดบริการทำให้ตัวเลือกลดลง ทำให้ต้องปรับตัวโดยการหันไปซื้อของสดที่ตลาดมาปรุงอาหารรับประทานเอง

2. ที่มา

2.1 อาหารในชุมชนที่อยู่ มาจาก 4 แหล่ง คือ 1. ตลาดภายนอกชุมชน (สินค้าจากตลาดในเมืองขอนแก่น/ผู้ผลิตอาหารสำเร็จรูปและอาหารสด) 2. ตลาดภายในชุมชน (ผู้ผลิตสินค้า/ชาวบ้านปลูกหรือเก็บหามาขาย) 3. ปลูกสวนครัวเล็ก ๆ น้อย ๆ ในครัวเรือน 4. การสั่งบริการออนไลน์

นอกจากนี้ยังมาจากการเพาะปลูกของกลุ่มเกษตรกรที่เป็นเครือข่ายเกษตรกรรมทางเลือกภาคอีสาน ในระดับจังหวัดเราพบกรณีชุมชนที่แลกเปลี่ยน/แบ่งปันอาหารภายในชุมชน ในรูปแบบของ food bank ซึ่งมีทั้งชุมชนที่ริเริ่มดำเนินการเอง และได้รับการสนับสนุนจากนโยบายของจังหวัด เช่น ตำบลกุดกว้าง อำเภอหนองเรือ, ตำบลพระลับ อำเภอเมือง เป็นต้น รวมถึงการแบ่งปันอาหารผ่านตู้ปันสุขอีกหลายจุด

2.2 คิดว่าแหล่งที่มาของอาหารในมิติต่าง ๆ ยังมีปัญหา เช่น ในมิติของอาหารปลอดภัยหรืออาหาร Organic ยังอยู่ในวงจำกัด การวางขายในตลาดหรือ ซูเปอร์มาร์เก็ต ราคาค่อนข้างแพง ทำให้ผู้บริโภคกลุ่มใหญ่เข้าไม่ถึง

ส่วนอาหารในมิติการผลิตเชิงพาณิชย์ ที่สามารถกระจายลงสู่ผู้บริโภคได้ทั่วถึง ยังมีปัญหาเรื่องสารเคมีตกค้างจากกระบวนการผลิต ทำให้ไม่ปลอดภัย และไม่ถูกหลักโภชนาการ สิ่งเหล่านี้จะส่งผลต่อสุขภาพของผู้บริโภคและคุณภาพชีวิตประชากรในระยะยาว

ในเรื่องของการเข้าถึงนั้น พบว่ายังมีคนอีกจำนวนมากที่ยังเข้าไม่ถึงแหล่งอาหารที่ปลอดภัย ด้วยข้อจำกัดด้านและข้อมูลและข้อจำกัดด้านเศรษฐกิจ

3. การกระจายอาหาร

3.1 ปัจจุบันระบบอาหารของไทย อยู่ในห้วงที่เรามุ่งเข้าสู่การมีภาคอุตสาหกรรมและธุรกิจค้าปลีกเป็นผู้ขับเคลื่อนหลักทั้งในแง่ระบบการผลิตและการกระจายผลผลิต ทำให้ระบบกระจายอาหารปัจจุบันเสี่ยงต่อปัญหาการเข้าถึงอาหาร การผูกขาด และเสี่ยงต่อปัญหาการขาดแคลนอาหารอย่างกะทันหัน ที่ผ่านมามีองค์กรในฐานะกลุ่มวิจัยฯ มีบทบาทในการขับเคลื่อนระบบอาหาร โดยได้ทำการศึกษาวิจัยในเชิงวิชาการ ควบคู่กับการหนุนเสริมชุมชน/ภาคประชาสังคม ในการแสวงหาแนวทางการพัฒนาระบบอาหารท้องถิ่น เช่น โครงการขับเคลื่อนขบวนการประชาสังคมเพื่อความมั่นคงทางอาหารในท้องถิ่น โครงการระบบอาหารท้องถิ่นและความอยู่ดีมีสุขของผู้ผลิตรายย่อย โครงการกำเนิดและพัฒนาการตลาดสด ตลาดนัด ผู้ค้ารายย่อยในภาคอีสาน โครงการความอยู่ดีมีสุขของแรงงานภาคเกษตรในภาคอีสาน เป็นต้น โดยเห็นว่าทิศทางของระบบอาหารที่จะนำไปสู่ความมั่นคงทางอาหาร ควรให้ความสำคัญและสนับสนุนการผลิตและการกระจายอาหาร ที่มาจากกลุ่มคนตัวเล็กตัวน้อย หรือผู้ผลิตรายย่อย/ผู้ค้ารายย่อย ในภาคชนบทอย่างแข็งขัน

3.2 ในสถานการณ์วิกฤติที่ผ่านมา ปัญหาการกระจายอาหารเห็นได้ชัดเจนในสังคมเมือง/ครัวเรือนในเมือง ที่พึ่งพาอาหารจากแหล่งเดียวเป็นหลัก คือ อาหารจากภาคอุตสาหกรรมและธุรกิจค้าปลีกขนาดใหญ่ ขณะที่ในชนบทซึ่งประสบปัญหาน้อยกว่า ครัวเรือนมีการพึ่งพาอาหารจากหลายแหล่ง ทั้งจากทรัพยากรธรรมชาติ จากสวนจากแปลงเกษตร หรือจากตลาดสดท้องถิ่น จากบทเรียนดังกล่าวการสร้างระบบการกระจายอาหารเพื่อความมั่นคงทางอาหาร ควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาแหล่ง

อาหารในลักษณะอื่นๆ เพื่อลดการผูกขาดทางการค้าในระบบตลาด เช่น การกระจายอาหารโดยตรงระหว่างเกษตรกรกับผู้บริโภค หรือพัฒนาระบบตลาดออนไลน์ทางเลือก

3.3 เป้าหมายสำคัญของการกระจายอาหาร คือ ประชาชนในสังคมทุกชนชั้น/ทุกกลุ่ม สามารถเข้าถึงอาหารที่เพียงพอ มีคุณค่าทางโภชนาการ และปลอดภัย การดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายดังกล่าว จะยังคงมีข้อจำกัดหากกลุ่มธุรกิจขนาดใหญ่ ภาคอุตสาหกรรมการผลิต เป็นกลุ่มที่ควบคุมการกระจายอาหารทั้งหมดสู่ผู้บริโภค ขณะที่ผู้ผลิตรายย่อยหรือเกษตรกรรายย่อย รวมถึงผู้ค้ารายย่อย ไม่มีบทบาทหรือไม่มีความสามารถในการแข่งขันในตลาด ดังนั้นการสร้างระบบกระจายอาหารระดับท้องถิ่น รวมถึงสนับสนุนกลุ่มคนดังกล่าวให้สามารถผลิตและกระจายผลผลิตเข้าสู่ตลาด เช่น ผ่านตลาดสดท้องถิ่น รถเร่ ผ่านเครือข่ายฯ หรือเชื่อมโยงกับผู้บริโภคโดยตรง เป็นแนวทางหนึ่งที่สำคัญ

4. การปรับตัว

4.1 ในอดีตที่ผ่านมาไม่ค่อยให้ความสนใจเรื่องการสร้าง ความมั่นคงทางอาหารมากนักเพราะยังมีความสามารถในการเข้าถึงอาหาร แต่ปัจจุบันช่วงวิกฤตโควิด 19 มีการปรับตัวกันมากขึ้นในระดับบุคคลได้เริ่มมีความคิดที่จะสร้างความมั่นคงทางอาหาร โดยการทำเกษตรเพื่อผลิตอาหารแบบพึ่งตนเอง เช่น การปลูกป่าแทนการทำเกษตรเชิงเดี่ยว เพื่อต้องการให้เกิดแหล่งอาหารธรรมชาติ การปลูกพืชผักเพื่อบริโภคในครัวเรือนและแลกเปลี่ยนกันในกลุ่มเพื่อนและคนในชุมชน โดยเน้นเรื่องอาหารที่ผลิตเองย่อมปลอดภัยและรู้แหล่งที่มา ซึ่งคนเมืองได้หันมาให้ความสนใจแนวคิด farm to table และการผลิตอาหารแบบ Organic ขยายตัวมากขึ้น ซึ่งน่าจะนำไปสู่การสร้างค่านิยมในการบริโภคอาหารคุณภาพในระยะยาวได้

4.2 ในการสร้างความมั่นคงทางอาหาร ให้เอื้อต่อการรองรับความต้องการการบริโภค เห็นว่าพื้นที่เมืองและพื้นที่ชนบทไม่ควรพิจารณาแบบแยกออกจากกันเด็ดขาด เนื่องจากลักษณะเฉพาะของพื้นที่เมือง ประชากรในเมืองส่วนใหญ่ล้วนไม่ได้เป็นผู้ผลิตอาหารเองในครัวเรือน เพราะต้องทำกิจกรรมทางเศรษฐกิจนอกภาคเกษตร ในขณะที่พื้นที่ชนบทที่มีฐานการผลิตและกำลังแรงงานในภาคผลิตอาหารภาคเกษตร ก็ไม่สามารถบริโภคอาหารที่ผลิตได้เองทั้งหมด ยังคงจำเป็นต้องกระจายผลผลิตส่วนหนึ่งเข้าสู่ภายนอกเพื่อสร้างรายได้ให้กับครัวเรือน ดังนั้นการสร้าง ความมั่นคงทางอาหาร รวมถึงความสามารถในการรองรับความต้องการ สำหรับพื้นที่เมืองและพื้นที่ชนบท จึงควรเป็นการเชื่อมโยงระหว่างผู้ผลิตจากชนบท ตลาดในเมือง และผู้บริโภคในเมืองเข้าด้วยกัน และควรแสวงหามาตรการให้สามารถเชื่อมโยงกันได้อย่างต่อเนื่องทั้งในภาวะปกติและในภาวะวิกฤตด้วย

อีกทั้งจะต้องมีการปรับตัวเพื่อสร้างความมั่นคงทางอาหาร ในพื้นที่เมืองและชนบท ความจะมีการรณรงค์และส่งเสริมให้มีการพึ่งตนเองในเรื่องอาหารให้มากขึ้น มีการสร้างกลุ่มและแบ่งปันกันในกลุ่ม สร้างและหล่อหลอมคนรุ่นใหม่ให้รู้จัก สิ่งต่าง ๆ ที่สามารถบริโภคได้ เช่น ผักพื้นบ้าน อาหารเมนูพื้นบ้านต่าง ๆ เป็นต้น เพื่อไม่ให้พึ่งพาอาหารฟาสต์ฟู้ด ในร้าน Modern trade จนกลายเป็นวิถีวัฒนธรรมบริโภคของพวกเขา แต่ควรจะมีกิจกรรมในหลักสูตรการสอนเกี่ยวกับการอยู่หากินในแหล่งธรรมชาติของแต่ละท้องถิ่นไปว่า ท้องถิ่นมีจุดเด่นในเรื่องอาหารอะไรบ้าง

5. ข้อเสนอแนะนโยบาย

5.1 -

5.2 นโยบายสาธารณะด้านความมั่นคงทางอาหาร ที่สามารถขับเคลื่อนร่วมกันในสังคม รวมทั้งในระดับกลุ่ม องค์กรหรือภาคเครือข่าย เพื่อให้เกิดการจัดการชีวิตสาธารณะร่วมกัน ควรเป็นนโยบายที่ให้ความสำคัญต่อหน่วยย่อยหรือกลุ่มคน/องค์กรต่าง ๆ ตลอดทั้งห่วงโซ่ของอาหาร สามารถดำเนินการได้โดยอาศัยเครือข่ายความร่วมมือและการมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้องทั้งระบบตั้งแต่การผลิต การกระจายผลผลิต และการบริโภค ในภาคการผลิตอาหาร ได้แก่กลุ่มเกษตรกรผู้ผลิต กลุ่ม/องค์กรที่ทำหน้าที่เกี่ยวกับทรัพยากรในการผลิต เช่น ทรัพยากรที่ดิน แหล่งน้ำ, กลุ่มสนับสนุนปัจจัยการผลิต เช่น ปุ๋ยชีวภาพ สารบำรุงดิน เป็นต้น ภาคการกระจายผลผลิต ได้แก่ ผู้ค้ารายย่อย ผู้รวบรวมผลผลิตในท้องถิ่น ตลาดในท้องถิ่น รวมถึงความต้องการจากกลุ่มผู้บริโภค

นโยบายดังกล่าว ควรเน้นการสร้างกระบวนการเรียนรู้ ความตระหนักถึงปัญหาร่วมกัน ตั้งแต่ต้นน้ำไปจนถึงปลายน้ำ หรือตั้งแต่ผู้ผลิตไปจนถึงผู้บริโภค และเป็นนโยบายที่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับปัญหาความมั่นคงทางอาหารทั้งระบบร่วมกันกำหนดทิศทาง หรือความมุ่งหวังที่จะไปสู่เป้าหมายร่วมกัน ในแต่ละพื้นที่เป้าหมายดังกล่าวอาจจะไม่เหมือนกัน เช่น ในบางพื้นที่อาจจะเริ่มต้นจากนโยบายที่ก่อให้เกิดความเพียงพอของอาหาร และกระจายอาหารอย่างเป็นธรรม เช่น การเพิ่มพื้นที่อาหารในชุมชน การแบ่งปันและระบบแลกเปลี่ยนอาหารระหว่างชุมชน/ครัวเรือน หากมีที่ดินสาธารณะชุมชนสามารถใช้เป็นแหล่งผลิตอาหารได้โดยมีกติการ่วมกัน หรือการเชื่อมโยงผู้ผลิตภาคเกษตรกับครัวเรือนผู้บริโภคในเขตเมือง ขณะที่บางพื้นที่ที่เป็นแหล่งผลิตอาหารและมีแหล่งทรัพยากรที่เอื้ออยู่แล้วอาจจะขยับเป้าหมายไปสู่เป้าหมายอาหารปลอดภัย นโยบายการสร้างระบบที่เอื้อต่อการมีแหล่งอาหารสำรองในยามวิกฤต เช่น ระบบการสำรองอาหารระดับชุมชน หรือนโยบายด้านความหลากหลายของอาหารเพื่อภาวะทางโภชนาการ เช่น การส่งเสริมให้ครัวเรือนตระหนักในเรื่องการบริโภคอาหารตามหลักโภชนาการ เป็นต้น

MA17-20200903-สมัชชาสุขภาพจังหวัดน่าน

1. นิยาม

- 1.1 มีอาหารไม่เพียงพอไม่สามารถออกไปซื้อได้ 2. ได้รับอาหารไม่ครบ5หมู่(กินแต่อาหารสำเร็จรูป)
- 1.2 มีการจัดส่งอาหารให้กลุ่มเปราะบางโดยจิตอาสา 2. ตับันสุข กลุ่มเปราะบางได้แก่ กลุ่มผู้ป่วยโรคเรื้อรังติดบ้าน/ติดเตียง ผู้พิการ

2. ที่มา

- 2.1 -
- 2.2 ส่งเสริมการปลูกผักปลอดสารพิษในครัวเรือน

3. การกระจายอาหาร

- 3.1 หนุนเสริมเครือข่ายที่ขับเคลื่อนความมั่นคงทางด้านอาหารจังหวัดน่านร่วมกับเครือข่ายคนน่านจัดการตนเอง
- 3.2 ตลาดสีเขียว ตลาดออนไลน์ 3.
- 3.3 คนในพื้นที่มีการผลิตอาหารที่ปลอดภัยและคนในพื้นที่เข้าถึงอาหารได้อย่างทั่วถึงก่อนที่จะไปจำหน่ายยังที่อื่นๆ

4. การปรับตัว

- 4.1 การแบ่งปัน แลกเปลี่ยนอาหารในชุมชน แต่ที่เป็นปัญหาจะเป็นอาหารเกี่ยวกับโปรตีน
- 4.2 ชุมชนจัดการตนเอง มีการแบ่งปัน มีการจัดการกลุ่มเปราะบาง เป็นการส่งเสริมกิจกรรมทางด้านอาหารในชุมชนเพื่อชุมชน

5. ข้อเสนอแนะนโยบาย

- 5.1
- 5.2 การวิเคราะห์สถานการณ์ในชุมชน การวางแผนการแก้ไขปัญหา และการเชื่อมประสานแผนงานโครงการกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อให้เกิดรูปธรรมในพื้นที่

MA18-20200903-สมัชชาสุขภาพจังหวัดประจวบคีรีขันธ์

1. นิยาม

1.1 สถานการณ์การระบาดและมาตรการควบคุมโรคโควิด 19 สังคมชนบทได้รับผลกระทบต่อการเข้าถึงอาหารน้อยมาก มีอาหารบางชนิดที่ขาดแคลนแต่ไม่ถึงขั้นวิกฤต สาเหตุเนื่องจากการได้รับข้อมูลข่าวสารทางsocial ทำให้กลุ่มคนบางกลุ่มเริ่มกักตุนอาหารจนอาหารขาดตลาดและมีราคาแพงขึ้น

1.2 ในสถานการณ์โควิด 19 เรื่องความมั่นคงทางอาหารในพื้นที่ชุมชนชนบทยังไม่ถึงขั้นวิกฤตเพราะอาหารยังพอหาได้และมีการแบ่งปันกัน

2. ที่มา

2.1 มิติของชุมชนในด้านที่มาของอาหาร ปุ๋ย เลี้ยง เองและแบ่งปัน มิติที่ส่อผลอย่างเป็นสาธารณะคือ หน่วยงานรัฐควรตั้งศูนย์กักเก็บเมล็ดพันธุ์พืช พื้นถิ่น ในหมู่บ้าน เมื่อเกิดวิกฤตชาวบ้านสามารถเข้าไปเอาเมล็ดพันธุ์มาปลูกได้

2.2 สังคมชนบทมีปัญหาน้อยมากในการเข้าถึงอาหาร เพราะส่วนใหญ่การเข้าถึงอาหารประเภทโปรตีนก็จะหาจากห้างสรรพสินค้า ถ้าห้างสรรพสินค้าไม่มีอาหารจำหน่ายก็จะเกิดวิกฤต

3. การกระจายอาหาร

3.1 รัฐบาลควรสนับสนุนสังคมชนบทให้ตั้งฟาร์มกลางในหมู่บ้านโดยรัฐเป็นผู้ออกค่าใช้จ่ายโดยให้ผู้นำชุมชนรับผิดชอบการดำเนินกิจกรรม ในฟาร์มหมู่บ้านก็จะต้องมีการเลี้ยงสัตว์ปลูกผักเพื่อให้ชุมชนจะได้มาซื้อสินค้าที่ฟาร์มหมู่บ้าน และเป็นศูนย์รวมเมล็ดพันธุ์ประจำหมู่บ้าน

3.2 การแลกเปลี่ยนอาหารในกลุ่มเครือญาติที่ต่างอาชีพกัน

3.3

4. การปรับตัว

4.1 ธรรมชาติปลูกผักปลอดสารเคมีในครัวเรือนโดยจับกลุ่มกันในหมู่บ้าน

4.2 การปรับตัวในสถานการณ์ของวิกฤตโควิด19 กลุ่มเปราะบางในชุมชนจะมีญาติๆคอยดูแลและยังมี อสม.เข้าดูแลจึงทำให้กลุ่มคนเปราะบางมีอาหารบริโภคเพียงพอ

5. ข้อเสนอแนะนโยบาย

5.1 หน่วยงานควรปรับแผนหรืออบรมการปลูกพืชผลทางการเกษตรระยะสั้นระยะกลางและระยะยาวโดยเน้นการบูรณาการให้มีการปลูกผักปลอดสารเคมี

5.2 ธรรมชาติปลูกผักปลอดสารเคมี

MA19-20200904-สมัชชาสุขภาพจังหวัดนครศรีธรรมราช

1. นิยาม

1.1 อาหารในชุมชนมีไม่เพียงพอต่อความต้องการของคนในชุมชนเมื่อเกิดสถานการณ์ เช่น ในช่องการแพร่ระบาดของเชื้อโควิด โครนา 2019 ที่ผ่านมา คนทำงานตงงานกลับบ้านจำนวนมาก รายได้ของคนลดลง รายจ่ายเพิ่มขึ้น อาหารที่มีอยู่ในชุมชนไม่เพียงพอ กำลังซื้อไม่เพียงพอ อาหารที่มีอยู่ในชุมชนมีจำกัด

1.2 โดยรวมมีไม่เพียงพอ เพราะกลุ่มคนที่ประกอบอาชีพผลิตอาหารในชุมชนมีจำกัด เพราะส่วนใหญ่พึ่งอาหารจากภายนอกโดยการซื้อ เมื่ออยู่ในสถานการณ์ กลุ่มที่ประสบกับปัญหาคือ กลุ่มคนเปราะบางในชุมชน เช่น กลุ่มคนพิการ ผู้ด้อยโอกาส จะเข้าถึงระบบอาหารในชุมชนเพราะ ต่างคนก็ต้องการเอาตัวรอด

2. ที่มา

2.1 จากครัวเรือนในชุมชน กลุ่มวิสาหกิจชุมชน บุคคลที่มีอาชีพเฉพาะในชุมชน

2.2 แหล่งที่มาของอาหาร ส่วนใหญ่ที่มาจาก การซื้อจากภายนอก ไม่สามารถรู้ได้ว่าปลอดภัย จากสารตกค้าง ความสะอาด การปนเปื้อน ในแง่ของการเข้าถึง กลุ่มคนด้อยโอกาส หรือกลุ่มเปราะบาง เข้าถึงยากเพราะขาดกำลังซื้อ

3. การกระจายอาหาร

3.1 ส่วนใหญ่ยังเป็นการซื้อจากร้านค้าในชุมชน การใช้อุปกรณ์การจัดการในระดับชุมชนยังมีน้อย เพราะกำลังผลิต ที่เน้นเรื่องความปลอดภัย ของอาหารเองยังไม่มีปริมาณเพียงพอ คนผลิตน้อย โดยเฉพาะการรวมกลุ่ม มีการวางแผนการกระจายอาหาร ดดยให้กลุ่มวิสาหกิจชุมชน สภาองค์กรชุมชน และ บุคคล รวมกลุ่ม และให้มีตลาดแบ่งปันสินค้าชุมชน ที่กำหนดราคาให้เหมาะสมกับกำลังซื้อของคนในชุมชน

3.2 ชุมชนสามารถจัดการตนเองได้ ในยามวิกฤติ โควิดที่ผ่านมา เกิดการพึ่งพากันเองในชุมชนเพิ่มมากขึ้น ดดยใช้กลุ่มเครือข่าย สภาองค์กรชุมชน วิสาหกิจชุมชน รวมผลผลิตในชุมชน และเปิดพื้นที่กลางที่เป็นรูปแบบตลาดออนไลน์ในชุมชน และมีการสำรวจข้อมูลอาหารในชุมชน และการวางแผนการจัดการอย่างเป็นระบบ

3.3 การมีอาหารที่เพียงพอ อาหารจะต้องปลอดภัย อาหารจะต้องเหมาะสมกับวัย ให้มีตลาดอาหารปลอดภัยในชุมชน ระบบการจัดการโดยเครือข่ายในชุมชน

4. การปรับตัว

4.1 การจัดสำรวจข้อมูลอาหารในชุมชน ความต้องการประเภทของอาหาร หลังจากนั้นก็ต้องรณรงค์ให้คนในชุมชนผลิตอาหารเพื่อเลี้ยงคนในชุมชนได้ อย่างเพียงพอ ปลอดภัย และมีความเหมาะสมกับวัย

4.2 การสร้างความมั่นคงทางอาหารในเขตเมือง จะต้องมีความเป็นเฉพาะเพราะเขตเมือง พื้นที่ในการผลิตอาหารด้วยตนเองไม่เพียงพอ ดังนั้น ระบบความมั่นคงทางอาหารในเขตเมือง จะต้องมีการจัดการเรื่องของตลาดอาหารในชุมชน ที่การเข้าถึงง่าย ราคาที่เหมาะสม โดยที่นำอาหารที่มีอยู่ในชุมชนที่มีจำนวนเหลือเพียงพอมาป้อนให้กับชุมชนเมือง ส่วนในพื้นที่ชนบทจะต้องรณรงค์ปลูกพืช เลี้ยงสัตว์ เพิ่มเพื่อป้อนให้กับชุมชนในเมือง

5. ข้อเสนอนโยบาย

5.1 ใช้นโยบายความมั่นคงทางอาหารที่ผ่านมติสมัชชาสุขภาพ จังหวัดเป็นส่วนหนึ่งของการจัดทำแผนยุทธศาสตร์จังหวัด และมีการแต่งตั้งคณะทำงานยุทธศาสตร์อาหารจังหวัด โดยมีผู้ที่เกี่ยวข้อง ทั้งในระดับ บุคคล องค์กร ผู้ประกอบการ นักวิชาการ ภาคราชการ และมีการวางแผนการทำงานในทุกระดับ โดยที่ให้องค์กร หรือกลุ่มเครือข่ายที่รับผิดชอบ ดำเนินการ

5.2 ชุมชนจัดการตนเองเรื่องการผลิตอาหารในชุมชนด้วยตนเอง เพื่อการเลี้ยงคนในครอบครัว ชุมชน ของตนเอง

MA20-20200904-สมัชชาสุขภาพจังหวัดกระบี่

1. นิยาม

1.1 สถานการณ์วิกฤตสังคมของจังหวัดกระบี่ ทั้งในอดีต จังหวัดกระบี่ เป็นเมืองท่องเที่ยว และเกษตรอุตสาหกรรม ประชาชนที่เป็นเกษตรกรของจังหวัดกระบี่ ส่วนใหญ่ปลูกพืชเชิงเดี่ยว และประชาชนส่วนหนึ่งของจังหวัดกระบี่ที่เป็นวัยทำงาน จะยึดอาชีพรับจ้างและ การบริการการท่องเที่ยว ซึ่งถือว่าเป็นรายได้หลักของจังหวัดกระบี่ แต่จากสถานการณ์ ตั้งแต่เกิดภัยสึนามิเมื่อปี 2547 และวิกฤตโควิด 19 ในปีนี้ ทำให้ประชาชนชาวจังหวัดกระบี่ ทั้งเป็นวัยทำงาน ผู้ประกอบการ ลูกจ้าง เจ้าของธุรกิจโรงแรม ต่างได้รับผลกระทบกันอย่างถ้วนหน้า เพราะที่ผ่านมานั้น คนส่วนใหญ่มุ่งเน้นการหาเงินเป็นหลัก ถือว่ามีเงินแล้วสามารถอำนวยความสะดวกต่างๆและซื้อทุกอย่างทุกอย่างได้ ทั้งในเรื่องปัจจัย 4 และความความสะดวกสบายต่างๆ จากบทเรียน การเกิดภัยพิบัติจากไข้หวัดโควิด19 ในครั้งนี้ จะเห็นได้ว่า สิ่งสำคัญในการดำรงชีวิต คืออาหาร จากเดิมอาหารทุกอย่างในจังหวัดกระบี่ นำเข้าจากภายนอกจังหวัด ไม่ว่าจะเป็นข้าวสาร พืชผักผลไม้ พอเกิดเหตุการณ์โควิด19 สิ่งเหล่านี้ ไม่สามารถนำเข้าจากภายนอกได้เพราะแต่ละจังหวัดล้วนปิดตนเองในการป้องกันโรค ทำให้คนส่วนหนึ่งในจังหวัดเกิดผลกระทบ เป็นวงกว้าง ถึงแม้ว่ามีเงินแต่ก็ไม่สามารถที่จะหาซื้ออาหารมาบริโภคได้สะดวกมากนักเพราะร้านค้า รวมไปถึงห้างใหญ่ๆในจังหวัดกระบี่ถูกปิด ให้ บริการ เพราะต้อง ควบคุมโรค ไม่ให้มีการแพร่ระบาด ทำให้ เกิดผลกระทบ อย่างกว้างขวาง และยาวนาน ทำให้ อาหารที่มีอยู่ในจังหวัดกระบี่ ต้องมีการจัดการ แบ่งปัน ให้มีความทั่วถึง อย่างน้อยในเบื้องต้น 3 เดือน ในขณะเดียวกัน พื้นที่

ประชาชน ทุกคน ต้องกลับไปอยู่กับครอบครัว ทำให้วิกฤต การขาดแคลนอาหาร เพิ่มขึ้น ทุกครัวเรือนต้องเตรียมอาหาร ไว้ให้ อย่างเพียงพอสำหรับคนในครอบครัว แต่อย่างไรก็ดี จากเหตุการณ์วิกฤต การแพร่ระบาดของ โควิด19ถึงแม้ว่าจะมีระยะเวลา 2-3 เดือน ทำให้พี่น้องประชาชน โดยเฉพาะเกษตรกร ได้กลับไปทบทวน เรื่องของการ สร้างความมั่นคงทางอาหารในจังหวัด กระบี่ จากปลูกพืชเชิงเดี่ยว เป็นการปลูกพืชผสมผสานเลี้ยงสัตว์เพิ่มขึ้น และจังหวัดกระบี่ อยู่ติดกับทะเลฝั่งอันดามัน ประชาชนส่วนหนึ่ง ก็สามารถออกไป หาอาหาร มาบริโภคในครัวเรือนได้ สามารถลดค่าใช้จ่ายในครัวเรือนลงได้สิ่งสำคัญเป็น กิจกรรมที่ คนในครอบครัวสามารถทำงานร่วมกันได้ถึงจะมีวิกฤตโควิด 19 แต่ก็มีโชคดีที่ ครอบครัว ได้อยู่พร้อมหน้า พร้อมตากัน และได้ร่วมกันวางแผนการใช้ชีวิตอย่างไม่ประมาท ต่อไป โดยใช้บทเรียน ของเหตุการณ์ภัยสึนามิ และเหตุการณ์ โรคระบาด covid-19 ในครั้งนี้เป็นบทเรียนในการรับมือภัยพิบัติทางเกิดขึ้นอีกในอนาคต

1.2 เครือข่ายกลุ่มองค์กร ทั้งภาครัฐกิจภาคเอกชน ที่ได้ทำงานร่วมกันในจังหวัดกระบี่ ด้านภาครัฐ ภาควิชาการ ภาคธุรกิจ ประชาสังคมและภาคประชาชน สภาการศึกษา คณะกรรมการคลังสมองจังหวัดกระบี่ ศูนย์ประสานงานภาคีพัฒนาจังหวัด กระบี่ สมาคมสานพลังสังคมสุขภาวะจังหวัดกระบี่

สภาองค์กรชุมชนตำบล ถือว่าเป็นองค์กรที่อยู่ในพื้นที่ในระดับตำบลส่วนใหญ่แล้ว ไม่ค่อยได้รับผลกระทบมากนัก พอมีกำลัง ที่ จะช่วยเหลือพี่น้องประชาชนในจังหวัดกระบี่ได้ เพราะในระดับตำบลสามารถพึ่งพาซึ่งกันและกันในระดับตำบลได้ มีพื้นที่การเกษตร ที่สามารถประกอบอาชีพในการเลี้ยงครอบครัวได้และมีการจัดตั้งกองทุนในระดับตำบลในการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ในส่วน ของภาคธุรกิจเอกชน คณะกรรมการคลังสมองจังหวัดกระบี่ ถือว่าเป็นกลไกหลัก ที่ได้รับอนุญาตจากท่านผู้ว่าราชการจังหวัด กระบี่ ให้เปิดศูนย์ช่วยเหลือ สู้ภัย โควิด19ภาคประชาชนจังหวัดกระบี่ โดยการประสานข้อมูลจากภาคีเครือข่าย เพื่อค้นหา ผู้มี ความยากลำบากในภาวะวิกฤตโควิด19 และกลุ่มคนเปราะบาง เพื่อนำมาวางแผน ช่วยเหลือโดยเฉพาะในเบื้องต้นได้ทำชุดยังชีพแจกจ่าย ได้ครอบคลุมทั้ง 8 อำเภอและเขตเทศบาล ส่วนกลุ่มคนเปราะบาง ก็จะมีการจัดชุดลงไปเยี่ยม ถึงในพื้นที่ซึ่งมีทั้ง ในส่วนของภาคเอกชนภาคธุรกิจ ภาคสังคมและทีมอาสาสมัครโดยเฉพาะอาสาสมัครอสม ทำให้ ภาคีเครือข่ายที่ทำงานร่วมกัน รับทราบถึงความเดือดร้อนความยากลำบาก ทั้งคนที่ตกงานว่างงานคนยากจนคนพิการเด็กเล็กกลุ่มคนพอสาง ซึ่งปัจจุบันนี้ ถึงแม้ว่าสถานการณ์ โควิด19จะคลี่คลายลงไปบ้างแล้ว แต่ศูนย์ช่วยเหลือผู้ประสบภัย โควิด19 ภาคประชาชนจังหวัดกระบี่ก็ ยังปฏิบัติหน้าที่ให้การช่วยเหลืออย่างต่อเนื่องแต่ใช้ชื่อใหม่ที่มีชื่อว่าศูนย์แก้จนจังหวัดกระบี่ รายการที่จะพัฒนาช่วยเหลือ คน ยากลำบาก และผู้ประสบภัย โควิด19ให้มีความมั่นคงในการดำรงชีวิตต่อไป

2. ที่มา

2.1 การดำเนินงาน ในองค์กรภาคีเครือข่ายของจังหวัดกระบี่ สภาการศึกษาจังหวัดกระบี่โดยคุณชวนภูเก้าล้วนได้มีการ สนับสนุนให้พี่น้องเกษตรกร เลี้ยงแพะเนื้อ แพะนม โดยการให้ความรู้ในการเลี้ยงแพะอย่างเป็นระบบสามารถขยายผลให้พี่ น้องเกษตรกรที่มีความสนใจมาขอพันธุ์แพะไปเลี้ยงในครอบครัวของตนเองได้ ส่วนงานด้านวิชาการ ก็จะมีมหาวิทยาลัยเกษตร และเทคโนโลยีกระบี่มา ให้ความรู้ในเรื่องของการรักษาให้แพะปลอดโรค จนปัจจุบันนี้มีสถาบันการเลี้ยงแพะครบวงจรเกิดขึ้น ในจังหวัดกระบี่ และในช่วงโควิด19ก็สามารถที่จะแบ่งปันเนื้อแพะ นมแพะและชุดความรู้ให้พี่น้องเกษตรกรนำไปพัฒนา สามารถเลี้ยงเป็นรายได้ให้กับครอบครัวในภาวะ โควิด19 ได้ ส่วนเรื่องของความมั่นคงทางอาหารในส่วนของศูนย์เศรษฐกิจ พอเพียงในระดับอำเภอในระดับตำบล เป็นพื้นที่ที่ให้ความรู้แก่พี่น้องเกษตรกรสามารถเอาตัวรอดในการดำรงชีวิต การปลูกพืช การเลี้ยงสัตว์ การทำบัญชีครัวเรือน รวมถึงการ จัดการ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่ไม่ก่อให้เกิด ความเสียหายใน ระบบนิเวศ สามารถ มีกินมีใช้ และมีอาหารปลอดภัยไว้บริโภค ส่วนมูลนิธิศรียองนางก็ภูเก้าล้วน ซึ่งเป็นภาคเอกชน โดยท่าน ชวนภูเก้าล้วน ได้มอบพื้นที่ ให้พี่น้องเกษตรกร ที่ไม่มีที่ดินในการปลูกพืชเลี้ยงสัตว์ สามารถมาใช้ประโยชน์ในพื้นที่ ของมูลนิธิ ได้ โดยคิดค่าเช่า ไร่ละ 1 บาท ต่อคนต่อปี ส่งผลให้พี่น้องเกษตรกร มีพื้นที่ปลูกพืชเลี้ยงสัตว์ในบริเวณชุมชนหมู่บ้านของตนเอง ทำให้เกิดรายได้ ในการเลี้ยงครอบครัวในช่วง โควิด19 และต่อยอดไปสู่อาชีพ ทางการเกษตร อย่างยั่งยืน ซึ่งถือได้ว่า แต่ละมิติ ในเรื่องของความมั่นคงทางอาหาร มิติเรื่องของการแบ่งปัน ที่ดินในการประกอบอาชีพ มิติในเรื่องของการแบ่งปันอาหาร ปลูก เพื่อกิน ที่เหลือก็แบ่งปันให้กับเครือญาติและพี่น้องในชุมชน มิติทางสุขภาพ ประชาชนสามารถมีพืชผัก ที่ปลูกในชุมชน โดยลด

การใช้สารเคมี ปลอดภัยต่อผู้บริโภค มิติทางด้านเศรษฐกิจ ครวี่เรือน สามารถลดรายจ่ายในครัวเรือนลงได้ ถึงแม้ว่า จะไม่มีรายได้เป็นกอบเป็นกำ แต่ก็ถือว่าไม่เพิ่มหนี้ให้กับครัวเรือน มิติ ด้านเศรษฐกิจ ในช่วงวิกฤตโควิด 19

สถาบันการเลี้ยงแพะครบวงจรที่ศรีฟองฟาร์ม เปิดโอกาสให้พี่น้องประชาชนเกษตรกรที่สนใจ สมัครเข้ามาอบรม เพื่อให้เกิดความรู้ในการเลี้ยงแพะและการทำปุ๋ยสัตว์ครบวงจร จนปัจจุบันนี้ เป็นสถาบันแห่งการเรียนรู้ในการเลี้ยงแพะของจังหวัดกระบี่ ในส่วนของภาครัฐ ได้สนับสนุน ให้ประชาชน ที่สนใจเข้าร่วมโครงการทำเกษตรแบบผสมผสาน ปลูกพืช เลี้ยงสัตว์ ขุดบ่อเลี้ยงปลา ซึ่งมีความสอดคล้องและทันต่อสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด19

2.2 ที่มาของอาหารในมิติต่างๆ พบว่า แม้จะมีเกษตรกรที่สนใจ ในการทำเกษตรแบบพอเพียง แต่ก็ยังไม่เพียงพอ เพราะผลผลิตในการผลิตแต่ละรอบนั้น ยังไม่เพียงพอต่อผู้บริโภคในจังหวัด เพราะปริมาณการผลิต ยังน้อยอยู่ ส่วนเรื่องของความปลอดภัย อันนี้ถือว่า เป็นการเริ่มต้นของการผลิตพืชผักผลไม้แบบอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีเกิดเป็นรูปธรรมหลายพื้นที่ ทำให้ผู้บริโภคมีความปลอดภัย คุณภาพของอาหารไม่ว่าจะเป็นพืชผัก หรือ สัตว์น้ำที่เพาะเลี้ยงเองได้ มีความปลอดภัยต่อผู้บริโภค แต่สิ่งที่พบ คือยังไม่เพียงพอ ต่อผู้บริโภคมากนัก และราคา

ค่อนข้างสูง แต่อย่างไรก็ดีหน่วยงานภาคีเครือข่ายในจังหวัดกระบี่ ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคราชการ ภาคท้องถิ่น ก็ได้มีการช่วยเหลือเชิงรุกคือจัดชุดยังชีพแจกจ่ายให้ครอบคลุมทั้ง 8 อำเภอ 389 หมู่บ้าน มีตู้ปันสุขขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หน่วยงาน รวมไปถึงทหารในพื้นที่ของจังหวัดกระบี่ ส่วนในนโยบายของรัฐ ที่ขอความร่วมมืออยู่บ้านหยุดเชื้อเพื่อชาติถือว่าเป็นเรื่องที่รับรู้ อย่างทั่วถึงของพี่น้องประชาชนทำให้ทุกคนเกิดความระมัดระวังในการใช้ชีวิตแบบไม่ประมาท มีการสื่อสารและณรงค์เชิงรุกทุกชุมชนหมู่บ้าน มีการเข้มงวดในการเข้าออกหมู่บ้านโดยเฉพาะพื้นที่เสี่ยง มีการกักกันควบคุม กลุ่มเสี่ยงที่เดินทางเข้ามาในชุมชน เกิดการรายงานการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ โดยเฉพาะการทำงานร่วมกันของทุกภาคีเครือข่ายไม่ว่าจะเป็นภาคราชการ ภาคท้องถิ่น ชุมชน ประชาสังคมและอาสาสมัครโดยเฉพาะอาสาสมัครสาธารณสุข(อสม.)ที่ต้องอยู่จุดคัดกรองทุกวันโดยการสลับสับเปลี่ยนไม่ว่าจะเป็นด่านหลักหรือด่านในชุมชน ถือได้ว่ามาตรการที่ผ่านมานั้นสามารถควบคุมไม่ให้มีการแพร่ระบาดโรคเพิ่มขึ้นในจังหวัดกระบี่และในเขตพื้นที่ท่องเที่ยวเขตชุมชนเขตหมู่บ้าน

3. การกระจายอาหาร

3.1 จากเดิม คนในชุมชน อยู่กันมีความรักมีความสามัคคี มีอะไรก็แบ่งปันกัน เหมือนคำพังเพยที่ว่า ปลา 1 ตัว สามารถกินได้ทั้งเดือน ที่ผ่านมา ประชาชนทำมาหากิน มีอะไรก็แบ่งปันกัน เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ซึ่งกันและกัน แต่ละครัวเรือน จะมีพืชผัก ไร่ บริโภคในครัวเรือน แต่ปัจจุบัน สังคมเปลี่ยนเป็น ทำมาค้าขาย เน้นการทำอาชีพ ที่ต้องมีรายได้ มีคนผลิต มีคนขาย มีคนบริโภค ก่อให้เกิดการกระจายรายได้ แต่ในขณะเดียวกันความเป็นชุมชนดั้งเดิม เริ่มจะสูญหาย เพราะต่างคนต่างทำมาหากิน บางครั้ง อยู่บ้านติดกัน แต่ไม่รู้จักกัน เข้าออกจากบ้าน เย็นถึงค่ำถึงจะกลับมาบ้าน แทบจะไม่มีความสัมพันธ์ต่อกันกับคนในชุมชน แม้แต่ในครอบครัว ก็บริหาร โดยใช้เงินเป็นตัวนำ เพราะผู้ปกครองพ่อแม่ไม่ค่อยมีเวลา ทำให้ทุกอย่างที่บริโภค ต้องซื้อจากภายนอก ไปตลาดไปร้านค้า นี่จะกินอะไรต้องการอะไร ก็มีให้ ตามความต้องการ แต่ในขณะเดียวกัน สิ่งที่เราได้มานั้น อาจมี สิ่งปนเปื้อน มากับอาหาร และบางครั้ง อาจเกิดความไม่เป็นธรรม ในการค้าขาย หรือแลกเปลี่ยนสินค้า ในความ สะดวกสบาย เกิดธุรกิจมากมาย ที่บริการพี่น้องประชาชนถึงบ้านถึงครัวเรือน มีทั้งรถเร่ หรือที่เรียกว่ารถพุ่มพวง มีข้าวปลาอาหารมาจำหน่ายถึงหน้าบ้าน และในสังคมปัจจุบัน มีการสืบอาหารจานด่วน ตามที่เราต้องการอยากจะกิน ซึ่งมีการบริการรูปแบบใหม่ ไม่ว่าจะเป็น Grab food Panda food ซึ่งสิ่งเหล่านี้ ได้มาด้วยการใช้เงินแทบทั้งสิ้น เพราะทุกคนชอบอ้างว่า ไม่ค่อยมีเวลา แต่ในสถานการณ์โควิด 19บางเรื่องอาจจะเป็นเรื่องดี เพราะไม่ต้องออกจากบ้าน ไปอยู่ปะปนกับคนในสังคมในชุมชน ลดการแพร่เชื้อ แต่ในขณะเดียวกัน เงินทองที่ได้ มา อาจไม่เพียงพอต่อการดำรง ชีวิต เพราะกินทุกอย่างที่ซื้อ ซื้อทุกอย่างที่กิน ทำให้เกิดโรคมากมายในปัจจุบัน และเราไม่สามารถ ปฏิเสธได้ว่า โรคส่วนหนึ่งนั้น มาจากอาหารที่เรากินเข้าไป สิ่งที่ดีที่สุดที่เราต้องหันมาทบทวน ในสถานการณ์โควิด 19 ที่ผ่านมา คือ ประชาชน ต้องปรับเปลี่ยนพฤติกรรม ในการดำรงชีวิต พฤติกรรมการบริโภค และทบทวน สิ่งไหนบ้างที่ เราสามารถผลิตเองได้ ในบริเวณที่ของเรา บ้านของเรา หรือในชุมชนของเรา

เพื่อให้เกิดความรัก ความสามัคคี ที่ดีต่อกันของคนในชุมชน เกิดสังคมที่ดี สังคมที่มีการแบ่งปัน เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ซึ่งกันและกัน หรือที่เรียกกันว่าสังคมคุณธรรม

ตัวอย่างตลาดนัดคุณธรรม ขององค์การบริหารส่วนตำบลอ่าวนาง ทุกวันอาทิตย์ ทางองค์การบริหารส่วนตำบลอ่าวนาง จะเปิดโอกาสให้ พ่อค้าแม่ค้าที่มีภูมิลำเนาอยู่ในตำบลอ่าวนาง ได้นำสินค้าของชุมชน พืชผักผลไม้ สิ่งของเครื่องใช้ต่างๆ มาจำหน่ายเพื่อให้เกิดรายได้กับคนในชุมชน และคนในชุมชนมีสถานที่จำหน่ายซื้อหาสินค้าอุปโภคบริโภค ถือว่าเป็นต้นแบบของตลาดนัด ของชุมชน ที่เอื้อเพื่อประโยชน์ให้คนในตำบลอ่าวนางและพี่น้องในตำบลอ่าวนางไม่ต้องออกจากพื้นที่ เพราะมี สินค้ามากมายให้เลือกซื้อหา ในชุมชน ทุกวันอาทิตย์บริเวณองค์การบริหารส่วนตำบลอ่าวนาง

ตัวอย่างรูปธรรม ครวี่เรือน ลดรายจ่าย เพิ่มรายได้ปลูกผักปลอดสารเคมี ไว้บริโภคเองในครัวเรือน ที่สสส. สำนัก 6 ได้สนับสนุน 8 ชุมชนต้นแบบในจังหวัดกระบี่ ในรูปแบบ ครวี่เรือนปลูกผักปลอดสารเคมี ไว้บริโภคเองในครัวเรือน เพื่อความมั่นคงทางอาหาร

3.2 การขับเคลื่อนงานสมัชชาสุขภาพจังหวัดกระบี่ ซึ่งมีเครือข่าย องค์กร ทั้งภาครัฐภาคเอกชนภาคธุรกิจสื่อมวลชนและภาคประชาสังคม จากวิกฤต โควิด 19 ที่ผ่านมา เครือข่ายสมัชชาสุขภาพจังหวัดกระบี่ ได้มีการรวบรวมข้อมูล ทั้งที่ข้อมูลของพัฒนาชุมชน ข้อมูลของพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และข้อมูล iPad Home เพื่อนำมาวิเคราะห์ สถานการณ์ผู้ที่ได้รับผลกระทบโควิด 19 และกลุ่มคนเปราะบาง สามารถ สนับสนุนให้กลุ่มคนต่อบาง และผู้ที่ตกเกณฑ์ จปฐ. ได้รับการช่วยเหลือ เบื้องต้นและช่วยเหลือในระยะยาว โดยทาง ศูนย์ประสานงานช่วยเหลือ ผู้ประสบภัย โควิด19 ภาคประชาชน จังหวัดกระบี่ โดยคณะกรรมการคลังสมองสนับสนุนชุดยังชีพและเมล็ดพันธุ์ผัก รวมถึงชุดความรู้ในการที่จะปลูกผักไว้บริโภคในครัวเรือน โดยเฉพาะกลุ่มคนเปราะบาง ในข้อมูลของ จปฐ.มีผู้ตกเกณฑ์ จปฐ. กระบี่ 358 ราย ใน 358 ราย สามารถพัฒนาได้ 121 ราย ที่เหลือเข้าลักษณะของการช่วยเหลือสงเคราะห์ ข้อมูล i med @Home 421 คน เป็นการช่วยเหลือเบื้องต้น ในการมอบปัจจัยยังชีพและลงพื้นที่สำรวจข้อมูลเพิ่มเติมเพื่อวางแผนในการพัฒนาให้เกิดความยั่งยืนของกลุ่มเป้าหมายของจังหวัดกระบี่ต่อไป

3.3 การกระจายอาหาร ในมุมมองของสมัชชาสุขภาพจังหวัดกระบี่ เห็นว่า อาหารส่วนใหญ่ที่บริโภคในสังคมปัจจุบัน ส่วนใหญ่เป็นอาหารที่ผลิตจากภายนอก และอาหารสำเร็จรูป ที่ผลิตโดยบริษัทยักษ์ใหญ่ ฉะนั้นการกระจายอาหารให้ทั่วถึงและควบคุม จำเป็นต้อง ควบคุม การกระจาย อาหาร ให้ประชาชน สามารถเข้าถึงได้ ในราคาที่เป็นธรรม ปราศจากการผูกขาดของบริษัทใดบริษัทหนึ่ง และวิถีของคนจังหวัดกระบี่ ซึ่งมีประชากรประมาณ 4 แสนเจ็ดหมื่นคน นับถือศาสนาพุทธ 45% 35% เป็นพี่น้องมุสลิม และพี่น้องศาสนาอื่นๆ อาหารที่มีความสอดคล้องกับวิถีชีวิตและศาสนา ควรคำนึงถึง การผลิตอาหาร ตามหลักของศาสนาอิสลามคืออาหารฮาลาลให้มีเพียงพอต่อความต้องการของคนในชุมชนด้วย ส่งเสริมให้มี สถาบัน รับรองอาหารฮาลาล ซึ่งในปัจจุบันถือว่าเป็นกลุ่มคนส่วนใหญ่ในระดับอาเซียน ที่มีความต้องการอาหารฮาลาล ให้มีเพียงพอ ทั้งในประเทศและต่างประเทศ โดยเฉพาะในจังหวัดกระบี่ ต้องมี การผลิตอาหาร ที่ควบคุม ทั้งมิติ ของศาสนา วัฒนธรรม และวิถีชีวิตของคนในชุมชนด้วย หน่วยงานรัฐ ต้องแสดงบทบาท ให้เห็นถึง การกระจายอาหาร ให้ควบคุม และราคาที่เป็นธรรม ส่งเสริม ให้ชุมชนผลิตอาหารเอง และรักต้อง ประสาน บริษัทห้างร้านใหญ่ๆ เพื่อ เป็นที่รองรับผลผลิต อาหารที่ชุมชนสามารถผลิตได้ ให้สามารถ ขายได้ใน ห้างร้านใหญ่ๆ ที่ประชาชนส่วนใหญ่เข้าถึงได้ เช่น บิ๊กซี โลตัส ซูเปอร์ซีป และ มาเธอร์ซูเปอร์มาเก็ต สนับสนุน ให้ร้านค้าในชุมชน มีส่วนร่วม ในการกระจายอาหาร สินค้าอุปโภคบริโภคอย่างเพียงพอต่อเนื่อง ไม่ใช่แค่ จัดครั้งเดียวผ่านไป เหมือนตลาดนัดธงฟ้าที่ผ่านมารัฐต้องควบคุม การผูกขาด สินค้าการเกษตร จากบริษัทใหญ่ และปัจจัยการผลิต ไม่ว่าจะเป็นการ เก็บรักษาเมล็ดพันธุ์ และสินค้าของชุมชน หรืออาจใช้ รูปแบบการบริหาร การแบ่งปันอาหาร ในรูปแบบของสหกรณ์ ซึ่งในจังหวัดกระบี่ มีหลายสหกรณ์ที่มีความเข้มแข็ง สามารถเป็นต้นแบบได้

4. การปรับตัว

4.1 ในจังหวัดกระบี่ ได้มีคณะกรรมการ ภาคธุรกิจ ภาคเอกชน ประชาสังคมและสื่อมวลชน ที่มีชื่อว่าคณะกรรมการคลังสมองจังหวัดกระบี่ ได้เล็งเห็นความสำคัญถึงความมั่นคงทางอาหาร ทั้งในปัจจุบันและอนาคต ได้มีการประชุมร่วมกันทุกวัน

6 ของทุกเดือน เพื่อระดมสมอง ในการ แก้ไขปัญหา วิกฤตการณ์ขาดแคลนอาหารของประชาชนในจังหวัดกระบี่และกลุ่ม จังหวัดอันดามันคือกระบี่พังงาภูเก็ต ผลักดันให้จังหวัด กระบี่ กันเขต พื้นที่ในทะเล กระบี่พังงาภูเก็ต เป็นแหล่งเพาะพันธุ์สัตว์ น้ำหรือที่เรียกกันว่าบ่อปลายักษ์ ให้พี่น้องประชาชน ในเขตสามเหลี่ยมกระบี่พังงาภูเก็ตได้ร่วมกันปกป้องรักษาฟื้นฟูและสร้าง กติการ่วมกันรวมถึงความร่วมมือจากหน่วยงานภาครัฐ เพื่อเป็นแหล่งอาหาร ทางทะเลที่พี่น้องประชาชนสามารถ ใช้ร่วมกันได้ โดยมีกติการ่วมกัน และจัดให้มี บ้านปลา หรือที่เรียกว่าปะการังเทียม โดยคณะกรรมการคลังสมองจังหวัดกระบี่ โดยคุณชวนภู แก้วล้วน ได้เสนอขอเรือรบที่ปลดระวางแล้วจากฐานทัพเรือ สัตหีบ 2 รุ่นด้วยกัน รุ่นที่ 1 จำนวน 4 ลำ ได้นำมาวางเป็นปะการัง เทียมหรือบ้านปลา รุ่นที่ 2 กำลังจะมาวางเป็นบ้านปลาหรือปะการังเทียมในวัยนี้ประมาณ 13 ลำ นี่ก็ถือได้ว่าเป็นความร่วมมือ ร่วมมือทั้งภาครัฐภาคธุรกิจภาคเอกชนในการสร้างสร้างความมั่นคงทางอาหาร สามารถ ดึงพี่น้องประชาชน มาทำเวที ประชาคม เพื่อวางแผนในการใช้ บ้านปลาหรือปะการังเทียมร่วมกันได้ในอนาคต สามารถลดความขัดแย้ง ของคนในชุมชน และคนในชุมชน มีรายได้ จากการประกอบอาชีพการประมง ในเขตบริเวณปะการังเทียมด้วย ส่วนขององค์การบริหารส่วน จังหวัดกระบี่ ร่วมกับการประมง ก็มีการจัดทำปะการังเทียม วางไว้ใต้ทะเล เพื่อป้องกันการรุกรานจากเรือประมงพาณิชย์ และ เป็นแหล่ง อนุบาลสัตว์น้ำวัยอ่อนและเป็นที่อยู่ของปลา รวมถึงการส่งเสริมการท่องเที่ยวใต้ทะเลได้ด้วย ในระดับชุมชน มี ชุมชนต้นแบบ การรักษา ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ใต้ท้องทะเล ให้เป็นที่อยู่ ของ กุ้งหอยปูปลา มีการปลูก หญ้า ทะเล บริเวณ ตำบลเกาะกลาง ตำบลเกาะศรีบอยา มีหมู่บ้านต้นแบบ ทำเรื่อง ชังปลา คือหมู่ที่ 9 บ้านท่าคลองตำบลเกาะ กลางอำเภอเกาะลันตาจังหวัดกระบี่ ซึ่งสิ่งเหล่านี้ ตั้งไว้จากภาครัฐภาคเอกชนภาคท้องถิ่นและภาคประชาชนรับทราบและให้ ความร่วมมือในการขับเคลื่อนเพื่อสร้างความมั่นคงทางอาหารและรักษาระบบนิเวศไว้ได้อย่างยั่งยืนของจังหวัดกระบี่

4.2 การปรับตัวเพื่อสร้างความมั่นคงทางอาหาร ของคนกระบี่ จากสถานการณ์ โควิด19 พบว่า เดิม พี่น้องประชาชนจะ เป็นผู้บริโภคผู้ซื้อ แต่ในสถานการณ์ โควิด19 จากผู้บริโภคผู้ซื้อมาเป็นผู้ผลิตอาหารบริโภคเองในส่วนที่ทำได้แต่ในส่วนที่ยังทำ ไม่ได้ ก็ยังมีมีการซื้ออยู่บางส่วนแต่ถือว่าประชาชนได้เกิดการปรับตัว ให้สามารถผ่านพ้นวิกฤต โควิด19 ไปให้ได้ การลดรายจ่าย เพิ่มรายได้ ในการซื้ออาหาร คำนึงถึง ความเหมาะสม ไม่ฟุ่มเฟือย และ ใฝ่หา อาหารที่มีประโยชน์ต่อร่างกาย โดยเฉพาะ อาหารพื้นถิ่นอาหารพื้นบ้าน ซึ่งมีบางเมนูเป็นทั้งอาหารและก็เป็นทั้งยาสมุนไพรพื้นบ้านหรือบางคนเรียกว่ากินอาหารเป็นยา เกิดการแบ่งปัน ทั้งอาหารความรู้ ข้อมูล และแหล่งเรียนรู้หรือศูนย์เรียนรู้ที่มีอยู่ในชุมชน นำมาใช้ประโยชน์ ในการทบทวน ตนเอง ไม่ว่าจะเป็น ครอบครัวตัวอย่าง ศูนย์สมุนไพรพื้นบ้าน การปลูกผักอินทรีย์ เมนูดีๆ ที่เป็นเสน่ห์ของชุมชนเรียกว่า ได้ทั้ง ประโยชน์ในการรับประทานอาหาร และคุณค่าทางวัฒนธรรม ซึ่งถูกบันทึกรวบรวมไว้ในข้อมูลของสำนักงานสภာวัฒนธรรม และสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดกระบี่เช่นพันธุ์ข้าวพื้นเมือง เมนูอาหารพื้นถิ่น สามารถ สร้างรายได้ให้กับคนในชุมชนได้ใน ภาวะวิกฤตโควิด เพราะคนส่วนใหญ่ ในช่วงการแพร่ระบาด โควิด 19 มีการท่องเที่ยว ในจังหวัดตนเอง ทำให้สิ่งดีๆในชุมชน ได้ถูกพูดถึง และเป็น อัตลักษณ์ การดำรงชีวิต ด้านความมั่นคงทางอาหารของคนจังหวัดกระบี่

5. ข้อเสนอนโยบาย

5.1

สมัชชาสุขภาพจังหวัดกระบี่ ในปีปัจจุบัน รับทราบถึงสถานการณ์ และผลกระทบจากโควิด 19 ที่ผ่านมา ทำให้คณะกรรมการ สมัชชาสุขภาพจังหวัดกระบี่และภาคีเครือข่าย เห็นถึงความสำคัญของการผลักดันให้เกิดสมัชชาสุขภาพจังหวัดกระบี่ว่า ด้วยเรื่องของความมั่นคงทางอาหาร ซึ่งมีภาควิชาหน่วยงานและสื่อมวลชน เข้าร่วม ให้ข้อมูล ถึงผลกระทบจากโควิด 19 นโยบาย สาธารณะด้านความมั่นคงทางอาหารของจังหวัดกระบี่ ได้มีการค้นหาอุปสรรค ความมั่นคงทางอาหาร ที่สามารถนำไปสู่ การขับเคลื่อนมิติสมัชชาสุขภาพจังหวัดกระบี่ได้ เช่น การทำการเกษตร แบบผสมผสาน เกษตรกรที่ทำสวนยาง ในอายุต้นยาง ไม่เกิน 3 ปี สามารถปลูกพืชอื่นเสริมได้ เช่น ปลูกข้าว ปลูกแตงโม แตงกวา ข้าวโพด หรือสับปะรด ในการสร้างรายได้เพิ่ม ให้กับเกษตรกรชาวสวนยาง เกษตรกรที่ทำสวนปาล์ม จากเดิม ปลูกปาล์มเพียงอย่างเดียว แต่ในภาวะสังคมปัจจุบันและ สถานการณ์ โควิด19 พบว่าศักยภาพสวนปาล์ม ยังมีอีกหลายด้านที่สามารถต่อยอดไปสู่อาชีพอื่นๆในด้านความมั่นคงทาง อาหารเช่น สามารถเอาใบปาล์มมาเป็นอาหาร ในการเลี้ยงแพะ และ ทางปาล์ม ที่มีอายุ 7 ปีขึ้นไปสามารถนำเอามาทำเป็น

งานจักสาน ที่เป็นเอกลักษณ์ของชุมชน เป็นการสร้างรายได้เพิ่มให้กับเจ้าของสวนปาล์มและคนในชุมชน ที่สำคัญคือ ลดปัญหาขยะที่มากับการจับจ่ายใช้สอย เรียกว่าการทำสวนปาล์มครบวงจร และในพื้นที่สวน ยังสามารถ ขุดสระเพื่อเลี้ยงปลา ไข่บรีโอก และจำหน่ายเป็นรายได้ ที่สำคัญ สามารถใช้น้ำในการปลูกผักต่างๆในบริเวณสวนได้ ซึ่งมีตัวอย่าง การนำเอาทางปาล์มมาทำเป็นผลิตภัณฑ์งานจักสานของชุมชน อยู่ที่หมู่ที่ 6 บ้านศรีวัง ตำบลอ่าวลึกน้อย อำเภออ่าวลึก จังหวัดกระบี่

5.2 องค์กรหรือเครือข่ายของจังหวัดกระบี่ มีรูปแบบที่ไม่ต้องรอนโยบายสาธารณะ แต่มีรูปธรรมของพื้นที่ ในการเป็นต้นแบบในการสร้างความมั่นคงทางอาหาร หรือที่เรียกกันว่าธรรมนูญพื้นที่ ที่ประชาชนหน่วยงานองค์กรในพื้นที่เห็นพ้องต้องกัน ในการที่จะสร้างความมั่นคงทางอาหาร กำหนดเป็น หมู่บ้านต้นแบบ ตำบลธรรมนูญสุขภาพ หรือข้อตกลง ของชุมชน เช่น หมู่ที่ 2 บ้านร่าหาด ตำบลเกาะกลางอำเภอเกาะลันตาจังหวัดกระบี่ เป็นหมู่บ้านวัฒนธรรมวิถีชีวิตความเป็นอยู่แบบดั้งเดิม ด้วยการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันอยู่กันแบบเครือญาติมีอาชีพทางการเกษตรเช่นทำนา ทำไร่ ทำสวนเลี้ยงสัตว์ ประมง ซึ่งคนในชุมชนมีข้อตกลงร่วมกัน ในการพัฒนาชุมชนทางด้านสังคมสุขภาพ สิ่งแวดล้อมศาสนา และวัฒนธรรม โดยการนำของกลุ่มเพื่อนพัฒนา ซึ่งจะเห็นได้ว่า การดำเนินงานของชุมชน จะเป็นแหล่งเรียนรู้ ด้านการทำนาแบบดั้งเดิม คือไถนาด้วยควายมีการสอนควายไถนา มีศูนย์เกษตรพอเพียง ที่ทุ่งโคกแค มีการปลูกข้าววันแม่ เกี่ยววันพอ มีธนาคารข้าว หรือที่ชาวบ้านเรียกว่าป่อข้าว มีกลุ่มเรียนรู้ข้าวซ้อมมือ ข้าวแม่ด้วยวิถีความเป็นชุมชนดั้งเดิม และอีกหมู่บ้านหนึ่ง คือหมู่ที่ 1 บ้านคลองยาง ตำบลคลองยาง เป็นหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ ในการสร้างความมั่นคงทางอาหารการจัดการสิ่งแวดล้อม และเศรษฐกิจชุมชน ซึ่งสิ่งเหล่านี้ที่เกิดขึ้น เพราะความร่วมมือร่วมใจของคนในชุมชน ที่สามารถ หาฉันทามติร่วมกัน ในการขับเคลื่อนให้เป็นชุมชนต้นแบบ

MA21-20200904-สมัชชาสุขภาพจังหวัดสมุทรสงคราม

1. นิยาม

1.1 ภัยโควิด

1. อาหารราคาแพง เช่นหมู เนื้อสัตว์ ไข่ไก่ เพราะไม่มีคนซื้อ เศรษฐกิจไม่ดี ส่งออกไม่ได้
2. ตลาดนัดปิด เช่น ขาราคาแพง เนื้อหมูขึ้นราคา
3. อาหารด้านเกษตรพื้นบ้านราคาถูก เช่น ผัก หอยล่อย เหตุผลเพราะสภาวะระบบมีการเปลี่ยนแปลง จึงมีเรือลากมากขึ้น และได้ปริมาณมาก ฤดูการทำให้หอยลายเกิดจำนวนมากในปากอ่าวสมุทรสงคราม จึงทำตลาดนัด ส่งออกไม่ได้ สินค้าจากหอยลายจึงราคาถูกลง
4. การเลี้ยงสัตว์บางประเภทเสียหาย เช่น ปลาสด ปลากระ้างในกระชัง เหตุผลเพราะโรงงานปล่อยน้ำเสีย จากจังหวัดใกล้เคียง ใช้สารเคมีพื้นที่

1.2 มีนโยบายมีการส่งเสริมในการปลูกผักปลอดภัย วิธีชีวิตของคนในชุมชน ส่วนมากปลูกพืชไว้กินเอง จะไม่นั่งคงทางเรื่องเนื้อสัตว์ เพราะราคาแพงในช่วงโควิด เพราะซื้ออาหารราคาถูก เช่น ซื้อของราคาถูก ไม่มีคุณภาพ และมีอาหารกินไม่ครบ 3 มื้อ กลุ่มเปราะบางในจังหวัดสมุทรสงคราม คือ คนยากจน คนพิการ บ้านคนที่มีความยากลำบากหลายคนมีที่ทำกิน ไม่มีที่เพาะปลูก ไม่มีแรงในการเพาะปลูก มีหนี้สิน

2. ที่มา

2.1

1. จากการซื้อ ทั้งออนไลน์ ตลาดสด ตลาดนัด และห้าง จากตลาดสด ตลาดนัด และห้าง
2. จากการปลูกกินเอง ตามวิธีดั้งเดิม
- 3 จากแหล่งธรรมชาติ
4. จากการให้จากเพื่อนบ้าน แบ่งปัน

5. จากนโยบายรัฐในภาวะวิกฤติโควิด การซื้ออาหารแจก กรมศาสนาให้ตามวัดแจกของ รัฐส่งเสริมให้มีการปลูกผัก เลี้ยงสัตว์ เพื่อเป็นแหล่งที่มาของอาหารในชุมชน ตำบล

2.2

1. ปัญหาและผลกระทบคือ ราคาแพง กักตุนอาหาร, ของที่ได้ไม่ตรงตามโฆษณา, มีผงชูรส, คุณภาพไม่น่าเชื่อถือ, ความสะดวกไม่มั่นใจ
2. ปัญหาและผลกระทบคือ ศัตรูพืช, ปลูกไม่เป็น ไม่อกรงาม, ผลผลิตไม่พอกิน, เมล็ดพันธุ์มีอัตราการงอกต่ำ ทำพันธุ์ต่อไม่ได้, คุณภาพดินไม่เหมาะสม ดินเค็ม, ขโมย
3. ปัญหาและผลกระทบคือ สุนัขรบกวน, กลิ่นเหม็นจากมูลสัตว์, ไม่มีความรู้, ไม่มีพื้นที่
4. กู้ยืมเกษตรกรปล่อยลงธรรมชาติไม่มีคุณภาพ, มีจำนวนสารพิษและมลพิษลดลงจากนโยบายรัฐ, ห้ามใช้เครื่องมือบางชนิด และจำกัดพื้นที่จับปลา
5. ปัญหาและผลกระทบคือ มีของเน่าเสียบ้าง คุณภาพไม่ดี, บางคนรับของมากเกินไปจนความจำเป็น, ของที่ได้เกินกลายเป็นขยะ

3. การกระจายอาหาร

3.1

1. ไม่ได้เป็นระบบ ที่เกิดจากการจัดการของหน่วยงานภาครัฐ หรือองค์กรต่างๆ ในชุมชน เกิดจากการตนเองมากกว่า เช่น ครีเรือนจะไปซื้อที่ไหน แหล่งใด แม้กระทั่งในตำบลไม่รู้ใครปลูก ใครขายอะไรบ้าง ขาดข้อมูลการกระจายสินค้า
2. เราไม่ได้จัดการระบบ ว่าเราควรปลูกผักอะไรให้ไม่ซ้ำซ้อน ปริมาณเท่าไร เลี้ยงสัตว์ เช่น ขาดการระบบ ต้นน้ำ กลางน้ำ ปายน้ำ จึงวางแผนการสร้างความปลอดภัยทางอาหารได้ไม่ชัดเจน
3. องค์กรในจังหวัด เช่น สภาองค์กรชุมชนตำบลฯ ยังไม่มีการทำฐานข้อมูลแหล่งอาหารในชุมชน จึงมีบทบาทเพียงแค่ พูดคุยในคำแนะนำ แต่ยังไม่มีการจัดการอย่างจริงจัง ไม่เห็นระบบทั้งระบบ เช่น การแจกเมล็ดพันธุ์ สอนวิธีการปลูก การให้อุปกรณ์การปลูก เท่านั้น
4. ทิศทางในการกระจายอาหาร ให้มีกลไกทางการตลาด การทำแบบครบวงจร เช่น ให้ความรู้ การตระหนัก ในการพึ่งตนเองของการมีอาหาร การเป็นเครือข่ายอาหาร แลกเปลี่ยนกัน มีความรู้เรื่องการเพาะปลูก การดูแลดี การให้ปล่ย การเพาะเมล็ดพันธุ์ การดูแลการเติบโต คุณค่าของพันธุ์พืช การจัดการระบบเครือข่ายในชุมชน ระบบตลาด โดยการทำฐานข้อมูล เช่น ระหว่างผู้ผลิตกับผู้ซื้อ และการจัดระบบการเพาะปลูก ให้เพียงพอ การประชาสัมพันธ์ และระบบการขายแบบ New normal โดยเน้นผักปลอดภัย และพัฒนาเป็นผักอินทรีย์ในอนาคต และมีการสื่อสารกันเป็นระยะ

3.2

1. เริ่มต้นจากการแจกของให้ผู้เปราะบาง โดยการหาข้อมูลบ้านผู้เปราะบางมีอยู่ยังชีพมาแจก
2. ประชุมให้วางแผนการจัดการปัญหาโควิด ระยะสั้น ระยะกลาง โดยการให้ความรู้เรื่องการปลูกผักแบบครบวงจร ระยะยาว คือ การมีตลาด แบบ new normal

3.3

1. มีการเชื่อมโยงระบบตลาด เช่น บ.ประชารัฐ โรงพยาบาล การสร้างตลาดในชุมชน และประสานตลาดนัดในจังหวัด
2. คนได้กินอาหารดี ที่มีคุณค่าทางโภชนาการ ตามความต้องการและพึงพอใจ เพื่อชีวิตที่ดี
3. เกิดความเป็นสังคมที่พึ่งพาซึ่งกันและกัน แบ่งปัน เพึ่งตนเอง ด้วยการมีความรู้การพัฒนาระบบอาหาร
4. เพื่อสร้างอาชีพเสริม หรืออาชีพหลักในการสร้างความมั่นคงทางอาหารได้
5. และสามารถดำเนินการได้โดยระยะสั้น ระยะกลาง ระยะยาว คือการมีตลาดขาย

4. การปรับตัว

4.1 จังหวัดสมุทรสงครามเป็นจังหวัดที่ไม่มีผลกระทบทางด้านอาหารทางภาวะวิกฤตต่างๆ เช่นวิกฤตน้ำท่วม เพาะมีคลองมีลำระโดงมากมามีปลา มีพืชพืชบ้าน และแลกเปลี่ยนกัน มีการนอนอาหารไว้กินตามภูมิปัญญาดังนั้น แต่ภาวะวิกฤติโควิด-19 บุคคลกลุ่ม

การ ก็เผชิญอาหารปัญหาบ้าง อาหารบางอย่างขึ้นราคา แต่ก็ปรับเปลี่ยนการใช้ช่องทางเลือกเอง แต่ก็เริ่มตระหนัก ต้องกระตุ้น สร้างแรงบันดาลใจ ให้คนตามเรื่องความมั่นคงทางอาหารที่เริ่มด้วยการปลูกผักปลอดภัยเป็นอาหารเพื่อสุขภาพ สร้างเป็นอาชีพเสริมสร้างรายได้ให้ครอบครัว หรือต่อไปเป็นฐานอาชีพให้ลูกหลานประกอบเป็นอาชีพได้

4.2

1. พื้นที่ในเมือง

- ไม่มีพื้นที่มาก มักจะเป็นชุมชนเป็นอาคารมาก พบในเรื่อง ปลูกในกระถาง ที่เป็นไม้แขวน โดยการปรับปรุงวิธีการปลูก โดยการหาพื้นที่สาธารณะ เกิดระบบการจัดการกลุ่ม ได้ปันผล มีของปลอดภัยไว้กินรวมกัน มีการแบ่งรายได้ จัดระบบการปลูก โดยการจ้างงานคนชุมชน โดยให้โรงเรียนเป็นศูนย์กลางให้โรงเรียนเป็นศูนย์กลางการจัดการอาหาร

2. พื้นที่ชนบท

- ให้ความรู้เรื่องการปลูกผัก เลี้ยงสัตว์ที่เหมาะสมในพื้นที่ การทอการกินเอง ใช้วัตถุดิบที่มีอยู่ ถ้าไม่มีการปลูกผัก กินเอง การคัดแยกขยะ จัดการทำตลาดนัดชุมชนขายสินค้าปลอดภัย โยการรวมกลุ่มกัน ทั้งมีโครงการสร้างกรรมกร และการให้การสนับสนุนของภาครัฐฯ โดยใช้พื้นที่เป็นตัวตั้ง

5. ข้อเสนอแนะนโยบาย

5.1

นโยบายส่วนกลาง และส่วนท้องถิ่น ยังได้ผลไม่มาก

1. ส่วนที่ดี

- ให้ความรู้ ให้การสนับสนุนงบประมาณ สนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ในการสร้างงานสร้างอาชีพเกี่ยวกับความมั่นคงทางอาหาร มีนโยบายต่อเนื่อง มีแผนที่ชัดเจน คิดนวัตกรรมในการผลิตสร้างความมั่นคงทางอาหาร เช่น หนองนาโมเดลที่บางสะแก
- ภาคประชาชน ได้รับนโยบายสนับสนุนจากองค์กรที่ดูแล และเป็นช่องทางให้ภาคประชาชนได้ และแสดงความคิดเห็นในเรื่องได้ ได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากท้องถิ่น จากรัฐได้
- ส่งเสริมเรื่องแหล่งเงินทุน เช่น SME
- การมีอาสาสมัคร สามารถเข้าถึงครัวเรือนได้ดี

2. ส่วนที่อ่อน

- การทำงานของภาครัฐมักทำงานตรงหน้าที่ ตามแผน โดยเอาตัวชี้วัดของหน่วยงานเป็นตัวตั้ง ตั้งใช้เวลามาก ให้ประชาชนได้เกิดเวลาเรียนรู้ จึงไม่สอดคล้อง
- รัฐไม่มีประสิทธิภาพในการทำงานกับชุมชนอย่างต่อเนื่อง ขาดข้อมูลชุมชน ไม่มีระบบการเข้าถึงเข้าใจประชาชนก่อน เอนโยบายเข้าชุมชนเลย ไม่ถามความต้องการของประชาชนจึงเป็นความเคยชินของประชาชนที่รับได้ หากไม่ได้รับก็ไม่เข้าร่วมประชุม
- รัฐไม่นำข้อมูลไปใช้

5.2

1. เรื่องการสร้างระบบอาหารในชุมชน ตั้งแต่การปลูก การดูแลรักษา การตลาด การจัดการตลาด โดยการจัดอาหารให้เพียงพอ โดยเริ่มจากการกินอาหารปลอดภัย เช่นผักปลอดภัย ถ้าเกิดขึ้นวิกฤติอีกครั้งจะทำให้มีอาหารกินได้ และรวมกันสร้างธรรมนูญตำบล

MA22-20200904-สมัชชาสุขภาพจังหวัดแพร่

1. นิยาม

1.1 ในอดีตพบปัญหาด้านปลอดภัย คุณภาพ และมีคุณค่าทางโภชนาการ ของอาหารที่ประชาชนยังขาดความตระหนักเช่นการรับประทานอาหารสำเร็จรูปที่ไม่ได้มาตรฐาน และไม่ได้มีการควบคุม มีเกลือ น้ำตาลมาก เป็นต้น

1.2 พบวิกฤตด้านคุณค่าทางโภชนาการโดยเฉพาะโปรตีนที่ต้องซื้อมาบริโภคและพบในกลุ่มเด็กนักเรียนเนื่องจากโรงเรียนปิดและไม่ได้รับสนับสนุนอาหารกลางวันและนม

2. ที่มา

2.1 ในเขตเมืองซื้ออาหารแทบทุกชนิดในการบริโภคเป็นส่วนใหญ่มีตู้ปันสุขในส่วนของภาคเอกชนและส่วนราชการบางแห่งจัดสนับสนุน

เขตชนบทซื้อเฉพาะโปรตีน เครื่องปรุงรสบางส่วนและของอุปโภค อาหารประเภทข้าว ผัก ผลไม้สามารถปลูกเองและหาได้จากป่าชุมชน แม่น้ำเช่นปลา เป็นต้น

2.2 ในช่วงวิกฤตพบการเข้าด้านปริมาณ ความปลอดภัย คุณภาพและโภชนาการเช่นอาหารประเภทโปรตีนของประชาชนชนบทและเขตเมืองที่มีอาชีพรับจ้าง เข้าถึงได้น้อยเนื่องจากมีราคาสูงเช่นเนื้อ หมูและไข่ ไม่มีกำลังซื้อ

3. การกระจายอาหาร

3.1 พบในเขตเมืองมีการกระจายอาหารผ่านธุรกิจบริการจัดส่งอาหาร (Food Delivery) และร้านสะดวกซื้อ มากขึ้น การซื้อขายอาหารออนไลน์

ในชนบทตลาดท้องถิ่น และการกระจายอาหารโดยตรงระหว่างเกษตรกรกับผู้บริโภคยังมีการดำเนินการน้อย แต่ความเข้มแข็งในการปลูกผักและอาหาร เลี้ยงสัตว์โดยครอบครัวและชุมชนมีมากขึ้น

3.2 มีการเสริมสร้างความเข้มแข็งในการปลูกผักและอาหารโดยครอบครัวและชุมชนทั้งในเขตเมืองและชนบท ลดค่าใช้จ่ายอาหารลง และสามารถพึ่งพาตนเองด้านอาหารได้มากขึ้น

3.3 การขับเคลื่อนการกระจายอาหารทางเลือก เช่น ตลาดสีเขียวชุมชน การรวมกลุ่มทางสังคมของเกษตรกรหรือผู้ทำงานพัฒนาพื้นที่เกษตรกรรมในเมือง รถกระจายอาหารเคลื่อนที่ "รถพุ่มพวง" หรือรถเร่ขายกับข้าวสร้างระบบการกระจายอาหารขยายตลาดท้องถิ่น และการกระจายอาหารโดยตรงระหว่างเกษตรกรกับผู้บริโภค หรือพัฒนาระบบตลาดออนไลน์ทางเลือกให้เข้าถึงได้ง่าย สะดวกได้รับอาหารที่ปลอดภัย

และเสริมสร้างความเข้มแข็งในการปลูกผักและอาหารโดยครอบครัวและชุมชนทั้งในเมืองและชนบทเพื่อ ลดค่าใช้จ่ายอาหารลง และสามารถพึ่งพาตนเองด้านอาหารได้มากขึ้น

4. การปรับตัว

4.1 ระดับบุคคลมีการจัดซื้ออาหารในการเฉพาะที่จำเป็น พิจารณาเรื่องคุณภาพ คุณค่าโภชนาการลดสิ่งฟุ่มเฟือย ในเขตเมืองมีการสั่งซื้ออาหารผ่านธุรกิจบริการจัดส่งอาหาร (Food Delivery) และร้านสะดวกซื้อ ชนบทมีการปลูกพืชผักสวนครัวเพิ่มในครัวเรือน กลุ่มและองค์กรมีการแลกเปลี่ยนอาหารในชุมชน มีการซื้อขายอาหารในตลาดชุมชนมากขึ้น มีการช่วยเหลือและรวมกลุ่มกันเพาะปลูกในชุมชนมากขึ้นรวมทั้งมีการแลกเปลี่ยนพันธุ์พืชภายในชุมชนเพิ่มขึ้น

4.2 พื้นที่ชนบทมีการ เชื่อมโยงระบบอาหารระหว่างพื้นที่โดยตรงมีการช่วยเหลือซึ่งกันและกันมีตลาดในท้องถิ่น แต่ชุมชนเมืองยังมีการสั่งซื้ออาหารผ่านธุรกิจบริการจัดส่งอาหาร (Food Delivery) และร้านสะดวกซื้อ ดังนั้น ควรมีการเชื่อมโยงระหว่างผู้ผลิตอาหารและผู้บริโภค เชื่อมโยงระบบอาหารระหว่างเมืองกับชนบทโดยตรง เพื่อความมั่นคงทางอาหารในทุกสถานการณ์

5. ข้อเสนอแนะ

5.1 ส่วนข้ออ่อนคือ นโยบาย กฎหมาย กลไกเชิงสถาบันที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยการผลิตคือ ที่ดิน น้ำ พันธุกรรม ฯลฯ

ที่ยังไม่สามารถหนุนเสริมให้เกิดการกระจายการเข้าถึงที่ดินของเกษตรกรรายย่อย

อุปสรรคต่ออิสรภาพด้านพันธุกรรม หรือก่อให้เกิดการผูกขาดโดยบริษัทขนาดใหญ่

มิติการได้มาซึ่งอาหาร : การสนับสนุนโดยรัฐให้เกิดการผูกขาดทางการค้าและทำลายระบบการแลกเปลี่ยนอาหารของเกษตรกรรายย่อย การผลิตและการกระจาย และยังมุ่งไปในทิศทางสร้างการผูกขาดด้านสิทธิบัตรผ่านข้อตกลงระหว่างประเทศ

ไม่มีบทบัญญัติรองรับสิทธิชุมชนและการใช้ประโยชน์ฐานทรัพยากรยังมีข้อจำกัดแก่ชุมชนท้องถิ่นในการเข้าถึงแหล่งอาหารจากฐานทรัพยากรอย่างมาก ทำให้ชุมชนไม่สามารถสร้างความมั่นคงทางอาหารจากฐานทรัพยากรได้

ส่วนที่ดี นโยบายจ่ายเงินเยียวยาภายใต้โครงการเราไม่ทิ้งกัน และโครงการเยียวยาเกษตรกรนโยบายสาธารณะจากการขับเคลื่อนร่วมกันในสังคม รวมทั้งในระดับกลุ่ม องค์กรหรือภาคีเครือข่ายในการจัดการชีวิตสาธารณะร่วมกันและได้มาซึ่งหลักประกันความมั่นคงทางอาหารในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การแลกเปลี่ยนแบ่งปันอาหารในรูปแบบต่าง ๆ การพัฒนาระบบการกระจายอาหารในชุมชน นโยบายการกำหนดราคาอาหารควบคุมช่วงวิกฤตเช่นข้าว ไข่ เนื้อหมู

5.2 จัดตั้งกองทุนข้าวสารในพื้นที่ที่ไม่มีการเพาะปลูก จัดทำธนาคารไข่ เพื่อสนับสนุนให้เด็กวัยเรียนในชนบทที่ยากจนได้รับประทานไข่ในช่วงปิดเทอมธนาคารเมล็ดพันธุ์พืชพื้นบ้าน จัดตั้งกองทุน/ตู้ปันสุขในชุมชน ตั้งกองทุนการดูแลพิทักษ์ป่าชุมชน มาตรการการดูแลดินน้ำป่าต้นน้ำ ขยายกลุ่มและเครือข่ายการทำเกษตรอินทรีย์

MA23-20200904-สมัชชาสุขภาพจังหวัดมหาสารคาม

1. นิยาม

1.1 พื้นที่ทำกินถูกยึดครองโดยทุน ถูกทำลายโดยรัฐ เช่น สร้างเขื่อน

1.2 คนไม่มีงาน

2. ที่มา

2.1 ชื่อ เกษตร ปลูก เลี้ยง ทรัพยากร ป่า ทะเล แบ่งปัน

2.2 พี่พ่อกมีสารเคมีอันตราย ใช้ปุ๋ยเคมีสารเคมีฯ นายทุนยึดครอง/รัฐทำลายทรัพยากร

3. การกระจายอาหาร

3.1 ปฏิบัติการในแปลง

3.2 ประชาสังคมส่งเสริมปฏิบัติการในแปลง

3.3 ทำกินเอง แบ่งปัน

4. การปรับตัว

4.1 ทำกินเอง แบ่งปัน

4.2 สนับสนุนประชาสังคม/องค์กรชุมชนเพื่อปฏิบัติการในแปลง ลดบทบาทราชการ

5. ข้อเสนอแนะนโยบาย

5.1 ข้อเสนอคือราชการทำไม่ได้ ส่วนดีคือประชาสังคม/องค์กรชุมชน

5.2 ประชาสังคม/องค์กรชุมชนสนับสนุนครัวเรือนทำเกษตรแบบเศรษฐกิจพอเพียง

MA24-20200905-สมัชชาสุขภาพจังหวัดบุรีรัมย์

1. นิยาม

1.1 -

1.2 ในช่วงวิกฤต (ปิดจังหวัด) บุรีรัมย์ พบปัญหา

1. ผู้ปลูกพืชอาหาร หรือสัตว์อาหารไม่สามารถขายสินค้าได้
2. กลุ่มพ่อค้าผลผลิตทางการเกษตร ไม่สามารถไปหาสินค้ามาจำหน่าย ขาดรายได้ (ติดประกาศภาวะฉุกเฉิน)
3. ประชาชนที่ไม่ได้ปลูกพืชผักผลไม้ตามแนวทางหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ต้องพึ่งพาอาหารพื้นถิ่น (ผู้ที่ปลูกกินเอง) มาขดเขยและ รออาหารจากส่วนอื่นมาแจกจ่าย (อุ้งยังชีพ)
4. ราคาพืชผลทางการเกษตรค่อนข้างแพง เช่น ไข่ เนื้อหมู ฯลฯ
5. ราคาวัตถุดิบเพื่อใช้ประกอบอาหารที่ร้านซักรักตุ๋นไว้ ชัยบุรีราคา
6. ตลาดสด ตลาดนัด ร้านอาหารปัด กระทบต่อผู้ผลิต ผู้ประกอบการ รวมทั้งผู้ซื้อ
7. วิฤกตเมล็ดพันธุ์พืช ในปัจจุบันเกษตรกรไม่สามารถผลิตและเก็บพันธุ์พืชได้เอง และปัญหาคุณภาพของดินกับการวิเคราะห์ดินเพื่อการเพาะปลูกพืชเฉพาะถิ่น เช่นข้าวหอมมะลิ ข้าวเหนียว ข้าวไรสเบอร์รี่ ข้าวหอมนิล
8. วิฤกตการเลี้ยงสัตว์น้ำ การสร้างแหล่งน้ำขนาดใหญ่ทำให้เกิดวิฤกตห่วงโซ่ของสัตว์น้ำ ทำให้พันธุ์ปลาท้องถิ่นสูญหาย
9. การปลูสัตว์ พื้นที่การเลี้ยงสัตว์ตามธรรมชาติ เหลือน้อยลง ทำให้ประชาชนในพื้นที่ไม่มีพื้นที่เลี้ยงสัตว์ตามธรรมชาติ ทำให้เกษตรกรหันมาเลี้ยงสัตว์แบบฟาร์มปิด เป็นเหตุให้ประชาชนที่มีรายได้น้อย ไม่สามารถเข้าถึงอาชีพการเลี้ยงสัตว์ดั้งเดิมได้
10. สถานการณ์การเกิดโรคระบาดในคน พืช สัตว์ ทำให้การควบคุมโรคค่อนข้างลำบาก ส่งผลกระทบต่อห่วงโซ่อาหาร กลุ่มเปราะบางในจังหวัดบุรีรัมย์ ที่มีผลกระทบ

1. ผู้สูงอายุที่อาศัยคนเดียว บุรีรัมย์มีประมาณร้อยละ 30 ของจำนวนผู้สูงอายุ
2. ผู้ป่วยติดเตียง ที่ญาติไม่สามารถหาซื้ออาหารและเครื่องใช้ในการการดูแลได้
3. กลุ่มเร่ร่อน มีจำนวนประมาณ 20 คน
4. ผู้พิการที่อาศัยคนเดียว

2. ที่มา

2.1

1. มีการเพาะปลูกพืชเอง เลี้ยงสัตว์ในพื้นที่ เพื่อการบริโภค และการจำหน่ายในพื้นที่
2. มีกลุ่มเกษตรกรที่ผลิตเพื่อขายส่งในพื้นที่ ต่างจังหวัด และต่างประเทศ (มีจำนวนน้อย)
3. มีการแลกเปลี่ยนอาหารระหว่างชาว กับปลา ผลไม้นำเข้าอาหารจากนอกพื้นที่ เช่น ปลา ผลไม้ อาหารทะเล
4. ในห้วง แรกมีตู้ปันสุข ทุกอำเภอจำนวน ๒๓ อำเภอๆละ ๑ จุด ยกเว้นอำเภอเมืองมีมากกว่า ๑ แห่ง
5. หลังจากการผ่อนปรนมีการสร้างตลาดในชุมชน เพื่อการรองรับ และแลกเปลี่ยนผลผลิตในพื้นที่

2.2

1. การผลิตในเกษตรกรที่นำหลักพอเพียงมาใช้จะพอเพียงต่อการบริโภค และการนำเข้าสู่ที่ กลุ่มทุน ทำให้ประชาชนในพื้นที่ไม่สามารถเข้าถึงอาหารราคาเหมาะสม
2. คุณภาพ และความปลอดภัยของอาหาร มาจากค่านิยมในการเพาะปลูกมุ่งหวังผลิตเพื่อการจำหน่ายมากเกินไป ทำให้ต้องพึ่งสารเคมีในการผลิต เกิดการตกค้างสารเคมีในผลผลิต
3. บทบาทของหน่วยงานรัฐ และเอกชน ดังนั้นการผลิตอาหารในพื้นที่จำเป็นต้องพึ่งพาหน่วยงานรัฐในพื้นที่เข้าไปควบคุมและรณรงค์ เรื่องอาหารปลอดภัย กำหนดระเบียบและข้อบังคับ ออกตรวจคุณภาพตามมาตรฐาน ส่งเสริมการผลิตอาหารอินทรีย์ อาหารปลอดภัยของเกษตรกรในพื้นที่

3. การกระจายอาหาร

3.1

1 การนำเข้าอาหารมาจากต่างประเทศที่ อาหารบริโภคในชีวิตประจำวัน พืชผัก นำเข้าจากตลาดสุรนารี จ.นครราชสีมา ตลาดดอนแซน อ.หนองกี่ มาจากตลาดไทย กรุงเทพมหานคร จากภาคตะวันออก ภาคเหนือ บางอย่างผลิตในพื้นที่เพื่อจำหน่ายในตลาดชุมชน เช่นพืช ผักสวนครัว

2. การผลิตในพื้นที่ กลุ่มเกษตรกรที่ผลิตพืชวัฒนธรรมในท้องถิ่น เช่น ข้าวหอมมะลิ ข้าวภูเขาไฟ อ้อย มันสำปะหลัง ถั่วลิสง อินทผาลัม มะพร้าว

3. การกระจายอาหารแลกเปลี่ยนอาหารในพื้นที่ มีตลาดชุมชนจากวิกฤตการระบาดของโรคโควิด19 ทำให้เกิดวัฒนธรรมการรับซื้อสินค้าการเกษตรจากรถเร่ขาย หรือรถพุ่มพวง และรับซื้ออาหารในชุมชน ไปขายยังชุมชนใกล้เคียง ทำให้เกิดระบบแลกเปลี่ยนสินค้าระหว่างชุมชน

3.2 จากข้อมูลพบว่า ความมั่นคงทางอาหารในพื้นที่ชนบทมีผลกระทบน้อยกว่าพื้นที่เมือง และพื้นที่ชนบทที่มี “อธิปไตยทางอาหาร” ค่อนข้างดีกว่าพื้นที่เมือง ดังนั้นควรมีการปรับตัว

1. ขยายและส่งเสริมการผลิตสินค้าพื้นที่ชนบทให้มากขึ้น โดยใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมของแต่ละพื้นที่ (ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง หรือเกษตรอุตสาหกรรมครบวงจร)
2. ส่งเสริมให้ผู้ผลิตสินค้าทางการเกษตรในพื้นที่ชนบท สามารถจำหน่ายสินค้าให้แก่ลูกค้าทาง delivery โดยผ่าน platform

1. ระบบการซื้อขายผ่านระบบอินเทอร์เน็ต ทั้ง Facebook Line และโทรศัพท์ เป็นการขายระบบใหม่ เช่น เนื้อหมู เนื้อวัว ผัก ผลไม้ เป็นระบบสื่อสารที่สะดวก

2. การปลูกพืชผักในครัวเรือนเพื่อการบริโภคเอง

3.3

1. ยกระดับตลาดชุมชน หรือตลาดประชารัฐในชุมชนภายใต้การบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพของกลไกในระดับพื้นที่เพื่อรองรับ อธิปไตยทางอาหารในชุมชน

2. ส่งเสริมการผลิตสินค้าระบบปิด เพื่อสุขภาพและคุณภาพสินค้า ทางมั่ง ทำหลังคา กันความร้อน ทำให้ผลิตสินค้าได้มากขึ้น เช่นกลุ่มตลาดสีเขียว ผลิตเพื่อกระจายในพื้นที่ และส่งออกตลาดทั้งใน และต่างประเทศ

4. การปรับตัว

4.1 ในระดับบุคคล

1. การปรับตัวในด้านความรู้ นวัตกรรม เทคโนโลยี เพื่อดำเนินการ ด้าน ความมั่นคงด้านอาหารของตนเอง เช่น การผลิต การตลาด การเก็บอาหาร ฯลฯตาม New normal
2. หน่วยงานของรัฐที่มีส่วนเกี่ยวข้อง “ความมั่นคงทางอาหาร” ควรปรับบทบาทกระตุ้นและสนับสนุนให้ ชุมชนสามารถขับเคลื่อน “ความมั่นคงทางอาหาร” ได้อย่างยั่งยืน
3. พื้นที่มีอาหารเพียงพอ ประชาชนไม่ได้ตื่นตระหนกในการขาดแคลนอาหาร แต่ตระหนักในการป้องกันโรค
4. การปรับตัวเรื่องขาดแคลนน้ำ ประสพปัญหาภัยแล้ง ใช้วิธีดึงน้ำมาจากแหล่งน้ำอื่นในจังหวัด และต่างจังหวัด และสูบน้ำใต้ดินมาใช้ในการอุปโภคบริโภค

4.2 จากข้อมูลพบว่า ความมั่นคงทางอาหารในพื้นที่ชนบทมีผลกระทบน้อยกว่าพื้นที่เมือง และพื้นที่ชนบทที่มี “อธิปไตยทางอาหาร” ค่อนข้างดีกว่าพื้นที่เมือง ดังนั้นควรมีการปรับตัว

1. ขยายและส่งเสริมการผลิตสินค้าพื้นที่ชนบทให้มากขึ้น โดยใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมของแต่ละพื้นที่ (ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง หรือเกษตรอุตสาหกรรมครบวงจร)
2. ส่งเสริมให้ผู้ผลิตสินค้าทางการเกษตรในพื้นที่ชนบท สามารถจำหน่ายสินค้าให้แก่ลูกค้าทาง delivery โดยผ่าน platform

5. ข้อเสนอแนะนโยบาย

5.1 ส่วนที่ดีคือ

1. นโยบายจ่ายเงินเยียวยาภายใต้โครงการเราไม่ทิ้งกัน
2. โครงการเยียวยาเกษตรกร ในจำนวนเงินราว 6 แสนล้านบาท
3. นโยบายฟื้นฟูเศรษฐกิจและสังคมที่ได้รับผลกระทบจากการระบาดของโควิด-19 จำนวนเงินราว 4 แสนล้านบาท
4. การแลกเปลี่ยนแบ่งปันอาหารในรูปแบบต่าง ๆ การพัฒนาระบบการกระจายอาหารในชุมชน

เป็นกระบวนการกระตุ้นเศรษฐกิจ

อย่างไรก็ตามเป็นกระบวนการส่งผลกระทบระยะสั้นเท่านั้น

ข้ออ่อน คือ

1. นโยบายและมาตรการด้านการแจกจ่ายยังชีพ เพราะยังชีพอาจไม่ใช่สินค้าที่ต้องการและไม่เป็นการเสริมสร้างศักยภาพของประชาชน (ควรสอนหาปลา)

5.2

1. ต้องถ่วงดุลข้อบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช และสัตว์ ที่สอดคล้องกับวัฒนธรรม และวิถีท้องถิ่น สนับสนุนให้กลุ่มเครือข่ายในท้องถิ่นจัดสิทธิบัตร หรือจดแจ้งสิทธิ์

MA25-20200905-สมัชชาสุขภาพจังหวัดนครราชสีมา

1. นิยาม

๑. มีการขาดแคลนอาหาร เนื่องจากไม่มีเงินซื้อ โดยเฉพาะกลุ่มอาชีพรับจ้างทั่วไป และผู้มีรายได้น้อย
๒. ไม่สามารถผลิตได้เอง เนื่องจากไม่มีพื้นที่เพียงพอสำหรับผลิตในบางพื้นที่
๓. ฐานข้อมูลผู้ได้รับผลกระทบได้แก่ กลุ่มผู้ตกงานที่ขึ้นทะเบียนผู้ตกงานไว้โดยแต่ละอำเภอมีการสำรวจข้อมูลไว้ และกลุ่มผู้ป่วยติดเตียงซึ่งมีทะเบียนกับสำนักงานสาธารณสุขจังหวัด

2. ที่มา

๑. มีที่มาของแหล่งอาหาร เช่น ซื้อขาย ปลุก เลี้ยง แบ่งปัน ในพื้นที่มีฟาร์ม มีการปลูกผักในหลายๆ พื้นที่ บ้านนายอำเภอ ปลูกผักแบ่งปัน และให้พื้นที่มาปลูกเพื่อแบ่งปัน จำหน่ายราคาถูก และมีการแบ่งปัน เช่น ตู้ปันสุข มีทุกอำเภอ บางอำเภอมีหลายตู้เพื่อกระจายการแบ่งปันและการช่วยเหลือ
๒. ปัญหาที่พบคือ อาหารมีราคาแพงกว่าปกติ และส่งถึงล่าช้ากว่าปกติ

3. การกระจายอาหาร

๑. สามารถแยกเป็นระบบ เช่น
 - ๑.๑ เขตเมืองใช้ระบบ Food delivery
 - ๑.๒ เขตชนบทใช้ระบบ รถพุ่มพวง และ ตลาดนัดชุมชน
 - ๑.๓ มหัศจรรย์แบ่งปันเป็นระดับอำเภอ (Pilot Project ของ Korat)
 - ๑.๔ ระบบการซื้อขายแบบเดิมก็ยังมีอยู่

๒. เป้าหมายคือ การเข้าถึงการกระจายอาหาร

4. การปรับตัว

๑. ปรับตัวโดยการประหยัดค่าใช้จ่ายด้านอาหาร
๒. ทางหอการค้าจังหวัดนครราชสีมา มีการทัวร์ลงไปถึงพื้นที่ แต่ละอำเภอ เพื่อช่วยซื้อผลิตผลของเกษตรกร และมาจำหน่ายในราคาถูก
๓. ตู้ปันสุขระดับอำเภอ และวิธีการขับเคลื่อนอื่น ๆ

5. ข้อเสนอแนะนโยบาย

๑. มีส่วนดี เพราะว่า ช่วยเยียวยาปัญหาในระดับพื้นที่ได้ทุกระดับค่อนข้างครอบคลุมได้ทันที
๒. ทำให้มีการแลกเปลี่ยนแบ่งปันอาหารในรูปแบบต่าง ๆ ในระดับพื้นที่ เช่น ตัวอย่างจากผู้นำแบบเป็นทางการ เช่น หัวหน้าส่วนราชการในระดับพื้นที่ ผู้นำแบบไม่เป็นทางการ พระสงฆ์ ภาคเอกชน ฯลฯ ออกมาให้การช่วยเหลือในรูปแบบต่าง ๆ ซึ่งที่ผ่านมา นครราชสีมา ได้ระบอบัฐปันสุข และวัดแบ่งปัน

MA26-20200905-สมัชชาสุขภาพจังหวัดชัยภูมิ

1. นิยาม

1.1

1.1.1 ปัญหาด้านคุณภาพของอาหาร ความปลอดภัย เนื่องด้วยเรื่องภาวะเศรษฐกิจ ภัยจากธรรมชาติ ผู้ผลิตจึงมีการใช้สารเร่งโต สารเคมีเพื่อรักษาความสูญเสียของผลิตภัณฑ์ เช่น การใส่สารเคมีปราบศัตรูพืชของเกษตรกร ในการปลูกผักเพื่อส่งขาย เป็นต้น

1.1.2 ปัญหาการขนส่งที่ล่าช้าและแหล่งที่มามีน้อย

1.1.3 ปัญหาการกักตุนอาหารของคนเมือง การจำกัดจำนวนการซื้อ ภาวะขาดแคลนอาหารตามห้าง ร้านค้า ตลาด ในสถานการณ์การระบาดของโควิด-19 ที่ผ่านมา การที่ชุมชนเริ่มหันมาปลูกผักตามกระถาง ตามรั้ว เลี้ยงไก่ เลี้ยงปลา เพื่อเป็นแหล่งอาหารในครัวเรือน ชุมชน แสดงให้เห็นว่าชุมชนเกรงว่าจะเกิดเหตุการณ์ซ้ำเดิม

1.1.4 ปัญหาข้าวสารขาดแคลน เช่น ข้าวเหนียวปีที่แล้วไม่มีจำหน่าย. ถึงมีก็ราคาสูงมาก. ข้าวเจ้าราคาถูกขาดตลาดในช่วงโควิด

1.1.5 การระบาดของโควิด-19 เพราะทุกคนมีการกักตุน อาหาร ยารักษาโรคทำให้เราว่ามีเงินก็ไม่สามารถสร้างความมั่นคงในชีวิตได้เท่ากับการสร้างอาหารเอง

1.2

1.2.1 มีความมั่นคงในภาวะวิกฤติ เนื่องด้วยระบบการตรวจสอบคุณภาพของผลิตภัณฑ์ที่ต้องนำมาปรุงแก้อู่วัย แต่มีกลุ่มเปราะบางที่เสี่ยงต่อการเข้าถึง เช่น เด็กที่ไม่สามารถเลือกซื้อได้ด้วยตนเอง แต่เป็นผู้ปกครองจัดหาให้ และผู้สูงอายุที่ไม่มีโอกาสเลือกกรวมทั้งกลุ่มผู้ป่วยติดบ้าน ติดเตียง

1.2.2 ส่วนใหญ่จะมีปัญหาบ้างแต่ไม่รุนแรงเพราะมีการปลูกไว้ทานเองเป็นส่วนมาก

1.2.3 มีปัญหา ที่เห็นชัดเจนคือข้าวสาร น้ำดื่ม. เนื้อสัตว์

1.2.4 คนจนในเขตเมือง ไม่สามารถเข้าถึงอาหารได้

2. ที่มา

2.1

2.1.1 มาจากการซื้อ ตามนโยบายรัฐบาล

2.1.2 ปลูกผักกินเอง เลี้ยงไก่ไว้กินเอง

2.1.3 การซื้อจากตลาดสด ซื้อจากห้างสรรพสินค้า การทำนาเอง การปลูกผักกินและขายในชุมชน การเลี้ยงไก่พื้นเมือง(ไก่เนื้อ) การเลี้ยงไก่ไข่ เลี้ยงปลา การอนุรักษ์มรดกทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเพื่อความอุดมสมบูรณ์ของปลาและนกในบึงธรรมชาติ

2.1.4 ปลูกผักตาม นโยบายรัฐ

2.1.5 ปลุกผัก และเลี้ยงสัตว์ไว้กินเอง

2.2

2.2.1 มีปัญหา เช่น ความปลอดภัย คุณภาพ และปริมาณที่ไม่สามารถกำหนดให้เป็นไปตามความต้องการขององค์กรได้ในบางสถานการณ์ เช่น ผลผลิตก้นตื้นน้อยลง เห็นได้จาก การสั่งซื้อผัก ที่ไม่ได้เป็นไปตามเมนูอาหารที่ผลิตให้กับผู้ป่วย

2.2.2 สำหรับในชุมชนชนบทปัญหาน้อยเพราะปลูกเองทำเองมีความปลอดภัยสูง

2.2.3 ปริมาณอาหารเริ่มขาดแคลน กำลังผลิตมีน้อย(ผักปลอดสาร) ไม่เพียงพอแก่ตลาด

2.2.4 มี ต้นทุนการผลิตสูง. ผลผลิตได้น้อย พึ่งพาน้ำฝน เป็นหลัก ขาดการจัดการที่ดีการใช้สารเคมีมากเกินไปโดยไม่คำนึงถึงผู้บริโภค เน้นปลูกขายซื้อกินพึ่งพานโยบายรัฐ

2.2.5 ในระยะสั้นปริมาณเพียงพอแต่ถ้าในระยะ ต่อไปทุกคนต้องปรับตัวในการดำรงชีวิต

3. การกระจายอาหาร

3.1

3.1.1 ระบบการกระจายอาหาร เป็นตามความต้องการของผู้ผลิตมากกว่า และในการกระจายอาหารในองค์กร ซึ่งเป็นโรงพยาบาล เป็นไปตามลักษณะโรคของผู้ป่วยที่มีความจำเป็นในการจำกัดด้านปริมาณ และลักษณะของอาหารตามความต้องการของร่างกายผู้ป่วย

3.1.2 การกระจายยังมีเฉพาะบางกลุ่มยังไม่ครอบคลุมทั้งหมด

3.1.3 การกระจายผักปลอดสารในโรงพยาบาลเพื่อประกอบอาหารผู้ป่วยไม่เพียงพอ ผู้ผลิตมีน้อย ความต้องการมีมาก

3.1.4 ผ่านร้านธงฟ้าร้านค้าในชุมชน ห้างใหญ่ สนับสนุนองค์ความรู้การผลิตอาหารปลอดภัย ปลูกผักกินเอง ควรรวมกันเป็นกลุ่มในการผลิตอาหารที่ปลอดภัยภายในชุมชน สร้างความหลากหลายของการผลิต

3.1.5 การเก็บรักษาเมล็ดพันธุ์และส่งต่อให้กัน

3.2

3.2.1 มีการสำรองผลิตภัณ์ไว้ในคลัง เนื่องด้วยอาหารมีความจำเป็นต่อผู้ป่วยแต่ละโรคไม่เหมือนกัน

3.2.2 การปลูกเองทานเองเป็นสิ่งที่ดีมากและเป็นเรื่องเหมาะสมมากกับสถานการณ์การระบาดของโรคโควิด-19

3.2.3 ชุมชนที่ปลูกผักปลอดสารจำหน่ายปรับตัวโดยการขายผักออนไลน์ มีการเก็บเมล็ดพันธุ์ผักพื้นเมือง

3.2.4 รัฐจัดสวัสดิการ การเปิดตลาดกลางชุมชนให้ประชาชนเข้าถึงได้สะดวก ส่งเสริมกลุ่มผลิตอาหารปลอดภัยในกลุ่มที่มีศักยภาพ

3.2.5 จะต้องมีการแบ่งปันกันปลูก

3.3

3.3.1 ความสมดุล เพียงพอ โดยการสำรองทั้งปริมาณ การรักษาคุณภาพของอาหาร

3.3.2 การเชื่อมโยงเครือข่ายเพื่อให้ทราบว่าเราขาดอะไรและที่อื่นอะไรจึงจะสามารถแลกเปลี่ยนและกระจายให้ทั่วถึง

3.3.3 ความครอบคลุมที่เพียงพออย่างปลอดภัย

3.3.4 การส่งเสริมให้ชุมชนผลิตอาหารไว้บริโภคในครัวเรือน ชุมชน การพึ่งตนเอง

3.3.5 สร้างการมีส่วนร่วมในการสร้างอาหารให้พึ่งตนเองได้

4. การปรับตัว

4.1

4.1.1 มีการกักเก็บอาหารไว้ในองค์กร และในครัวเรือนเท่าที่มีได้

4.1.2 ใช้ทฤษฎี ของร .9ช่วยได้สุดยอดเลย

4.1.3 มีการปรับตัวทั้งในระดับบุคคลและชุมชนโดยมีการประชุมวางแผนร่วมกัน มีการคุยกันบ่อยขึ้น จนเกิดความร่วมมือสู่วิกฤติจากทุกภาคส่วนในชุมชน

4.1.4 ปลุกกินเอง การแปรรูปไว้ในยามขาดแคลน แบ่งปัน

4.1.5 กินอาหารที่มีในท้องถิ่น

4.2

4.2.1 การส่งเสริมสนับสนุน ให้บุคคล ครั้วเรือนหันมาปลูก ผลิตอาหารให้มีในครั้วเรือน เช่น การเลี้ยงสัตว์ ปลูกผัก เป็นต้น

4.2.2 การประหยัดอดออมทำเองจึงจะรอด

4.2.3 พื้นที่เมือง ส่งเสริมการปลูกผักไว้กินเองในพื้นที่จำกัด เช่น ปลูกผักในกระถาง ปลูกผักแนวตั้ง พื้นที่ชนบท เพิ่มการปลูกผักเพื่อบริโภคในครั้วเรือน ส่งเสริมกลุ่มเลี้ยงไก่พื้นเมือง การเลี้ยงไก่ไข่ การเลี้ยงปลา

4.2.4 การวางแผนรับมือก่อนเกิดเหตุ การสำรองอาหารสำหรับชุมชนเมือง. ชนบทการพึ่งตนเองให้มากการเก็บสำรองผลผลิตไว้ยามขาดแคลนหรือวิกฤติ

4.2.5 สร้างแหล่งอาหารในบ้าน

5. ข้อเสนอแนะนโยบาย

5.1

5.1.1 นโยบายสาธารณะหรือมาตรการการสนับสนุนและการหนุนเสริมเพื่อให้เกิดระบบการผลิต การเข้าถึงอาหารและระบบการกระจายอาหาร ฯลฯ ที่ดำรงอยู่ทั้งนโยบายส่วนกลางและในระดับภูมิภาค ท้องถิ่น สามารถหนุนเสริมความมั่นคงด้านอาหารได้มาก เนื่องด้วยเป็นการส่งเสริมให้ประชาชนพึ่งตนเอง แต่ข้ออ่อน คือประชาชนยังขาดความรู้ในการปฏิบัติ และงบประมาณสนับสนุน

5.1.2 การพึ่งตนเองลดการพึ่งพาจากข้างนอก

5.1.3 ทุกครั้วเรือนต้องปลูกผักปลอดสารกินเองในครั้วเรือนอย่างน้อย 10 ชนิด

5.1.4 การสำรองอาหารที่เป็นส่วนกลางไว้ยามวิกฤติ. การสำรองอาหารในระดับชุมชนที่ใช้ประโยชน์ร่วมกัน. การเข้าถึงแหล่งอาหารที่ปลอดภัยและเป็นธรรมในยามวิกฤติ

5.1.5 ส่งเสริมการปลูกและขยายพันธุ์เอง

5.2

5.2.1 การกำหนด กฎ กติกาของหมู่บ้านร่วมกัน ถือเป็นนโยบายสาธารณะ เช่น ข้อตกลงในการปลูกผักปลอดสารในหมู่บ้าน ห้ามใช้สารเคมี มีการใช้พื้นที่สาธารณะในชุมชนร่วมกันในการผลิตอาหาร เช่น ปลูกผัก เลี้ยงสัตว์ เป็นต้น

5.2.2 การปรับตัว รู้ตน อดทน รู้ประหยัดคือทางรอด

5.2.3 ทุกครั้วเรือนต้องปลูกผักปลอดสารกินเองในครั้วเรือนอย่างน้อย 10 ชนิด

5.2.4 การพึ่งตนเองในระดับครั้วเรือน เหลือเป็นอาหารสำรองที่ทุกคนเข้าถึงได้ง่ายในชุมชนโดยการจัดการของคนในชุมชน ทุกคนมีส่วนร่วม

5.2.5 การปลูกผักสวนครั้วรั้วกินได้

MA27-20200907-สมัชชาสุขภาพจังหวัดชัยนาท

1. นิยาม

1.1 “มาตรการปิดเมือง หรือ Lock down” เป็นสาเหตุสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อ “ความไม่มั่นคงทางอาหาร” ของคนไทย ตัวอย่าง เช่น การกักตุนอาหารทำให้คนบางกลุ่มเข้าไม่ถึงสินค้าและบริการที่จำเป็นต่อความต้องการ ราคาสินค้าที่มีราคาแพงขึ้นเนื่องจากผู้บริโภควิตกกังวลในการระบาดของโควิด-19 จึงกักตุนเพื่อบริโภคเองหรือกักตุนเพื่อเก็งกำไร

การปิดตัวของแหล่งจำหน่ายอาหารทั้งห้างสรรพสินค้า รถเข็น หาบเร่ แผงลอย ทำให้เกิดความวิตกกังวลว่าอาหารจะไม่เพียงพอต่อความต้องการ

1.2

- ตำบลนางลือถือได้ว่าเป็นแหล่งที่มีความมั่นคงทางอาหาร รวมถึงเป็นแหล่งที่มีต้นทุนที่ดีในเรื่องของข้าวและเป็นแหล่งผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวเป็นหลักโดยมีการจัดตั้งธนาคารข้าว ถ้าใครที่ไม่มีพันธุ์ข้าวปลูกสามารถมายืมพันธุ์ข้าวไปปลูกก่อนได้ เกิดเป็นกลุ่มข้าวปลอดภัยในพื้นที่และยังมีการทำสวนปลูกพืช ผัก เลี้ยงสัตว์

- ตำบลหนองไม้แก่นมีความมั่นคงทางอาหารอย่างหลากหลาย ได้มีการเปิดศูนย์การเรียนรู้การปลูกพืชในชุมชน โดยใช้งบประมาณจากหมู่บ้านซื้อพันธุ์พืชที่ปลูกง่าย ดูแลง่ายมาปลูกไว้ที่ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนเพื่อให้ชุมชนได้เรียนรู้ และสามารถเพาะพันธุ์ต้นไม้ที่มีในชุมชนแจกจ่ายให้คนในชุมชนด้วย

- โรงเรียนนางลือจัดทำโครงการอบรมและส่งเสริมให้เด็กนักเรียนเป็นภาคีเครือข่ายที่รู้จักสมุนไพรพื้นบ้านที่อยู่ในละแวกชุมชนของตนเอง รู้จักต้นไม้อนุรักษ์ ต้นไม้สงวน ทำให้เด็กเกิดความตระหนักและความห่วงใยรักษาทรัพยากรที่มีในชุมชนและอยากจะทำต่อไปให้ผู้อื่นได้เรียนรู้

- กลุ่มประบางที่เสี่ยงต่อการเข้าถึงไม่ถึงอาหารคือ ผู้สูงอายุ ผู้พิการและผู้ด้อยโอกาส

2. ที่มา

2.1

- ในชุมชนแหล่งที่มาของอาหารในชุมชนมีความหลากหลาย ทั้งการเพาะปลูกเองจากการนำศาสตร์ของพ่อหลวงมาประยุกต์ใช้ในยุคปัจจุบัน “ปลูกเอง กินเอง ขายถูก แบ่งปัน” จากความสามารถของคนในชุมชนที่ปรับตัวตามการเปลี่ยนแปลงทางธรรมชาติสิ่งแวดล้อมรอบตัว ทำให้เกิดการใช้ประโยชน์อย่างเหมาะสม ความหลากหลายของทรัพยากรธรรมชาติ ความสามารถในการเข้าถึงวัตถุดิบและทรัพยากรอาหาร ภูมิปัญญาการผลิตอาหารปลอดภัย โดยมีกรณีเริ่มทำให้คนในชุมชนมาดูแลตัวเอง รวมถึงความพอเพียงของตนเองและชุมชน

- ในส่วนองค์กรของโรงเรียนวัดนางลือ มีแนวทางในการจัดการด้านแหล่งอาหาร โดย กำหนดให้ ในทุกระดับชั้นของโรงเรียน มีการปลูกผักปลอดสารพิษ ตั้งแต่ระดับชั้นอนุบาล - มัธยมศึกษาปีที่ 3 ส่งผลให้ นักเรียนสามารถนำผักปลอดสารพิษไปบริโภคที่บ้าน บางส่วนใช้ประกอบอาหารในครัวของโรงเรียน

2.2

- มิติอาหารมีอยู่ 3 มิติ 1 มิติแหล่งที่มา 2 มิติการผลิต 3 มิติด้านโภชนาการ

สภาพปัญหามิติด้านแหล่งที่มา พบว่า อาชีพหลักในบริบทของพื้นที่ชุมชนจะเป็นชุมชนเกษตรเพื่อการจำหน่าย เช่น การปลูกข้าว การปลูกผัก การปลูกผลไม้ หรือแม้แต่การเลี้ยงสัตว์ ซึ่งด้วยที่มาของแต่ละแหล่งมีเป้าหมายผลิตเพื่อจำหน่าย จึงเกิดปัญหาการสร้างอาหารที่เน้นความเร็ว งามงาม และจำหน่ายได้ดีเป็นหลัก โดยนำสารเคมีหรือสารเร่งการเติบโตมาใช้

สภาพมิติการผลิต เมื่อมีการการผลิตเพื่อการแข่งขันและการจำหน่ายสูง ปัญหาในกระบวนการผลิตจึงหลีกเลี่ยงไม่พ้นการใช้สารเคมี ที่มีปริมาณเพิ่มขึ้น ในทุกช่วงฤดูการผลิต ทั้งนี้เพื่อ เร่งการเจริญเติบโต ผลผลิตสวย ทนต่อความต้องการของตลาด สภาพมิติด้านโภชนาการ จากทิศทางของสภาพปัญหาใน 2 มิติแรก จึงพบว่า ส่งผลกระทบโดยตรงต่อผู้บริโภคแบบสายตรง คือ การบริโภคอาหารที่เร่งการผลิตและแข่งขันกันจำหน่ายทำให้เกิดโรค ซึ่งจะส่งผลกระทบโดยตรงต่อระบบสาธารณสุข

3. การกระจายอาหาร

3.1 มีสินค้าที่ปลอดภัยผลิตได้อย่างสม่ำเสมอโดยมีองค์กรชุมชนเป็นแกนนำหลักในการดำเนินการอาหารปลอดภัย เกิดแหล่งผลิต แหล่งแปรรูปอาหาร แหล่งจำหน่ายอาหาร เช่น ตลาดชุมชน ร้านค้าชุมชน

3.2

- ค้นหาผู้ประสบปัญหาเพื่อเข้าช่วยเหลือและมีการเปิดศูนย์การเรียนรู้การปลูกพืชกินได้ในชุมชน โดยใช้งบประมาณจากหมู่บ้านซื้อพันธุ์พืชที่ปลูกง่าย ดูแลง่ายมาปลูกไว้ที่ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนเพื่อให้คนในชุมชนหรือบุคคลที่สนใจได้เรียนรู้ และยังมี

การเพาะพันธุ์ต้นไม้ที่มีในชุมชนแจกจ่ายให้คนในชุมชนนำกลับไปปลูกที่บ้านเป็นการกระจายทรัพยากรที่เป็นแหล่งอาหารในชุมชน

- จัดทำโครงการอบรมและส่งเสริมให้เด็กนักเรียนเป็นมัคคุเทศก์น้อยที่รู้จักสมุนไพรพื้นบ้านที่อยู่ในละแวกชุมชนของตนเอง รู้จักต้นไม้อนุรักษ์ ต้นไม้สงวน ทำให้เด็กเกิดความตระหนักและความห่วงใยรักษาทรัพยากรที่มีในชุมชนและอยากจะถ่ายทอดให้ผู้อื่นได้เรียนรู้
- จัดตั้งธนาคารข้าวในพื้นที่ ถ้าใครที่ไม่มีพันธุ์ข้าวปลูกสามารถมายืมพันธุ์ข้าวไปปลูกก่อนได้ เกิดเป็นกลุ่มข้าวปลอดภัยในพื้นที่เพื่อสนับสนุนและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

3.3 เป้าหมายของการกระจายอาหารคือคนในชุมชนโดย

1. แหล่งผลิตอาหารต้องมีการริเริ่ม
2. ต้องเติมด้านความรู้
3. มุ่งสู่การปฏิบัติ
4. จัดการเป็นระบบ
5. นำผลผลิตกระจายสู่พื้นที่ชุมชน

เน้นส่งเสริมการผลิตและแปรรูปอาหารที่ได้มาตรฐานในชุมชน เพื่อให้ประชาชนในชุมชนมีความมั่นใจในผลิตภัณฑ์และการผลิตที่เพียงพอต่อความต้องการของชุมชน ส่งเสริมปลูกผักปลอดภัย ทำน้ำหมักจุลินทรีย์ ฮอโมนฯ เพื่อลดต้นทุน และปลอดภัยจากสารเคมี

4. การปรับตัว

4.1 มีการปรับเปลี่ยนวิถีการใช้ชีวิตให้เหมาะสมกับปัจจุบัน เริ่มมีการชักชวนกันมาปลูกพืชผักสวนครัวปลอดภัยที่สามารถปลูกได้ง่ายและปลูกเองที่บ้าน มีการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้เพื่อให้เป็นคลังความรู้ในชุมชน เป็นสวนต้นแบบเพื่อให้ทุกคนได้มาเรียนรู้และนำกลับไปทำที่บ้าน เมื่อมีผลผลิตที่มากเกินไปก็นำมาแบ่งปันหรือขายในราคาถูก

4.2

- พื้นที่เมืองเกิดความตื่นตัวในการปลูกผักไว้เป็นอาหารของครัวเรือน เพื่อลดค่าใช้จ่าย และส่งเสริมให้เกิดการแบ่งปันทรัพยากรร่วมกัน
 - พื้นที่ชนบทเกิดการรวมกลุ่มเพื่อผลิตอาหารปลอดภัยและแปรรูปอาหารปลอดภัยมากขึ้น
- นอกจากนี้ทั้งพื้นที่เมืองและพื้นที่ชนบทสามารถปรับตัวตามแนวทางได้ดังนี้

1. ปลูกพืชผักสวนครัวตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง
2. ทำบริเวณบ้านให้เป็นเหมือน “ตู้เย็นรอบบ้าน” ไม่ว่าจะมองไปทางไหนหรือเดินไปทางไหนก็มีผัก ผลไม้ที่ปลูกไว้และสามารถนำมารับประทานได้โดยไม่ต้องออกไปซื้อ
3. เรียนรู้และรู้จักใช้สมุนไพรพื้นบ้าน
4. สร้างสังคมแห่งการแบ่งปัน ทุกคนในชุมชนร่วมมือร่วมใจกันสร้างจิตสำนึกของการเป็นเจ้าของทรัพยากรและรู้จักการแบ่งปัน
5. วัดเป็นศูนย์รวมยึดเหนี่ยวจิตใจให้กับคนในชุมชน
6. บวร เดินไปด้วยกันช่วยเหลือ แบ่งปันซึ่งกันและกัน

5. ข้อเสนอแนะ

5.1 ข้อดี

- การหนุนเสริมเพื่อให้เกิดการผลิตที่ได้มาตรฐานความปลอดภัยทางด้านอาหาร
- หนุนเสริมในเรื่องของเศรษฐกิจพอเพียง
- งบประมาณสนับสนุนค่าครองชีพ

- ตู้ปันสุขทำให้เกิดการแบ่งปันอาหารร่วมกันในบางส่วน

ข้ออ่อน

- ในการหนุนเสริมในพื้นที่ควรคำนึงถึงแต่ละพื้นที่ที่มีบริบทของพื้นที่ที่แตกต่างกัน เช่น บางพื้นที่ลุ่มน้ำ บางพื้นที่ขาดแคลนน้ำ น้ำคือปัจจัยในการผลิต => รับฟังความคิดเห็นในพื้นที่และสำรวจบริบทในพื้นที่

- ไม่รับฟังเสียงสะท้อนในพื้นที่=> รับฟังความคิดเห็นในพื้นที่

- ตู้ปันสุขที่เกิดขึ้นทั่วประเทศทำให้ผู้รับบางคนเกิดพฤติกรรมเอาแต่ใจ ไม่เป็นผู้ให้ มีความเคยตัวในการรับอย่างเดียว => ตู้ปันสุข เป็นการแลกเปลี่ยนของในตู้ เช่น ในตู้มีผักอยู่หลายชนิดถ้าจะหยิบของในตู้ต้องมีอะไรมาแลกเปลี่ยนเพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมทั้งการรับและการให้

5.2

- บริบทของพื้นที่ที่มีความแตกต่าง ในการจัดทำนโยบายหรือการหาหลักประกันในเรื่องความมั่นคงทางด้านอาหาร เช่น ปัจจัยหลักคือ น้ำ ปัจจัยอีกหนึ่งปัจจัย คือ เสียงสะท้อนจากพื้นที่ถึงความต้องการในแต่ละพื้นที่

- ความมั่นคงทางอาหาร คือการที่องค์กรหรือชุมชนต้องพึ่งตนเอง ต้องสร้างจากรากฐานในชุมชน

- “นโยบายสาธารณะด้านความมั่นคงทางอาหาร” ในพื้นที่มีการส่งเสริม การปลูกผักสวนครัวรั้วกินได้ ทุกหลังคาเรือน เปรียบเสมือนมีร้านขายผักอยู่ข้างบ้าน บ้านใครขาดผักอะไรก็ไปหาได้ตามบ้านข้างเคียงแลกเปลี่ยน เอื้อเพื่อซึ่งกันและกัน

MK01-20200831-เครือข่ายวางแผนและผังเมืองเพื่อสังคม

1. นิยาม

1.1

1.ปัญหาในระดับบุคคล

ประชากรในชุมชนเมือง ได้รับผลกระทบในทุกวิกฤต โดยเฉพาะผู้มีรายได้น้อย ได้แก่ การเข้าถึงอาหาร แม้จะมีจุดแจกจ่าย แต่จะมีกลุ่มเปราะบาง กลุ่มตกสำรวจ กลุ่มชายขอบในเมือง กลุ่มผู้สูงอายุ ที่มีปัญหาในการเข้าถึงและได้รับอาหาร ผู้สูงอายุที่เป็นคนจนที่อยู่ลำพังในอาคารสูงที่อยู่อาศัย มีความยากลำบากในการเดินขึ้นลง หรือแม้แต่ในการใช้ลิฟต์ ผู้มีรายได้น้อยในเมือง ที่ต้องหยุดงานอันเนื่องมาจากภัยพิบัติหรือการปิดพื้นที่ ไม่มีโอกาสทำงานที่มีรายได้ เพราะไม่มีมาตรการจัดพื้นที่ที่มีมาตรการปลอดภัยสำหรับช่วยเหลือการประกอบอาชีพ

ผู้มีรายได้น้อย มีการกักตุนอาหาร ที่เพิ่มปัญหา

ประชากรที่เป็นคนชนบท แต่มาเป็นแรงงานในเมือง ไม่ได้รับการช่วยเหลือการเข้าถึงอาหาร รวมทั้งโอกาสในการที่จะใช้ศักยภาพที่มีรายได้ในวงจรอาหารกระจายและเข้าถึงอาหารในภาวะวิกฤต

2 ปัญหาในระดับชุมชน

ชุมชนในเมืองไม่มีความผูกพัน หรือมีความผูกพันทางสังคมน้อย ไม่มีระบบการแบ่งปันช่วยเหลือกัน มีเฉพาะในชุมชนผู้มีรายได้น้อย ที่มีการรวมกลุ่มช่วยเหลือกัน เช่น การมีครัวกลาง การมีระบบการแบ่งปัน แลกเปลี่ยน แต่เป็นลักษณะการช่วยเหลือให้มีอาหารบริโภคมากกว่าการมีพื้นที่ให้เกิดการเข้าถึงอาหารและพื้นที่ประกอบการทางอาหารที่ปลอดภัยตามลักษณะภาวะวิกฤต

1.2 เมื่อเป็นภาวะวิกฤต ทุกคน ทุกเครือข่ายย่อมได้รับผลกระทบหมด เพียงแต่ต่างกันที่ระดับผลกระทบ อันเนื่องมาจากความพร้อมของกลุ่มต่างๆแตกต่างกัน

ในส่วนประเด็นปัญหาทรัพยากรด้านพื้นที่ และการมีสิทธิโอกาสในการใช้พื้นที่ด้านอาหารนั้น เป็นปัญหาความมั่นคงทางอาหารอยู่แล้ว ไม่ว่าจะไม่มีหรือไม่มีวิกฤต

กลุ่มเปราะบาง ควรพิจารณาแยกให้ชัด เพราะ กลุ่มเปราะบางในเมืองกับชนบท มีความต่างกัน นอกจากนี้ ความเปราะบาง มิได้มีเฉพาะผู้ซื้อ หรือผู้บริโภคอาหารเท่านั้น แต่มีกลุ่มที่ได้รับผลกระทบมาก ผู้ด้อยโอกาส คนจน ที่มีได้เป็นความเปราะบางเพียงด้านการเข้าถึง แต่ยังมีเปราะบางในด้านการประกอบอาชีพ ในด้านการเป็นผู้ผลิต ในด้านการเป็นผู้บริการ ในด้านการเป็นผู้กระจายอาหารด้วย เพราะวงจรอาหารมีผู้ที่เกี่ยวข้องหลากหลาย และต่างกันทั้งในเมืองและชนบท

2. ที่มา

2.1 ที่มาอาหารใน"ภาวะวิกฤติ" ในด้านการใช้ชีวิต มีมาจากทุกมิติ ทั้งการซื้อ เกษตรในเมือง ชนบท การปลูกเลี้ยง มาจากทรัพยากรทะเลและบนบก

ที่มาของอาหารในเชิงนโยบาย เป็นที่มาทางอ้อม มีความร่วมมือกันตามนโยบายรัฐ ทำให้เกิดความร่วมมือที่ช่วยให้เกิดที่มาของอาหารในรูปแบบพื้นที่ กิจกรรม ความร่วมมือ การกระจาย

การจัดการ การแบ่งปันและการเข้าถึง ในรูปแบบความร่วมมือของเครือข่ายกับชุมชน เช่น เกิดกองทุนความร่วมมือในลักษณะ "การลงขันแบ่งปันทรัพยากรช่วยเหลือกัน" ที่ทำให้เกิด Neighborhood Food Cycle Network และเกิดการจัดการ ความร่วมมือช่วยกันตามบริบทของย่านชุมชนนั้น ที่แม้เป็นการจัดการ เฉพาะกิจในยามวิกฤติ แต่ช่วยลดวิกฤติของที่มาและการเข้าถึงอาหารได้

2.2 ปัญหาทุกด้าน การเข้าถึง ที่ควรมองโยงกับการจัดการพื้นที่ และระบบ Logistics ในภาวะวิกฤติ ด้วยส่วนความปลอดภัย คุณภาพ โภชนาการ เป็นเรื่องที่ควรให้ความสำคัญในทุกสถานการณ์ทั้งวิกฤติและไม่วิกฤติ อย่างไรก็ตาม ในช่วงภาวะวิกฤติ แม้การเข้าถึงอาหารจะมีปัญหาเป็นช่วงที่ผู้คนให้ความสำคัญกับความปลอดภัยของอาหารมากกว่าภาวะปกติ

3. การกระจายอาหาร

3.1 ระบบกระจายอาหารในภาวะวิกฤติในปัจจุบัน เป็นรูปแบบในเชิง

สงเคราะห์มากกว่าการมีแผนระบบการจัดการที่ต่างจากภาวะปกติ

เครือข่ายผังเมืองและสถาปนิก มีการทำงานที่เป็นความร่วมมือให้เกิดการกระจายอาหารในรูปแบบ Community Food Distribution ในระดับ neighborhood

และมีความร่วมมือในวงทำงานทางวิชาชีพในประเด็นการจัดการพื้นที่ในอนาคตเพื่อรับสถานการณ์วิกฤติที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต มีทั้งการศึกษาทางวิชาการ และตัวอย่างพื้นที่

3.2 เห็นความช่วยเหลือร่วมมือกัน ของกลุ่มต่างๆในสังคม

แต่เรื่องระบบการกระจายอาหาร ไม่ใช่เป็นเรื่องของผู้ทำงานเรื่องอาหาร ผู้ผลิตอาหารเท่านั้น ยังมีเรื่องที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบการตั้งถิ่นฐาน อาคาร การจัดการพื้นที่ ตลอดจนภาคการผลิตต้องมีทั้งภาคเกษตรในเมือง ภาคเกษตรในชนบท รวมทั้งภาคการผลิตอาหารในชุมชนและอุตสาหกรรม การจัดการที่เป็นอยู่เป็นกลุ่มย่อยที่ยังไม่มีความเชื่อมโยงการทำงานอย่างเป็นระบบ จึงเป็นการเกิดระบบเพื่อแก้ปัญหาในสถานการณ์มากกว่ามีการเตรียมระบบความพร้อมล่วงหน้า ซึ่งเป็นความจำเป็นที่ควรมีในอนาคต

3.3 คุณภาพชีวิต ที่ต้องดำเนินการในทุกมิติ

ในส่วนเครือข่ายวิชาชีพผังเมือง สถาปนิก มีทั้งการดำเนินการในการออกแบบ การจัดการพื้นที่ในระดับเมือง ระดับชุมชน และพื้นที่เอกชน ที่สาธารณะ และการเชื่อมโยงทางกายภาพ ให้มีศักยภาพในการเป็นพื้นที่ ใน Food Cycle Space เพื่อลดปัญหาวิกฤติ และนำไปสู่คุณภาพชีวิตที่ดี

4. การปรับตัว

4.1 เครือข่ายมีการร่วมมือ แลกเปลี่ยน และร่วมดำเนินการในการปรับตัว ระดับครอบครัว คือ แนวทางการปรับพื้นที่อยู่อาศัยเพื่อเป็นส่วนหนึ่งของพื้นที่อาหารระดับครัวเรือน

ในระดับชุมชน มีความร่วมมือแนวทางพัฒนาชุมชนในด้านการออกแบบการใช้พื้นที่ กิจกรรม ในภาวะวิกฤติ ที่แม้จะเริ่มด้วยวิกฤติ แต่จะมีการทำงานร่วมกันเพื่อการออกแบบ วางแผนการจัดการพื้นที่ การใช้ประโยชน์ในกิจกรรมที่มีความยืดหยุ่น เตรียมพร้อมรองรับวิกฤติ

ความร่วมมือให้เกิดการร่วมคิดการใช้พื้นที่ให้เกิดครัวชุมชน ตลาดชุมชน และระบบความเชื่อมโยงในการกระจาย การเข้าถึง

4.2 ระยะสั้นในช่วงวิกฤติ ที่ยังไม่มีมาตรการใดมาก่อน

เป็นความร่วมมือปรับ วางแผนพื้นที่ระดับครอบครัว ชุมชน เป็นพื้นที่ให้เกิดการเข้าถึงอาหาร และเปิดโอกาสเป็นพื้นที่รองรับ โอกาสการผลิตอาหาร การบริการ สำหรับผู้มีรายได้น้อยในเมือง

ความร่วมมือให้เกิด Food Node ในระดับย่าน ที่ลดการเดินทางระยะไกล และเข้าถึงได้ตามบริบทของชุมชน แต่ยังมี ข้อจำกัดและความร่วมมือในการใช้พื้นที่

ระยะยาว

เมืองและชนบทจำเป็นต้องมีแผนจัดการพื้นที่เตรียมความพร้อมรับวิกฤติ ในการออกแบบเมือง การใช้พื้นที่ต่างๆ ทั้งพื้นที่ สาธารณะ พื้นที่ว่าง พื้นที่สีเขียว พื้นที่ทั้งของรัฐและเอกชน ระบบโซนนิ่ง และระบบการเชื่อมโยง

การจัดการเมืองที่เน้นความสำคัญการพัฒนาในระดับ neighborhood network

5. ข้อเสนอนโยบาย

5.1 เห็นความตั้งใจทำงานร่วมมือ แต่ยังเป็นขอบเขตที่จำกัดในสาขาผู้ทำงานเกี่ยวกับเรื่องอาหาร ที่ดินเกษตร และ อาหารปลอดภัย ยังไม่ได้มีการเชื่อมโยงให้สังคมเห็นระบบของผู้เกี่ยวข้องใน Food Cycle ที่จะเข้ามามีส่วนร่วมกัน ให้เป็น ระบบ จึงเป็นงานที่เป็นระบบราชการตามหน้าที่ และภาคประชาสังคม กลุ่มสนใจ ยังขาด platform สร้างความร่วมมือให้ ขยายครอบคลุม

5.2 การมีแนวทางจัดการพื้นที่ในระดับครอบครัว และระดับชุมชน และธรรมนูญการใช้พื้นที่ร่วมเพื่อความมั่นคงทาง อาหาร

MK02-20200831-สอวช.

1. นิยาม

1.1 ที่เห็นได้ชัดคือปัญหาด้าน demand-supply เช่น การกักตุนทำให้อาหารขาดแคลน ราคาแพง หรือหาซื้อยาก อีกทั้ง ระบบการขนส่งถูกจำกัด value chain ของอาหารติดขัด ด้านการวิจัยและพัฒนาที่หยุดชะงักในช่วงเกิดวิกฤติ วนมาถึงความ ไม่มั่นใจในการแก้ปัญหาของภาครัฐทำให้ประชาชนแห่กักตุนอาหาร

1.2

2. ที่มา

2.1 การซื้อ

2.2 มิติการผลิต ปลูก/เลี้ยง ในแง่คุณภาพและความปลอดภัย ระบบการตรวจวัดคุณภาพ ดิน น้ำ อากาศ สารเคมีที่ใช้ในการ ฆ่าแมลง วัชพืช หรือบำรุง ยาที่ใช้ สารตกค้าง ทั้งในช่วงวิกฤติหรือปกติที่ยังเป็นคำถามว่ามีการควบคุมคุณภาพ ความปลอดภัย เพียงพอหรือไม่

3. การกระจายอาหาร

3.1 การกระจายอาหารผ่านระบบออนไลน์มีมากขึ้นอย่างเห็นได้ชัด ขึ้นต่อไปควรพิจารณาเอาเทคโนโลยี blockchain มา ใช้ใน value chain ซึ่งสามารถตรวจสอบได้ ปลอดภัย รวดเร็ว ทำให้การกระจายอาหารมีคุณภาพ ทัวถึง และปลอดภัยมาก ขึ้น

3.2 -

3.3 เป้าหมายคือ ประชาชนมีสุขภาพดีจากการได้รับ/เข้าถึงอาหารสะอาด ปลอดภัย โภชนาการครบคุณค่า ในราคาที่เหมาะสม ซึ่งสามารถเริ่มจากการวาง value chain ของไทยว่ามีจุดไหนที่ควรเริ่มดำเนินการแก้ไขเร่งด่วน หรือควรผลักดัน สนับสนุน เป็นต้น

4. การปรับตัว

4.1 เตรียมอาหารให้เพียงพอต่อการบริโภคเสมอ โดยเฉพาะข้าวสาร อาหารแห้ง หรือมีการปลูกพืชผลไว้บริโภคเอง หรือการกลับต่างจังหวัดสำหรับคนที่เข้ามาทำงานในเมือง

4.2 พื้นที่เมืองอาจเน้นการใช้ระบบการกระจายอาหารผ่านระบบออนไลน์ มากกว่าการปลูกในพื้นที่จำกัดซึ่งต้องใช้เทคโนโลยีซึ่งปัจจุบันยังไม่สามารถผลิตได้เพียงพอต่อการบริโภคในเมือง ในขณะที่พื้นที่ชนบทอาจเน้นการแลกเปลี่ยนสินค้าผลผลิตอาหาร ในพื้นที่

5. ข้อเสนอแนะนโยบาย

5.1 มาตรการที่ใช้ได้ในการแก้สถานการณ์เร่งด่วนเฉพาะหน้ายังความล่าช้าในการดำเนินการทำให้ประชาชนต้องออกมาช่วยเหลือกันเองซึ่งเป็นจุดอ่อนหลักด้านความรวดเร็วในการให้ความช่วยเหลือ

5.2 -

MK03-20200826-สถาบันแพทยศาสตร์แห่งประเทศไทย

1. นิยาม

1.1 การส่งเสริมความมั่นคงทางอาหาร ความเพียงพอและโภชนาการ

1.2 -

2. ที่มาของอาหาร

2.1 - ต้องส่งเสริมทั้งระบบ ทั้งส่วนผลิต (ให้พอเพียงไม่มากไม่น้อย ต้องมีการจัดการ) ไม่ใช่สารเคมีได้อย่างไร

2.2 - มุ่งไปที่ความปลอดภัย การผลิตอาหารต้องเน้นที่ความปลอดภัย (ผลิตอาหารปลอดภัยผลผลิตไม่สวย ไม่มีคนซื้อ) ต้องเปลี่ยนมายาคติให้ทุกคนเข้าใจเรื่องความปลอดภัยของอาหาร

- ผลิตให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาด
- การแปรรูป การสร้างมูลค่าเพิ่มให้ตรงความต้องการทั้งในและต่างประเทศ
- -การวิจัยและพัฒนาอาหารอย่างไรให้ได้ผลผลิตที่ดี, ความต้องการของอาหาร เพื่อนำมาจัดโซนนิ่ง ให้มี

ประสิทธิภาพ

- การแปรรูป ใช้วัตถุดิบจากสวนตัวเอง

3. ระบบกระจายอาหาร

3.1 - ต้องมีการบริหารจัดการที่ดี ทั้งภาครัฐ และภาคเอกชน มีการร่วมมือในการจัดจำหน่าย เช่น สหกรณ์

- สถานที่ราชการมีความเหมาะสมในการกระจาย เช่น อาหารปลอดภัยในโรงพยาบาล ค่ายทหาร

เทศบาล

- การรวมตัวกันของผู้ผลิต เช่น สหกรณ์
- การจำหน่าย ครบวงจร ดู ทำ และประเมินผล ถ้าไม่ได้ผลต้องมีการแก้ไข

- มีการเก็บข้อมูลเชิงพื้นที่อย่างเป็นระบบ เพื่อให้เกิดการติดตามและแก้ไขอย่างต่อเนื่อง (Big Data)

4. การปรับตัว

4.1 - การปรับเปลี่ยน ต้องทำร่วมกันพร้อมกับให้ข้อมูลเพื่อสนับสนุนการปรับเปลี่ยนไปสู่ความเหมาะสม

- มีแผนแม่บทในการจัดการน้ำ จากเดิมปัญหาน้ำ ที่แล้งและท่วมซ้ำซาก เนื่องจากการแก้ปัญหาต้องใช้งบประมาณมาก

5. ข้อเสนอแนะนโยบาย

- 5.1 - การวิจัยและพัฒนาอาหาร ความต้องการอาหาร การ zoning พื้นที่ที่เหมาะสมกับพื้นที่ โดยดูทั้งพื้นที่และรายได้ แผนแม่บทการจัดการน้ำที่เหมาะสม (แล้งและท่วมซ้ำซาก ทำโมเดลขึ้นทั้งการจัดการน้ำ การผลิต การจำหน่าย) - เสนอให้ทดลองทำเป็นโมเดลเล็ก เชิงทดลองก่อน เมื่อทำเสร็จแล้วค่อยขยายและกระจายองค์ความรู้ต่อ
- 5.2 - วิธีการถ่ายทอดเทคโนโลยี เช่น การรวมกลุ่มเพื่อส่งข้อมูลรวมกลุ่ม ต้องมีคนที่มีความรู้ในทุกพื้นที่เพื่อให้เกิดการกระจายความรู้ในเครือข่ายรวมกัน สอนให้คนปลูกเองและมีความปลอดภัย
- โรงเรียนเป็นแหล่งอาหารที่สำคัญมาก ต้องมีคนจากหน่วยงานเข้าไปให้ข้อมูลและสนับสนุนนักเรียนสร้างพื้นที่อาหาร
- Plan=> do => action => real time data
- ส่งเสริมการรวมตัวเป็นเครือข่ายตั้งแต่ชุมชน ตำบล อำเภอขึ้นไป

MK04-20200826-เครือข่ายวิชาชีพสุขภาพเพื่อสังคมไทยปลอดบุหรี่

5. ข้อเสนอแนะนโยบาย

5.1

- จากประสบการณ์พบปัญหาอาหารเสียง่าย ควรให้ความรู้เรื่องการถนอมอาหารในระยะยาว มหาลัยให้ความสำคัญเทคโนโลยีในการเก็บสะสมอาหาร การแปรรูป
- การใช้สารเคมีในการผลิต
- ต้องทำความเข้าใจกับผู้บริโภคเรื่องอาหารปลอดภัย (คำนิยมคนไม่กินผักมีรู)
- เศรษฐกิจพอเพียง ต้องนำมาใช้อย่างชัดเจน

MK05-20200903-สภากายภาพบำบัด

1. นิยาม

1.1

- 1.ปัญหาคนยากจน / กลุ่มเปราะบาง อดอยากหรือขาดสารอาหาร เนื่องจากเข้าไม่ถึงอาหารที่เพียงพอและปลอดภัย
 - 2.ปัญหาในสถานการณ์ภัยพิบัติสถานการณ์น้ำท่วมใหญ่ปี 2545 , 2554 ที่การกระจายอาหารไม่ทั่วถึง
 - 3.ไม่มีกลไกจริงจังในการสนับสนุนเกษตรกรรายย่อยและผู้ประกอบการรายย่อยให้มีความเชื่อมั่นเกี่ยวกับระบบการผลิตและการกระจายอาหารอย่างต่อเนื่อง
- 1.2 กลุ่มเปราะบางที่เสี่ยงต่อการเข้าไม่ถึงอาหารคือกลุ่มคนพิการ ผู้สูงอายุติดเตียง เด็ก กลุ่มตกงาน กลุ่มคนไร้บ้าน

2. ที่มา

2.1 องค์การหรือเครือข่ายของท่านมีแหล่งที่มาของอาหารจากมิติใดบ้าง

- 1.มิติการซื้อขายวิกฤตโควิดส่งผลกระทบต่อรายได้ รายได้น้อยลงทำให้การเข้าถึงอาหารในมิติการซื้อขายมีได้น้อยลงตามไปด้วย
- 2.มิติการแลกเปลี่ยนแบ่งปันและวัฒนธรรมชุมชนเช่น “ตู้ปันสุข” ตู้ส่งต่อ “ตู้เติมใจให้กัน แบ่งปันผักสวนครัวสู้วิกฤตโควิด” _19 จากวัดสุขุมชน ทุกคนกินได้ คุปองแบ่งปันความอím
- 2.2 แหล่งที่มาของอาหารในมิติต่าง ๆ มีปัญหาหรือไม่ อย่างไร

1.มิติการซื้อขายวิกฤตโควิด ปัญหาโดยตรงคือส่งผลกระทบต่อรายได้ รายได้ที่น้อยลงทำให้การเข้าถึงอาหารในมิติการซื้อขายมีได้ปริมาณน้อยลงตามไปด้วย

2.มิติการแลกเปลี่ยนแบ่งปันและวัฒนธรรมชุมชนเช่น “ตู้ปันสุข” ตู้ส่งต่อ “ตู้เติมใจให้กัน” แบ่งปันผักสวนครัวสู้วิกฤตโควิด _19 จากวัดสู่ชุมชน ทุกคนกินได้ คุปองแบ่งปันความอím ปัญหาที่พบคือการเข้าถึงอาหารไม่ (ทัวถึง เพียงพอ ปลอดภัย และมีคุณค่าทางโภชนาการ)

3. การกระจายอาหาร

3.1 ทิศทางการกระจายอาหารเพื่อความมั่นคงทางอาหารต่อไปควรจะเป็นแบบไหน

- 1.กระจายอาหารผ่านธุรกิจบริการจัดส่งอาหาร (Food Delivery) และร้านสะดวกซื้อ
- 2.การกระจายอาหารทางเลือกเช่น ตลาดสีเขียวชุมชน รถกระจายอาหารเคลื่อนที่ "รถพุ่มพวง" หรือรถเร่ขายกับข้าว
3. พัฒนาระบบตลาดออนไลน์ทางเลือกกระจายอาหารโดยตรงระหว่างเกษตรกรกับผู้บริโภค
4. เสริมสร้างความเข้มแข็งในการปลูกผักและอาหารโดยครอบครัวและชุมชนให้สามารถพึ่งพาตนเองด้านอาหารได้มากขึ้น

3.2 -

3.3 เป้าหมายของ “การกระจายอาหาร” เพื่อ “ความมั่นคงทางอาหาร”คือให้คนทุกคนสามารถเข้าถึงอาหารที่ทั่วถึง เพียงพอ ปลอดภัย และมีคุณค่าทางโภชนาการ ทั้งในภาวะสถานการณ์ที่ปกติและสถานการณ์ฉุกเฉิน

4. การปรับตัว

4.1 มีการปรับตัวเพื่อเผชิญหน้ากับสถานการณ์อย่างไรในด้านที่เกี่ยวกับอาหาร ทั้งในระดับบุคคลและชุมชนมีการปรับตัวที่จะช่วยเหลือกันมากขึ้น เช่น ตู้ปันสุข การบริจาคเงินให้ร้านค้าเพื่อแจกอาหาร คุปองแบ่งปันความอím การจัดตั้งธนาคารอาหาร การแลกเปลี่ยนระหว่างกัน มีการปรับระบบให้มีการเชื่อมโยงระหว่างผู้ผลิตอาหารและผู้บริโภคโดยตรง รวมทั้งเรียนรู้การใช้บริการจัดส่งอาหาร Food Delivery

4.2 -

5. ข้อเสนอแนะนโยบาย

5.1นโยบายสาธารณะหรือมาตรการการสนับสนุนและการหนุนเสริมเพื่อให้เกิดระบบการผลิต การเข้าถึงอาหารและระบบการกระจายอาหารอะไรคือส่วนที่ดี นโยบายจ่ายเงินเยียวยาภายใต้โครงการเราไม่ทิ้งกัน และโครงการเยียวยาเกษตรกร นโยบายฟื้นฟูเศรษฐกิจและสังคมที่ได้รับผลกระทบจากการระบาดของโควิด-19 นโยบายช่วยผู้ประกอบการรายย่อยนโยบายบรรจุตำแหน่งข้าราชการให้กำลังคนด้านสาธารณสุข ได้สร้างขวัญและกำลังใจแก่ผู้ปฏิบัติงานเป็นอย่างมาก อะไรคือข้อควรพัฒนา รัฐดูแลไม่ให้มีการผูกขาดทางการค้าและทำลายระบบการแลกเปลี่ยนอาหารของเกษตรกรรายย่อย ปรับปรุงนโยบายกฎหมาย กลไกที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยการผลิตที่ยังมีข้อจำกัดอยู่ให้ดีขึ้น ส่งเสริมขีดความสามารถในการแข่งขันและเพิ่มบทบาทของเกษตรกรผู้ผลิตและผู้ประกอบการรายย่อย

5.2 นโยบายสาธารณะด้านความมั่นคงทางอาหาร” ซึ่งไม่จำเป็นต้องรอนโยบายสาธารณะจากผู้มีอำนาจตัดสินใจเชิงนโยบาย แต่เป็นการขับเคลื่อนร่วมกันในสังคม

- 1.ในส่วน of สังคม ได้เกิดนโยบายสาธารณะด้านความมั่นคงทางอาหารเช่น การแลกเปลี่ยนแบ่งปันอาหารในรูปแบบต่าง ๆ เช่น ตู้ปันสุข การบริจาคเงินให้ร้านค้าเพื่อแจกอาหาร การจัดตั้งธนาคารอาหาร การแลกเปลี่ยนระหว่างกันในชุมชน
2. การพัฒนาระบบการกระจายอาหารในชุมชนกำหนดจุดแจกอาหาร วันเวลา ที่แน่นอน
- 3.มีการปรับระบบให้มีการเชื่อมโยงระหว่างผู้ผลิตอาหารและผู้บริโภคโดยตรง
- 4ระบบการแลกเปลี่ยนอาหารของเกษตรกรรายย่อย ทำให้ผู้บริโภคสามารถเข้าถึงอาหารได้อย่างหลากหลาย

MK06-20200904-สำนักวิชาการสุภาพจิต กรมสุขภาพจิต

1. นิยาม

1.1

1. การมีอาหารเพียงพอ ประชาชนในบางกลุ่มและบางพื้นที่ การบริโภคอาหารยังเป็นในรูปแบบการยังชีพ มากกว่าการคำนึงถึงคุณภาพ และความเหมาะสมทางโภชนาการ

2. ไม่สามารถเข้าถึงอาหาร เช่น อาหารมีราคาที่สูงขึ้น ไม่มีกำลังซื้อสำรองเพราะมีรายได้น้อย ไม่มีเก็บเงินสำรอง ไม่มีอาหารที่ต้องการขาย มีการกักตุนอาหาร เห็นได้จากชั้นวางของในห้างสรรพสินค้าไม่มีสินค้าวางขาย ในตลาดมีไข่วางขายน้อย / ไม่มีและมีราคาสูงกว่าปกติ การระงับการขนส่งในบางพื้นที่ และกระบวนการผลิตอาหารบางชนิดไม่สามารถทำได้ ประชาชนในเขตเมืองมีทางเลือกในการสั่งอาหารในรูปแบบออนไลน์ แต่ในบางจังหวัดนอกจากร้านค้าท้องถิ่นรายย่อยแล้ว บริการแบบออนไลน์ก็ไม่เข้าถึงในพื้นที่

1.2 ในองค์กร มีความมั่นคงทางอาหารในระดับปกติ ในสถานการณ์ทั่วไปและสามารถรองรับสถานการณ์วิกฤตได้ สามารถบริหารจัดการให้มีอาหารเพียงพอและมีคุณภาพ สำหรับบุคลากรทางการแพทย์และสาธารณสุขในสถานบริการทางการแพทย์ อีกทั้งประชาชนยังยินดีให้ความช่วยเหลือ การสนับสนุนอาหารปรุงสำเร็จให้กับโรงพยาบาลในชุมชนของตนเอง

กลุ่มเปราะบางที่เสี่ยงต่อการเข้าถึงอาหารในพื้นที่ คือ กลุ่มผู้สูงอายุที่ไม่สามารถช่วยเหลือตนเองได้ กลุ่มจิตเวชเรื้อรัง กลุ่มคนตกงาน ผู้มีรายได้น้อย ไม่มีเงินเก็บสำรอง และญาติผู้ป่วยที่มีฐานะยากจนที่จำเป็นต้องมาขอรับบริการทางการแพทย์ กลุ่มคนที่ไม่มีความสามารถในการเข้าถึงเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อขอรับความช่วยเหลือตามมาตรการของรัฐ เด็กที่ได้รับอาหารและนมจากโรงเรียน ไม่ได้รับอาหารในช่วงมาตรการปิดโรงเรียนเพื่อป้องกันการระบาด

2. ที่มา

2.1 สำหรับอาหารที่จัดบริการให้กับผู้ป่วย ส่วนใหญ่มาจากการจัดซื้อจากร้านค้าในพื้นที่ บางส่วนมาจากกิจกรรมการเพาะปลูก การทำเกษตรกรรมในพื้นที่

สำหรับอาหารที่จัดให้บุคลากรทางการแพทย์ ในช่วงวิกฤต COVID-19 ส่วนใหญ่มาจากการจัดซื้อจากร้านค้าในพื้นที่ บางส่วนมาจากการแบ่งปันอาหารปรุงสำเร็จจากประชาชน

2.2 การซื้อ : ไม่มีกำลังในการซื้อ ไม่มีอาหารขาย

การปลูก : จะกระทบหากเกิดภัยธรรมชาติ น้ำท่วม ดินถล่ม

ปริมาณ : ไม่สามารถซื้อตามที่ต้องการ เนื่องจากอาหารมีจำกัด หรือมีเงินไม่มากพอในการซื้อจำนวนตามที่ต้องการ

ความปลอดภัย : การเร่งผลิต โดยใช้สารเคมีต่างๆ รวมทั้งคำนึงในการบริโภคที่เน้นความสวยงามของพืชผักมากกว่าความปลอดภัย

คุณภาพ : ไม่มีกำลังในการซื้ออาหารที่มีคุณภาพ ไม่มีอาหารที่มีคุณภาพขาย

โภชนาการทางอาหาร : การไม่สามารถเลือกซื้อ / รับประทานอาหารที่มีคุณค่าทางโภชนาการ เนื่องจากมีเงินไม่เพียงพอ / ไม่มีขาย

3. การกระจายอาหาร

3.1 ทิศทางการกระจายอาหาร ควรกระจายให้สอดคล้องกับความต้องการ ตรงกลุ่มเป้าหมาย

องค์กรไม่มีบทบาทในการกระจายอาหาร

3.2 การคมนาคมมีส่วนสำคัญต่อระบบการกระจายอาหาร โดยเฉพาะในสังคมเมืองซึ่งเป็นพื้นที่เศรษฐกิจ ที่ต้องการขนส่งจากส่วนภูมิภาค และคนในเมืองเข้าถึงอาหารจากร้านค้ารายย่อยที่ต้องใช้วัตถุดิบจากตลาด พื้นที่ที่มีกำลังการผลิตน้อยและไม่สามารถผลิตอาหารด้วยตนเองได้ คนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่นั้น จึงมีความเสี่ยงต่อการเข้าถึงอาหาร ดังนั้น การพึ่งพาตนเองโดยการเพาะปลูกพืชผักสวนครัว หรือ การจัดสรรพื้นที่ในเมืองให้เป็นสวนแนวตั้ง จึงควรนำมาใช้ในสถานการณ์ในการปกติให้มากยิ่งขึ้น

นอกจากการกระจายอาหารในรูปแบบการขนส่งแล้ว สิ่งสำคัญอีกอย่างหนึ่งคือ การกระจายพื้นที่การผลิตอาหาร ให้เหมาะสมกับบริบทของแต่ละพื้นที่ ไม่ควรกระจุกตัวหรืออยู่ในพื้นที่ชนบท

การจัดหาวัตถุดิบที่มีในท้องถิ่น การใช้พื้นที่ว่างปลูกพืชผักสวนครัว และแบ่งปันให้กับผู้ที่ต้องการ

3.3 เป้าหมายของการกระจายอาหาร เพื่อให้ทุกคนสามารถเข้าถึงอาหารอย่างเพียงพอ มีคุณค่าทางโภชนาการ มีคุณภาพ สามารถดำเนินการได้โดยใช้ฐานข้อมูลที่เกี่ยวข้องมาวิเคราะห์ให้ทราบว่ากลุ่มใดที่มีความเสี่ยงต่อการเข้าถึงอาหาร / มีความต้องการอาหารอย่างไร ตามลำดับความสำคัญในการกระจาย

ธุรกิจท้องถิ่น พ่อค้า แม่ค้า รายปลีก รายย่อย ควรร่วมมือกันกับหน่วยงานรัฐ ผลิตรายการที่จำเป็นขึ้นเอง เพื่อจะได้ไม่ต้องข้ามจังหวัดไปหาซื้อ

4. การปรับตัว

4.1 ระดับบุคคล ปรับแนวคิดเกี่ยวกับการบริโภคอาหารให้เป็นการบริโภคอาหารเพื่อการยังชีพ เลือกบริโภคอาหารที่มีคุณภาพตามความจำเป็น เลือกซื้อวัตถุดิบจากตลาดในชุมชน และปรุงประกอบอาหารด้วยตนเอง
ระดับกลุ่มและองค์กร ส่งเสริมมาตรการตามหลักสุขภาพอาหารและมาตรการการป้องกันโรค COVID-19 ทั้งในผู้ประกอบการอาหาร และผู้ค้าของร้านค้าในสถานที่ราชการ การจัดสถานที่บริเวณโรงอาหาร ร้านค้าให้เหมาะสมกับมาตรการในระยะต่างๆ จาก ศบค. ติดตามข้อมูลความปลอดภัยอาหารและอุบัติการณ์ผู้ป่วย ประเมินสถานการณ์เป็นระยะ เพื่อการตัดสินใจและกำหนดเป็นมาตรการในหน่วยงาน

ในกรณีพบการแพร่ระบาดของโรคในสัตว์ ให้บุคลากรในสังกัดปฏิบัติตามมาตรการและข้อกำหนดเพื่อการป้องกันอย่างเคร่งครัด

การจัดหาวัตถุดิบที่มีในท้องถิ่น บริหารจัดการอาหารแต่ละมื้อตามหลักโภชนาการให้กับผู้ป่วย

4.2 ในพื้นที่เมือง ควรพิจารณาถึงคุณค่า และคุณภาพของอาหารตามหลักโภชนาการให้มากขึ้น ลดการบริโภคตามกระแสนิยม เช่น อาหารแบบบุฟเฟต์ อาหารแปรรูป อาหารนำเข้าจากต่างประเทศ หันมาบริโภคอาหารที่ปรุงด้วยตนเองมากขึ้น ทดลองทำอาหารแบบง่าย อาจแบ่งพื้นที่สำหรับเพาะปลูกพืชผักสวนครัว และใช้วิธีการถนอมอาหารในฤดูกาลที่ผลผลิตมีราคาถูก

ในพื้นที่ชนบท ทบทวนความสำคัญของอาหารในพื้นที่ โดยใช้แนวทางเศรษฐกิจพอเพียง เช่น ปลูกทุกอย่างที่กิน กินทุกอย่างที่ปลูก เน้นการพึ่งพาตนเอง

การให้ความรู้ในการปลูกผักทั้งที่เป็นบริบทพื้นที่เมืองและพื้นที่ชนบท รวมทั้งการจัดแบ่งบริเวณการปลูกผักที่หลากหลาย สามารถแลกเปลี่ยนกันได้ หรือ สามารถช่วยเหลือพื้นที่ใกล้เคียงที่เกิดวิกฤตได้

การรองรับความต้องการ ควรมีการจัดตั้งกองทุนเพื่อรองรับหากเกิดวิกฤต และมีธนาคารอาหารแห่ง

5. ข้อเสนอแนะ

5.1 ส่วนที่ดี คือ การสนับสนุนให้เกิดการรวมกลุ่มเกษตรกรอินทรีย์ การสร้างเครือข่ายและร้านค้า สหกรณ์เพื่อการเกษตรในชุมชน การสนับสนุนให้บริโภคอาหารในท้องถิ่นตามฤดูกาล การแบ่งปันให้กับผู้ที่ขาดแคลน

ข้ออ่อน คือ บางรายเอาของจากตู้ปันสุข ไปเกินความจำเป็น

ข้อเสนอแนะ

1. ควรสนับสนุนให้กลุ่มคนรุ่นใหม่ที่มีศักยภาพกลับสู่ท้องถิ่น พัฒนาให้ท้องถิ่นตนเองมีความสามารถในการผลิตที่มีคุณภาพปลอดภัยทั้งผู้ผลิต และผู้บริโภค ทั้งในภาวะปกติ และภาวะวิกฤต
2. การส่งเสริมให้มีแผนสำรองกรณีขาดแคลนน้ำ การบริหารจัดการเรื่องน้ำ
3. การประกันราคาให้เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ เพื่อให้เกษตรกรมีความมั่นคงทางอาชีพซึ่งจะส่งผลให้เกษตรกรมีแรงบันดาลใจในการผลิตวัตถุดิบทางอาหารที่มีคุณภาพ มากกว่าการผลิตเพื่อส่งต่อพ่อค้าคนกลาง หรือบริษัทรายใหญ่

5.2 การสร้างแหล่งอาหาร / การแปรรูปแบบครบวงจรในแต่ละชุมชน การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ความสำเร็จและขยายผล

การพัฒนาระบบสารสนเทศ เพื่อติดตามและเฝ้าระวัง สถานการณ์ความเพียงพอของอาหารในแต่ละจังหวัด รวมทั้งข้อมูลราคากลางของอาหารชนิดต่างๆ ที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต

การศึกษาวิจัยเพื่อจัดทำแบบจำลองพยากรณ์สถานการณ์ในกรณีประเทศประสบสาธารณภัย เฉพาะในสถานการณ์น้ำท่วม ที่มักจะส่งผลกระทบต่ออาหาร ทั้งด้านการผลิตและการขนส่ง

การเพิ่มบทลงโทษ สำหรับผู้กักตุนสินค้าทั้งรายใหญ่ และรายย่อย กำหนดมาตรการทางสังคมร่วมกันให้ชัดเจน เพื่อให้ประชาชนเป็นส่วนหนึ่งของการเฝ้าระวังสถานการณ์

ระบบสวัสดิการเฉพาะกิจ สำหรับให้ความช่วยเหลือประชาชนที่มีภาวะพึ่งพิง

การให้ ไม่มีสิ้นสุด การช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน

MP01-20200729-สำนักงาน กศน. ก.ศึกษาธิการ

1. นิยาม

1.1 สิ่งที่เป็นปัญหาของ“ความมั่นคงทางอาหาร” ในสถานการณ์วิกฤตต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคม ได้แก่ สังคมที่กำลังประสบภาวะวิกฤตต่าง ๆ นั้น จะมีศักยภาพในการผลิตอาหารและเครื่องอุปโภค/บริโภคชนิดต่าง ๆ ที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์ หรือมีหนทางในการแสวงหาวัตถุดิบการผลิตหรือมีการจำหน่าย และการแสวงหาช่องทางการจำหน่ายซึ่งสินค้า อาหาร ตลอดจนเครื่องอุปโภค/บริโภคต่าง ๆ ลดลง ทั้งนี้ อันเนื่องมาจากพื้นที่ที่เคยเป็นแหล่งเพาะปลูก เลี้ยงสัตว์ หรือแหล่งผลิตสินค้า อาหาร ตลอดจนเครื่องอุปโภค/บริโภคต่าง ๆ ได้ถูกทำลายหรือรื้อถอนพื้นที่ไป เส้นทางการคมนาคมขนส่งสินค้า อาหาร และฯลฯ ในสถานที่ที่ประสบภัยจากสถานการณ์วิกฤต จะถูกตัดขาดหรือมีอุปสรรค ซึ่งจะทำให้การทำหน้าที่ในการเป็นเส้นทางขนส่ง/ลำเลียง สินค้า อาหาร เพื่อการจำหน่ายแก่ผู้บริโภค ไม่สามารถกระทำได้ หรือทำได้ไม่เพียงพอจากสิ่งที่เกิดขึ้นดังกล่าวในข้อที่ 1 จะส่งผลต่อเนื่อง ทำให้เกิดปัญหาในการเข้าถึงอาหาร แหล่งอาหารและสินค้าอุปโภค/บริโภค ของประชาชนในพื้นที่ที่ประสบภัยจากสถานการณ์วิกฤต และพื้นที่ใกล้เคียง ตามมา ทำให้เกิดปัญหาการขาดแคลน การกักตุน การกักตุนซื้อเพื่อรอที่จะจำหน่ายอาหาร สินค้าอุปโภค/บริโภค ด้วยราคาที่สูงเกินความเป็นจริง ซึ่งยังเป็น การซ้ำเติมความยากลำบากในการดำรงชีวิตของประชาชนให้มากขึ้น

1.2 ที่ผ่านมา องค์กรยังมีได้มีมาตรการอย่างเป็นทางการในการที่จะเป็นการเตรียมพร้อมที่จะรับมือกับสถานการณ์วิกฤตต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้น เท่าที่สังเกตเห็นได้จากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด – 19 ก็คือ การมีตู้ปันสุข เพื่อให้คนที่มีความพร้อมมากกว่าได้นำอาหารสำเร็จรูป น้ำดื่มและสิ่งของจำเป็นเพื่อการดำรงชีวิตบางอย่างมาวางไว้ เพื่อแบ่งปันให้แก่ผู้ที่ขาดแคลนหรือมีความพร้อมทางเศรษฐกิจน้อยกว่า ทั้งนี้ กลุ่มเปราะบางที่เสี่ยงต่อการเข้าถึงไม่ถึงอาหาร น่าจะได้แก่ ข้าราชการ/พนักงานราชการ ระดับชั้นผู้น้อย ลูกจ้างของหน่วยงาน แม่บ้าน เจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย นักการภารโรง พนักงานขับรถ เป็นต้น ซึ่งเป็นผู้ที่ได้รับเงินเดือน หรือค่าจ้างแรงงานที่น้อยกว่าข้าราชการระดับกลางและระดับสูง

2. ที่มา

2.1 เนื่องจากองค์กรของข้าพเจ้าเป็นหน่วยราชการในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ ดังนั้น โดยปกติแล้ว แหล่งที่มาของอาหารของสมาชิกส่วนใหญ่ขององค์กรจึงอยู่ในมิติการได้มาของอาหารบนฐานการซื้อ – ขาย เป็นหลัก โดยอาจจะมิพบลักษณะบางส่วนองค์กรที่มีที่พักอาศัยอยู่ในพื้นที่ที่สามารถปลูกพืช ผัก ผลไม้ หรือเลี้ยงสัตว์ได้ ดังนั้น แหล่งที่มาของอาหารของบุคคลเหล่านี้ ก็น่าจะอยู่ในมิติการผลิตได้ด้วย

2.2 ในแง่การเข้าถึงอาหาร และปริมาณของอาหาร เนื่องจากองค์กรอยู่ในแหล่งชุมชนที่มีตลาด ตลาดนัด ร้านค้า ร้านอาหารหลากหลายชนิดอยู่เป็นจำนวนมาก ดังนั้น สำหรับบุคลากรขององค์กรที่มีรายได้ ไม่ชัดเจน หรือมีการบริหารการใช้จ่ายเงินที่ดีก็จะมีปัญหาในเรื่องของการเข้าถึงอาหารและปริมาณของอาหาร แต่สำหรับบุคลากรขององค์กรที่มีรายได้ต่ำ ก็อาจประสบปัญหาในเรื่องของการเข้าถึงอาหาร และปริมาณอาหารมากกว่ากลุ่มแรก

ในแง่ของความปลอดภัย คุณภาพ และโภชนาการทางอาหาร ในส่วนของกระทรวงศึกษาธิการ ก็ได้มีคณะทำงานที่มีหน้าที่ในการควบคุม กำกับ ดูแล ร้านอาหารที่อยู่ในศูนย์อาหารของกระทรวงฯ ให้ใส่ใจในเรื่องของความปลอดภัย คุณภาพ ปริมาณ และการตั้งราคาที่เหมาะสมจับต้องได้ ของอาหารที่จำหน่ายอยู่ในศูนย์อาหารฯ ทั้งนี้ โดยในเรื่องของโภชนาการทางอาหารนั้น นอกจากขึ้นอยู่กับ การดูแลของคณะทำงานดังกล่าวแล้ว ก็ยังขึ้นอยู่กับพฤติกรรมในการบริโภคของแต่ละบุคคลด้วย

3. การกระจายอาหาร

3.1 เห็นว่าระบบการกระจายอาหารที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในระดับต้นน้ำและกลางน้ำ ส่วนใหญ่ยังอยู่ในมือของกลุ่มทุนขนาดใหญ่ ที่ถือครองปัจจัยการผลิตด้านต่าง ๆ และ/หรือ มีต้นทุนทางเศรษฐกิจและทางสังคมสูง ทำให้มีความเสี่ยงต่อการผูกขาดในระบบการกระจายอาหารและสินค้าต่าง ๆ ไปยังผู้บริโภคโดยรวม ซึ่งสามารถส่งผลกระทบในทางลบไม่ทางใดก็ทางหนึ่ง ต่อการบริหารจัดการการกระจายอาหารและสินค้าในประเทศในยามที่เกิดสถานการณ์วิกฤตได้ และอาจจะเป็นกลุ่มผลประโยชน์หรือกลุ่มกดดันสำคัญที่จะมีอำนาจการต่อรองกับรัฐบาลในการบริหารบ้านเมืองในช่วงเวลาที่เกิดสถานการณ์วิกฤตนั้น อย่างไรก็ตาม ในยุคสมัยปัจจุบันที่ความก้าวหน้าในเรื่องของเทคโนโลยีการสื่อสารในรูปแบบต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นโทรศัพท์มือถือ Facebook, You Tube, Instagram และสื่อ Social media ต่าง ๆ รวมถึงความเฟื่องฟูของการทำการค้าขายออนไลน์ในสินค้าและอาหารแทบจะทุกประเภท สามารถก้าวไปถึงมือของผู้ที่มีบทบาทในการกระจายอาหารและสินค้าที่อยู่ระดับปลายน้ำได้แพร่หลายมากขึ้น ซึ่งปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นนี้ น่าจะเป็น “โอกาส” ที่เกิดขึ้นในวิกฤตก็ได้ถ้ารัฐบาลและภาคส่วนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งสภาองค์กรชุมชนที่อยู่ในท้องถิ่นต่าง ๆ จะได้ช่วยกันขบคิด และร่วมกันบริหารจัดการเกี่ยวกับระบบการกระจายอาหารและสินค้าในประเทศ เพื่อที่ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องจะได้รับประโยชน์ร่วมกันในลักษณะ win – win อย่างยั่งยืน

3.2 สิ่งที่เราเห็นได้ชัดที่สุดมี 2 ประการ ดังนี้ 1) ด้วยความห่วงใยต่อภาวะการขาดแคลนอาหารที่จะเกิดขึ้นในสถานการณ์วิกฤต ทำให้ประชาชนที่ตื่นกลัว ที่เข้าถึงข้อมูลข่าวสาร และมีกำลังซื้อเพียงพอ ได้ทำการกว้านซื้อและกักตุนอาหาร/สินค้าเพื่อการยังชีพ (ไม่ว่าจะเป็น ข้าวสาร อาหารแห้ง อาหารสำเร็จรูป น้ำตาลทราย น้ำปลา เกลือ น้ำดื่ม ฯลฯ) ไว้สำหรับตนเองและครอบครัวเป็นจำนวนมาก ทำให้อาหารและสินค้าที่จำเป็นหลายอย่างขาดไปจากท้องตลาด ซึ่งเท่ากับเป็นการซ้ำเติมให้ภาวะวิกฤตที่เกิดขึ้นอยู่เนิ่นเลวร้ายมากขึ้น 2) จากความขาดแคลน อาหารและสินค้าที่จำเป็นต่อการยังชีพดังกล่าว ในอีกด้านหนึ่งเรากลับได้เห็นถึงการทำงานของเอกลักษณ์วัฒนธรรมไทยในเรื่องของความเมตตา กรุณา ความมีน้ำใจต่อกัน การรู้จักแบ่งปันกันของคนอีกกลุ่มหนึ่งในสังคม ที่มีจิตสำนึกที่ดี และมีความเป็นจิตอาสาในการริเริ่มกิจกรรมต่าง ๆ ที่เป็นไปเพื่อการบรรเทาเยียวยาการขาดแคลน และไม่สามารถเข้าถึงอาหารของกลุ่มเปราะบางในสังคม ไม่ว่าจะเป็น “ตู้ปันสุข” “ตู้แบ่งสุข” “ตู้เติมใจให้กัน” “กลุ่มปันอาหาร กลุ่มปันชีวิต” “ข้าวชานาแลกลาชาเล” และอื่น ๆ ประเด็นสำคัญที่เราจะต้องขบคิดกันต่อไป ก็คือ ถึงเวลาแล้วที่ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องจะต้องมาประสานความร่วมมือและระดมสมองร่วมกัน เพื่อแสวงหามาตรการในการที่จะเป็นการสร้างภูมิคุ้มกันต่อสิ่งที่มาบั่นทอนความมั่นคงทางอาหารในทุก ๆ มิติ ทั้งในยามที่บ้านเมืองยังมีความสงบสุข และโดยเฉพาะอย่างยิ่งในยามที่ประเทศชาติต้องเผชิญกับสถานการณ์วิกฤตต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้นในอนาคตโดยไม่คาดคิด

3.3 เป้าหมายของ “การกระจายอาหาร” เพื่อ “ความมั่นคงทางอาหาร” ควรเป็นการกระจายอาหารอย่างทั่วถึง เท่าเทียม เป็นธรรม และปลอดภัยแก่ประชาชน โดยไม่เลือกปฏิบัติ (Equitable Distribution of Food for Food Safety and Security Without Discrimination and Monopoly) ซึ่งจะสามารถดำเนินการได้อย่างเห็นผล ต่อเมื่อเป็นการร่วมระดมความคิดเห็น ร่วมประสานความร่วมมือจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง (ทั้งจากภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน สื่อสารมวลชน สื่อเทคโนโลยีการสื่อสารสมัยใหม่ และอื่น ๆ) เพื่อที่จะร่วมกันแสวงหา/ดำเนินการมาตรการต่าง ๆ เพื่อไปสู่เป้าหมายของการกระจายอาหารเพื่อความมั่นคงทางอาหาร ดังกล่าวข้างต้น

4. การปรับตัว

4.1 การปรับตัวในระดับบุคคล : ทำได้โดยการประกอบอาหารเพื่อรับประทานเองในครอบครัว หรือสั่งอาหารจาก Food Delivery ต่าง ๆ มารับประทานที่บ้าน ในช่วงที่ต้อง Work from Home เพื่อให้สอดคล้องกับมาตรการ Social Distancing ของรัฐบาล ในช่วงเวลาที่เกิดการแพร่ระบาดของโรคโควิด - 19

การปรับตัวในระดับองค์กร/ชุมชน : ในช่วงที่ยังมีการแพร่ระบาดของโรคโควิด - 19 และยังคงมีความจำเป็นต้องเดินทางมาทำงานในสถานที่ทำงาน จะปรับตัวด้วยการเตรียมอาหารมาจากบ้าน หรือโดยการซื้ออาหาร/เครื่องดื่ม ใส่ถุงพลาสติกหรือภาชนะของตนเอง เพื่อนำมารับประทานที่โต๊ะทำงานของตน โดยหลีกเลี่ยงการไปนั่งรับประทานอาหารในศูนย์อาหารของกระทรวงฯ

4.2 การปรับตัวเพื่อสร้างความมั่นคงทางอาหารสำหรับพื้นที่เมือง คือ การที่จะต้องช่วยกันคิด พิจารณา แสวงหา และดำเนินการมาตรการต่างๆ ที่เหมาะสม โดยมุ่งจุดเน้นการพิจารณาไปที่มิติการได้มาของอาหารบนฐานการซื้อ/ขาย มิติที่ส่งผลอย่างเป็นสาธารณะ และมิติการแลกเปลี่ยนแบ่งปัน เป็นหลักตามลำดับ

การปรับตัวเพื่อสร้างความมั่นคงทางอาหารสำหรับพื้นที่ชนบท คือ การที่จะต้องช่วยกันคิด พิจารณา แสวงหา และดำเนินการมาตรการต่างๆ ที่เหมาะสม โดยมุ่งจุดเน้นการพิจารณาไปที่มิติการเก็บหาอาหารจากฐานทรัพยากร มิติการผลิต มิติการแลกเปลี่ยนแบ่งปัน และมิติการได้มาของอาหารบนฐานการซื้อ/ขาย เป็นหลักตามลำดับ

5. ข้อเสนอนโยบาย

5.1 ส่วนที่ดี คือ ประเทศไทย โดยผู้บริหารระดับสูงของประเทศ ได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของเรื่องความมั่นคงทางอาหาร โดยได้มีความพยายามในการปรับปรุง/แก้ไข พระราชบัญญัติ และตัวบทกฎหมายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในมิติต่าง ๆ ซึ่งเป็นการสะท้อนถึงการมีความตระหนักในเรื่องนี้แต่ส่วนที่เป็นข้ออ่อน ก็คือ เรายังมีความพยายามที่ไม่มากพอ ที่จะก้าวล่วงการคำนึงถึงความอยู่รอดและผลประโยชน์ (โดยเฉพาะทางด้านเศรษฐกิจ) ของตนและกลุ่มของตน ไปสู่การมีจิตสำนึกสาธารณะอย่างแท้จริง ในการที่จะพิทักษ์ รักษา ปกป้อง และส่งเสริมการสร้าง ความมั่นคงทางอาหารให้แก่ประชาชนอย่างเต็มที่ ผ่านการปรับปรุง/แก้ไขพระราชบัญญัติ และตัวบทกฎหมายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในมิติต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็น พ.ร.บ. ภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง พ.ศ. 2562 ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยโฉนดชุมชน พ.ศ. 2555 และกฎหมายที่อาจจะนำไปสู่อุปสรรคต่ออิสรภาพด้านพันธุกรรม หรือก่อให้เกิดการผูกขาดโดยบริษัทขนาดใหญ่ ในมิติด้านปัจจัยการผลิต หรือการสนับสนุนโดยรัฐบาลบางอย่างที่ก่อให้เกิดการผูกขาดทางการค้า การทำลายระบบการแลกเปลี่ยนอาหารของเกษตรกรรายย่อย การผูกขาดการตลาดโดยระบบ Modern Trade ในมิติการได้มาซึ่งอาหาร และมิติด้านการกระจายและการเข้าถึงอาหาร หรือ พ.ร.บ. อุทยานแห่งชาติ พ.ศ. 2562 พ.ร.บ. สงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. 2562 พ.ร.บ. ป่าชุมชน พ.ศ. 2562 ที่กฎหมายดังกล่าวยังไม่มียกเว้นข้อยกเว้นที่รองรับสิทธิชุมชน และยังมีข้อจำกัดแก่ชุมชนท้องถิ่นในมิติของการเข้าถึงแหล่งอาหารจากฐานทรัพยากรชุมชน เป็นต้น

5.2 เห็นว่าการมีนโยบายสาธารณะด้านความมั่นคงทางอาหาร ที่ไม่จำเป็นต้องรอนโยบายสาธารณะจากผู้มีอำนาจตัดสินใจเชิงนโยบาย ที่จะเกิดขึ้นและสามารถขับเคลื่อนในสังคมได้อย่างยั่งยืนนั้น ควรต้องประกอบไปด้วยปัจจัยหลักแห่งความสำเร็จอย่างน้อย 4 ปัจจัย ดังต่อไปนี้

1. การสร้าง/ปลูกฝังความมีวินัยให้กับประชาชนในชุมชน โดยเริ่มตั้งแต่ในวัยเด็กเล็ก เพื่อความอยู่รอดที่ดีร่วมกันของคนในชุมชนและสังคม โดยที่พ่อ แม่ ครูบาอาจารย์ ญาติผู้ใหญ่ ตลอดจนผู้นำในชุมชน ต้องกระทำให้ดูเป็นแบบอย่าง ทั้งนี้ เพื่อให้การมีและรักษาวินัยเป็นค่านิยมร่วม (Core Value) ของชุมชน สังคม และของประเทศในที่สุด

2. การสร้างจิตสำนึกความมีจิตสาธารณะของคนในชุมชน ที่จะไม่เพิกเฉย ไม่ดูดาย และพร้อมที่จะร่วมกันเฝ้าระวังป้องกันสิ่งที่สร้างผลร้าย หรือเป็นพิษภัยต่อชุมชน/สังคมในทุกมิติมิให้เกิดขึ้น (คนในสังคมมีบทบาทความเป็น Watch Dogs) โดยที่การกระทำฯ ดังกล่าวควรได้รับการคุ้มครองความปลอดภัยในระดับที่เหมาะสมจากรัฐ ซึ่งจะเป็นเกราะคุ้มกันสังคมโดยธรรมชาติได้อย่างยั่งยืน

3. การมีระบบการจัดการศึกษา (ทั้งในระบบและนอกระบบ) ที่ดี เหมาะสม และดำเนินการอย่างเต็มที่ ร่วมกับการอบรม ชัดเกล้าที่ดีจากครอบครัว จะทำให้เกิด 2 ปัจจัยข้างต้นได้

4. การเร่งรณรงค์ (โดยเฉพาะอย่างยิ่งจากสภาองค์กรชุมชน ผู้นำชุมชนท้องถิ่น สถานศึกษาทั้งในระบบและนอกระบบ) เพื่อสร้างกระแสนิยมในสังคม (ไม่ว่าจะเป็นสังคมในเขตเมือง หรือเขตชนบท) ให้มีการปลูกพืชผักสวนครัว การเพาะเห็ดชนิดต่าง ๆ การปลูกไม้ผล ฯลฯ เท่าที่พื้นที่บริเวณที่พักอาศัยจะเอื้ออำนวย เพื่อไว้สำหรับใช้บริโภคในครอบครัว ทั้งในยามที่บ้านเมืองมีความเป็นปกติสุข และจะเป็นการช่วยเหลือพึ่งพาตนเองในเบื้องต้นอย่างน้อยที่สุดก็เพื่อการยังชีพของตนและครอบครัวได้ ในยามที่ต้องประสบกับสถานการณ์วิกฤตต่าง ๆ

MP02-20200805-กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม

1. นิยาม

1.1 ขาวสื่อเกี่ยวกับการขาดแคลนสินค้าอุปโภคและบริโภค ทำให้มีการกว้านซื้อ และกักตุนสินค้าของทั้งผู้ซื้อและผู้ขาย ทำให้สินค้าขาดตลาดอย่างรวดเร็วและมีคนจำนวนมากไม่สามารถซื้อสินค้าและอาหารที่จำเป็นได้

1.2 มีความเสี่ยงในภาวะวิกฤต เนื่องจากหากเป็นกลุ่มคนที่อาศัยในเมือง ไม่ได้ผลิตอาหารเอง และกลุ่มเปราะบาง เช่น คนที่มีรายได้น้อย คนสูงอายุ

2. ที่มา

2.1 แหล่งที่มาของอาหารส่วนใหญ่ได้มาจากการซื้อ ทั้งนี้จากการดำเนินงานของหน่วยงานได้มีการส่งเสริมการผลิตและบริโภคที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อให้เกิดการพึ่งพาตนเอง การสร้างรายได้ครัวเรือน และการแบ่งปันในชุมชน จึงอาจจะต้องอาศัยอาหารจากแหล่งต่างๆด้วย

2.2 ในภาวะวิกฤตปริมาณอาหารมีการขาดแคลนเชิงปริมาณในระยะแรก สำหรับด้านความปลอดภัย คุณภาพ และโภชนาการอาจจะไม่สามารถเลือกได้

3. การกระจายอาหาร

3.1 หน่วยงานมีการส่งเสริมด้านการบริโภคอย่างยั่งยืน การปลูกผักในครัวเรือนและอาหารปลอดภัย และมีการส่งเสริมการใช้บรรจุภัณฑ์ที่สามารถนำกลับมาใช้ใหม่และย่อยสลายได้ รวมทั้งการจัดการ Food waste

3.2 ผลกระทบเรื่องปริมาณขยะที่เพิ่มขึ้น จากธุรกิจบริการจัดส่งอาหาร และรูปแบบการบริโภคที่เปลี่ยนแปลงไป บางธุรกิจปฏิเสธการนำภาชนะบรรจุอาหารและเครื่องดื่มไปเอง เนื่องจากป้องกันการติดเชื้อ

3.3 ในภาวะวิกฤตการกระจายอาหารจะต้องมีความเพียงพอต่อความต้องการของคนภายในประเทศก่อน และมีการควบคุมราคาไม่ให้เกิดการเอารัดเอาเปรียบ

4. การปรับตัว

4.1 การประกอบอาหารทานเองที่บ้าน ซื้ออาหารสดในปริมาณที่เหมาะสมในการปรุงอาหาร ไม่เกิน 2-3 วัน และประยุกต์ตามวัสดุที่มีอยู่ โดยมีความเชื่อว่าปริมาณอาหารในตลาดมีปริมาณเพียงพอ

4.2 พื้นที่ชนบทน่าจะมีผลกระทบน้อย เนื่องจากวัฒนธรรมการกินอาหารมาจากของพื้นถิ่นหรือปลูกเองในครัวเรือน สำหรับพื้นที่เมือง หากยังมีรายได้มาสนับสนุนค่าใช้จ่ายด้านอาหาร มีการปรับตัวบริโภคที่จำเป็น

5. ข้อเสนอแนะ

5.1 อาจจะต้องมีการทบทวนเพื่อให้เกิดธรรมาภิบาลด้านความมั่นคงของอาหาร

5.2 องค์กรหรือเครือข่ายของท่านเห็นว่า อะไรคือ “นโยบายสาธารณะด้านความมั่นคงทางอาหาร” ซึ่งไม่จำเป็นต้องรอนโยบายสาธารณะจากผู้มีอำนาจตัดสินใจเชิงนโยบาย แต่เป็นการขับเคลื่อนร่วมกันในสังคม รวมทั้งในระดับกลุ่ม องค์กรหรือ

ภาคีเครือข่ายของท่าน เพื่อให้เกิดการจัดการชีวิตสาธารณะร่วมกันและได้มาซึ่งหลักประกันความมั่นคงทางอาหาร สามารถรับมือกับวิกฤตทางอาหารในช่วงที่ดำรงอยู่และอาจจะเกิดวิกฤตเช่นนี้ในอนาคตอีก

MP03-20200806-กรมโรงงานอุตสาหกรรม

1. นิยาม

- 1.1 การกักตุนอาหารจากความตื่นตระหนกในภาวะวิกฤตโควิด-19 และการฉวยโอกาสขึ้นราคาสินค้าบางชนิดที่ขาดแคลน
- 1.2 มีความมั่นคงทางเศรษฐกิจ เนื่องจากองค์กรเป็นหน่วยงานราชการมีเงินเดือนประจำที่แน่นอน ทำให้มีกำลังซื้อในภาวะวิกฤต

2. ที่มา

2.1 จากการซื้อ / แบ่งปัน

2.2 มิติการซื้อ - ของขาดตลาดจากการกักตุน

มิติการแบ่งปัน - มีผู้ฉวยโอกาสกวาดต้อนในตู้ปันสุขหลังจากมีการเติมของ ทำให้คนอื่นไม่มีโอกาสได้รับการแบ่งปัน

3. การกระจายอาหาร

3.1 นำของไปบริจาคแก่ชุมชนที่ขาดแคลน และเข้าไม่ถึงอาหาร

3.2 อาจจำแนกผู้บริโภคเป็น 3 กลุ่มคือ

1). กลุ่มที่มีความมั่นคงทางเศรษฐกิจ มีเงินเดือนประจำ มีกำลังซื้อแต่หาซื้อไม่ได้เนื่องจากขาดตลาดเพราะมีการกักตุนสินค้า ควรมีมาตรการเพื่อป้องกันการกักตุนสินค้า การฉวยโอกาสขึ้นราคาสินค้าของผู้ผลิต

2). กลุ่มเปราะบางใหม่ที่เกิดจากการตกงาน ไม่มีรายได้ ทำให้ไม่มีกำลังซื้อ รัฐควรส่งเสริมให้มีอาชีพทางเลือกใหม่ที่สามารถหารายได้ให้สามารถอยู่รอดได้ในภาวะวิกฤต ตามความถนัดและเหมาะสมกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้น มีการพัฒนาเสริมสร้างองค์ความรู้ในการประกอบอาชีพ มีศูนย์ฝึกอบรมให้ความรู้ในการประกอบอาชีพด้านต่างๆ ทำให้คนกลุ่มนี้สามารถประกอบอาชีพใหม่ที่พึ่งตนเองได้

3). กลุ่มเปราะบางเดิม ซึ่งปกติก็มีความลำบากในการหารายได้อยู่แล้ว ในยามที่เกิดภาวะวิกฤตจะทำให้ไม่มีโอกาสเข้าถึงอาหาร จากการขาดรายได้และกำลังซื้อ ดังนั้นอาจจำเป็นต้องนำอาหารไปบริจาคในระยะแรก โดยตั้งศูนย์รับบริจาคจากประชาชนทั่วไป และการช่วยเหลือจากภาครัฐ เพื่อนำไปบริจาคแก่คนกลุ่มนี้ และเพื่อให้เห็นผลในระยะยาว ควรช่วยเหลือโดยการฝึกอาชีพ ให้คำแนะนำในการลงทุน พร้อมทั้งให้กู้ยืมเงินในอัตราดอกเบี้ยต่ำและมาตรการผ่อนชำระที่เป็นประโยชน์แก่ผู้กู้เงินเพื่อนำไปเป็นทุนในการประกอบอาชีพ

3.3 เป้าหมายของ “การกระจายอาหาร” เพื่อ “ความมั่นคงทางอาหาร” คือ การดำเนินการให้ประชาชนทุกกลุ่มสามารถเข้าถึงอาหารได้ในแต่ละมิติของการได้มาของอาหารตามความเหมาะสมของสภาพสังคมและพื้นที่ โดยการวิเคราะห์ปัญหาที่เกิดขึ้นและแก้ไขปัญหาให้ตรงจุด โดยคิดค้นหารูปแบบใหม่ในการปรับตัวเพื่อแก้ปัญหา

4. การปรับตัว

4.1 ในสถานการณ์วิกฤตทั้งในอดีตและปัจจุบัน ท่านหรือคนอื่น ๆ ทั้งในระดับบุคคล กลุ่ม หรือองค์กร มีการปรับตัวเพื่อเผชิญหน้ากับสถานการณ์อย่างไรในด้านที่เกี่ยวกับอาหาร ทั้งในระดับบุคคลและชุมชน

4.2 - ผู้ผลิตภาคการเกษตรอาจนำผลผลิตเข้ามาขายในเมืองโดยไม่ต้องผ่านคนกลาง

- ปรับเปลี่ยนการค้าไปเป็นรูปแบบการซื้อขายออนไลน์ โดยไม่จำเป็นต้องมีหน้าร้าน

- พัฒนาระบบขนส่งสินค้าเพื่อรองรับการปรับตัวทางการค้าในรูปแบบใหม่ ให้มีความสะดวก รวดเร็ว

- ส่งเสริมการปลูกพืชสวนครัว เพื่อการบริโภคภายในครัวเรือนโดยอาศัยเทคนิคการปลูกพืชในพื้นที่จำกัดให้ได้ผลดีในกรณีของพื้นที่เมืองที่มีพื้นที่จำกัด

5. ข้อเสนอแนะนโยบาย

5.1 การสนับสนุนให้เกิดวิสาหกิจชุมชนในการแปรรูปอาหาร จะช่วยยืดอายุผลผลิตทางการเกษตร แต่จำเป็นต้องพัฒนาช่องทางการนำผลิตภัณฑ์สู่ผู้บริโภคอย่างทั่วถึง

5.2 มิติด้านปัจจัยการผลิตในเรื่องแหล่งน้ำควรได้รับการขับเคลื่อนอย่างเร่งด่วน เพื่อให้เกิดความเพียงพอ และการแบ่งปันน้ำอย่างทั่วถึงของภาคส่วนต่างๆ (เกษตรกร ครุฑเรือน พาณิชย อุตสาหกรรม)

MP04-20200813-สำนักส่งเสริมและสนับสนุนอาหารปลอดภัย สป. กสธ.

1. นิยาม

1.1 การขาดแคลนอาหารบางอย่าง เนื่องจากประชาชนเกิดความตื่นตระหนกจึงเกิดการกักตุนอาหาร เช่น การขาดแคลนไข่สด เป็นต้น นอกจากนี้ ยังมีประชาชนบางกลุ่มไม่สามารถเข้าถึงอาหารได้ เนื่องจากผู้จำหน่ายอาหารบางส่วนต้องปิดตัวตามมาตรการของภาวะฉุกเฉิน

5. ข้อเสนอแนะนโยบาย

5.2 1. สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข โดยสำนักส่งเสริมและสนับสนุนอาหารปลอดภัย ได้ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดทำมาตรการพิเศษ เพื่อควบคุมสุขอนามัยของพนักงานและสิ่งแวดล้อมในสถานที่ผลิตอาหารเพื่อป้องกันการปนเปื้อนเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ดังนั้น เพื่อให้เกิดความต่อเนื่อง มั่นคง ครอบคลุมและยั่งยืน สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข จึงมีความเห็นว่า ควรมีนโยบายสาธารณะเกี่ยวกับมาตรการเพื่อควบคุมสุขอนามัยของพนักงานและสิ่งแวดล้อมในสถานที่ผลิตอาหาร เพื่อป้องกันการปนเปื้อนเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ในอาหารและรับมือกับภาวะวิกฤตทางอาหารอย่างยั่งยืน

2. สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข โดยสำนักส่งเสริมและสนับสนุนอาหารปลอดภัย ได้ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องบริหารจัดการความเสี่ยงเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาความไม่ปลอดภัยของอาหาร เช่น การแก้ไขปัญหาการใช้สารฟอร์มาลินในอาหาร, การแก้ไขการตกค้างของสารเร่งเนื้อแดง ในเนื้อสัตว์, การแก้ไขปัญหาอันตรายของสารโพลาร์ในน้ำมันทอดซ้ำ เป็นต้น สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข จึงมีความเห็นว่า ควรมีนโยบายสาธารณะเกี่ยวกับการคุ้มครองความปลอดภัยด้านอาหารให้กับประชาชนและผู้บริโภค

MP05-20200817-กลุ่มนโยบายและยุทธศาสตร์ สป. กระทรวงยุติธรรม

1. นิยาม

1.1 - สถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด - 19 ที่เกิดขึ้น ทางกระทรวงยุติธรรมได้เกิดสถานการณ์วิกฤตปัญหาของราคาอาหารที่แพงขึ้น เช่น ไข่ไก่ และเนื้อหมูขึ้นราคา ซึ่งอาหารทั้งสองชนิดเป็นส่วนประกอบจะต้องได้รับในแต่ละวัน เพื่อให้ครบตามหลักโภชนาการ 5 หมู่ แต่กระทรวงยุติธรรมได้มีการบริหารจัดการโดยนำวัตถุดิบอื่น ๆ มาทดแทนชนิดอาหารที่มีราคาแพง จึงทำให้มีผลกระทบต่อวิถีทางอาหาร

- สถานการณ์การเกิดภัยธรรมชาติหรือวิกฤตเศรษฐกิจ ที่ผ่านมามีพบว่า สถานการณ์ที่มีผลกระทบโดยตรง คือ ภัยพิบัติน้ำท่วมใหญ่ในจังหวัดต่าง ๆ ส่งผลให้เส้นทางคมนาคมขนส่งถูกตัดขาด อาหารไม่สามารถจัดส่งได้ อาหารที่จัดส่งมาได้ก็มีคุณภาพลดลง จากที่เป็นอาหารสด เช่น เนื้อสัตว์ต่าง ๆ อาจต้องส่งมาในรูปแบบแช่แข็ง อาหารหรือวัตถุดิบในการประกอบอาหารหายากและมีราคาสูงเพิ่มขึ้น การปรุงประกอบอาหารและสถานที่ในการจัดเลี้ยงผู้ถูกคุมขังที่ทางกระทรวงยุติธรรมดูแลอยู่นั้น ถูกน้ำท่วม ใช้การไม่ได้ น้ำดื่ม-น้ำใช้ อาจมีการปนเปื้อนเนื่องจากระบบสาธารณูปโภคเสียหาย และอาจเป็นเหตุให้มีการเกิดโรคระบาดตามมา จึงจำเป็นที่ประสบปัญหาน้ำท่วมสูงดังกล่าว จะต้องย้ายหรืออพยพผู้ถูกคุมขังไปอยู่ในเรือนจำอื่นแทน นอกจากนี้ จะส่งผลกระทบต่อเรือนจำโดยตรงแล้ว ยังส่งผลกระทบต่อเรือนจำอื่นที่รับย้าย ทำให้มีจำนวนผู้ถูกคุมขังมากขึ้น จะต้องมีการ

แบ่งปันอาหาร ที่นอน และเครื่องอุปโภค บริโภคอื่น ๆ ให้ผู้ถูกคุมขังทั้งหมดสามารถดำรงชีวิตในเรือนจำต่อไปได้ จนกว่า สถานการณ์จะคลี่คลายอีกทั้งความเสียหายที่เกิดขึ้น ต้องใช้เวลาและงบประมาณจากรัฐบาล สำหรับวิกฤตทางเศรษฐกิจของประเทศ พบว่ามีผลกระทบด้วยเช่นกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งผลกระทบจากงบประมาณที่ได้รับจากรัฐบาลที่ยังคงได้รับเท่าเดิม ในขณะที่ราคาค่าอาหารกลับเพิ่มสูงขึ้น ซึ่งสืบเนื่องมาจากปัญหาการว่างงาน การลดค่าแรงค่าจ้าง การปิดกิจการ ภาค การเกษตรขาดแคลนแรงงาน ส่งผลถึงราคาอาหารที่เพิ่มสูงขึ้น ทำให้เกิดผลกระทบกับการจัดซื้อจัดจ้างอาหาร รวมไปถึงการ ส่งวัตถุดิบต่าง ๆ ที่อาจได้ในปริมาณที่ลดลง

หรือหากไม่ลดปริมาณคุณภาพอาหารก็อาจลดลงได้ทั้งหมดนี้จึงถือเป็นปัญหาความมั่นคงทางอาหาร ที่อาจเกิดได้ทั้งทาง ด้าน ปริมาณ คุณภาพ ความปลอดภัย รวมไปถึงโภชนาการที่ผู้ถูกคุมขังจะได้รับด้วย

- สถานการณ์ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือโควิด - 19 จากนโยบายและการดำเนินงานรัฐบาล และรวมไปถึง นโยบายในการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ของกระทรวงยุติธรรม ที่มีคำว่า “คนในห้ามออก คนนอกห้ามเข้า” เพื่อ ควบคุมและป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อโควิด - 19 ส่งผลให้การจัดส่งอาหารเข้ามาในเรือนจำมีความยากลำบาก ขณะเดียวกัน อาหารหรือวัตถุดิบที่มีอยู่ทั่วไปมีราคาเพิ่มสูงขึ้นหายากมีการกักตุนสินค้า แต่เนื่องจากการจัดทำสัญญา ผู้ ประมูลจึงจำเป็นต้องวิ่งหาวัตถุดิบตามที่สัญญาไว้มาส่งให้กับเรือนจำเพื่อใช้ในการปรุงประกอบอาหาร ส่งผลให้วัตถุดิบ บางอย่างไม่เป็นไปตามรายการที่กำหนด ต้องหาสิ่งอื่นที่ใกล้เคียงมาทดแทน อย่างไรก็ตาม นับเป็นความโชคดีที่ประเทศไทย เป็นประเทศเกษตรกรรม และการแพร่ระบาดของโรคสามารถควบคุมได้ในระยะเวลาอันสั้น แม้ว่าผลผลิตหรือวัตถุดิบทาง อาหารของประเทศจะลดลง แต่ผู้ประมุลยังสามารถจัดหามาส่งให้ได้ โดยไม่เกิดปัญหาการร้องเรียนในเรื่องความพอเพียงและ การเข้าถึงของอาหาร

1.2 - กระทรวงยุติธรรม ได้สนับสนุนงบประมาณเพื่อจัดซื้อวัตถุดิบนำมาประกอบอาหารให้กับเด็กและเยาวชน ศูนย์ฝึกฯ และ สถานพินิจฯ โดยใช้วัตถุดิบภายในท้องถิ่น และวัตถุดิบที่จัดส่งสามารถนำมาประกอบอาหารได้เป็นปกติ

- ในภาวะวิกฤตที่มีผลต่อความมั่นคงทางอาหารในสถานการณ์ต่าง ๆ ในส่วนของกระทรวงยุติธรรมนั้น ได้รับผลกระทบต่อ ความมั่นคงทางอาหารไม่มากนัก โดยผู้ถูกคุมขังยังคงสามารถเข้าถึงอาหารที่เพียงพอต่อการดำรงชีวิต ทั้งปริมาณและคุณค่า ทางโภชนาการตามข้อกำหนดและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง แม้ว่าในส่วนของสังคมภายนอกจะได้รับผลกระทบอย่างหนักก็ตาม ทั้งนี้ เนื่องจากอาหารเป็นเรื่องสำคัญที่กระทรวงยุติธรรมได้ตระหนักและให้ความสำคัญเป็นอย่างมาก การจัดเลี้ยงอาหารให้กับ ผู้ต้องขัง หากไม่มีการควบคุมที่ดีพอหรือไม่พอเพียงพอต่อการบริโภค อาจนำมาซึ่งการร้องเรียน การแหกหัก และก่อการจลาจล ได้ โดยการจัดเลี้ยงอาหารสำหรับผู้ถูกคุมขังจะดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างตามระเบียบและสัญญา ตามตัวอย่างรายการอาหาร หรือสามารถนำตัวอย่างรายการอาหารนั้นไปปรับให้เหมาะสม กับบริบทของพื้นที่ และประสานนักโภชนาการให้ดำเนินการ ตรวจสอบรับรองคุณค่าทางโภชนาการก่อนที่จะนำมาดำเนินการจัดซื้อจัดจ้าง รวมถึงการปฏิบัติที่มีการกำหนดมาตรฐานและมีการ ตรวจสอบรับรองคุณค่าทางโภชนาการ การตรวจประเมินสุขาภิบาลอาหารและน้ำ ให้ได้มาตรฐานตามที่กระทรวงสาธารณสุข กำหนด มีหน่วยงานภายนอกที่เกี่ยวข้องได้มาตรวจประเมินและได้รับรองมาตรฐานด้านอาหาร เช่น โรงอาหารมาตรฐาน อาหารสะอาด รสชาติอร่อย (Clean food Good Taste: CFGT) อาหารฮาลาล เมนูสุขภาพ เป็นต้น ซึ่งเป็นไปตามค่านิยม ขององค์การอาหารและการเกษตรแห่งสหประชาชาติ (Food and Agriculture Organization of the United Nations หรือ FAO) ในเรื่องความมั่นคงทางอาหารทั้ง 4 มิติ ได้แก่ การมีอาหารเพียงพอ (Food availability) การเข้าถึงอาหาร (Food access) การใช้ประโยชน์อาหาร (Food utilization) และการมีเสถียรภาพทางอาหาร (Food stability) ที่ผู้ถูกคุมขังมีสิทธิใน การได้รับอาหารและน้ำอย่างเพียงพอตามสิทธิและข้อกำหนดทางกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ประกอบกับมาตรการและการบริหารที่ ได้แจ้งให้ผู้ประมุลได้เตรียมความพร้อมรับสถานการณ์ในเรื่องนี้ไว้แต่เนิ่น ๆ ส่งผลให้ในสถานการณ์ที่เกิดภาวะวิกฤต ผู้ถูกคุม ขังก็ยังคงมีความมั่นคงทางอาหาร ไม่มีผู้ที่มีความเสี่ยงในการเข้าไม่ถึงอาหารดังเช่นประชาชนภายนอก เว้นแต่ หากผู้ประมุลที่ มีหน้าที่ส่งอาหารไม่สามารถจัดหาอาหารมาส่งได้ ย่อมส่งผลกระทบต่อความมั่นคงทางอาหารและการควบคุมผู้ต้องขังได้ สำหรับกลุ่มเปราะบาง หากเกิดความเสี่ยงต่อการเข้าไม่ถึงอาหาร กลุ่มคนเหล่านี้ก็จะถูกผลกระทบเป็นอย่างมาก เพราะเป็น

คนที่ขาดหลักประกันพื้นฐานทางสังคมในการดำรงชีวิตเข้าไม่ถึงบริการทางสังคม หรือเดิมที่เรียกว่า กลุ่มด้อยโอกาส ได้แก่ คนไทยที่ถูกกลืนในระบบสุขภาพ ทั้งกลุ่มคนชายแดนคนไร้สัญชาติ ผู้สูงอายุที่ถูกทอดทิ้ง ผู้พิการ รวมถึงผู้ถูกคุมขังด้วยหากรัฐบาลไม่สามารถให้การดูแลได้

2. ที่มา

2.1 - กระทรวงยุติธรรม ได้สนับสนุนงบประมาณเพื่อจัดซื้อวัตถุดิบต่าง ๆ ที่มีอยู่ในท้องถิ่นที่ตั้งของศูนย์ฝึกฯ และสถานพินิจฯ เพื่อใช้ในการประกอบอาหารให้กับเด็กและเยาวชน และได้ส่งเสริมให้จัดทำโครงการเกษตรอินทรีย์ครบวงจรตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อใช้เป็นอาหารเสริมสำหรับสำหรับเด็กและเยาวชน เช่น การเลี้ยงสัตว์ ปลูกผักสวนครัว

- ปัจจุบัน กระทรวงยุติธรรม ได้จัดเลี้ยงอาหารสำหรับผู้ต้องขังโดยได้รับงบประมาณจากรัฐบาล ในวงเงิน 45 บาทต่อคนต่อวัน และใช้วิธีการจัดซื้อจัดจ้างวัตถุดิบอาหาร (อาหารดิบ) เป็นรายปีงบประมาณ และผู้ประมูลมีหน้าที่จัดหาวัตถุดิบในการปรุงประกอบอาหารให้ได้ตามสัญญาที่ได้ทำได้ อย่างไรก็ตามในทางปฏิบัติมีการฝึกวิชาชีพให้กับผู้ถูกคุมขัง เพื่อให้สามารถนำความรู้ที่ได้นำไปประกอบอาชีพเมื่อพ้นโทษ ซึ่งการฝึกวิชาชีพหนึ่งคือ การปลูกพืชและเลี้ยงสัตว์ โดยพบในหลายๆ เรือนจำ โดยเฉพาะเรือนจำที่มีเรือนจำชั่วคราวอยู่ในความควบคุม และทัณฑสถานเปิด ผู้ถูกคุมขังสามารถปลูกพืชผักที่สามารถนำมาประกอบอาหารเสริมเพิ่มเติมจากอาหารดิบที่ผู้ประมูลจัดส่งให้ และหากมีมากพอสามารถนำไปจำหน่าย และปันผลมาเป็นรายได้ให้กับผู้ถูกคุมขังได้อีกด้วย นอกจากนี้ ยังจัดให้มีร้านสงเคราะห์สำหรับผู้ต้องขัง มีการจัดจำหน่ายสินค้าอุปโภคบริโภคที่จำเป็น รวมทั้งมีการจัดจำหน่ายอาหารตามสั่ง ซึ่งผู้ถูกคุมขังที่มีปัญหาในการบริโภคอาหารบางรายการที่ทางเรือนจำจัดเลี้ยงจะสามารถสั่งซื้ออาหารเหล่านี้มาบริโภคทดแทนได้

2.2 - แหล่งที่มาของอาหาร ได้มาจากวัตถุดิบที่มีอยู่ในท้องถิ่น ของพื้นที่ตั้งของศูนย์ฝึกฯ และสถานพินิจฯ และเรื่องของความปลอดภัย คุณภาพอาหาร มีคณะกรรมการตรวจสอบคุณภาพมาตรฐานของอาหารดิบ ก่อนนำมาประกอบอาหารให้กับเด็กและเยาวชน จึงทำให้ไม่มีปัญหาในแหล่งที่มาของอาหาร ซึ่งเด็กและเยาวชนสามารถบริโภคอาหารได้ครบ 5 หมู่ ตามหลักโภชนาการ

- แหล่งที่มาของอาหารที่สำคัญ คือ การจัดเลี้ยงอาหารสำหรับผู้ถูกคุมขังโดยได้รับงบประมาณจากรัฐบาลและมีการจัดเลี้ยงตามรายการอาหารที่กำหนด หรือปรับเปลี่ยนได้และผ่านการรับรองคุณค่าทางโภชนาการจากนักโภชนาการในพื้นที่ ซึ่งผู้ถูกคุมขังสามารถเข้าถึงปริมาณที่เพียงพอต่อการบริโภค ปลอดภัย ได้คุณภาพ และถูกหลักตามโภชนาการนอกจากอาหาร ที่จัดเลี้ยงให้แล้ว ผู้ถูกคุมขังยังสามารถเลือกซื้ออาหารที่มีจำหน่ายในร้านสงเคราะห์สำหรับผู้ต้องขัง หรืออาหารปรุงสุกที่มีจำหน่ายในการฝึกวิชาชีพของเรือนจำ นับเป็นทางเลือกในการบริโภคสำหรับผู้ถูกคุมขังเพื่อได้อาหารที่หลากหลาย แต่อาจมีผลกระทบในด้านคุณค่าทางโภชนาการและสุขภาพ หากไม่สามารถควบคุมการบริโภคหรือจำกัดการซื้ออาหารที่มีผลกระทบต่อสุขภาพนั้นได้ เช่น อาหารที่มีส่วนประกอบของโซเดียมและน้ำตาลในปริมาณสูง ส่งผลให้เกิดภาวะโภชนาการเกิน โรคที่เกิดจากพฤติกรรมการบริโภค เช่น โรคอ้วน เบาหวาน ความดันโลหิตสูง ไขมันในเลือดสูง เป็นต้น

MP06-20200818-สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ

1. นิยาม

1.1 ในสถานการณ์วิกฤตของสังคม ปัญหาที่จัดได้ว่าเป็นปัญหาของความมั่นคงทางอาหาร ได้แก่

ภัยธรรมชาติ: การตัดขาดเส้นทางขนส่ง เช่น น้ำท่วมใหญ่ พายุ แผ่นดินไหว ที่ก่อให้เกิดความเสียหายกับเส้นทางขนส่ง จะทำให้เกิดการเข้าถึงอาหาร เนื่องจากประเทศไทยเข้าสู่สังคมเมืองมากขึ้น ทำให้มั่นใจกับระบบการค้าให้จัดการเรื่องอาหารมั่นใจกับความสะดวกสบายที่สามารถไปซื้อที่ไหน เมื่อไร ก็ได้ การตัดขาดเส้นทางคมนาคมส่งผลต่อการเข้าถึงอาหาร

วิกฤตเศรษฐกิจ : ทำให้การกินอยู่เน้นราคาประหยัดเก็บได้นาน ทำให้เกิดการขาดอาหารที่มีคุณภาพ ทานอาหารซ้ำ ๆ ไม่หลากหลาย ขาดสารอาหารที่จำเป็นในการสร้างภูมิคุ้มกัน สติปัญญา ความแข็งแรงของร่างกาย อีกทั้งหากไม่มีการควบคุม

การผลิตของบริษัทธุรกิจอาหารขนาดใหญ่ เพื่อผลิตโดยใช้วัตถุดิบ และส่วนประกอบที่มีคุณภาพ ลดส่วนประกอบที่อาจส่งผลโรคเรื้อรัง หรือส่งผลต่อการพัฒนาการของเด็ก ทำให้เกิดปัญหาสุขภาพทำให้สูญเสียงบประมาณประเทศ

Pandemic : เกิดการกักตุนอาหาร อาจส่งผลต่อการขาดอาหารสดใหม่ที่มีคุณภาพ การส่งแบบ delivery การเก็บอาหารสดไว้นาน หรือการขนส่งจากร้านถึงบ้าน เป็นขั้นตอนที่อาจก่อให้เกิดการ contaminate ระหว่างทาง หรือเกิดการปนเปื้อนสารพิษจากภาชนะที่ใส่

1.2 กลุ่มเปราะบางที่เสี่ยงต่อการเข้าถึงอาหารคือใครบ้าง

กลุ่มที่ถูกควบคุม ที่มาอยู่รวมกัน แต่ไม่สามารถควบคุมเรื่องอาหารได้ เช่น ทัณฑสถาน สถานกักกัน วัด โรงเรียน สถานพินิจ สถานรับเลี้ยงเด็ก สถานดูแลผู้พิการ สถานรับดูแลผู้สูงอายุ

กลุ่มเร่ร่อน ไม่มีที่อยู่อาศัยเป็นหลักแหล่ง

คนที่มีภาวะพึ่งพิงและคนในครอบครัวไม่สามารถดูแลได้ หรือไม่มีใครในบ้าน

คนเมืองที่อาศัยแหล่งอาหารจากร้านค้า

2. ที่มา

2.1 แหล่งที่มาของอาหาร : ซื้อจากห้าง/ร้านค้า

2.2 ปัญหาในแง่การเข้าถึง ปริมาณ ความปลอดภัย คุณภาพ และโภชนาการ:

ความสด สะอาด ปลอดภัย ยังสงสัยอยู่ ยังคงมีเหตุการณ์ประทุม พร้อมอาหารที่ทางโรงแรมจัดให้นั้น ทำให้ผู้เข้าร่วมประชุมมีอาการอาหารเป็นพิษ ถ่ายท้อง เป็นต้น

3. การกระจายอาหาร

3.1 ทิศทางการกระจายอาหาร:

ด้วยจำนวนประชากรไทยที่ค่อนข้างคงที่ใน 20 ปี ความเป็นคนเมืองสูงถึง 60% หากมีแหล่งผลิตอาหารที่ปลอดภัย อยู่ใกล้เพื่อให้สามารถเข้าถึงได้ จะช่วยให้มีความมั่นคงมากขึ้น

3.2 การสร้างระบบการกระจายอาหารเพื่อความมั่นคงทางอาหาร นอกจาก delivery การกักตุนอาหารเป็นสิ่งที่พบในสถานการณ์โควิด หากสร้างภูมิคุ้มกันให้กับคนเมือง ธรรมชาติให้ความรู้พร้อมแจกเมล็ดพันธุ์ ปลูกพืชผักทานได้ ใช้พื้นที่น้อย สะดวก ราคาไม่แพงได้ อย่างน้อยเป็นการเพิ่มความมั่นคงทางอาหารให้คนเมือง

3.3 เป้าหมายของการกระจายอาหารเพื่อความมั่นคงทางอาหาร

1. ความสามารถเข้าถึงแหล่งอาหารที่สด สะอาด ปลอดภัย และหลากหลาย
2. แหล่งผลิตกระจาย ให้ครอบคลุมเพียงพอ ตอบสนองกับความเป็นสังคมเมือง
3. ลดการผูกขาดการค้า ตั้งแต่ เมล็ดพันธุ์พืช พันธุ์สัตว์ การใช้สารเคมีต่างๆ จนกระทั่งถึงการแปรรูป
4. เพิ่มความเข้มแข็งให้เกษตรกร สร้างระบบเครือข่าย ช่วยเหลือ ระหว่างผู้บริโภค และผู้ผลิต ลดการใช้สารพิษ สารเคมี
5. นำแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ ธรรมชาติการปลูกพืชทานได้ให้สังคม เพื่อให้เกิดความมั่นคงทางอาหารตลอดเวลา

4. การปรับตัว

4.1 การปรับตัวด้านที่เกี่ยวกับอาหารเมื่อเผชิญหน้ากับสถานการณ์วิกฤต ที่ผ่านมา เนื่องจากเป็นหน่วยงานของรัฐ แม้ในสถานการณ์วิกฤต แต่ยังคงต้องทำงาน กรณีน้ำท่วม องค์กรจัดหา อาหารกล่องมาให้พนักงาน เพื่อแก้ไขความไม่คล่องตัวในการเดินทางของพนักงานแต่ละคน ส่วนสถานการณ์โควิด ใช้การทำงานแบบ เทเล ทำให้พนักงานต้องรับผิดชอบด้านอาหารด้วยตนเอง พนักงานที่มีเครือข่ายกลุ่มของตน ก็จัดทำตู้ปันสุข นำอาหารเครื่องดื่มสิ่งของไปบริจาคตามสถานที่ ชุมชนต่าง ๆ

4.2 การปรับตัวเพื่อสร้างความมั่นคงทางอาหารสำหรับพื้นที่เมือง เนื่องจากไม่มีพื้นที่ในการเพาะปลูกหรือเลี้ยงสัตว์ หน่วยงานภาครัฐทุกระดับ จังหวัด อำเภอ ตำบล รวมกันพัฒนาพื้นที่สาธารณะ เป็นแหล่งกระจายพันธุ์พืช ผัก ที่ทานได้ หรือสมุนไพร (จัดทรงพืชผัก ในลักษณะเป็นไม้ประดับ) ธรรมชาติให้ความรู้ให้คนเมืองสามารถช่วยเหลือตนเองสร้างความมั่นคงทางอาหาร และเพิ่มแหล่งผลิตพืชผักให้อยู่ใกล้กับเมือง

การปรับตัวเพื่อสร้างความมั่นคงทางอาหารสำหรับพื้นที่ชนบทที่มีพื้นที่เพาะปลูกเลี้ยงสัตว์ ผักอินทรีย์ปลอดสารพิษมีราคาแพง อาจต้องสร้างความมั่นใจและความเข้าใจให้กับผู้บริโภค ว่าการลดการใช้สารเคมีแล้วทำไมราคาจึงแพง ขณะที่ต้นทุนลดลง และจะอย่างไรให้ผู้บริโภคมั่นใจว่าไร้สารพิษหรือสารเคมีตกค้าง

5. ข้อเสนอแนะนโยบาย

5.1 จากบทเรียนที่ผ่านมา นโยบายสาธารณะหรือมาตรการสนับสนุนการผลิต การเข้าถึงอาหาร และการกระจายอาหาร มีส่วนดีและข้ออ่อนดั่งนี้ ที่ผ่านมามาตรัฐมีนโยบายช่วยเหลือหลายอย่าง การตั้งสหกรณ์ การชลประทาน การแจกพันธุ์พืช การช่วยเหลือทางการเงิน การประกันราคา การกระตุ้น OTOP การหาช่องทางทางการตลาด และนโยบายเศรษฐกิจพอเพียง ทุกอย่างเป็นนโยบายที่ดี แต่ขาดความเชื่อมโยงร้อยเรียง ขาดความต่อเนื่อง และเกิดช่องโหว่ผูกขาดทางการค้ากับบริษัทใหญ่ ที่สามารถดัดแปลงพันธุกรรมพืชและสัตว์ให้ตอบสนองกับสารเคมี ไม่สามารถอยู่ในสภาพแวดล้อมธรรมชาติ หรือขยายพันธุ์ได้นอกจากนี้ยังมีเรื่องสารเคมี ปุ๋ย ยาฆ่าแมลง ส่งผลกระทบต่อสุขภาพและสิ่งแวดล้อมได้เปรียบดุลทางการค้ากับต่างประเทศเช่นเรื่องข้าว

5.2 นโยบายสาธารณะที่เป็นการขับเคลื่อนทางสังคมเพื่อสร้างหลักประกันความมั่นคงทางอาหาร รับมือกับวิกฤต ได้แก่

- 1) การรักษาเมล็ดพันธุ์ ที่ไม่ตัดแต่งเปลี่ยนแปลงเพื่อการดำรงทำให้เติบโตในสภาพแวดล้อมเดิมไม่ได้ และความหลากหลายพันธุ์พืช โดยที่ราคาเมล็ดพันธุ์ไม่แพง หรือมีการแจกในวาระอันเป็นมงคลหรืองานพิธีตามวัฒนธรรมต่างๆ
- 2) การใช้พื้นที่สาธารณะ หรือสถานที่ราชการ เป็นต้นแบบการสร้างความปลอดภัยทางอาหาร ให้ผู้บริโภค ประชาชนมาร่วมเป็นเครือข่ายทำงานเพื่อสังคม สรรสร้างไอเดีย ปลูกพืชผักทานได้เป็นไม้ประดับตกแต่งบ้าน
- 3) การดูแลสุขภาพจำเป็นที่ต้องมีพื้นฐานทางโภชนาการที่ดี ทานอาหารให้เป็นยาสำคัญมาก หน่วยงานภาครัฐหลายภาคส่วนอาจต้องร่วมมือกันสร้างภูมิคุ้มกันการบริโภค

MP07-20200825-กองอาหาร อย.

1. นิยาม

1.1 สถานการณ์วิกฤต มีทั้งที่สร้างผลกระทบกับแหล่งอาหารโดย (เช่น น้ำท่วม) กับภาวะวิกฤตที่ไม่ได้สร้างความเสียหายกับแหล่งอาหารโดยตรง (เช่น Covid19) แต่เนื่องจากประเทศไทยเป็นประเทศที่ผลิตอาหารได้เอง ทั้งการผลิตในภาคเกษตรและการแปรรูปอาหารที่แตกต่างกันไปในแต่ละภูมิภาค ดังนั้น ไม่ว่าจะเกิดภาวะวิกฤตแบบใด จะไม่เกิดปัญหา food availability มากนัก โดยพิจารณาจากอัตราการพึ่งพาตนเองด้านอาหาร Self sufficiency ratio (SSR) พบว่ามีปริมาณเกิน 100% แต่ปัญหาที่เห็นคือ food accessibility ซึ่งประชาชนบางกลุ่มอาจมีปัญหาการเข้าถึงอาหาร ไม่ว่าจะเป็น social (การแจกอาหาร) หรือ economic accessibility (การซื้อ) เนื่องจากมีปัญหาทั้งการที่ขนส่งอาหารไม่ได้ กับประชาชนไม่สามารถเดินทางไปซื้อหรือรับอาหารได้

1.2 ในภาวะวิกฤตโควิดที่ผ่านมาจะเห็นว่ากลุ่มคนเมืองที่ไม่มีแหล่งผลิตอาหารของตนเอง เป็นกลุ่มที่อ่อนไหวต่อความมั่นคงทางอาหารมากที่สุดเนื่องจากพึ่งพิงแหล่งอาหารจากการซื้อเป็นหลัก (economic accessibility) จนเกิดการกักตุนสินค้าอาหารและเกิดภาพสินค้าขาดตลาดเป็นระยะ ขณะที่กลุ่มคนในชนบทที่มีแหล่งผลิตอาหารของตนเองหรือมีการแลกเปลี่ยนอาหารกับชุมชนรอบข้างกลับมีความมั่นคงทางอาหารที่ดีกว่า (social and physical accessibility)

2. ที่มา

2.1 การซื้อ

2.2 เมื่อพิจารณาปัญหาแหล่งที่มาของอาหารในสถานการณ์วิกฤต เช่น Covid-19 มีความเห็นว่ามีพฤติกรรมการซื้อ/ขาย เกิดปัญหามากที่สุด ซึ่งได้กล่าวไว้แล้วในข้อ 1.2 แต่พฤติกรรมการผลิต ปลูก/เลี้ยง และพฤติกรรมการเก็บหาอาหารจากฐานทรัพยากร กลับพบปัญหาในอีกด้านหนึ่งคือ มีปริมาณอาหารล้นเกินเนื่องจากไม่สามารถขนส่งหรือกระจายออกไปได้ แต่ก็

พบว่าการมีอาหารที่มากเกินไปเกินความต้องการทำให้ภาพความมั่นคงทางอาหารในมิติการแลกเปลี่ยนแบ่งปันและวัฒนธรรมชุมชนมีความเด่นชัดมากขึ้น

3. การกระจายอาหาร

3.1 ในบริบทองค์กรที่อยู่ในเมืองที่ไม่การผลิตอาหารด้วยตนเอง การกระจายอาหารต้องพึ่งพิงระบบตลาดการค้าสมัยใหม่เป็นหลัก ฉะนั้น การกระจายอาหารของชุมชนเมืองในภาวะวิกฤตการบริหารจัดโลจิสติกส์อาหารที่มีการป้องกันการผูกขาดกักตุน และการควบคุมราคาสินค้าอาหาร เป็นสิ่งที่สำคัญที่สุดสำหรับความมั่นคงอาหารชุมชนเมือง

3.2 บริบทเมืองที่ไม่การผลิตอาหารด้วยตนเอง การกระจายอาหารต้องพึ่งพิงระบบตลาดการค้าสมัยใหม่เป็นหลัก ทั้งระบบโลจิสติกส์ของค้าปลีก ระบบการบริการส่งอาหารถึงบ้าน รถเร่ขายอาหารสด (รถพุ่มพวง) รวมทั้งการค้าออนไลน์ ซึ่งในภาวะวิกฤตโควิดที่ผ่าน ระบบโลจิสติกส์เช่นนี้กลับเป็นจุดแข็งของระบบอาหารในเมือง ที่นำอาหารจากแหล่งผลิตนอกเมืองไปยังบ้านเรือนไม่ว่าจะผ่านระบบการค้า หรือการซื้อขายโดยตรงจากเกษตรกรสู่ผู้บริโภค แต่สำหรับกลุ่มเปราะบางในเมืองตามที่แสดงในข้างต้นนั้น คิดว่าเกิดปัญหาการไม่สามารถเข้าถึงอาหารได้ผ่านระบบกระจายอาหารแบบต่างๆ แต่ระบบกระจายอาหารไม่ได้มีปัญหา ซึ่งรัฐต้องสร้างระบบการกระจายอาหารในเมืองขึ้นมาเพื่อรองรับกลุ่มเปราะบางเหล่านี้เป็นการเฉพาะ

3.3 ทุกคนต้องเข้าถึงอาหารได้ตามความจำเป็นเพื่อการดำรงชีวิต

4. การปรับตัว

4.1 ในระดับปัจเจกมีการปรับตัวและเรียนรู้มากขึ้นในการเตรียมการสำรองอาหาร ทั้งการเก็บไว้ในครัวเรือน และการ diversify แหล่งอาหาร โดยไม่ผูกติดกับระบบการค้าสมัยใหม่นั้น เช่น การซื้อหาโดยตรงจากแหล่งผลิตเกษตรกรผ่านระบบ delivery ระดับองค์กรมีการเปิดตลาดให้ผู้ผลิตเกษตรกรนำสินค้ามาจำหน่ายได้ เป็นต้น

4.2 ควรมีลักษณะเช่นใดนั้นไม่อาจตอบได้ การทราบจุดแข็งจุดอ่อน สถานะความมั่นคงทางอาหารของตนเองและโอกาสจากภายนอกเป็นความจำเป็นเบื้องต้น จึงจะสามารถสร้างระบบอาหารในพื้นที่ให้เกิดความมั่นคงอาหารได้ อย่างไรก็ตาม จุดร่วมของรูปแบบความมั่นคงทางอาหารในภาวะวิกฤตในแต่ละพื้นที่นั้นคือ "ความยืดหยุ่น" ของระบบที่ควรจะต้องปรับตัวได้ตามสถานการณ์

5. ข้อเสนอแนะนโยบาย

5.1 ความมั่นคงทางอาหารในภาวะปกติเป็นพื้นฐานที่สำคัญของความแข็งแกร่ง (Robustness) ของความมั่นคงทางอาหารในภาวะวิกฤต อย่างไรก็ตาม มีความเห็นว่าข้อถกเถียงของ สช. ครั้นนี้ ต้องมองความมั่นคงทางอาหารแยกแยะหว่างนโยบายรัฐในภาวะปกติกับภาวะวิกฤต ซึ่งข้อความที่แสดงในข้างต้นอาจเป็นประเด็นที่ต้องพูดคุยในภาวะปกติที่ต้องการการเปลี่ยนแปลงพัฒนาเชิงระบบและครบทุกมิติเพื่อให้เกิดความมั่นคงทางอาหารอย่างยั่งยืน

แต่หากมองนโยบายรัฐกับความมั่นคงทางอาหารในภาวะวิกฤตอาจจำเป็นต้องวาง scope ที่จำกัดลงที่การมีอาหารเพื่อดำรงชีวิตในระยะเวลาสั้นๆช่วงวิกฤต จึงอาจต้องเน้นที่ accessibility กล่าวคือ ในช่วงวิกฤตรัฐต้องมีนโยบายและมาตรการที่รับประกันว่าประชาชนทุกคนจะกลุ่มใดก็ตามจะมีอาหารบริโภคอย่างเพียงพอตามความจำเป็นอย่างเท่าเทียมกัน โดยในภาวะวิกฤตอย่างยิ่งการที่รัฐ overrule กฎเกณฑ์บางอย่างเพื่อให้ประชาชนมีอาหารบริโภคอย่างเท่าเทียมเป็นสิ่งที่พึงกระทำได้ เช่น การควบคุมราคาสินค้าอาหาร การกำหนดพื้นที่สงวนเพื่อการผลิตอาหารสำหรับบริโภคภายในประเทศ เป็นต้น

5.2 การสร้างระบบอาหารหรือทางเลือกของแหล่งตามหลักการการพึ่งพาตนเองในหน่วยเล็กที่สุดของสังคมคือภายในครอบครัว ขึ้นมาที่ระดับชุมชน และระหว่างชุมชนที่ไม่ผ่านระบบตลาดสมัยใหม่ แต่เป็นการสร้างเครือข่ายภายในชุมชนหรือระหว่างชุมชน ซึ่งไม่จำเป็นต้องรอนโยบายภาครัฐส่วนกลาง

MP08-20200825-กรมวิชาการเกษตร

1. นิยาม

1.1 ในแง่ของการผลิต ปลุก/เลี้ยง ปัญหาของ “ความมั่นคงทางอาหาร” คือภัยธรรมชาติ เช่น ฝนแล้ง การระบาดของโรคและแมลงศัตรูพืช และน้ำท่วม เป็นต้น

1.2 หากภาวะวิกฤตหมายถึงภัยธรรมชาติ กลุ่มที่ได้รับผลกระทบก็คือ เกษตรกร

2. ที่มา

2.1 มิติการผลิต ปลุก/เลี้ยง

2.2 ทั้ง 5 มิติ ย่อมมีปัญหาในแต่ละมิติอยู่แล้ว ซึ่งปัญหามักน้อยแค่น้อยขึ้นอยู่กัปัญหาที่เกิดขึ้นในขณะนั้นด้วย

3. การกระจายอาหาร

3.1 กรมวิชาการเกษตรมีบทบาทหน้าที่ด้านการค้นคว้า และวิจัยด้านพืชโดยเฉพาะพืชเศรษฐกิจเป็นหลัก รวมทั้งประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการฝึกอบรมและถ่ายทอดวิชาการให้กับเจ้าหน้าที่และเกษตรกรเป็นหลัก ซึ่งอาจจะเกี่ยวข้องน้อยในระบบการกระจายอาหารและทิศทางการกระจายอาหาร

3.2 เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงของการกระจายอาหารผ่านธุรกิจบริการจัดส่งอาหาร (Food Delivery) เป็นไปอย่างรวดเร็ว แบบก้าวกระโดด ซึ่งอาจจะเปิดโอกาสในการเพิ่มช่องทางการกระจายสินค้าจากผู้ผลิตสู่ผู้บริโภคได้โดยไม่ต้องผ่านคนกลาง ผู้บริโภคได้ตรงตามความต้องการในขณะที่ผู้ผลิตสามารถกำหนดราคาเองได้

3.3 การกระจายอาหารจากผู้ผลิตสู่ผู้บริโภคเพื่อให้ตรงกับความต้องการ เช่น ตลาดชุมชน รถกระจายอาหารเคลื่อนที่ เป็นต้น

4. การปรับตัว

4.1 ในแง่ของผู้ผลิต ปลุก/เลี้ยง สถานการณ์วิกฤตที่สำคัญเรื่องของภัยธรรมชาติ เช่น ฝนแล้ง และน้ำท่วม เป็นต้น ส่งผลให้เกษตรกรได้รับผลกระทบเป็นจำนวนมาก การปรับตัวเพื่อเผชิญปัญหาคือ การรู้จักวางแผนการผลิตที่ดี เช่น ไม่ทำนาในช่วงน้ำน้อยและปลูกพืชทนแล้งแทน การกักเก็บน้ำเพื่อเอาไว้ใช้ในฤดูแล้ง เป็นต้น

4.2 สำหรับพื้นที่ชนบทการปรับตัวเพื่อสร้างความมั่นคงทางอาหารอาจมีการปรับตัวน้อยกว่าพื้นที่เมือง เพราะส่วนใหญ่จะเป็นแหล่งผลิตอาหารมากกว่า เช่น มีการเพาะปลูกพืช เลี้ยงสัตว์ไว้เป็นอาหารเพื่อเลี้ยงชีพได้อยู่แล้ว สำหรับการปรับตัวเพื่อสร้างความมั่นคงทางอาหารสำหรับพื้นที่เมืองนั้น ควรเน้นการประชาสัมพันธ์ให้คนเมืองทราบถึงแหล่งกระจายสินค้าให้มากที่สุดเพื่อการเข้าถึงอาหารจะได้ให้ครอบคลุมทั่วทุกพื้นที่

5. ข้อเสนอแนะ

5.1 ที่ผ่านมานโยบายสาธารณะหรือมาตรการการสนับสนุนและการหนุนเสริมเพื่อให้เกิดระบบการผลิต การเข้าถึงอาหาร และระบบการกระจายอาหาร สามารถหนุนเสริมความมั่นคงด้านอาหารได้ค่อนข้างมาก เช่น นโยบายจ่ายเงินเยียวยาภายใต้โครงการเราไม่ทิ้งกัน และโครงการเยียวยาเกษตรกร และนโยบายฟื้นฟูเศรษฐกิจและสังคมที่ได้รับผลกระทบจากการระบาดของโควิด-19 เป็นต้น แม้ว่าจะเป็นเพียงแค่การช่วยเหลือระยะสั้นแต่ก็สามารถลดผลกระทบจากปัญหาได้ในระดับหนึ่ง การพึ่งพาตนเอง การพึ่งพาของคนในชุมชน รวมถึงการรู้จักแบ่งปันจึงเป็นหัวใจสำคัญของการอยู่รอดที่ดีที่สุด

5.2 การแลกเปลี่ยน แบ่งปันอาหารที่ตนเองผลิตที่เหลือจากการกิน การขาย ก็สามารถที่จะนำผลผลิตของตนมาแบ่งปันให้กับเพื่อนบ้าน หรือคนในชุมชนได้

MP09-20200826-กรมการขนส่งทางบก

3. การกระจายอาหาร

3.1 เตรียมความพร้อมแหล่งผลิตวัตถุดิบทางอาหารที่ปลอดภัยสามารถระดมได้ทันทีเมื่อเกิดวิกฤต

3.2 กำหนดแผนหรือผู้รับผิดชอบในการขนส่งวัตถุดิบไปยังแหล่งผลิตและไปยังพื้นที่ประสบภัย เช่น หน่วยงานทหาร หรือ คมนาคม ที่มีกำลังคนและพาหนะพร้อมอยู่แล้ว

3.3 ใช้สถานที่ราชการที่เป็นศูนย์บัญชาการในการจัดการกระจายอาหารไปยังพื้นที่ประสบภัย เช่น โรงพยาบาล หรือที่ทำการปกครองท้องถิ่น

4. การปรับตัว

4.2 คิดค้นนวัตกรรมการผลิตหรือแปรรูปอาหารที่สะอาดมีคุณค่าครบถ้วน และสำเร็จรูปพร้อมทานโดยไม่ผ่านกระบวนการปรุง เช่น แคปซูล พาวเวอร์บอล เป็นต้น

MP10-20200826-กองโรคติดต่อทั่วไป กรมควบคุมโรค

1. นิยาม

1.1

1) การเข้าถึงอาหาร เช่น ไม่มีเงินซื้ออาหาร หรือในภาวะน้ำท่วมมีเงินแต่ไม่สามารถหาซื้ออาหารได้ ถนนถูกตัดขาดไม่สามารถเดินทางไปซื้ออาหารได้ ฝนแล้งพืชผักไม่เจริญเติบโต หรือมรสุมไม่สามารถออกทะเลหาอาหารตามธรรมชาติได้ อาหารมีราคาสูงเกินกำลังที่จะจัดซื้อได้ ไม่มีพื้นที่ในการเพาะปลูกหรือทำเกษตรเลี้ยงสัตว์

2) คุณภาพและคุณค่าของอาหาร เช่น อาหารบริจาคนั้นหยาบ ไม่มีคุณภาพ บุด เสีย หรือซื้ออาหารราคาถูกไม่มีคุณภาพ

3) ความเพียงพอของอาหาร เช่น ในครอบครัวที่ยากจน จำเป็นต้องจัดสรรอาหารที่ได้รับบริจาคหรือซื้อด้วยเงินที่จำกัดให้กับคนทั้งครอบครัว ซึ่งอาจไม่เพียงพอกับความต้องการของร่างกาย

4) วัฒนธรรม วิถีชีวิต ความเชื่อ เช่น กินหรือไม่กินอาหารบางประเภท ในภาวะวิกฤต อาหารหายาก ไม่เพียงพอหรือไม่มีเงินในการซื้อ ทำให้กินอาหารเดิมๆ ซ้ำ ส่งผลให้ได้สารอาหารไม่เพียงพอกับความต้องการของร่างกาย

1.2

- ในภาวะวิกฤต โควิด 19 บุคลากรในองค์กรเป็นกลุ่มอาชีพที่มีรายได้ประจำ แต่บางรายอาจได้รับผลกระทบเนื่องจากบุคคลในครอบครัวตกงานมีรายได้เพียงคนเดียวแต่ต้องนำไปใช้จ่ายในการจัดซื้อหาอาหารให้คนทั้งครอบครัว ร้านค้าหยุดขายมีอาหารไม่เพียงพอกับจำนวนบุคลากร

- กลุ่มเปราะบางได้แก่เด็กวัยเรียนที่ครอบครัวฐานะยากจน รร. ปิด ไม่มีนมแจก ไม่มีอาหารกลางวัน ทำให้ขาดสารอาหาร ผู้พิการ ผู้สูงอายุที่ขาดคนดูแลไม่มีรายได้หรือไม่สามารถออกไปหาซื้ออาหารได้ด้วยตนเอง ผู้ตกงานขาดรายได้ไม่มีเงินซื้ออาหาร คนย้ายถิ่นหรือแรงงานข้ามชาติไม่สามารถกลับบ้านตัวเองได้ไม่มีงานทำไม่มีเงินซื้ออาหาร

2. ที่มา

2.1 ส่วนใหญ่ได้จากการซื้อ มีบางส่วนที่ครอบครัวมีการปลูกผักเลี้ยงสัตว์ไว้บริโภคภายในครัวเรือน หรือขาย ซึ่งจะนำมาแบ่งปันให้เพื่อนร่วมงาน นอกจากนี้ยังมีบุคคลและหน่วยงานต่างๆ นำมา สนับสนุนให้แก่ผู้ปฏิบัติงานในภาวะวิกฤตโควิด-19

2.2

1) มิติการซื้อ มีปัญหาเรื่องคุณภาพ ความปลอดภัย สารปนเปื้อนในอาหาร ความสะอาด ราคา แห้งซื้อ

2) มิติการผลิต ปลูก/เลี้ยง มีปัญหาเรื่องการเข้าถึงแหล่งผลิตที่ปลอดภัย มีราคาสูง ฤดูกาลที่เปลี่ยนแปลง ทรัพยากรถูกทำลายส่งผลให้ผลผลิตไม่ออกตามฤดูกาลหรือมีปริมาณน้อยไม่เพียงพอ การจับสัตว์น้ำเชิงพาณิชย์ส่งผลให้ปริมาณลดลง ขาดการอนุรักษ์

3) มิติการเก็บหาอาหารจากฐานทรัพยากร ปัญหาเรื่องกฎหมายที่ส่งผลกระทบต่อการเก็บหา อาหารจากธรรมชาติ ย้อนแย้งกับวิถีชีวิตของชุมชนที่อยู่แบบพึ่งพาอาศัยธรรมชาติ การแย่งชิงอาหารจากฐานทรัพยากร ฤดูกาลหรือภัยพิบัติต่างๆ ส่งผลต่อผลผลิตของอาหารตามธรรมชาติ

4) มิติการแลกเปลี่ยนแบ่งปันและวัฒนธรรมชุมชน วิถีชนบทจะมีการแบ่งปันช่วยเหลือกัน มีสัมพันธ์แบบเครือญาติ ในภาวะวิกฤติจึงมีการแบ่งปันช่วยเหลือกัน ในชุมชนเมืองจะมีปัญหาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในชุมชนต่างคนต่างอยู่ไม่รู้จักกัน ไม่สนใจเรื่องของคนอื่น แต่แรงกระเพื่อมทางสังคมและสื่อจะมีผลต่อการแบ่งปันช่วยเหลือกันในยามวิกฤติ ประกอบกับสังคมในยุคการสื่อสารไร้พรมแดนจึงส่งผลให้ผู้ที่ได้รับความลำบากทางอาหาร ได้รับความช่วยเหลือ แบ่งปันรวดเร็วขึ้น

5) มิติด้านนโยบายรัฐ มีปัญหาเรื่องการควบคุมราคา คุณภาพความปลอดภัยของอาหาร หรือบางนโยบายเอื้อต่อผู้ประกอบการรายใหญ่ บางเจ้าผูกขาดระบบการผลิต/การจำหน่าย ทำลายการเกษตรแบบพื้นฐานหรือการเกษตรหลังบ้านซึ่งไม่ผ่านมาตรฐานต่างๆ ที่หน่วยงานภาครัฐกำหนดซึ่งเอื้อผลประโยชน์ต่อบริษัทขนาดใหญ่

3. การกระจายอาหาร

3.1

- วิถีชีวิตของสังคมปัจจุบันประกอบกับภาวะวิกฤติ โควิด-19 ส่งผลต่อการกระจายอาหาร กลายเป็นผู้ประกอบการขนาดใหญ่ผูกขาดการผลิตการจำหน่าย การบริการอาหารถึงบ้าน สะดวกเข้าถึงง่ายสำหรับผู้บริโภคที่มีรายได้ แต่ไม่ได้เป็นส่วนรับประกันในเรื่องคุณภาพและความปลอดภัย ไม่ว่าในชนบทหรือในเมืองต่างมีบริการส่งอาหาร ในชนบทจะเป็นผู้ประกอบการรายย่อยผลิตเองส่งเอง ส่วนในเมืองหลวงจะเป็นผู้ประกอบการรายใหญ่ ซึ่งค่าบริการมีราคาสูง ผู้มีรายได้น้อยหรือตกงานไม่สามารถเข้าถึงได้

- สำหรับหน่วยงานและเครือข่ายที่เกี่ยวข้องมีบทบาทในการจัดทำมาตรการเพื่อการเฝ้าระวัง ป้องกันโรคติดต่อทางอาหารและน้ำ การสร้างเครือข่ายการดำเนินงานตั้งแต่ระดับชุมชนถึงระดับประเทศเพื่อส่งเสริมความปลอดภัยด้านอาหาร

- ควรมีการส่งเสริมระบบหรือช่องทางการกระจายอาหารจากแหล่งผลิตถึงผู้บริโภคที่รวดเร็ว ปลอดภัย ราคาถูก ทุกคนสามารถเข้าถึงได้ หรือมีแหล่งกระจายอาหารของภาครัฐสำหรับผู้ด้อยโอกาส เช่น ผู้พิการ ผู้ยากไร้ ในแต่ละอำเภอ โดยรัฐซื้อจากแหล่งผลิตในชุมชน การเกษตรพื้นฐานหรือเกษตรหลังบ้านเพื่อสนับสนุนให้มีการกระจายรายได้ไม่ผูกขาดโดยผู้ประกอบการรายใหญ่

3.2 ระบบกระจายอาหารในช่วงภาวะวิกฤติ กลุ่มนายทุนจะเป็นผู้ได้เปรียบเนื่องจากมีความพร้อมในเรื่องทรัพยากร ทั้ง คน เงิน ของ และเครือข่ายการดำเนินงานที่ครอบคลุมตั้งแต่แหล่งผลิต จนถึงสถานที่จำหน่ายซึ่งครอบคลุมทุกพื้นที่ ผู้บริโภคที่มีกำลังทรัพย์สามารถซื้อหาได้สะดวก ในส่วนของผู้ผลิตรายย่อยไม่ว่าจะเป็นเกษตรกร ผู้ค้าขายวัตถุดิบหรืออาหารปรุงสำเร็จจะเสียเปรียบเนื่องจากความไม่พร้อมของทรัพยากรทั้งเงิน กำลังการผลิต ช่องทางการจำหน่าย ซึ่งจะมีแค่พื้นที่เฉพาะของตนเองตามหมู่บ้าน ชุมชนนั้นๆ ซึ่งจะมีกลุ่มประเภอบางที่ไม่มีกำลังในการซื้อ การจัดหาอาหาร รัฐควรเปิดช่องทางการค้าให้กับเกษตรกร พ่อค้าแม่ค้ารายย่อยได้มีสถานที่จำหน่ายอาหารที่มีค่าเช่าถูก หรือไม่ต้องเสียค่าเช่าเพื่อลดต้นทุนการผลิต หรือการจำหน่ายแบบออนไลน์โดยมีภาครัฐเป็นพี่เลี้ยงช่วยทำการตลาด และเปิดโอกาสให้ผู้ผลิตกับผู้บริโภคได้มาแลกเปลี่ยนซื้อขายผลผลิตในราคาถูก ปลอดภัย มีคุณภาพ

3.3 เป้าหมายของการกระจายอาหาร เพื่อความมั่นคงทางอาหาร ควรให้ประชาชนทุกคนไม่เลือกสัญชาติ เพศ ฐานะ สถานภาพทางสังคม มีโอกาสเท่าเทียมกันในการเข้าถึงอาหารที่มีคุณภาพ ปลอดภัย ราคาสมเหตุสมผล โดยเฉพาะกลุ่มประเภอบางผู้ด้อยโอกาสควรได้รับการดูแลจากภาครัฐ เช่น มีการจัดทำฐานข้อมูลที่เป็นปัจจุบัน และมีช่องทางพิเศษในทุกอำเภอที่จะช่วยดูแลเรื่องการเข้าถึงอาหารที่มีคุณค่า ปลอดภัย เหมาะสมกับวัย แบบไม่มีค่าใช้จ่าย หรือการจัดสรรพื้นที่ในการเพาะปลูก เลี้ยงสัตว์ สำหรับกลุ่มประเภอบาง เพื่อจะได้มีแหล่งผลิตอาหารที่ปลอดภัยไว้กินเอง เหลือมีช่องทางในการจำหน่ายเพิ่มรายได้ การส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการดูแลช่วยเหลือกัน หรือการบริหารจัดการแหล่งอาหาร เช่น การขอความร่วมมือจากวัดในการจัดการอาหารที่ประชาชนใส่บาตรซึ่งมีปริมาณมากจนเหลือทิ้ง หรือการกระจายของแห้งที่ประชาชนใส่บาตร ไปสู่กลุ่มประเภอบาง หรือ ประชาชนทั่วไป

4. การปรับตัว

4.1 ในภาวะปกติเวลาไปปฏิบัติงานจะมีการซื้ออาหารปรุงสำเร็จรับประทาน เนื่องจากสะดวก ไม่ต้องเสียเวลาในการจัดเตรียม ปรุงประกอบ เก็บล้าง แต่ในช่วงวิกฤตโควิด-19 มีการปรับเปลี่ยนโดยการปรุงประกอบอาหารมาจากบ้าน และนำมาแบ่งกันรับประทานในที่ทำงาน เนื่องจากร้านอาหารมีข้อจำกัดในเรื่องไม่ให้นักับประทาน ร้านอาหารลดน้อยลง และความกังวลในเรื่องความปลอดภัยของอาหาร ในภาวะวิกฤตเกิดการแบ่งปันระหว่างเพื่อนร่วมงานทำให้มีโอกาสในการรับประทานอาหารร่วมกัน การพูดคุยปรึกษาเรื่องส่วนตัว เป็นการสร้างความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นโดยไม่รู้ตัว นอกจากนี้ยังมีการปรับตัวเรื่องการใช้จ่ายที่ไม่จำเป็นลดลง เช่น การอยากรับประทานอาหารบางอย่างซึ่งฟุ่มเฟือยและไม่มีคุณค่าทางโภชนาการ การไปนั่งรับประทานอาหารในบ้าน เนื่องจากทุกคนต้องเตรียมพร้อมสำหรับวิกฤตที่ไม่มีใครรู้ว่าจะจบลงเมื่อไหร่ หรือยาวนานแค่ไหน รวมถึงการแบกรับภาระค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นในครอบครัว

4.2 ไม่ว่าชุมชนเมืองและชนบท ควรมีแหล่งเพาะปลูก แหล่งผลิตอาหารเอง ซึ่งอาจเป็นส่วนตัวสำหรับผู้มีที่ดินเดิม และการปรับที่รกร้างที่ไม่ใช้ประโยชน์เพื่อทำการผลิตสำหรับทุกคนในชุมชน โดยพึ่งปัจจัยจากภายนอกให้น้อยที่สุด หรือพึ่งเท่าที่จำเป็น จะช่วยสร้างความมั่นคงทางอาหารให้กับคนในชุมชนได้ แต่ต้องมีการแบ่งสัดส่วนในการผลิต เพื่อไม่ให้เกิดภาวะล้น เกินความจำเป็น ควรมีรูปแบบของการรวมกลุ่ม การจัดสรรปันส่วน การแลกเปลี่ยนระหว่างชุมชน เช่น ผักแลกเปลี่ยน ข้าวแลกเปลี่ยน โดยรัฐจัดช่องทางการแลกเปลี่ยนและมีการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนรับรู้ นอกจากนี้ต้องมีช่องทางการจัดจำหน่าย เพื่อให้เกิดรายได้หมุนเวียน ใช้ต่อยอดการผลิตต่อไป

5. ข้อเสนอโยบาย

5.1 ควรมีการจำกัดการขายตัวของห้างใหญ่ หรือร้านสะดวกซื้อทั้งหลาย เนื่องจากมีส่วนทำลายการค้าพื้นบ้าน การค้าระดับรากหญ้า ส่งเสริมปัจจัยการผลิตที่ต้นทุนต่ำให้แก่เกษตรกร ผู้ค้ารายย่อย ปรับกฎหมายที่เอื้อต่อการทำฟาร์มหลังบ้าน มาตรฐานคุณภาพอาหารที่หน่วยงานรัฐออกมาเพื่อเอื้อประโยชน์ให้นายทุน ในการทำมาตรฐานควรมีการแบ่งกลุ่มไม่ใช่เกณฑ์เดียวกันแบบเหมาเข่งโดยไม่คำนึงถึงปัจจัยแวดล้อมหรือบริบทของแต่ละหน่วย มีการจำกัดการจำหน่ายสารเคมี สารพิษที่ใช้ในการเกษตร การประมง ไม่ให้จัดจำหน่ายแบบเสรีควรมีการควบคุม นอกจากนี้ควรปรับกฎหมายเรื่องการถือครองที่ดิน ออกโฉนดชุมชนให้เกษตรกรที่ถือครองที่ดิน เช่น ส.ป.ก. ภบท. เพื่อให้ได้ใช้ทำกินอย่างอุ่นใจ โดยไม่ต้องระแวงว่าจะถูกยึดคืน การนำที่ดินรกร้างมาจัดสรรให้ประชาชน กลุ่มเปราะบาง ได้เป็นเจ้าของใช้เป็นที่อยู่อาศัย ใช้ทำกิน เพื่อความมั่นคงในชีวิต และต้องมีการจำกัดจำนวนการถือครองของแต่ละครอบครัว หากพบว่าไม่มีการใช้ประโยชน์ให้ยึดคืนและนำไปจัดสรรให้คนอื่นต่อไป

5.2 ในภาวะวิกฤตการขับเคลื่อนการช่วยเหลือของประชาชนด้วยตนเอง หรือองค์กรเอกชน จะรวดเร็วและทั่วถึงมากกว่าหน่วยงานภาครัฐซึ่งมีกระบวนการขั้นตอนการปฏิบัติที่ยุ่งยาก ซับซ้อน การจัดบริจาคโดยคนที่มิใช่เสียงจะได้รับการสนับสนุนมากเนื่องจากคนส่วนใหญ่เชื่อถือและให้ความไว้วางใจ รัฐอาจใช้วิธีการสนับสนุนงบประมาณให้องค์กรเอกชน หรือชุมชนที่มีการรวมกลุ่มทำประโยชน์เพื่อสาธารณะอย่างต่อเนื่อง เป็นระบบ ชัดเจน โดยตั้งงบประมาณไว้สนับสนุนประจำปี และมีการตรวจสอบการใช้เงินว่าเป็นไปตามวัตถุประสงค์หรือไม่ ซึ่งจะช่วยให้เกิดการกระจายการช่วยเหลือไปสู่ประชาชนในทุกพื้นที่ได้มากกว่าการรอแต่หน่วยงานภาครัฐ เช่น กรณีน้ำท่วม ประชาชนไม่สามารถเข้าถึงอาหารได้เท่าเทียมกัน จะมีกลุ่ม ชุมชนของแต่ละชุมชนที่ได้รับการสนับสนุนงบประมาณประจำปีจากรัฐให้การสนับสนุน ช่วยเหลือ เป็นเบื้องต้น

MP11-20200826-สำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา

5. ข้อเสนอโยบาย

5.2 เนื่องด้วยบริบทของกรมที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ชุมชนเมือง วิถีชีวิตของผู้คนส่วนใหญ่มีความเร่งรีบ ฟุ่มเฟือยให้กับการประกอบอาชีพ เพื่อหารายได้ซึ่งอาจจะทำให้คำนึงถึงเรื่องอาหารน้อยลง ให้ความสำคัญไปกับความสะดวกและการประหยัดเวลา ดังนั้นนโยบายสาธารณะด้านความมั่นคงทางอาหารภายในองค์กร ควรมีการขับเคลื่อนให้เกิดนโยบายโดยการนำเอาแนวคิดหลัก

ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับใช้ด้วยการจัดสรรงบประมาณและพื้นที่ภายในบริเวณองค์กรเพื่อดำเนินโครงการ ปลุกผักสวนครัว สร้างรั้วกินได้ โดยองค์กรมีการนำเอาโครงการดังกล่าวมาปรับใช้ให้เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการพัฒนาบุคลากร เพื่อเป็นการสร้างเสริมให้บุคลากรเห็นความสำคัญถึงการบริโภคอาหารที่ปลอดภัย การใช้เวลาว่างและการใช้บริเวณพื้นที่ภายในองค์กรให้เกิดประโยชน์สูงสุด โครงการ ปลุกผักสวนครัว สร้างรั้วกินได้ เป็นกระบวนการที่ทำให้บุคลากรทุกๆ ฝ่ายจะต้องมีส่วนร่วมกันในการปลูกและดูแลพืชผักสวนครัวเหล่านั้น

ในรูปแบบของเกษตรอินทรีย์ และนำเอาผลผลิตมาเป็นส่วนหนึ่งในการประกอบอาหารกลางวันหรืออาจจะแจกจ่าย จำหน่ายภายในองค์กร พร้อมทั้งมีการขยายผลการดำเนินโครงการด้วยการสนับสนุนเมล็ดพันธุ์ผักไปสู่ภาคีเครือข่าย เช่น มหาวิทยาลัย โรงเรียนสาธิต เป็นต้น

MP12-20200827-สถาบันการแพทย์ฉุกเฉินแห่งชาติ

1. นิยาม

1.1 ปัญหาที่ก่อให้เกิดความไม่มั่นคงทางอาหาร ได้แก่

1. ความเสื่อมโทรมของฐานทรัพยากรอาหาร เช่น การลดลงของพื้นที่ป่าไม้ การเสื่อมโทรมของดิน และปัญหาทรัพยากรน้ำ
ทรัพยากรป่าไม้เสื่อมโทรม ทำให้จำนวนพื้นที่ป่าไม้ลดลงส่งผลกระทบต่อโดยตรงกับปริมาณน้ำในแหล่งน้ำธรรมชาติ อีกทั้งภาวะฝนแล้ง และความสามารถในการเก็บกักน้ำของแหล่งน้ำธรรมชาติต่างๆ ทำให้ผลผลิตทางการเกษตรลดลงไม่พอที่จะตอบสนองความต้องการของผู้บริโภค

2. การเปลี่ยนแปลงของภูมิอากาศโลก เช่น อุณหภูมิสูงขึ้น ภาวะน้ำท่วมในพื้นที่ลุ่ม
พ.ศ. 2559 ประเทศไทยได้รับการจัดอันดับให้อยู่ในลำดับที่ 20 ของประเทศที่ปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ทั่วโลก ซึ่งก๊าซนี้ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงสภาพอากาศส่งผลให้เกิดอุทกภัยและภัยแล้ง ตัวอย่างเช่นในปี 2554 ประเทศไทยประสบกับอุทกภัยที่รุนแรงที่สุดเท่าที่เคยมีการบันทึกไว้ต้องใช้งบประมาณเพื่อซ่อมแซมและฟื้นฟูจำนวน 46 พันล้านเหรียญสหรัฐ ผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงของสภาพอากาศก่อให้เกิดความเสียหายต่อเกษตรกรรมและปศุสัตว์ และบางพื้นที่น้ำท่วมสูงมาก ประชาชนไม่สามารถเข้าถึงแหล่งอาหารได้และหน่วยงานภายนอกไม่สามารถเข้าไปสนับสนุนอาหารได้

1.2 - องค์กรตั้งอยู่ในเขตเมือง กรณีเกิดภาวะวิกฤตน้ำท่วมเป็นระยะเวลานาน อาจเกิดความไม่มั่นคงทางอาหารได้ เนื่องจากแหล่งผลิตไม่สามารถเพาะปลูกและเลี้ยงสัตว์ ทำให้วัตถุดิบขาดแคลน รวมถึงระบบคมนาคมถูกตัดขาดไม่สามารถขนส่งผลผลิตเข้าเขตเมืองได้

- ภาาีเครือข่ายผู้ปฏิบัติงานด้านการแพทย์ฉุกเฉิน เช่น อาสาสมัครฉุกเฉินการแพทย์ เมื่อเกิดภาวะวิกฤตสถานการณ์ระบาดของโควิด-19 อาจมีผลกระทบต่อความมั่นคงทางอาหารของอาสาสมัครฯ ได้ เนื่องจากอาสาสมัครฯ มาจากหลากหลายอาชีพ อาจตกงานในช่วงการระบาดของโรคฯ ทำให้ขาดรายได้ความสามารถในการเข้าถึงอาหารลดลง
- กลุ่มเปราะบาง เช่น อาสาสมัครฉุกเฉินการแพทย์ที่เป็นผู้สูงอายุและมีโรคเรื้อรัง เมื่อเกิดการระบาดของโควิด-19 ทำให้เข้าถึงระบบอาหารได้ยาก เนื่องจากปัญหาสุขภาพทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ เศรษฐกิจสังคม และสิ่งแวดล้อม อาจส่งผลให้ได้รับอาหารที่ไม่เหมาะสม หรือไม่เพียงพอ ก่อให้เกิดความไม่มั่นคงทางอาหาร

2. ที่มา

2.1 องค์กรมีแหล่งที่มาของอาหารจากมิติทางการซื้อ/ขาย
2.2 ปัญหาแหล่งที่มาของอาหารในมิติต่างๆ ทั้งการเข้าถึงปริมาณ ความปลอดภัย คุณภาพและโภชนาการทางอาหาร
ที่มาของโรคระบาดทั้งในปัจจุบันและอดีตนั้น มีความสัมพันธ์กับระบบอาหารและการรับประทานอาหารของเรา ซึ่งการเชื่อมโยงของระบบอาหารและการรับประทานอาหารของเรา ซึ่งการเชื่อมโยงของระบบอาหารเชิงอุตสาหกรรมกับการทำลายป่าและความหลากหลายทางชีวภาพเป็นหนึ่งในต้นตอของโรคระบาดหลายต่อหลายครั้งในประวัติศาสตร์ รวมถึงการระบาด

ของโควิด-19 ในปัจจุบัน ซึ่งองค์การอาหารและเกษตรแห่งสหประชาชาติ (FAO) ระบุไว้ว่า กว่าร้อยละ 90 ของพันธุ์พืชและพันธุ์ปศุสัตว์สูญหายไปด้วยการผลิตของระบบอุตสาหกรรมอาหาร โดยร้อยละ 75 ของอาหารทั่วโลกมาจากพืชแค่ 12 ชนิด และสัตว์ 5 สายพันธุ์เท่านั้น ส่งผลถึงความปลอดภัย คุณภาพ และโภชนาการทางอาหาร

นอกจากนี้ การเปลี่ยนแปลงทางธรรมชาติที่รวดเร็ว เช่น แผ่นดินไหว ภูเขาไฟระเบิด น้ำท่วม ไฟป่า ฯลฯ มีผลให้สิ่งมีชีวิตตามพื้นที่ของระบบนิเวศธรรมชาติเปลี่ยนแปลงไปทำให้แหล่งผลิตอาหารลดน้อยลง ไม่เพียงพอต่อความต้องการของผู้บริโภค

3. การกระจายอาหาร

3.1 -

3.2 -

3.3 -

4. การปรับตัว

4.1 -

4.2 -

5. ข้อเสนอแนะ

5.1 -

5.2 การถ่ายทอดองค์ความรู้ในการใช้ปุ๋ยและยาฆ่าแมลงที่ถูกต้องตามหลักวิชาการ และการถ่ายทอดความรู้ด้านเทคโนโลยีการเกษตรและอาหารให้กับกลุ่มเกษตรกร รวมถึงส่งเสริมการปลูกป่าทดแทน เพื่อให้เกิดการปรับปรุงคุณภาพดิน เพิ่มแหล่งกักเก็บดินน้ำ ทำให้ผลผลิตมีคุณภาพและปริมาณของผลผลิตเพิ่มมากขึ้น ซึ่งการดำเนินกิจกรรมดังกล่าวข้างต้น สามารถดำเนินการได้โดยผู้มีความรู้ในชุมชนรวมถึงผู้นำชุมชนไม่จำเป็นต้องรอนโยบายจากผู้มีอำนาจตัดสินใจ

MP13-20200831-กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก กระทรวงสาธารณสุข

1. นิยาม

1.2 - การขาดความมั่นคงทางอาหาร เนื่องจาก

1. ผู้บริโภคส่วนใหญ่พึ่งพิงการซื้ออาหารเป็นหลัก เมื่อเกิดโควิดจึงหาแหล่งซื้ออาหารไม่ได้ ราคาอาหารบางอย่างสูงขึ้น การเดินทางไปซื้ออาหารลำบาก

2. การขาดกำลังซื้อ เนื่องจากการตกงานของคนในครอบครัว รายได้ลดลง

3. อาหารไม่มีคุณภาพ เนื่องจากวัตถุดิบไม่มีคุณภาพ การปนเปื้อนของยาฆ่าแมลง ยากำจัดศัตรูพืช สารกันบูด สารปรุงแต่งสี กลิ่น รสชาติที่ไม่ได้มาตรฐาน รวมทั้งบรรจุภัณฑ์ วิธีการปรุงการเก็บรักษาที่ไม่ดี รวมทั้งการขนส่ง

4. การขาดความรู้ในด้านโภชนาการ ทั้งด้านปริมาณและคุณภาพอาหารที่รับประทาน แม้จะเป็นบุคลากรในหน่วยงานของกระทรวงสาธารณสุข

- กลุ่มเปราะบางที่เสี่ยงต่อการเข้าถึงอาหาร ได้แก่

1. ลูกจ้างเหมาบริการ พนักงานขับรถ พนักงานทำความสะอาด พนักงานรักษาความปลอดภัย เนื่องจากได้รับค่าตอบแทนต่ำ ไม่มีค่าตอบแทนการปฏิบัติงานนอกเวลา และค่าครองชีพสูงขึ้น

2. ที่มา

2.1 1. การซื้ออาหารจากสถานที่จำหน่ายอาหารในที่ทำงาน ตลาดใกล้บ้าน ห้างสรรพสินค้า และการซื้อขายออนไลน์

2. การเกษตร ปลูก เลี้ยง มีทั้งผู้ที่ทำการเกษตรเพื่อจำหน่ายเป็นอาชีพหลัก อาชีพเสริม และปลูกเพื่อบริโภคในครัวเรือน

3. การแข่งขันของคนในองค์กร ได้แก่ การแข่งขันออนไลน์ในกลุ่มต่างๆ การบริจาคอาหาร แบ่งปันนอกองค์กร และหน่วยงาน ได้นำนโยบายสู่ป็นสุขมาปรับใช้ โดยมีการแบ่งเวรการรับผิดชอบดูแลผู้ปันสุขภายในหน่วยงาน เพื่อแบ่งปันแก่เจ้าหน้าที่ในสังกัดกรมฯ และประชาชนทั่วไป

4. การปรับตัว

- 4.1 1. มีการกักตุนอาหารเฉพาะที่จำเป็นและอยู่ในปริมาณที่เหมาะสม
2. เจ้าหน้าที่ในองค์กรมีการสั่งอาหารออนไลน์เพิ่มมากขึ้น
3. เจ้าหน้าที่ส่วนใหญ่มีการทำอาหารรับประทานเอง เนื่องจากมีความปลอดภัย
4. หน่วยงานมีการจัดตั้งกลุ่มค้าขายออนไลน์ในหน่วยงานขึ้น ได้แก่ ตลาด DTAM MARKET ซึ่งเป็นตลาดค้าขายออนไลน์สำหรับเจ้าหน้าที่ภายในกรมฯ ที่ให้ผู้ค้าได้นำสินค้ามาเสนอขายผ่านทางช่องทาง Line กลุ่ม โดยมีการตอบรับที่ดี ลูกค้าภายในกรมฯ ให้การสนับสนุนซื้อขายสินค้ากันอย่างต่อเนื่อง
5. เจ้าหน้าที่บางกลุ่มมีการปลูกผักไว้บริโภคเอง ซึ่งเป็นการใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์จากการกักตัว และผักปลอดสารพิษ
6. เจ้าหน้าที่บางกลุ่มมีการขายอาหารผ่านช่องทางออนไลน์ต่างๆ โดยการจำหน่ายเอง และเป็นตัวแทนจำหน่ายสินค้าต่างๆ เพื่อหารายได้เสริม
7. มีการช่วยซื้อสินค้าจากเกษตรกร

5. ข้อเสนอ

- 5.1 - นโยบายจากส่วนกลาง : มีการหนุนเสริมความมั่นคงทางอาหารอย่างเป็นรูปธรรม ทำให้ประชาชนลดความเดือดร้อนได้ในระดับหนึ่ง ซึ่งยังไม่ครอบคลุมทั้งหมด ในฐานะที่เป็นหน่วยงานด้านสุขภาพด้วยภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย การแพทย์ทางเลือกและสมุนไพร รัฐควรสนับสนุนให้ประชาชนหันมายึดหลักแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงของพ่อหลวง (รัชกาลที่ 9) มาใช้ เช่น การผลิตอาหารไว้บริโภคเอง (กินที่ปลูก ปลูกที่กิน) สนับสนุนให้ประชาชนพึ่งตนเองให้มากกว่าที่จะพึ่งพิงรัฐ
- ส่วนดีคือ : การมีทรัพยากรอาหารที่พอเพียง ความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากร มีการขนส่งที่ดี ความเสียสละและมีน้ำใจของคนในชาติ มีการรวมกลุ่มเพื่อแบ่งปัน การบริจาค การช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาส
- จุดอ่อน/ข้อเสนอ : นโยบายจากส่วนกลางในการแก้ไขปัญหาควรครอบคลุมทุกกลุ่มวัย เข้าถึงง่าย ทำให้เกิดสุขภาพที่ดี ไม่มีความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงอาหารในทุกพื้นที่ เสริมสร้างประชาชนให้มีความรู้และความตระหนักในการบริโภคอาหารเพื่อสุขภาพ นโยบายควรหนุนหรือขับเคลื่อนอาหารปลอดภัยจากสารเคมี ลดน้ำตาล ไม่มีไขมัน (ลดอาหารขยะ) เพื่อให้ประชาชนชาวไทยมีน้ำหนักอยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน และไม่เป็นโรคในกลุ่มโรคไม่ติดต่อเรื้อรัง (โรค NCDs หรือ non-communicable diseases) เช่น ความดัน เบาหวาน ไขมัน เป็นต้น

MP14-20200831-สำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม

1. นิยาม

- 1.1 ที่ผ่านมานับว่าไม่มากนัก เกิดอุทกภัยในทางภาคเหนือของไทย ทำให้ผู้คนที่ได้รับผลกระทบเข้าถึงอาหารได้ยาก จะต้องรอรับความช่วยเหลือจากบุคคลอื่น องค์กรต่างๆ และหน่วยงานภาครัฐ ในการช่วยเหลือเรื่องอาหารเพื่อบรรเทาความเดือดร้อน
- 1.2 บุคลากรในองค์กรบางกลุ่มอาจมีความเสี่ยงในการเข้าถึงอาหาร เช่น ข้าราชการ ลูกจ้างประจำ พนักงานราชการ ที่มีรายได้อยู่ในระดับน้อยเมื่อเปรียบเทียบกับรายจ่าย

2. ที่มา

- 2.1 ในองค์กรมีแหล่งที่มาของอาหารจากมิติซื้อ/ขาย มิติแลกเปลี่ยนแบ่งปัน
- 2.2 มีปัญหา เช่น มิติการซื้อ/ขาย ยังมีปริมาณไม่เหมาะสมกับราคา อาหารบางชนิด ผู้ขายไม่ได้รับเรื่องความปลอดภัย คุณภาพ และโภชนาการของผู้บริโภคเท่าที่ควร สำหรับมิติการแลกเปลี่ยนแบ่งปัน ในกรณีโควิด-19 ที่มีผู้ปันสุข ผู้ที่โยกหา

อาหารอาจหิบบในปริมาณมาก หรือบางรายเกิดความโลภ ไม่แบ่งปันผู้อื่นที่มีความเดือนร้อนเช่นเดียวกัน หรือเดือนร้อนมากกว่า

3. การกระจายอาหาร

3.1 -

3.2 ความเชื่อมโยงของการสร้างระบบการกระจายอาหารเพื่อความมั่นคงทางอาหารของ 7-11 มีการปรับตัวในเรื่องของการสร้างระบบกระจายอาหาร โดยเปลี่ยนวิธีการเข้าไปหาผู้คนที่หน้าบ้าน ซึ่งมีบริการส่งแบบเดลิเวอรี่ เพื่อให้ผู้คนที่สามารถเข้าถึงอาหารได้สะดวกมากขึ้น

3.3 เป้าหมายการกระจายอาหารเพื่อความมั่นคงทางอาหาร เพื่อให้ผู้บริโภคสามารถเข้าถึงอาหารได้ตลอดเวลา ตามความต้องการและความพอใจ สามารถดำเนินการได้โดยการค้าขายออนไลน์ หรือปลูกพืชผักสวนครัวรับประทานเอง

4. การปรับตัว

4.1 ระดับบุคคล : มีการเตรียมความพร้อมในการซื้ออาหารเตรียมไว้บริโภคในบ้าน และลดค่าใช้จ่ายต่างๆ เพื่อซื้ออาหารในการดำรงตำแหน่งของตนเองและครอบครัว

ระดับชุมชน : มีการ เตรียมความพร้อมในการช่วยเหลือชาวบ้านที่ไม่มีกำลังซื้ออาหารในการดำรงชีวิตประจำวัน

4.2 พื้นที่เมือง : หาพื้นที่ในการปลูกพืชผักสวนครัว เพื่อช่วยลดค่าใช้จ่าย

พื้นที่ชนบท : ส่งเสริมปลูกพืชผักเพื่อการดำรงชีพ เลี้ยงไก่ เลี้ยงปลา

5. ข้อเสนอแนะนโยบาย

5.1 -

5.2 หน่วยงานเป็นส่วนสำคัญในการจัดนโยบาย ผู้ป็นสุข ในภาพกระทรวงอุตสาหกรรม ซึ่งเป็นวิธีการที่สามารถทำได้ โดยไม่ต้องรอนโยบายจากผู้มีอำนาจตัดสินใจ เพื่อช่วยบรรเทาความเดือนร้อนของประชาชนในการรับมือกับวิกฤติทางอาหาร

MP15-20200831-กรมทรัพยากรน้ำ

1. นิยาม

1.1 สมาชิกของกรมทรัพยากรน้ำรับรู้ปัญหาความมั่นคงทางอาหารในมิติของปริมาณ คุณภาพ ความปลอดภัย ราคา และการเข้าถึง เช่น ในภาวะวิกฤต ราคาอาหารสูงขึ้นและมีการกักตุนอาหาร เป็นต้น

ทั้งนี้ ทรัพยากรน้ำเป็นปัจจัยการผลิตที่สำคัญในกระบวนการผลิตอาหาร เจ้าหน้าที่ส่วนใหญ่ตระหนักดีว่าความมั่นคงทางอาหารจะต้องมีความมั่นคงของน้ำเป็นปัจจัยสนับสนุน

1.2 กรมทรัพยากรน้ำเป็นหน่วยงานภาครัฐซึ่งมีความมั่นคงทางอาหารจากการซื้อขายเป็นหลัก และมีการปลูกผักสวนครัวหรือผลผลิตจากครอบครัวของเจ้าหน้าที่ที่นำมาขายบ้าง

ในภาวะวิกฤติที่ราคาอาหารสูงขึ้น กลุ่มลูกจ้าง แม่บ้านและเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยได้รับผลกระทบบางส่วน

2. ที่มา

2.1 แหล่งที่มาของอาหารหลัก คือ การซื้อขาย

มีการปลูกพืชสวนครัว ผักและผลไม้บ้าง ตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง โดยมีการแบ่งปันผลผลิตในกลุ่มเจ้าหน้าที่ เช่น มะม่วง มะนาว ถั่วฝักยาว เป็นต้น

2.2 แหล่งที่มาจากการซื้อขาย ได้รับปัญหาจากการกักตุนและการขนส่ง ทำให้สินค้าอาหารมีราคาแพงขึ้น

แต่มีการแบ่งปันและการทำสวนครัวมากขึ้น เกิดการแบ่งปัน แลกเปลี่ยน ผลผลิตจากครัวเรือนมากขึ้น ทำให้ได้อาหารที่คุณภาพดีและปลอดภัยมากขึ้นเพราะความเชื่อมั่นในผู้ผลิต

3. การกระจายอาหาร

- 3.1 กรมทรัพยากรน้ำไม่มีภารกิจในการกระจายอาหาร เนื่องจากเป็นผู้บริโภค
ทั้งนี้ มีโรงอาหารของกรมเป็นแหล่งซื้อขายอาหารสำเร็จรูปและอาหารแห้ง
หากต้องการกระจายอาหารเพื่อความมั่นคงสามารถใช้พื้นที่โรงอาหารเป็นพื้นที่กลางในการ กระจายอาหารได้ และกรมมี
นโยบายเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริซึ่งสนับสนุนให้เจ้าหน้าที่ใช้ประโยชน์พื้นที่และมีการปลูกผักสวนครัวในพื้นที่
สำนักงานทรัพยากรน้ำภาคและส่วนกลาง
- 3.2 กรมทรัพยากรน้ำตระหนักถึงระบบการกระจายอาหารเพื่อความมั่นคงทางอาหาร จึงได้พัฒนาระบบกระจายน้ำจากแหล่ง
น้ำที่กรมทรัพยากรน้ำพัฒนา อนุรักษ์และฟื้นฟู เพื่อสนับสนุนให้ประชาชนมีน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภค รักษาระบบนิเวศและ
เพาะปลูกด้วย
- 3.3 กรมทรัพยากรน้ำสามารถสร้างระบบกระจายอาหารได้ โดยการนำผลผลิตทางการเกษตรจากเครือข่ายผู้ใช้น้ำมาขายให้
เจ้าหน้าที่และประชาชนใกล้เคียงได้ และเป็นหน่วยงานตัวอย่างในการส่งเสริมการพึ่งพาตนเองโดยการทำสวนครัวตัวอย่างใน
พื้นที่ของกรมทรัพยากรน้ำ

4. การปรับตัว

- 4.1 กรมทรัพยากรน้ำได้จัดตั้ง "ตู้ปันสุข" เพื่อแบ่งปันข้าวสาร อาหารแห้ง และผลผลิตการเกษตร ให้แก่เจ้าหน้าที่และ
ประชาชนใกล้เคียง
- 4.2 กรมทรัพยากรน้ำมีภารกิจในการพัฒนา อนุรักษ์และฟื้นฟูแหล่งน้ำ ซึ่งน้ำเป็นปัจจัยการผลิตอาหาร ความมั่นคงของ
ทรัพยากรน้ำจึงตอบความมั่นคงทางอาหารด้วย
- กรมทรัพยากรน้ำเร่งรัดดำเนินการเพื่อให้ประชาชนผู้รับประโยชน์จากโครงการของกรมทรัพยากรน้ำให้สามารถเพิ่มพื้นที่ผลิต
อาหารที่มีปริมาณและคุณภาพสูงขึ้น

5. ข้อเสนอแนะนโยบาย

- 5.1 นโยบายเศรษฐกิจพอเพียงเป็นนโยบายที่กรมทรัพยากรน้ำนำมาปฏิบัติซึ่งเป็นการส่งเสริมให้เจ้าหน้าที่ดำรงตนอย่าง
ภาคภูมิ การรู้จักประมาณทำให้เจ้าหน้าที่กรมทรัพยากรน้ำระมัดระวังและมีความมั่นคงด้านอาหารในภาวะวิกฤตที่ผ่านมา
สำหรับเจ้าหน้าที่และประชาชนในบริเวณใกล้เคียงที่ได้รับผลกระทบสามารถรับความช่วยเหลือผ่านการแบ่งปันจากตู้ปันสุข
และเจ้าหน้าที่ได้รับการดูแลจากสวัสดิการของกรมทรัพยากรน้ำด้วย
- ข้อดีของการหนุนเสริมความมั่นคงด้านอาหาร คือ กรมทรัพยากรน้ำไม่มีแหล่งผลิตอาหารที่จะนำมาบริการเจ้าหน้าที่ได้
โดยตรง อย่างไรก็ตาม สำนักงานทรัพยากรน้ำภาคได้ขับเคลื่อนกระบวนการมีส่วนร่วมของเครือข่ายผู้ใช้น้ำซึ่งจะสามารถ
สนับสนุนการแลกเปลี่ยนแบ่งปันหรือซื้อขายอาหาร / รับผลผลิตอาหารจากเครือข่ายมาขายให้เจ้าหน้าที่และประชาชนใน
บริเวณใกล้เคียงได้
- 5.2 ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง คือ นโยบายสาธารณะด้านความมั่นคงทางอาหารของกรมทรัพยากรน้ำ เห็นได้จากการตั้งตู้
ปันสุข ซึ่งเจ้าหน้าที่มีการนำอาหารสดอาหารแห้งมาแบ่งปันเป็นประจำ

MP16-20200831-สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา

1. นิยาม

- 1.1 การเข้าถึงอาหารที่ปลอดภัย ครบทุกมื้อ และมีสารอาหารครบห้าหมู่ของประชาชนที่ยากจน/ครอบครัวที่ยากจนในเขต
เมือง เป็นเรื่องที่เป็นปัญหาสำคัญในช่วงการแพร่ระบาดของโควิด-19 และเมื่อเกิดภัยพิบัติ เนื่องจากเป็นกลุ่มคนที่อยู่ไกล
แหล่งผลิต ขาดกำลังซื้อ เนื่องจากไม่มีเงินสำรองสำหรับเลี้ยงชีพได้ การได้รับบริจาคอย่างเดียวอาจไม่เพียงพอต่อคุณภาพชีวิต
ที่ดีในช่วงวิกฤต ดังนั้น ภาครัฐควรมีนโยบายที่การันตีว่ากลุ่มคนเหล่านี้ โดยเฉพาะเด็ก ๆ เมื่อไม่สามารถไปรับประทานอาหาร
ที่โรงเรียนในมื้อกลางวันได้ และกลุ่มเปราะบาง เช่น คนพิการ สามารถเข้าถึงอาหารที่ปลอดภัย และเพียงพอในช่วงวิกฤต

เช่น ควรมีการให้คู่มืออาหารจากภาครัฐแก่คนกลุ่มนี้ในช่วงการเกิดวิกฤต หรือเมื่อบุคคลเหล่านี้ว่างงาน เนื่องจากสาเหตุต่าง ๆ

1.2 สำหรับในพื้นที่ที่ข้าพเจ้าอาศัยอยู่คาดว่าคนส่วนใหญ่มีอาหารเพียงพอในช่วงวิกฤต แต่มีกลุ่มคนที่อยู่ในครอบครัวหาเช้ากินค่ำ คนในชุมชนแออัด ชุมชนที่ไม่ถูกจ้างภาครัฐหรือเอกชน แต่เป็นกลุ่มคนที่มีรายได้น้อยและไม่แน่นอนได้รับผลกระทบ ถ้าเป็นเด็กน่าจะเป็นเด็กที่เรียนในโรงเรียนการศึกษาขั้นพื้นฐานของกรุงเทพมหานคร ซึ่งส่วนใหญ่ครอบครัวมีฐานะยากจน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และภาครัฐควรมีมาตรการช่วยเหลือให้เด็กและครอบครัวมีอาหารที่เพียงพอ นอกจากนี้ ยังมีผู้ป่วยติดเตียง พิกการ ผู้ตกงานที่อาศัยอยู่ในชุมชนต่าง ๆ ในกรุงเทพฯ ที่เป็นกลุ่มที่เสี่ยงต่อการเข้าไม่ถึงอาหาร

2. ที่มา

2.1 เนื่องจากองค์กรตั้งอยู่ในเขตเมืองแหล่งที่มาของอาหารมาจาก 1) มิติการซื้อขาย 2) มิติการแลกเปลี่ยนแบ่งปันและวัฒนธรรม

2.2

1) แหล่งที่มาของอาหารในมิติการซื้อขาย ยังมีประชาชนกลุ่มเปราะบางที่ไม่สามารถเข้าถึงได้อย่างทั่วถึง ดังนั้น รัฐควรมีนโยบายการเข้าถึงอาหารอย่างทั่วถึงสำหรับกลุ่มเปราะบาง กลุ่มว่างงานกะทันหัน กลุ่มพิกการ ฯลฯ

2) แหล่งที่มาของอาหารในมิติการผลิต ปลูก/เลี้ยง มีปัญหาในเรื่องความปลอดภัย ปลอดภัยจากสารเคมี ควรมีมาตรการการันตีว่าผัก เนื้อสัตว์ ผลไม้ ข้าว ฯลฯ ที่ผลิตสู่ท้องตลาดสู่บริโภค มีความปลอดภัยตั้งแต่แหล่งผลิต

3) แหล่งที่มาของอาหารที่เป็นนโยบายภาครัฐ ควรเน้นในเรื่องความทั่วถึง เช่น การันตีว่าเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี ทุกคน/ผู้ว่างงาน ผู้หญิงมีครรภ์ ผู้สูงอายุที่ไม่มีผู้เลี้ยงดู ต้องอยู่ลำพัง มีอาหารครบทั้ง 3 มื้อ

4) มิติการแลกเปลี่ยนแบ่งปันในช่วงโควิด ถือว่าเป็นตัวอย่างที่ดี แต่อย่างไรก็ตาม ควรณรงค์ให้มีการดำเนินการอย่างทั่วถึงในทุกตำบลของประเทศ

3. การกระจายอาหาร

3.1 ระบบการกระจายอาหารในปัจจุบันในสังคมเมือง เป็นไปตามกลไกตลาด เป็นธุรกิจอาหาร ซึ่งมีกลุ่มเปราะบางที่ไม่สามารถเข้าถึงอาหารได้ เนื่องจากขาดกำลังซื้อ ดังนั้น ภาครัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน ในพื้นที่นั้นๆ ต้องมีมาตรการช่วยเหลือ หรือมีทางเลือกอื่น ๆ เพื่อช่วยเหลือกลุ่มคนเหล่านี้ ส่วนการกระจายอาหารในสังคมชนบท นอกเขตอำเภอเมือง ไม่ควรเน้นการกระจายอาหารโดยใช้กลไกตลาด เพราะจะทำให้เกษตรกรเห็นผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจมากกว่าการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน โดยเฉพาะในช่วงวิกฤต ดังนั้นทิศทางการกระจายอาหารในอนาคต ภาครัฐ ท้องถิ่น ควรมีแพลตฟอร์ม พื้นที่ ที่ส่งเสริมให้เกิดการกระจายอาหารอย่างเป็นธรรมในชุมชนต่าง ๆ ทั่วประเทศ เช่น วิทยาลัยเกษตรกรรมทั่วประเทศ ตลาดปลอดสารพิษขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น/มหาวิทยาลัยในท้องถิ่นทั่วประเทศ หรือ ตลาดออนไลน์ที่ผู้ผลิตและผู้บริโภคสามารถติดต่อกันได้ ที่มีการซื้อขายอย่างสมเหตุสมผล หรือแม้กระทั่งการแลกเปลี่ยนอาหารระหว่างกันในช่วงวิกฤต เช่น ชาวประมงและชาวนา เป็นตัวอย่างที่ควรส่งเสริม และให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการสร้างความมั่นคงทางอาหารระหว่างกัน

3.2 ในภาวะวิกฤต สังคมไทยยังมีการเกื้อกูลช่วยเหลือกัน เพื่อการกระจายอาหารให้แก่กลุ่มเปราะบาง เช่น เห็นจิตอาสาจากภาคส่วนต่าง ๆ ลงไปช่วยเหลือประชาชน แต่อย่างไรก็ตาม ควรมีมาตรการให้ภาคเอกชนที่มีกำลังในการช่วยเหลือประชาชนลงมาช่วยเหลือ หรือมีมาตรการที่ทำให้มีระบบการกระจายอาหารเพื่อความมั่นคงทางอาหารมากขึ้น เช่น การลดราคาสินค้าอุปโภค บริโภค ที่จำเป็น ที่ทางบริษัทจะสามารถช่วยประชาชนได้ นอกเหนือจากมาตรการต่าง ๆ ของภาครัฐ เพื่อให้ธุรกิจอาหารไม่เป็นธุรกิจที่เน้นในเรื่องผลกำไรเพียงอย่างเดียว แต่เน้นการตอบแทนสังคมด้วย เช่น ลดราคาอาหารสำหรับเด็ก มีอาหารแจกสำหรับคุณแม่ตั้งครรภ์ หรือผู้พิการ ผู้สูงอายุในช่วงภาวะวิกฤต

3.3 การเข้าถึงอาหารที่มีความปลอดภัย ปลอดภัยจากสารพิษ ครบทุกมื้อ ของประชาชนทุกกลุ่มคือเป้าหมายที่สำคัญของการกระจายอาหารเพื่อความมั่นคงทางอาหาร แต่ปัจจุบัน พบว่ามีทั้งกลุ่มที่เข้าไม่ถึงอาหารครบสามมื้อ ซึ่งภาครัฐต้องการันตีสิทธิขั้น

พื้นฐานนี้ให้กับประชาชน นอกจากนี้ การเข้าถึงอาหารที่ปลอดภัย ปลอดภัยสารพิษ ยังไม่สามารถเข้าถึงได้ทุกกลุ่ม ผู้ที่มีความสามารถในการจ่าย จึงจะสามารถเข้าถึงอาหารที่ปลอดภัยสารพิษ ดังนั้น ภาครัฐ ต้องส่งเสริมให้ภาคประชาสังคมเข้ามามีส่วนร่วม เพื่อให้ชุมชนส่วนใหญ่ในประเทศไทยเข้าถึงอาหารที่ปลอดภัยสารพิษได้อย่างทั่วถึง ในราคาที่เป็นธรรม

4. การปรับตัว

4.1 ในระดับบุคคลมีการวางแผนให้ตนเองและครอบครัวมีอาหารสำรองสามารถอยู่ในภาวะวิกฤตได้ในกรณีที่ปิดเมือง ขาดอาหารสดจากแหล่งผลิตต่าง ๆ ในระดับชุมชน โดยเฉพาะน้ำดื่ม ซึ่งพบว่า ประชาชนในเมืองไม่สามารถเข้าถึงน้ำดื่มที่สะอาดได้อย่างทั่วถึง มีการรณรงค์ให้บุคคลในองค์กรแบ่งปันอาหารให้กลุ่มคนที่ขาดแคลนในชุมชนใกล้เคียงในรูปแบบต่าง ๆ เช่น ตู้ปันสุข การบริจาคสิ่งของ อาหาร ให้ประชาชนในเขตชุมชนใกล้เคียงกับกระทรวงศึกษาธิการ

4.2 พื้นที่เมืองมีต้นทุนในการเข้าถึงอาหารสูงกว่ามาก มีแนวโน้มที่จะอยู่ยากลำบากในภาวะวิกฤต เนื่องจากมีค่าครองชีพอื่น ๆ ด้วย เช่น ค่าเช่าบ้าน ดังนั้น เมื่อเกิดภาวะวิกฤตควรมีมาตรการที่สามารถรณรงค์ได้ว่าคนเมืองที่ได้รับผลกระทบสามารถเข้าถึงอาหารได้ครบทั้งสามมื้อในทุกวัน ควรมีการระดมทรัพยากรจากภาคส่วนต่าง ๆ เพื่อช่วยเหลือคนจนเมือง สำหรับในพื้นที่ชนบท พอมีต้นทุนทรัพยากรธรรมชาติ และใกล้แหล่งผลิตอยู่แล้ว แต่อย่างไรก็ตาม ควรรณรงค์ในเรื่องการแลกเปลี่ยน แบ่งปัน ทรัพยากรซึ่งกันและกันในช่วงวิกฤต มีพื้นที่กลางในตำบลที่ให้ประชาชนมาแลกเปลี่ยนซึ่งกันและกัน

5. ข้อเสนอโยบาย

5.1 - ข้อดีของประเทศไทยคือ เรื่อง ความมั่นคงทางอาหารทำให้เห็นน้ำใจของคนไทย จากหลาย ๆ แห่ง ทั่วประเทศ ที่พยายามช่วยเหลือ แบ่งปัน เพื่อนมนุษย์ในยามที่เดือดร้อน สื่อมวลชนนำเสนอ และมีบทบาทสำคัญในการรณรงค์นโยบายที่เกี่ยวข้องกับเรื่องความมั่นคงทางอาหาร ไม่สามารถบรรลุเป้าหมายด้วยการดำเนินงานของรัฐบาลกลางเพียงส่วนเดียว การสร้างความเข้าใจให้ภาคเอกชน ภาคประชาชน สถาบันการศึกษา องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เข้าใจว่า ความมั่นคงทางอาหารเป็นสิ่งที่มีความสำคัญของประเทศ เพราะจะสร้างการอยู่ดีกินดีให้กับคนทุกกลุ่ม ปัญหาอาชญากรรมต่าง ๆ จะลดลง ดังนั้น ไม่ว่าในภาวะวิกฤตหรือภาวะปกติ ภาครัฐให้ภาคส่วนต่าง ๆ ร่วมมือกัน ไม่ปล่อยให้เรื่องอาหารเป็นไปตามกลไกตลาดเพียงอย่างเดียว แต่เป็นไปเพื่อความมั่นคงของครอบครัว ประเทศ และทุกคน ภาครัฐต้องรณรงค์ให้ประชาชนทุกกลุ่มให้ความสำคัญกับเรื่องความมั่นคงของอาหารโดยเฉพาะกลุ่มเปราะบางมากขึ้น นอกจากนี้ ยังมีแนวปฏิบัติที่ดีในเรื่องความมั่นคงทางอาหารไม่มากนัก โดยเฉพาะในระดับจังหวัด จะเป็นตัวอย่างของการเกื้อหนุนระหว่างสังคมเมืองและชนบทในพื้นที่นั้น ๆ ได้ เช่น โครงการอาหารเข้าอย่างทั่วถึงในจังหวัด

5.2 นโยบายการแบ่งปันอาหารให้กับกลุ่มเปราะบางในสังคม ทั้งในภาวะวิกฤต เช่นน้ำท่วม และการเกิดโรคระบาดของประเทศไทยเป็นตัวอย่างของการระดมทรัพยากรที่เป็นรูปธรรม มองเห็นความร่วมมือ และความเป็นหนึ่งเดียวของคนไทย นอกจากนี้ ยังมี role model ในหลาย ๆ ส่วนที่สมควรเป็นแบบอย่าง และให้คนรุ่นหลังได้ศึกษา

MP17-20200831-กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม

1. นิยาม

1.1

1.2

2. ที่มา

2.1

2.2 สำหรับประเด็นแหล่งที่มาของอาหารในมิติของการผลิต ในด้านความปลอดภัยและคุณภาพ กรมส่งเสริมอุตสาหกรรมได้ดำเนินการสนับสนุนผู้ประกอบการ SMEs และวิสาหกิจชุมชนให้เข้าสู่ระบบมาตรฐาน เช่น GMP (Good Manufacturing

Practice) HACCP (Hazards Analysis and Critical Control Point) HALAL โดยการสนับสนุนผู้เชี่ยวชาญในการให้คำปรึกษาแนะนำ การวางระบบ การฝึกอบรม และการตรวจประเมินเตรียมความพร้อม

3. การกระจายอาหาร

3.1 สำหรับประเด็นการขับเคลื่อนการกระจายอาหารทางเลือก ที่ผ่านมา กรมส่งเสริมอุตสาหกรรมได้ดำเนินการพัฒนาธุรกิจอุตสาหกรรม푸드ทรัคผ่าน มาตรการส่งเสริม “สมาร์ทโฟร์푸드ทรัค” (SMART 4 Food Truck) โดยให้การสนับสนุนใน 4 ด้านหลัก ได้แก่ คน ครั้ว รถ และตลาด

3.2

3.3

4. การปรับตัว

4.1

4.2

5. ข้อเสนอแนะ

5.1 -

5.2

MP18-20200901-นักส่งเสริมและจัดการสินค้าเกษตร กรมส่งเสริมการเกษตร

1. นิยาม

1.1 -

1.2 -

2. ที่มา

2.1 -

2.2 มิติการผลิต ปลูก/เลี้ยง

เกษตรกรผู้ผลิตทางการเกษตร ได้รับผลกระทบน้อย เนื่องจากยังสามารถเข้าถึงแหล่งอาหารจากแปลงผลิตของครัวเรือน ทรัพยากรในพื้นที่ และการพึ่งพิงอาศัยกันในชุมชน

มิติการซื้อขาย

เกษตรกรในฐานะผู้ผลิตทางการเกษตร ได้รับผลกระทบทั้งในส่วนในตลาดในประเทศ และตลาดต่างประเทศ โดยตลาดในประเทศ เกษตรกรจำหน่ายผลผลิตได้น้อยลง เนื่องจากผู้บริโภคมีกำลังซื้อลดลง จากการมีรายได้ที่ลดลง หรือ ไม่มีรายได้ สำหรับตลาดต่างประเทศ เกษตรกรไม่สามารถส่งออกผลผลิตไปจำหน่ายได้ เนื่องจากการปิดประเทศ ทำให้ไม่สามารถขนส่งผลผลิตไปยังต่างประเทศได้ ต้องนำผลผลิตเกรดคุณภาพมาจำหน่ายในราคาที่ถูกลง ส่งผลให้มีรายได้ลดลง หรืออาจไม่คุ้มต้นทุนการผลิต แต่ผู้บริโภคในประเทศสามารถเข้าถึงอาหารเกรดคุณภาพส่งออกได้ในราคาที่ถูกลง

3. การกระจายอาหาร

3.1 กรมส่งเสริมการเกษตร ในฐานะหน่วยงานที่กำกับดูแลเกษตรกรผู้ผลิตทางการเกษตร (ต้นทาง) ได้ดำเนินการช่วยเหลือเกษตรกรในการกระจายผลผลิตอาหาร ดังนี้

ระยะเร่งด่วน - ประชาสัมพันธ์ผู้สนใจและรับซื้อผลผลิตจากเกษตรกร และนำไปมอบให้กับบุคลากรทางการแพทย์ และ

เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานในจังหวัดชายแดนภาคใต้ รวมทั้งประชาชนทั่วไปในกลุ่มเปราะบาง เช่น สถานสงเคราะห์คนชรา สถานรับเลี้ยงเด็ก เป็นต้น ภายใต้สโลแกน "เกษตรกรอยู่ได้ ประเทศไทยอยู่รอด"

ระยะปานกลาง - ส่งเสริมโครงการศูนย์ข้างบ้าน โดยการสนับสนุนเมล็ดพันธุ์และต้นพันธุ์ผักสวนครัว ปลุกไ้บริเวณบ้าน สำหรับเป็นแหล่งอาหารบริโภคในครัวเรือน และสามารถผลิตจำหน่ายในชุมชนได้

ระยะยาว - สร้างระบบการกระจายอาหาร ตามนโยบายตลาดนำการผลิต โดยขยายตลาดท้องถิ่น ซึ่งได้ดำเนินการส่งเสริม "ตลาดเกษตรกร" ในทุกจังหวัดทั่วประเทศ บริเวณพื้นที่หน้าสำนักงานเกษตรจังหวัด หรือ ศาลากลางจังหวัด เป็นต้น เพื่อให้เกษตรกรสามารถนำผลผลิตที่มีคุณภาพ ปลอดภัย และได้มาตรฐาน มาจำหน่ายโดยตรงให้กับผู้บริโภค

3.2 กรมส่งเสริมการเกษตรพัฒนาระบบตลาดออนไลน์เพื่อให้ผู้บริโภคสามารถเข้าถึงแหล่งอาหารคุณภาพ ปลอดภัย และได้มาตรฐาน จากกลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่ Smart Farmer (SF) Young Smart Farmer (YSF) วิสาหกิจชุมชน และองค์กรเกษตรกรอื่นๆ จากทั่วประเทศ ในรูปแบบของเว็บไซต์ ชื่อ “www.ตลาดเกษตรกรออนไลน์.com” ภายใต้สโลแกน “เกษตรกรจริงจัง ทุกสิ่งปลอดภัย เพียงคุณสั่ง เราพร้อมส่ง” ประกอบด้วยสินค้าทางการเกษตร ทั้งผลผลิตสด สินค้าแปรรูป และสินค้าหัตถกรรม จำนวน 9 หมวด ได้แก่ ข้าวและธัญพืช ผัก ผลไม้ ไม้ดอกไม้ประดับ อาหารแปรรูปและเครื่องดื่ม สมุนไพรและเครื่องสำอาง ผ้าและเครื่องแต่งกาย หัตถกรรมและสิ่งประดิษฐ์ และสินค้าอื่นๆ โดยเริ่มเปิดใช้งานครั้งแรกในวันที่ 29 เมษายน 2563 ซึ่งจะเป็ทางเลือกหนึ่งในการสร้างระบบการกระจายอาหารเพื่อความมั่นคงทางอาหารได้

3.3 -

4. การปรับตัว

4.1 -

4.2 -

5. ข้อเสนอแนะ

5.1- ส่งเสริมการผลิตและการบริโภคสินค้าเกษตรปลอดภัยและเกษตรอินทรีย์ ทั้งในระดับครัวเรือนและระดับการค้า เพื่อให้ประชาชนสามารถเข้าถึงแหล่งอาหารที่มีคุณภาพ ปลอดภัย และได้มาตรฐาน รวมทั้งเป็นการส่งเสริมระบบการผลิตที่มีความยั่งยืน สามารถหนุนเสริมความมั่นคงทางอาหารได้ในระยะยาว

- ส่งเสริมการขยายตลาดท้องถิ่นในการกระจายอาหารโดยตรงระหว่างเกษตรกรและผู้บริโภค และการพัฒนาระบบตลาดออนไลน์ในการเชื่อมโยงระบบอาหารระหว่างเมืองกับชนบทได้โดยตรง สามารถหนุนเสริมความมั่นคงทางอาหารได้อย่างพอเพียงและรวดเร็ว

5.2 -

MP19-20200903-สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

1. นิยาม

1.1 ปัญหาการเข้าถึงอาหารในสถานการณ์วิกฤติ ดังนี้

1. ภัยธรรมชาติในปัจจุบันมีแนวโน้มอุบัติขึ้นอย่างรวดเร็วและรุนแรงมากขึ้น ทำให้สินค้าเกษตร เช่น พืช ประมง ปศุสัตว์ เพื่อผลิตเป็นอาหารได้รับความเสียหายทั้งจากอุทกภัย ดินโคลนถล่ม เส้นทางถูกตัดขาด ทำให้ประสบปัญหาในการขนส่งอาหารไปยังผู้บริโภคเป็นไปด้วยความยากลำบาก มีปัญหาในการจัดหาวัตถุดิบเพื่อประกอบอาหาร

2. การระบาดของโรคอุบัติใหม่ เช่น โควิด-19 โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงต้นที่มีการบังคับใช้มาตรการควบคุมการแพร่ระบาดอย่างเข้มงวด ทำให้เกิดการ Lock Down ในพื้นที่ต่างๆ ทั่วประเทศ ทำให้การเคลื่อนย้ายสินค้าข้ามจังหวัดและการขนส่งจากแหล่งผลิตไปสู่ตลาดและผู้บริโภค ดำเนินการได้ไม่คล่องตัว เกิดความล่าช้ากว่าปกติ และไม่ทันต่อความต้องการส่งผลต่อความกังวลใจของผู้บริโภคในเรื่องความปลอดภัยของอาหาร นอกจากนี้ ยังประสบปัญหาการขาดแคลนแรงงานในการเก็บเกี่ยวผลผลิตเนื่องจากแรงงานต่างด้าวกลับประเทศ

1.2 -

3. การกระจายอาหาร

3.1 -

3.2 -

3.3 สามารถส่งผ่านอาหารที่มีคุณภาพและความปลอดภัยจากแหล่งผลิตไปถึงผู้บริโภคได้ตลอดเวลาอย่างทั่วถึงในทุกสถานการณ์ โดยสามารถตรวจสอบย้อนกลับแหล่งที่มาได้ สามารถดำเนินการได้หลากหลายวิธีการ เช่น (1) การสร้างระบบให้เกิดการซื้อขายโดยตรงระหว่างผู้ผลิตและผู้บริโภค ตัวอย่างเช่น การสร้าง platform ระบบซื้อ-ขายสินค้าเกษตรและอาหารออนไลน์ ระหว่างเกษตรกรผู้ผลิตและผู้บริโภคที่เข้าถึงได้โดยง่ายและน่าเชื่อถือ

(2) การสร้างระบบการเฝ้าระวังและเตือนภัยสถานการณ์สินค้าเกษตรและอาหาร ทั้งในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพและความปลอดภัย เพื่อให้ทุกภาคส่วนเตรียมการรองรับสถานการณ์หรือวางแผนแก้ไขเป็นการล่วงหน้า

(3) การสร้างระบบการสำรองอาหารและการกระจายอาหารในสถานการณ์วิกฤติ เช่น เกิดสงคราม เกิดโรคระบาด และภัยพิบัติทางธรรมชาติ จะต้องทราบแหล่งกักเก็บอาหาร พื้นที่รวบรวมของแหล่งกักเก็บอาหารที่ครอบคลุมจำนวนประชากร พร้อมวิธีการกระจายอาหารจากแหล่งกักเก็บไปยังผู้บริโภค

4. การปรับตัว

4.1 -

4.2 เน้นการพึ่งพาตนเองด้านอาหาร ดังนี้

(1) พื้นที่ชนบท ส่งเสริมการทำเกษตรแบบทฤษฎีใหม่และหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในพื้นที่ขนาดเล็ก กลาง ใหญ่ และส่งเสริมการรวมกลุ่มเพื่อขายผลผลิตในตลาดชุมชน และขายผลผลิตส่วนเกินให้กับชุมชนเมือง และเชื่อมโยงระบบการส่งผ่านอาหารส่วนเกินระหว่างผู้ผลิตในชนบทและผู้บริโภคในตลาดชุมชน และขายผลผลิตในเมือง

(2) พื้นที่เมือง ส่งเสริมการปลูกผักสวนครัวพื้นที่ขนาดเล็กในเมือง เช่น การออกแบบและจำหน่ายชุดอุปกรณ์การทำพืชผักสวนครัวสำหรับพื้นที่จำกัดในเมืองที่สามารถปลูกได้โดยง่าย สะดวก และประหยัดเวลา เพื่อลดการพึ่งพาอาหารภายนอก การจัดสรรพื้นที่ส่วนกลางในชุมชนเมืองใช้สำหรับปลูกพืชผักเพื่อให้คนในชุมชนช่วยกันปลูก ดูแล และบริโภค

5. ข้อเสนอแนะ

5.1-

5.2 -

MP20-20200904-กรมพลศึกษา

1. นิยาม

1.1 การได้รับสารอาหารไม่เพียงพอของกลุ่มคนที่ขาดแคลนทุนทรัพย์ (สำนักนันทนาการ)

เมื่อเกิดภัยพิบัติทางธรรมชาติ ส่งผลให้เกษตรกรผลิตพืชผักผลไม้ได้น้อยลง จึงทำให้มีสินค้ามีราคาสินค้าสูงขึ้น ถือได้ว่าเป็นปัญหาความมั่นคงทางอาหาร

1.2 สถานการณ์วิกฤติ มีผู้คนจำนวนมากที่กลายเป็น “กลุ่มเปราะบาง” ที่เกิดขึ้นใหม่ ที่ไม่สามารถเข้าถึงอาหารได้ เช่น ในสถานการณ์ภัยพิบัติที่การกระจายอาหารไม่ทั่วถึง หรือในวิกฤติเศรษฐกิจ ที่มีคนจำนวนมากไม่มีกำลังซื้อแม้มีอาหารจำหน่าย (สำนักนันทนาการ)

ไม่มีความมั่นคงทางอาหาร บุคลากรที่มาปฏิบัติงานที่สำนักงาน แม้บางส่วนจะ work from home ช่วงเดือนมีนาคม - พฤษภาคม 2563 ที่มีการงดการนั่งรับประทานอาหารในร้าน หรือห้ามจำหน่ายอาหาร ทำให้การเข้าถึงอาหารยากขึ้น ใช้เวลานานขึ้น และอาหารมีราคาแพงขึ้น กลุ่มเปราะบางที่เสี่ยงต่อการเข้าถึงอาหาร ได้แก่ บุคลากร ลูกจ้างที่มีเงินเดือนไม่มาก ประชาชนที่มีรายได้น้อยบริเวณใกล้เคียงกับหน่วยงาน

2. ที่มา

2.1 องค์กรหรือเครือข่ายมีแหล่งที่มาของอาหารจากการซื้อ เกษตร ปลูก เลี้ยง ทรัพยากร ป่า ทะเล แบ่งปัน นโยบายรัฐ (สำนักนันทนาการ)

2.2 สินค้ามีราคาแพง ประชาชนไม่มีกำลังซื้อ (สำนักนันทนาการ)

แหล่งที่มาของอาหารมีปัญหาในมิติความปลอดภัย และคุณภาพ คือ ผู้ปรุงอาหารและบุคคลที่เกี่ยวข้อง อาจไม่ดูแลเรื่องความปลอดภัยของภาชนะ สถานที่ ตามมาตรการของกระทรวงสาธารณสุข การใช้วัตถุดิบที่มีคุณภาพต่ำ เพื่อประหยัดต้นทุน การนำเข้าอาหารแช่แข็ง หรือวัตถุดิบที่ใช้ประกอบอาหารจากประเทศที่เป็นกลุ่มเสี่ยง

3. การกระจายอาหาร

3.1 ให้ประชาชนจ่ายค่าอาหารในราคาที่ลดลง (สำนักนันทนาการ)

3.2 มีการแบ่งปันกันภายในสังคมเพิ่มมากขึ้น (สำนักนันทนาการ)

3.3 มีการสร้างระบบการกระจายอาหาร ขยายตลาดท้องถิ่น และการกระจายอาหารโดยตรงระหว่างเกษตรกรกับผู้บริโภค หรือพัฒนาระบบตลาดออนไลน์ทางเลือก และเสริมสร้างความเข้มแข็งในการปลูกผักและอาหารโดยครอบครัวและชุมชนทั้งในหัวเมืองและเมืองใหญ่ ลดค่าใช้จ่ายอาหารลง และสามารถพึ่งพาตนเองด้านอาหารได้มากขึ้น (สำนักนันทนาการ)

เป้าหมายคือ ประชาชนทุกกลุ่ม ทุกวัย รวมถึงกลุ่มเปราะบาง ดำเนินการโดย การสร้างระบบการกระจายอาหารทางเลือกออนไลน์ ด้วยการ 1) ส่งเสริมการปลูกผัก พืชกินได้ทุกชนิดในท้องถิ่น หรือในเขตเมือง ส่งเสริมตลาดชุมชนสีเขียวให้มีมากขึ้น และได้มาตรฐานปลอดภัย ประชาชนเข้าถึงได้ง่าย เกษตรกรกับผู้บริโภคสามารถติดต่อกันโดยตรง 2) นำเทคโนโลยีมาใช้ในการลดระยะเวลาในการขนส่ง และการทำให้ทราบว่าพื้นที่ใดมีการกระจายอาหารน้อย หรือเกิดการขาดแคลน แบบ real time 3) การให้ความรู้ การสร้างความตระหนักกับประชาชนเรื่องความมั่นคงทางอาหาร 4) การมีหน่วยติดตามและประเมินผล โดยคนในพื้นที่

4. การปรับตัว

4.1 ปรับตัวของผู้คนในพื้นที่เขตเมือง เช่น การเพิ่มพื้นที่ผลิตอาหารในชุมชนโดยใช้พื้นที่สาธารณะหรือที่รกร้างว่างเปล่า การเชื่อมโยงระหว่างผู้ผลิตอาหารและผู้บริโภค เชื่อมโยงระบบอาหารระหว่างเมืองกับชนบทโดยตรง ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นพื้นฐานสำคัญของการออกแบบเมืองเพื่อความมั่นคงทางอาหารในทุกสถานการณ์ (สำนักนันทนาการ)

4.2 มีการแบ่งปัน ช่วยเหลือกันในสังคม (สำนักนันทนาการ)

การปรับตัวเพื่อสร้างความมั่นคงด้านอาหารสำหรับพื้นที่เมือง ควรมีลักษณะเฉพาะคือ การพัฒนาพื้นที่สาธารณะหรือพื้นที่ว่างเปล่าให้เป็นพื้นที่ผลิตอาหาร รวมถึงการพัฒนาพื้นที่ในตึก อาคารสำนักงาน หมู่บ้าน สวนสาธารณะ ลานกีฬา สนามกีฬา รวมถึงการส่งเสริมความมั่นใจ ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน การปรับตัวเพื่อสร้างความมั่นคงด้านอาหารสำหรับพื้นที่ชนบท ควรมีลักษณะเฉพาะคือ การเชื่อมโยงระหว่างผู้ผลิตอาหารและผู้บริโภค ระบบแลกเปลี่ยนที่ไม่ใช้เงิน

5. ข้อเสนอแนะ

5.1 มีการขับเคลื่อนร่วมกันในสังคม รวมทั้งในระดับกลุ่ม องค์กรหรือภาคีเครือข่ายต่าง ๆ เพื่อให้เกิดการจัดการชีวิตสาธารณะร่วมกันและได้มาซึ่งหลักประกันความมั่นคงทางอาหารในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การแลกเปลี่ยนแบ่งปันอาหารในรูปแบบต่าง ๆ การพัฒนาระบบการกระจายอาหารในชุมชน ฯลฯ (สำนักนันทนาการ)

นโยบายสาธารณะหรือมาตรการสนับสนุนที่ดำรงอยู่ในนโยบายส่วนกลาง สามารถหนุนเสริมความมั่นคงด้านอาหารได้น้อย ส่วนที่ดีคือ เป็นสิ่งที่กำหนดโดยรัฐ ข้ออ่อนคือ ความล่าช้าของการขับเคลื่อน อาจต้องมีการปรับปรุงข้อกฎหมายเพื่อให้ดำเนินการได้ตามที่รัฐกำหนด ไม่สามารถดำเนินการได้ทั่วถึงทุกกลุ่ม เป็นการดำเนินการระยะสั้น

นโยบายสาธารณะหรือมาตรการสนับสนุนที่ดำรงอยู่ในระดับภูมิภาค ท้องถิ่น สามารถหนุนเสริมความมั่นคงด้านอาหารได้มาก ส่วนที่ดีคือ เป็นการขับเคลื่อนร่วมกันในสังคม ท้องถิ่น จึงทำได้เร็ว เข้าถึงง่าย และตอบสนองต่อบริบทของท้องถิ่น ข้ออ่อนคือ ทำได้น้อยและอาจไม่ยั่งยืน ขาดการสนับสนุนด้านเทคโนโลยี

5.2 ให้มีการกระจายและแลกเปลี่ยนอาหาร ประชาชนสามารถเข้าถึงได้โดยง่ายราคาถูกลง (สำนักนันทนาการ)

MP21-20200908-สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ (มกอช.)

1. นิยาม

ทาง มกอช. มีความเห็นว่าควรระบุนิยามของความมั่นคงทางอาหารเพิ่มเติมให้สอดคล้องกับตามที่ประชุมคณะกรรมการความมั่นคงทางอาหารโลก (Committee on World Food Security) ครั้งที่ 39 ณ กรุงโรม ประเทศอิตาลี ที่ได้ขยายนิยามของความมั่นคงทางอาหารไปสู่ “ความมั่นคงทางอาหารและโภชนาการ” หรือ “Food and Nutrition Security” ซึ่งสามารถวิเคราะห์องค์ประกอบความมั่นคงทางอาหารเป็น 4 องค์ประกอบ ได้แก่

1. การมีอาหารที่เพียงพอ (Food Availability) คือ ปริมาณอาหารมีความเพียงพอต่อความต้องการของประชาชนทุกกลุ่ม ซึ่งอาหารอาจได้มาจากการผลิตภายในประเทศหรือการนำเข้า รวมถึงความช่วยเหลือด้านอาหาร
 2. การเข้าถึงอาหาร (Food Accessibility) คือ ประชาชนมีความสามารถในการเข้าถึงอาหารได้โดยไม่ถูกจำกัดสิทธิ์ ไม่ว่าจะเป็นอาหารที่ผลิตเอง (Physical Accessibility) หรือการมีทรัพยากรที่พอเพียงของบุคคลเพื่อให้ได้มาซึ่งอาหารจากแหล่งอื่น เช่น การมีรายได้เพื่อซื้ออาหารจากตลาด (Economic Accessibility) และการเข้าถึงอาหารมิติทางสังคมวัฒนธรรม เช่น การเข้าถึงทรัพยากรหรืออาหารส่วนรวมของชุมชน การได้รับอาหารจากเครือญาติ (Social Accessibility)
 3. การใช้ประโยชน์ด้านอาหารที่เหมาะสม (Food Utilization) คือ มีการแปรรูปอาหารให้มีความปลอดภัยและมีการบริโภคที่เหมาะสมเพื่อให้ได้ประโยชน์จากอาหารอย่างสูงสุด ซึ่งหมายรวมถึง การมีน้ำสะอาด การรักษาสุขภาพ และความต้องการทางกายภาพทั้งหมดได้รับการตอบสนองเพื่อให้เกิดสุขภาวะ โดยนัยยะนี้ความมั่นคงทางอาหารจึงสัมพันธ์กับปัจจัยนำเข้าที่ไม่ใช่อาหารด้วย
 4. เสถียรภาพทางอาหาร (Food Stability) คือการที่ประชาชน ครีวเรือนและบุคคลสามารถเข้าถึงอาหารที่เพียงพอได้ตลอดเวลา โดยไม่เสี่ยงกับการไม่มีอาหารบริโภคอันเป็นผลจากภาวะวิกฤตที่เกิดขึ้นอย่างกะทันหัน เช่น วิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจหรือสภาพภูมิอากาศ หรือเหตุการณ์ที่เป็นไปตามวัฏจักร เช่น ภาวะความไม่มั่นคงทางอาหารตามฤดูกาล
- จากนิยามดังกล่าวจะเห็นได้ว่า ปัญหาความมั่นคงทางอาหารสามารถเกิดขึ้นได้ในทุกสังคมและช่วงเวลา และในสภาวะวิกฤตปัญหาจะเห็นได้ชัดเจนหรือส่งผลกระทบอย่างรุนแรงยิ่งขึ้น โดยเฉพาะต่อกลุ่มเปราะบาง ที่มีความเสี่ยงต่อการเข้าถึงไม่ถึงอาหาร หรือการเข้าถึงอาหารที่ไม่มีความปลอดภัยส่งผลให้เกิดการเจ็บป่วยหรือเสียชีวิตได้

2. ที่มา

การเข้าถึงอาหาร (Food Accessibility) ในครัวเรือนและระดับบุคคลเกิดจากการผสมผสานระหว่าง การเข้าถึงอาหารโดยมิติการผลิต (Physical Accessibility) มิติทางเศรษฐกิจ (Economic Accessibility) และมิติทางสังคมวัฒนธรรม (Social Accessibility) โดยมิติที่มีความเกี่ยวข้องกับ มกอช. ได้แก่ การเข้าถึงอาหารโดยมิติการผลิตและมิติทางเศรษฐกิจ ซึ่ง มกอช. ได้วิเคราะห์ปัญหาที่มาของอาหารและการเข้าถึงอาหารทั้ง 2 มิติ ดังนี้

1. การเข้าถึงอาหารโดยมิติการผลิต

การเข้าถึงอาหารในมิติการผลิตในครัวเรือนและระดับบุคคล แม้ว่าพื้นที่ร้อยละ 46 ของประเทศไทยใช้ในการผลิตทางการเกษตร อย่างไรก็ตามพื้นที่เกษตรกรรมมากกว่าร้อยละ 70 พบว่า เป็นการปลูกพืชเชิงเดี่ยว นอกจากนี้ ในการผลิตยังจำเป็นต้องอาศัยปัจจัยการผลิตทั้งปัจจัยตามธรรมชาติ เช่น ปริมาณน้ำฝน สภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการผลิต และปัจจัยการผลิตส่วนบุคคล เช่น การไม่มีที่ดิน ไม่มีเครื่องมือการผลิต ไม่มีเงินทุน ส่งผลให้บุคคลที่แม้ว่าจะอยู่บนพื้นฐานการผลิตก็ยังไม่มีความมั่นคงทางอาหารได้

2. การเข้าถึงอาหารโดยมิติทางเศรษฐกิจ

การเข้าถึงอาหารโดยมีทิศทางเศรษฐกิจ เกี่ยวข้องกับความสามารถของครัวเรือนและบุคคลในการสร้างรายได้ที่เพียงพอต่อการซื้ออาหาร ซึ่งเป็นการมีมติการเข้าถึงอาหารหลักในปัจจุบัน จากการสำรวจของสำนักงานสถิติแห่งชาติ ประจำปี พ.ศ. 2560 พบว่าสถานการณ์ความยากจนของประเทศไทยในภาพรวมดีขึ้น โดยมีสัดส่วนคนจนเพียงร้อยละ 7.87 และประชากรอายุ 6 ปีขึ้นไป มีพฤติกรรมการบริโภคอาหารมื้อหลักครบ 3 มื้อ ถึงร้อยละ 89.4

นอกจากการมีอาหารเพียงพอกับความต้องการในเชิงปริมาณแล้ว คุณภาพและความปลอดภัย ยังเป็นปัจจัยที่สำคัญ เนื่องจากหากประชาชนซึ่งเป็นผู้บริโภครับประทานอาหารที่ไม่ปลอดภัยแล้วอาจก่อให้เกิดการเจ็บป่วย เป็นโรค หรืออันตรายถึงแก่ชีวิตได้

นอกจากนี้ ในปัจจุบันประเทศไทยยังพบปัญหาด้านโภชนาการของอาหาร จากการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการบริโภคอาหาร ส่งผลให้เกิดภาวะทุพโภชนาการ ที่ประกอบด้วยภาวะขาดสารอาหาร (Undernutrition) การขาดสารอาหารรอง (Micronutrient deficiencies) และการมีน้ำหนักเกินและโรคอ้วน (Overweight and obesity) ซึ่งปัญหาทุพโภชนาการทั้งสาม (Triple burden of malnutrition : TBM) สามารถมีได้ภายในประเทศเดียวกัน ครอบครัวยุคเดียวกัน หรือแม้แต่บุคคลเดียวกัน

ในการกำกับดูแลที่มาของอาหารและการเข้าถึงอาหาร มกช. ในฐานะที่เป็นหน่วยงานเสริมสร้างการนำมาตรฐานไปสู่การปฏิบัติตลอดห่วงโซ่การผลิต และการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ด้านอาหารและความปลอดภัยสินค้าเกษตรและอาหาร มีส่วนร่วมในการดำเนินการดังนี้

1. การวิเคราะห์ความเสี่ยง (Risk analysis) และการประเมินความเสี่ยง (Risk assessment) ผ่านการจัดทำข้อมูลการบริโภคอาหารของประเทศไทยที่ มกช. จัดทำขึ้น เพื่อใช้ประเมินโอกาสและระดับความเสี่ยงของความเป็นอันตรายที่ผู้บริโภคจะได้รับ เปรียบเทียบกับความรุนแรงของอันตรายนั้นๆ เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการกำหนดมาตรการจัดการความเสี่ยงที่เหมาะสม เพียงพอ และเป็นที่ยอมรับของสากล
2. การควบคุมคุณภาพ และความปลอดภัย ของสินค้าเกษตรและอาหารทั้งที่ผลิตภายในประเทศและนำเข้าจากต่างประเทศ ผ่านการกำหนดและควบคุมมาตรฐาน ทั้งมาตรฐานสินค้า มาตรฐานระบบ และมาตรฐานข้อกำหนดทั่วไป
3. เสริมสร้างระบบตรวจสอบ และรับรองสินค้าเกษตรและอาหารที่ตรงตามความต้องการและสอดคล้องกับสากล
4. การสร้างความเชื่อมั่นด้านคุณภาพมาตรฐานให้กับผู้บริโภคในการเลือกซื้อสินค้าเกษตรและอาหารที่มีเครื่องหมายรับรองมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหาร หรือเครื่องหมาย Q

3. การกระจายอาหาร

3.1 การกระจายอาหารเป็นอีกหนึ่งปัจจัยที่มีความสำคัญเพื่อให้เกิดความมั่นคงด้านอาหารและโภชนาการ เนื่องจากการเพิ่มขึ้นของประชากรและการเปลี่ยนแปลงของเมืองจากการเป็นชนบทสู่ความเป็นเมือง (Urbanization) ส่งผลให้การกระจายอาหารผ่านช่องทางการตลาด เช่น ผู้ค้าส่งหรือผู้ค้าปลีก มีความสำคัญต่อการกระจายอาหารจากผู้ผลิตถึงผู้บริโภค

สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ พยายามส่งเสริมให้เกิดการกระจายอาหารผ่านช่องทางการตลาดที่มีประสิทธิภาพ เพื่อให้อาหารที่ผู้บริโภคได้รับมีความปลอดภัย ผ่านการกำหนดมาตรฐานเพื่อเป็นแนวทางการปฏิบัติ เช่น ข้อเสนอแนะสำหรับการบรรจุหีบห่อและการขนส่งผักและผลไม้สด การตามสอบสินค้าเกษตรและอาหาร: หลักการและแนวทางสำหรับการออกแบบระบบการตามสอบและการนำไปปฏิบัติ เป็นต้น นอกจากนี้ยังส่งเสริมการเข้าถึงวัตถุดิบปลอดภัย ณ แหล่งจำหน่าย เช่น ร้านค้าปลีก/ตลาด/ร้านอาหาร

ในการเชื่อมโยงระบบการกระจายอาหารจากผู้ผลิต (เกษตรกร) ไปสู่ผู้บริโภคโดยตรงยังประสบปัญหา เนื่องจากกลไกราคาซื้อขายและผู้ผลิตยังไม่มีความพร้อมที่จะการประกอบกิจการผลิตพร้อมการขนส่งอย่างเบ็ดเสร็จ นอกจากนี้ยังพบว่า สินค้าที่มีความปลอดภัยไม่ได้รับการเพิ่มราคาซื้อขายอย่างเป็นธรรมและสินค้าส่วนหนึ่งถูกนำมาจำหน่ายรวมกันโดยไม่มีการคัดแยก ณ จุดรวบรวมสินค้า

3.2 ความเชื่อมโยงของการสร้างระบบการกระจายอาหารเพื่อความมั่นคงทางอาหารจากบทเรียน (Lesson learnt) ภาวะวิกฤตโควิด-19 ที่ผ่านมา มกช. เห็นว่า

3.2.1 การเชื่อมโยงแหล่งผลิตและแหล่งกระจายอาหารนอกพื้นที่ทำได้ยาก เนื่องจากมีการปิดระบบ (Shut down) สาธารณูปโภคสำหรับการขนส่งและธุรกิจอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องเป็นระยะเวลานาน แม้จะมีการผ่อนปรนให้รถขนส่งที่จำเป็นสามารถเดินทางได้ตลอด 24 ชั่วโมง หากแต่กลไกการอนุญาตและสาธารณูปโภครองรับ (เช่น ปั๊มน้ำมัน ที่พัก ห้องเย็น ตลาดกลาง) ยังขาดความสามารถในการรับมือได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งหากเหตุการณ์วิกฤตเกิดขึ้นเป็นระยะเวลานาน อาจส่งผลกระทบต่อความปลอดภัยของอาหารในตัวเองสำคัญที่ไม่มีพื้นที่ผลิตอาหารได้ โดยเฉพาะกรุงเทพมหานคร นอกจากนี้ อาจส่งผลกระทบต่อกลุ่มผู้ผลิต โดยเฉพาะเกษตรกรที่ผลิตสินค้าสดที่เน่าเสียง่าย เนื่องจากขาดโอกาสเข้าถึงตลาด และได้รับความเสียหายจากเหตุการณ์วิกฤตได้

3.2.2 โลจิสติกส์ระดับจุลภาค (Micro-Logistic) เข้ามามีบทบาทสำคัญในการกระจายอาหารเพื่อความมั่นคงทางอาหาร ซึ่งช่วยผ่อนปรนวิกฤตดังกล่าวลงบางส่วน สอดคล้องกับพฤติกรรมของผู้บริโภค วิธีการจับจ่าย รูปแบบการจ่ายเงิน และทัศนคติของประชาชน ที่ส่งผลให้ไม่ยอมออกจากที่พักโดยไม่จำเป็น แต่อย่างไรก็ตาม การขนส่งรูปแบบนี้มีประโยชน์ต่อการแก้ปัญหาในส่วนของการขนส่งสินค้าปลายทาง หมายถึง หลังจากสินค้าผ่านศูนย์กระจายสินค้า (Distribution center)/ร้านค้าปลีก/ร้านอาหาร/การจัดเลี้ยง (Catering) แล้ว ซึ่งไม่สามารถช่วยแก้ปัญหาการกระจายวัตถุดิบจากท้องถิ่นได้ และหากผู้ขนส่งสินค้าไม่ได้ผ่านการคัดกรองหรือมีความเสี่ยง อาจเป็นตัวเร่งให้เกิดการแพร่กระจายเชื้อโรคหรือเชื้อก่อโรคในอาหารได้อย่างรวดเร็ว

3.3 ทิศทางการกระจายอาหารเพื่อความมั่นคงทางอาหาร โดยเฉพาะในภาวะวิกฤต มีความจำเป็นที่จะต้องพิจารณาแนวทางหรือยุทธศาสตร์ในการบริหารจัดการให้เหมาะสมกับแต่ละเหตุวิกฤตหรือสถานการณ์แต่ละรูปแบบ เนื่องจากมีปัจจัยที่เกี่ยวข้องจำนวนมาก โดยเฉพาะแนวทางวิเคราะห์ยืนยันความปลอดภัย ช่องทางการกระจายอาหาร และโครงสร้างสาธารณูปโภคที่เอื้ออำนวยต่อการกระจายอาหาร ซึ่งอาจได้รับผลกระทบจากวิกฤตแต่ละครั้งไม่เท่ากัน โดยอาจพิจารณาเป็นสถานการณ์จำลอง (Scenario) เพื่อวางแผนและจัดเตรียมมาตรการที่สามารถใช้ประโยชน์ได้ทันที หากเกิดเหตุวิกฤต เป็นต้น

4. การปรับตัว

4.1 -

4.2 การปรับตัวเพื่อสร้างความมั่นคงทางอาหารสำหรับพื้นที่เมืองและพื้นที่ชนบทมีลักษณะเฉพาะ ดังนี้

4.2.1 สังคมเมือง มีการอาศัยเป็นแบบเดี่ยว (Individual) และมีการประกอบอาชีพแตกต่างกันโดยสิ้นเชิง นอกจากนี้ ยังมีโครงข่ายสื่อสารที่เอื้ออำนวยต่อการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้และข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับความปลอดภัย ความมั่นคง หรือการรับมือสภาวะวิกฤตได้ แต่ตัวบุคคลนั้นอาจขาดการปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันมากกว่า ดังนั้น รูปแบบการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ เหมาะสม และเข้าถึงง่าย จึงอาจเป็นปัจจัยหนึ่งที่ต้องให้ความสำคัญ การสร้างกลไกสื่อสารข้อมูลเชิงยุทธศาสตร์โดยนำเสนอเชิงไวรัล เพื่อทำให้เกิดความรู้ความเข้าใจได้ง่าย และสามารถเข้าถึงแหล่งอาหารบนพื้นฐานความปลอดภัยได้มากขึ้น มาตรการควบคุมโรคและการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน เป็นสิ่งจำเป็นที่ต้องวางแผน โดยอาจพิจารณาแนวทางจัดสรรหรือคัดกรองความปลอดภัย สุ่มตรวจสถานที่ให้บริการอาหาร/วัตถุดิบ ตลอดจนการตรวจติดตามสถานที่ที่มีความเสี่ยง อันเกิดจากลักษณะของแหล่งที่อยู่อาศัย เช่น บริเวณที่เป็นชุมชนหนาแน่น ซึ่งสามารถเห็นความเคลื่อนไหวหรือการเปลี่ยนแปลงได้อย่างชัดเจนเมื่อเกิดปัญหา อันตราย ความเสี่ยง หรือความแตกต่างของพฤติกรรมในเชิงสถิติ

4.2.2 สังคมชนบท เพิ่มการพิจารณาการเสริมสร้างกลไก Micro-Logistic ในการเข้าถึงแหล่งผลิต แหล่งกระจายสินค้า รวมทั้งขยายโครงข่ายสื่อสารและช่องทางการสื่อสารชุมชนผ่านกลไกภาครัฐต่างๆ ทั้งภาคการเกษตร ภาคการปกครอง (ระดับเทศบาล/ชุมชน) หรือภาคอื่นๆ เพื่อให้ประชาชนมีโอกาสในการเข้าถึงทรัพยากร อาหาร และตลาดได้อย่างเท่าเทียม ลดความเหลื่อมล้ำทางสังคมและช่องว่างระหว่างวัย นอกจากนี้ ควรเพิ่มความเข้มแข็งในการดูแลประชากรกลุ่มสูงวัย (Aging) ทั้งในสังคมชนบทและโดยเฉพาะกลุ่มชุมชนเมืองที่มีแนวโน้มการอาศัยแบบเดี่ยวมากขึ้นในอนาคต

5. ข้อเสนอแนะนโยบาย

5.1 นโยบายสาธารณะหรือมาตรการสนับสนุนและการหนุนเสริมเพื่อให้เกิดระบบการผลิตการเข้าถึงอาหารและระบบการกระจายอาหาร ฯลฯ ที่ดำรงอยู่ ทั้งนโยบายส่วนกลางและในระดับภูมิภาค ท้องถิ่น สามารถหนุนเสริมความมั่นคงด้านอาหารได้ โดยแบ่งเป็นมิติต่างๆ ดังนี้

5.1.1 มิติด้านปัจจัยการผลิต สนับสนุนให้มีการจัดการภาคการเกษตรให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น โดยส่งเสริมให้เกษตรกรเข้าใจพืชเกษตร การจัดการเกษตรในพื้นที่ การจัดเก็บข้อมูลผลผลิต และการนำเทคโนโลยีมาช่วยในการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต โดยข้อมูลดังกล่าวช่วยให้เกษตรกรสามารถวิเคราะห์และคาดการณ์สถานการณ์ทางเกษตรของตนเอง อีกทั้งยังช่วยแก้ปัญหาการใช้พื้นที่การเกษตรให้ได้ผลผลิตอย่างคุ้มค่า (Closing yield gap) อีกทั้งการสนับสนุนให้เกษตรกรผลิตสินค้าเกษตรและผลิตภัณฑ์แปรรูปให้ได้มาตรฐานสอดคล้องตามหลักปฏิบัติสากล เช่น การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (Good Agricultural Practices : GAP) การปฏิบัติที่ดีในการผลิตอาหาร (Good Manufacturing Practice : GMP) เป็นต้น

5.1.2 มิติการได้มาซึ่งอาหาร สนับสนุนและประชาสัมพันธ์ให้ผู้บริโภคเข้าใจถึงประโยชน์ของการอุดหนุนผลผลิตที่มีความปลอดภัยได้มาตรฐานในราคาที่เหมาะสม

5.1.3 นโยบายของภาครัฐ สนับสนุนให้หน่วยงานภาครัฐระดับกระทรวงมีการทำงานแบบบูรณาการทั้งเชิงนโยบายและภาคปฏิบัติ เนื่องจากการรับมือกับสถานการณ์วิกฤต เช่น การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 ไม่เพียงแต่เป็นความรับผิดชอบของกระทรวงสาธารณสุข กระทรวงมหาดไทย หรือกระทรวงพาณิชย์ แต่ยังรวมถึงกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ด้วย พร้อมทั้งปรับกลยุทธ์การสื่อสารนโยบายของภาครัฐให้เข้าถึงทั้งในระดับชาติ ภูมิภาค คราวเรือน และบุคคล เพื่อสร้างความเข้าใจและเชื่อมั่นได้ว่า หากประเทศไทยต้องเผชิญหน้ากับภาวะวิกฤต ประชากรในประเทศจะยังสามารถดำรงชีพอยู่ได้ด้วยอาหารเพียงพอและปลอดภัย

5.2 -

MS01-20200826-เครือข่ายชนเผ่าพื้นเมืองแห่งประเทศไทย

1. นิยาม

- 1.1 การไม่มีสิทธิในที่ดินอย่างเป็นธรรมและทั่วถึง เนื่องจากที่ดินเป็นปัจจัยที่สำคัญในการผลิตและสร้างความมั่นคงทางอาหาร
- 1.2 มีความมั่นคงทางอาหารในระดับดี เพราะ มีภูมิปัญญาและความรู้ในการจัดการความมั่นคงทางอาหารอย่างเพียงพอ แต่ยังมีกลุ่มเปราะบาง ที่ไม่สามารถเข้าถึงสิทธิในที่ดินและทรัพยากรได้

2. ที่มา

- 2.1 จากการเกษตร จากป่า การแบ่งปัน
- 2.2 ขาดสิทธิที่มั่นคงในที่ดินและป่า ซึ่งเป็นแหล่งผลิตอาหาร ของชุมชน

3. การกระจายอาหาร

- 3.1 กำหนดแผนการสร้างพื้นที่รูปธรรมด้านความมั่นคงทางอาหาร แบ่งปันอาหาร แบ่งปันเมล็ดพันธุ์
- 3.2 มีการแบ่งปันอาหาร ข้าวแลกปลา สร้างตลาดออนไลน์
- 3.3 สร้างสุขภาวะที่ดีในชุมชน ให้มีการเข้าถึงแหล่งอาหารได้อย่างเป็นธรรม สร้างพื้นที่แหล่งอาหารให้มากขึ้น ส่งเสริมเมล็ดพันธุ์พืชพื้นเมือง พัฒนาสิทธิในที่ดินและทรัพยากร

4. การปรับตัว

- 4.1 ส่งเสริมการใช้ภูมิปัญญาของชุมชนในการจัดการความมั่นคงทางอาหาร พัฒนาลิทธิการเข้าถึงในที่ดินและทรัพยากร
- 4.2 สร้างชุดความรู้ที่สอดคล้องกับบริบทของชุมชนแต่ละแห่ง และนำภูมิปัญญามาปรับใช้ให้สอดคล้องกัน สร้างแหล่งอาหารจากครัวเรือนสู่ชุมชน

5. ข้อเสนอแนะนโยบาย

5.1 นโยบายดี แต่การขับเคลื่อนในระดับพื้นที่ยังไม่สามารถทำได้ เช่น การควบคุมสารเคมี การผูกขาดเมล็ดพันธุ์ แหล่งอาหารปลอดภัยไม่ทั่วถึง ต้องให้ชุมชนจัดการร่วมในการออกแบบ และดำเนินการ

5.2 สร้างพื้นที่แหล่งอาหารด้วยเกษตรยั่งยืน ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงทุกครัวเรือน สร้างตลาดชุมชนอาหารปลอดภัย พัฒนาสิทธิการใช้ประโยชน์ที่ดินตามภูมิปัญญาและสภาพบริบทของชุมชน

MS02-20200904-สมาคมพัฒนาประชากรและชุมชน

1. นิยาม

1.1 ในสถานการณ์วิกฤติทางสังคม ในอดีตเมื่อชาวเขมรต้องอพยพหนีภัยสงครามมาหลบซ่อนตัวอยู่ชายแดนไทยเป็นเวลานาน ต้องอดอยากเพราะขาดอาหารและเป็นไข้ต้องล้มตายเป็นจำนวนมากนับหมื่นนับแสนราย

ในปี 2522 รัฐบาลได้อนุญาตให้ UN เข้ามาร่วมจัดตั้งค่ายอพยพลี้ภัยในชายแดนของประเทศไทย

1.2 ในปี 2522 รัฐบาลได้เริ่มอนุญาตให้ UN เข้ามาร่วมจัดตั้งค่ายอพยพลี้ภัยในชายแดนของประเทศไทย หลายค่าย สมาคมพัฒนาประชากรและชุมชนจึงได้จัดตั้งสำนักงานบรรเทาสาธารณภัยชุมชนขึ้นในปี 2523 เพื่อมารองรับปัญหาดังกล่าวด้วยการสนับสนุนงบประมาณจาก UNHCR เพื่อจัดหาอาหารมาแจกจ่ายให้กับผู้พลัดถิ่นมากกว่า 8 แสนคนถึง 1 ล้านคนในค่ายอพยพสระแก้ว และค่ายเขาอีโต้ จ. ปราจีนบุรี ค่ายพระยากำแพง จ. จันทบุรี และค่ายไม้รูด จ. ตราด ค่ายกาบเชิง จ. สุรินทร์ และค่ายพนัสนิคม จ. ชลบุรี ด้วยการรับซื้ออาหารจากสวน และ ฟาร์มเกษตรโดยตรง

ในขณะเดียวกันเมื่อผู้พลัดถิ่นอยู่รวมกันจำนวนมาก และเป็นเวลานานเมื่อไม่มีงานที่ต้องทำ เป็นเหตุให้มีการจับคู่แต่งงานกันจำนวนมากตามมา มีการตั้งครอบครัวจำนวนมากในค่ายอพยพบางค่าย เช่นที่ ค่ายไม้รูด และค่ายพระยากำแพง จึงต้องดำเนินการคัดแยกกำเนิด(เป็นการคุมกำเนิดแบบชั่วคราว)ให้กับหญิงผู้พลัดถิ่นที่มากักขังในค่ายซึ่งมีแนวโน้มเกิดการตั้งครภ์จำนวนมาก ซึ่งจะมีผลให้ทารกเกิดใหม่ไม่แข็งแรงและอาจได้รับอาหารไม่เพียงพอและอยู่ในสภาพแวดล้อมที่ไม่เหมาะสม

2. ที่มา

2.1 ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา 40 ปีที่สมาคมพัฒนาประชากรและชุมชน ซึ่งดำเนินงานด้านพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชากรทั้งในเขตเมืองและชนบท ด้วยการจัดทำโครงการนำร่องหลากหลายโครงการ และจำนวนหลายร้อยโครงการที่ดำเนินการอยู่ในหมู่บ้านยากจนกระจายอยู่ในภาคเหนือ อีสาน กลางใต้ โดยมีสำนักงานสาขา 18 แห่งนั้น โครงการเกือบทุกโครงการจะเป็นการพัฒนาแบบผสมผสาน และจะต้องมีเรื่องการขจัดความยากจนอยู่ด้วยเนื่องจากเป็นข้อเสนอข้อต้นๆของชุมชนเอง โดยใช้เรื่องการส่งเสริมด้านการเกษตรให้เป็นแหล่งอาหารปลอดภัยของครัวเรือนเป็นหลักเบื้องต้น และทำเป็นอาชีพเพื่อหารายได้

ปัจจุบัน สมาคมพัฒนาประชากรและชุมชนได้รับการสนับสนุนจากมูลนิธิพัฒนาประชากรและอาหาร และบริษัทเนสท์เล่ทำโครงการนำร่องส่งเสริมให้ผู้สูงอายุปลูกผักปลอดสารพิษไว้กินเอง และได้รับการสนับสนุนจากมูลนิธิอิกเกีย และบริษัทเอกชนจำนวนหนึ่ง ให้จัดทำโครงการโรงเรียนร่วมพัฒนา จำนวน 134 โรงเรียน ใน 54 จังหวัดโครงการนี้เน้นการสร้างการมีส่วนร่วมของภาคส่วนต่างๆในการสนับสนุนสถานศึกษาให้มีความทันสมัยที่สามารถยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเตรียมความพร้อมสำหรับอนาคตของเด็กนักเรียน และสนับสนุนให้โรงเรียนเป็นแหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิตของคนในชุมชน

การจัดทำแปลงเกษตรในโรงเรียนซึ่งเป็นแหล่งอาหารเข้า และกลางวันของนักเรียน ถูกจัดให้เป็นเครื่องมือ ในการบริหารจัดการแบบองค์รวม และเป็นเครื่องมือของการเรียนรู้แบบใหม่ จากการเริ่มต้นด้วยการผลิตที่ใช้พื้นที่น้อย น้ำน้อย แรงน้อย ที่สามารถวางแผนการผลิตให้มีผลผลิตตลอดเวลา มีคุณภาพที่สะอาด ปลอดภัย และมีคุณค่าทางโภชนาการ การเรียนรู้ของนักเรียนเกิดขึ้นได้สอดคล้องกับในหลายวิชาจากการลงมือปฏิบัติภาคการเกษตรนี้ด้วยตนเองตั้งแต่เริ่มวางแผนปลูก ลง

มือปลูก ดูแลรักษาและการเก็บเกี่ยวผลผลิต และการจำหน่ายซึ่งจะเกิดการเรียนรู้ในหลากหลายสาขาวิชา ตั้งแต่วิชาชีววิทยา คณิตศาสตร์ ภาษาไทย-อังกฤษ วิชาโภชนาการ และอื่น ๆ รวมถึงจนถึงการทำบัญชีและการทำธุรกิจเบื้องต้น

2.2 โดยภาพรวมแหล่งที่มาของอาหารเรายังไม่สามารถควบคุมเรื่องความปลอดภัยจากสารปนเปื้อนได้ ทั้งเนื้อสัตว์และพืชผักผลไม้ เช่นสารฟอร์มาลีน ที่ผู้ผลิตและแม่ค้าพ่อค้าใช้ในการถนอมอาหารให้สด อาหารปนเปื้อนจากรังสี ยาฆ่าแมลง สารฟอกสี หรือฟอกขาว สารบอแรกซ์ สารเร่งเนื้อแดง สีผสมอาหาร ฯลฯ

ฉะนั้น เราจะต้องเร่งให้ความรู้ความเข้าใจ และปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของผู้ผลิตและผู้ค้า สมาคมพัฒนาประชากรและชุมชนได้เคยจัดทำโครงการอาหารปลอดภัยในโรงเรียนซึ่งได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดี แต่สิ่งเหล่านี้ทำได้เฉพาะให้ผู้บริโภคกลุ่มเล็กๆรู้จักเลือกซื้อหาอาหารที่ปลอดภัย ที่สำคัญผู้ผลิตและผู้ค้าต้องมีความรู้และคุณธรรมในการประกอบอาชีพ

3. การกระจายอาหาร

3.1 ระบบการกระจายอาหารที่สมาคมพัฒนาประชากรและชุมชนดำเนินการอยู่เคยมีหลากหลายรูปแบบ มีทั้งระบบร้านค้าชุมชน จัดตั้งกลุ่มเกษตรกร ระบบสหกรณ์ ระบบธนาคารหมู่บ้าน และชมรมต่างๆ รวมถึงการจัดให้มีรถเร่ขายของไปตามชุมชนต่างๆ

3.2 ปัจจุบันระบบการผลิตของไทยมีแนวโน้มเป็นการผลิตแบบเกษตรแปลงใหญ่ ผลิตพืชเชิงเดี่ยว และทำฟาร์มแบบมีพ่อค้ารายใหญ่มาให้เกษตรกรเป็นลูกไร่และลูกฟาร์ม เกษตรกรตกเป็นเครื่องมือของพ่อค้า ไม่สามารถกำหนดราคาผลผลิตของตัวเองได้

เรื่องการกระจายอาหาร เพื่อความมั่นคงทางอาหาร ในการดำเนินงานของสมาคมพัฒนาประชากรและชุมชนเน้นให้ชุมชนสามารถพึ่งตนเองให้มากที่สุด และเป็นระบบชุมชนช่วยชุมชน คือทำเองผลิตเอง และค้าขายแบ่งปันกันภายในชุมชนให้มากที่สุด ภายใต้การผลิตอาหารที่ปลอดภัย ได้คุณค่าทางโภชนาการ และราคาไม่แพง เช่นการเกษตรแบบครัวเรือนที่ใช้พื้นที่น้อย น้ำน้อย แร่งน้อยเช่นการปลูกผักในช่อง ในตะกร้า และวางแผนการผลิตด้วยกัน มีการซื้อขายกันเองในชุมชน และสร้างเครือข่ายแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้วยกัน ค้าขายด้วยกันแบบมีคุณธรรม โดยจัดประชุมและทำความเข้าใจร่วมกัน จากสินค้าครัวเรือนเป็นสินค้าของหมู่บ้าน และสินค้าตำบล ใช้ระบบคุณธรรมนำการผลิตและการกระจายสินค้า(อาหาร)

3.3 แนวทางเดียวกับ 3.2

4. การปรับตัว

4.1 ปัจจุบัน สมาคมพัฒนาประชากรและชุมชน ได้มีการส่งเสริมการปลูกผักและผลไม้ที่ปลอดสารพิษ การจัดการฟาร์มเลี้ยงสัตว์ ตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของในหลวงร.๙ อย่างต่อเนื่อง ด้วยการอบรมและส่งเสริมเรื่องการบริหารจัดการเรื่องที่ดิน แหล่งน้ำ แหล่งทุนให้กับชุมชนในเขตชนบท และส่งเสริมการปลูกพืชผักผลไม้ ในช่อง ในตะกร้า ที่ใช้พื้นที่น้อย น้ำน้อย แร่งน้อย ให้กับชุมชนเขตเมืองและ โรงเรียนต่างๆ

4.2 เหมือน 4.1

5. ข้อเสนอแนะ

5.1 จากบทเรียนบทเรียนและประสบการณ์ในการขับเคลื่อนที่ผ่านมา พบว่าระบบที่ส่งผลให้ประสบผลสำเร็จมากที่สุดจะต้องมีองค์ประกอบของเรื่อง การมีส่วนร่วม ของคนในชุมชนทุกขั้นตอน และใช้คุณธรรมในการดำเนินงาน ให้ทุกคนมีความเอื้ออาทรช่วยเหลือเกื้อกูลกันต่อกันเป็นหลัก อยู่ในทุกๆมิติ

5.2

OP01-20200903-สถาบันบริหารจัดการธนาคารที่ดิน

1. นิยาม

1.1 แรงงานในเมืองใหญ่ ลูกจ้างรายวันตามร้านค้าทั่วไป หาบเร่ แผงลอย คนจนเมือง คนด้อยโอกาสในชุมชนเมือง แรงงานข้ามชาติ คนไร้รัฐ ไทยลัดถิ่น กลุ่มชนเผ่าชาติพันธุ์ที่พึ่งพาเศรษฐกิจกระแสหลักเช่นการท่องเที่ยว ที่ไม่มีเงินออม ขาดรายได้ มีหนี้สินเดิม ตกงาน และไม่ได้รับสิทธิในระบบ และส่วนใหญ่เข้าไม่ถึงสิทธิในการได้รับการเยียวยา หรือการรับความช่วยเหลือในระดับพื้นที่ ด้วยเงื่อนไขหลายด้าน เช่นไม่มีบัตรประชาชน อาหารที่มาจากจ่ายหมดก่อนจะถึงมือคนเหล่านั้น และไม่สามารถลงทะเบียนรับเงินเยียวยา เพราะไม่รู้ หรือขาดเครื่องมือในการลงทะเบียนผ่านระบบ

1.2 ปัญหาในองค์กรไม่มี แต่ต้องทำหน้าที่ประสานความช่วยเหลือไปให้กลุ่มคนเปราะบาง ไม่ว่าจะเป็นชาวเล ไทยพลัดถิ่น บ้านพักฉุกเฉินต่างๆ มูลนิธิหลายแห่ง ทั้งการระดมทรัพยากรเพื่อแลกเปลี่ยนกันเช่นข้าวชวานาแลกปลาชวานา ข้าวชวานาส่งต่อไปบ้านพักเด็ก และมูลนิธิต่างๆ ที่ต้องการความช่วยเหลือเร่งด่วน รวมทั้งระดมทรัพยากรอื่นๆ เช่นของใช้จำเป็น เงินเพื่อช่วยเหลือฉุกเฉิน และบรรเทาความเดือดร้อนระยะสั้น

2. ที่มา

2.1 กลุ่มแลกเปลี่ยนและแบ่งปัน ที่ทำโครงการข้าวชวานาแลกปลาชวานา รวบรวมผลผลิตในพื้นที่ที่เป็นแหล่งปลูกข้าวขนาดใหญ่ และเกษตรกรหรือชาวนามีการเก็บข้าวไว้ในยุ้งฉางหรือฝากไว้ในโรงสีรอจำหน่าย โดยเลือกพื้นที่ยโสธร เนื่องจากข้อมูลพื้นฐานพบว่าเป็นแหล่งผลิตข้าวหอมมะลิที่ใหญ่เป็นอันดับต้นๆ ของประเทศ มีผลผลิตปีละหลายหมื่นตัน ชาวนาจะสีข้าวตามยอดสั่งซื้อ และการส่งออก แต่สถานการณ์โควิด-19 ทำให้การส่งข้าวไปต่างประเทศต้องหยุดชะงัก ชาวนายโสธรมีข้าวเหลือเพื่อ และมีความมั่นคงทางอาหารที่ดีมาก จึงประสานและระดมข้าวที่มีอยู่ในโรงสีชุมชนขนาดกลางและขนาดเล็ก รวมทั้งข้าวสารจากครอบครัวชาวนาที่ต้องการแลกเปลี่ยนปลาชวานา การมีฐานข้อมูลเป็นเรื่องสำคัญ เพราะจะทำให้การบริหารจัดการกระจายทรัพยากรเกิดขึ้นได้อย่างรวดเร็ว และเมื่อมีคนต้องการบริจาคช่วยเหลือผู้เดือดร้อนในพื้นที่ต่างๆ ชาวนาก็สามารถขายข้าวมีรายได้ไปพร้อมกัน

2.2 ฐานข้อมูล ความรอบรู้ ความเข้าใจวิถีชีวิต และการมีประสบการณ์ในพื้นที่ ความไว้วางใจ และความเข้าใจในสถานการณ์ คือส่วนสำคัญในการเข้าถึงแหล่งอาหารที่ปลอดภัย และกระจายอาหารที่มีคุณภาพไปยังผู้ที่ขาดแคลน

3. การกระจายอาหาร

3.1 ใช้ระบบแลกเปลี่ยน โดยให้ทั้งชาวนาและชาวเล ตกลงมูลค่ากันเองด้วยความพึงพอใจและชดเชยให้กันเมื่อผลผลิตมีความเสียหายระหว่างการขนส่ง และชาวเลที่ได้รับอาหารไป จะบริหารจัดการคือเก็บไว้บางส่วนยามฉุกเฉิน แจกจ่ายไปตามสัดส่วน และจำหน่ายหรือแลกเปลี่ยนกับคนที่ทรัพยากรอื่นมาแลกไป รวมทั้งยังกระจายไปถึงกลุ่มชาวเลบนเกาะต่างๆ และชาวมันนิชาไกที่นำผลผลิตทางการเกษตรมาแลกข้าวที่ชาวเลแลกเปลี่ยนกับชาวนาไว้จำนวนมาก

3.2 แหล่งอาหารที่สำคัญคือข้าว ปลา ไข่ ที่ต้องบอกว่ามีมากพอสำหรับคนไทยทั้งประเทศเป็นเวลาอย่างน้อย 2 เดือน เราเชื่อมโยงสามอย่างนี้เข้าด้วยกัน และเมื่อความเดือดร้อนขาดแคลนบรรเทาลง จึงหาแหล่งอาหารอื่นเพิ่มเติมเช่นหอม กระเทียม พริก จากแม่ฮ่องสอน ที่มีปริมาณมากพอสำหรับคนนับล้านคน

3.3 กระจายอาหารเพื่อบรรเทาความหิวโหยขาดแคลนในระยะสั้น บรรเทาความทุกข์ใจ ความเครียด ที่จะนำไปสู่ปัญหาสุขภาพอื่นๆ เช่นอาการซึมเศร้า ลึนหว้าง หดหู่ และความรุนแรงอื่นๆ รวมทั้งความรุนแรงในครอบครัว แม้จะขาดรายได้ หรือไม่มียานพาหนะ แต่การมีความมั่นคงทางอาหาร ลดปัญหาสังคมและสุขภาพจิตโดยรวมได้อย่างน้อยก็ช่วงเวลาหนึ่ง

4. การปรับตัว

4.1 แลกเปลี่ยนและถอดบทเรียน เพื่อทำให้เกิดความเข้าใจตรงกันว่า ความมั่นคงทางอาหารจะเกิดขึ้นได้ต้องมีความมั่นคงด้านที่ดิน นั่นหมายถึงการมีที่ดินทำกิน ที่สามารถผลิตอาหารสำหรับพึ่งพาตนเอง ครอบครัว ชุมชนได้ระดับหนึ่ง สิ่งที่ต้องปรับตัวครั้งใหญ่คือการต้องมีที่ดินทำกิน ปัญหาอื่นๆ จะลดลง

4.2 ในชุมชนเมืองต้องกำหนดให้ชัดเจนว่าพื้นที่ตรงกลางที่จะเป็นศูนย์รวมของทรัพยากร มีที่ไหนได้บ้าง รองรับผู้คนได้จำนวนเท่าไร ระยะเวลายาวนานแค่ไหน มีสต็อกหรือข้อตกลงกับผู้ผลิตอาหารหรือแหล่งผลิตอาหารไว้เป็นหลักการ เมื่อถึงเวลาวิกฤตไม่ว่าจะเป็นภัยพิบัติหรือโรคระบาด ประชาชนที่เดือดร้อนก็สามารถไปรับความช่วยเหลือเฉพาะหน้าได้ทันที

สำหรับในชนบท สิ่งที่ต้องมีเช่นกันคือ พื้นที่หรือชุมชนจะใช้สถานที่ใดเป็นศูนย์กลางของการรวมทรัพยากรอาหารและของใช้จำเป็น และสามารถระดมทรัพยากรหรือมีแหล่งทรัพยากรอาหารอยู่ที่ใดบ้าง พอเพียงสำหรับคนจำนวนเท่าไร ระยะเวลาแค่ไหน หรือจะใช้วัดเป็นศูนย์กลางของคลังอาหาร สะสมข้าวและเครื่องอุปโภคบริโภคจำเป็น โดยหมุนเวียนออกมาใช้บริโภคและใช้ พร้อมกับเติมเข้าไปเพื่อให้คลังอาหารทำหน้าที่เหมือนธนาคารอาหาร เบิกไปแล้วนำมาเติม

5. ข้อเสนอแนะนโยบาย

5.1 นโยบายแลกเปลี่ยนอาหาร ในภาวะวิกฤตที่ทุกคนไม่มีรายได้หรือปิดเมือง ปิดพื้นที่ คือสิ่งที่ควรนำมาศึกษาทบทวน และจัดทำเป็นนโยบายสาธารณะได้

5.2 การแลกเปลี่ยน หรือ Barter

OP02-20200904-อบต.รางจรเข้ อ.เสนา จ.พระนครศรีอยุธยา

1. นิยาม

1.1 ความตื่นตระหนกของประชาชนต่อสถานการณ์วิกฤตต่างๆที่เกิดขึ้น ทำให้ประชาชนการกักตุนอาหาร การฉวยโอกาสขึ้นราคาของผู้ประกอบการ

1.2 ในพื้นที่ที่มีความมั่นคงทางอาหาร เนื่องจากเป็นชุมชนชนบท

2. ที่มา

2.1 ส่วนใหญ่มาจากการซื้อ มีบางครอบครัวปลูกผักสวนครัว เลี้ยงปลา

2.2 การเข้าถึงการซื้อมีความสะดวกและเพียงพอต่อความต้องการ นอกจากในสถานการณ์วิกฤต จะมีราคาแพง

3. การกระจายอาหาร

3.1 การสร้างชุมชนพึ่งตนเอง ตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวทางการสร้างความมั่นคงทางอาหารอย่างยั่งยืน

3.2 แหล่งอาหารทั้งถึง แต่ไม่เป็นธรรมด้านราคา มีการฉวยโอกาสขึ้นราคาในสถานการณ์วิกฤต

3.3 คนทุกกลุ่มเข้าถึงแหล่งอาหารได้อย่างเท่าเทียมกัน

4. การปรับตัว

4.1 ร่วมมือกับชุมชนเพื่อรับมือกับสถานการณ์วิกฤต ปฏิบัติตนตามแนวทางที่รัฐกำหนด ช่วยเหลือแบ่งปันกันในชุมชน

4.2 สร้างจิตสำนึกการรู้จักแบ่งปัน

5. ข้อเสนอแนะนโยบาย

5.1 นโยบายการให้ประชาชนมีที่ดินเป็นของตนเองของสถาบันบริหารการธนาคารที่ดิน เป็นนโยบายที่ดี ทำให้ประชาชนโอกาสมีที่ดินทำกิน และที่อยู่อาศัยบนที่ดินของตนเอง สร้างความมั่นคงทางอาหารได้อย่างยั่งยืนทั้งในสถานการณ์ปกติและสถานการณ์วิกฤต

5.2